

Володимир КОСИК

УКРАЇНА

**В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ
У ДОКУМЕНТАХ**

Том 4

IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV
MYKHAILO HRUSHEVSKY INSTITUTE OF THE UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY
AND SOURCE STUDIES OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE

UKRAINE IN THE SECOND WORLD WAR

IN THE DOCUMENTS

Collection of the German Archival Materials

(1944-1945)

Vol. 4

**Collected and compiled by
Wolodymyr KOSYK**

L'viv - 2000

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ім. М. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ

УКРАЇНА В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

У ДОКУМЕНТАХ

Збірник німецьких архівних матеріалів

(1944-1945)

Том 4

**Зібрав і впорядкував
Володимир КОСИК**

Львів - 2000

УДК 94(477)
ББК 63.3 (4 Укр) 624
К71

*Надруковано за ухвалою вченої ради історичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка*

К71 Україна в Другій світовій війні у документах. Збірник німецьких архівних матеріалів (1944-1945): Т.4 / Упоряд. В.М. Косика. — Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, 2000. — 368 с.
ISBN 966-02-1848-6

У збірнику, впорядкованому професором Володимиром Косиком висвітлюються німецькі архівні документи 1944-1945 рр., які найточніше відображають період окупації України Німеччиною та розвиток національного руху опору. Більшість документів публікується в Україні вперше.

Для науковців, вчителів, студентів та всіх, хто цікавиться історією України.

ББК 63.3 (4 Укр) 624

*Переклади німецьких документів виконали:
Василь Лопушанський, Ярослав Лопушанський,
Володимир Мельник*

*Всі права застережені. При використанні матеріалів
посилання на книжку обов'язкове.*

ISBN 966-02-1848-6

© Володимир Косик, 2000

Про що говорять документи

Документи четвертого тому висвітлюють період від січня 1944 р. до квітня 1945 р., тобто до ситуації перед капітуляцією націонал-соціалістичної Німеччини. Щоб ці документи правильно розуміти, треба постійно мати на увазі ситуацію на фронті. Радянська армія неупинно наступала на Правобережжі і півночі. Вона взяла Коростень (28.12.1943), Житомир (31.12.1943), Новоград-Волинський (01.01.1944), Бердичів (05.01.1944), Кіровоград (08.01.1944), Сарни (11.01.1944).

Таким чином, у середині січня 1944 р. радянська армія зайняла майже половину Волині до річки Горинь. Тим самим у січні 1944 р. територія діяльності УПА була розділена фронтом на дві частини. У березні радянська армія зайняла Умань, Вінницю, Проскурів, Кам'янець-Подільський, Коломию, Чернівці.

На зайнятій радянською армією території УПА вела бої, зокрема з військами НКВС. Із стратегічних причин німці дуже цікавилися цією діяльністю УПА і збирали про неї інформацію. Однак виявляли цікавість не політичні кола німецького уряду, а військові. Тому між німецькими документами знаходимо такі, що інформують про бої УПА на території, зайнятій радянською армією (документи № 25, 29, 37, 42). Говориться в них про листівки, розкидані у Києві, про бої УПА в районі Проскурів—Кам'янець-Подільський—Славута та ін.

Про боротьбу найбільше писали українські підпільні видання. Німці отримали, наприклад, 23-й номер журналу "Стрілецькі вісті" від 14.07.1944 р., в якому наведені численні повідомлення про бої УПА з військами НКВС (документ № 34). Журнал подає цікаві відомості про обставини цієї боротьби. Він пише, що у боротьбі "проти московсько-більшовицького імперіалізму" УПА долає великі труднощі: брак умов для лікування, нестача ліків, складне становище з продовольством, зокрема у східних областях. Проте УПА "успішно завершила першу фазу укріплення в умовах більшовицької дійсності".

В іншому донесенні читаємо, що "ця армія підтримується всім українським народом", та "УПА називає себе захисницею всіх малих націй, поневолених більшовицькою Москвою".

Далі сказано, що членів УПА називають бандерівцями. Коли Степан Бандера ще був ув'язнений у концтаборі Саксенгаузен, в Україні розповідали, що він звільнений і безпосередньо керує повстанським рухом. А один із провідників УПА Максим Рубан-Лебедь подався за кордон, щоб встановити контакти з Англією.

У таких повідомленнях були деякі неточності, які свідчили про почування народу і про те, що керівники шукали розв'язки. За цим же донесенням, кожна іноземна сила при встановленні зв'язку з УПА, тобто з українським національним рухом, повинна брати до уваги наступні принципи: 1) визнання української державної самостійності; 2) створення оперативного українського уряду з основою на УПА; 3) негайна підтримка УПА зброєю та ін.; 4) під час переговорів з Німеччиною УПА вимагатиме звільнення всіх українських політичних в'язнів (документ № 42).

На території під німецькою окупацією ситуація ускладнилася збільшенням радянських партизанських груп та активізацією польських. Про розміщення цих груп говорять численні документи № 1, 3, 6, 9, 12, 15–16, 19, 23, 32, 36. У цій важкій ситуації деякі підрозділи УПА відчували нестачу озброєння і боеприпасів, через що не були спроможні захищати населення та вести війну проти двох чи трьох ворогів одночасно.

Один німецький документ, говорячи про часті бої між УПА і радянськими партизанами, згадує, що УПА несла чималі втрати і не завжди була переможною. Наприклад, на південний схід від Сянока у серпні 1944 р. вона була змушена припинити бій проти радянських партизанів **“через нестачу боеприпасів”** (документ № 36).

У прифронтовій зоні, де кількість радянських партизанів звичайно зростала через підсилення червоноармійцями-парашутистами, УПА мала дуже часто більше боїв з радянськими партизанами, ніж з німцями, бо мусила постійно боронитися проти них, а в інших випадках нападати. Про бої між радянськими партизанами і УПА згадують німецькі повідомлення, які описують загальну ситуацію на фронті протипартизанської війни (документи № 2, 3, 6, 8, 9, 32, 35, 36 та ін.).

У цій складній ситуації, відчуваючи нестачу боеприпасів, деякі командири підрозділів УПА почали шукати порозуміння з німецьким вермахтом. Німецьке повідомлення кінця січня 1944 р. констатує, що *“акції УПА проти німців послабшали”*, німецьких солдатів, які потрапляли в руки УПА, відпускали, забравши зброю, боеприпаси, уніформу (документ № 4). У цьому ж повідомленні інформується про те, що укладено **локальну угоду з УПА**. Головний штаб XIII-ї армії зазначав при цьому, що сили УПА борються за вільну незалежну Україну, тому *“німці і росіяни є їхніми ворогами”*. Переговори локального характеру є лише тактичними, тому не може бути й мови про тривалу взаємодію. Якщо неможливо вести переговори з УПА або її представники не дотримуються домовленості, в інструкції командного генерала зазначалося, що тоді *“з УПА потрібно боротися і знищувати її так само, як й інші банди”* (документ № 4).

Комендант XIII-ї армії вважав, що у деяких випадках можна надати підрозділам УПА боеприпаси в обмеженій кількості, локально, а постачання для запасів *“у всякому разі неможливе”*. Інша домовленість відбулася в лютому 1944 р. в районі Верба на Волині (документ № 8). Згідно з українськими джерелами, Головне командування УПА виступило проти цих локальних переговорів, а одного командира сотні військовий трибунал засудив на смерть (Лебедь М. УПА. Мюнхен, 1946. С.73).

Слід вважати, що відбулося ще декілька локальних домовленостей, які німецькі документи не зареєстрували. 20 квітня 1944 р. Верховне командування групи військ *“Північна Україна”* видало нотатку про ставлення до УПА, в якій обговорювалося питання локальних домовленостей і давалася наступна інструкція: *“З огляду на основну позицію УПА, спрямовану проти будь-якого іноземного панування, рекомендується щодо банд УПА обережність і стриманість”*. Локальна домовленість не виключається, підтримку можна надавати тільки тим групам, які діють у радянському тилу. Жодних переговорів політичного характеру не дозволяється. Там, де *“банди УПА вороже поводяться”*, проти них *“треба вести безпощадну боротьбу”* (документ № 13).

Приблизно у цей час у справі домовленості звернувся до вермахту командир УПА Охрим. Але домовленість могла відбутися лише за таких умов: звільнити Степана Бандеру та інших політичних в'язнів, припинити винищувальні операції проти українського населення, не втручатися в українські справи, доставити деяке озброєння тощо.

Врешті, Головне командування УПА заборонило локальні домовленості (документ № 26), тим більше, що на початку червня 1944 р. у Львові розпочалися переговори на найвищому рівні між представниками УПА і вермахту. Представник УПА висунув багато умов, тому переговори не дали жодних результатів. Незабаром радянська армія зайняла Львів, Івано-Франківськ (тоді Станіслав) і Перемишль. Якщо у липні німецька армія завжди запитувала, яку позицію зайняти щодо УПА (документ № 30), то у серпні вона виготовила список зброї, яку могла б передати для УПА. Список цей незначний і просто смішний (документ № 41). Чи була ця зброя передана, не говориться. У грудні 1944 р. представники УПА у Пряшеві на цю тему заявили: *“Ті декілька зв'язків, які окремі підрозділи УПА мали з окремими частинами вермахту і за розвідувальну інформацію одержували від них військове спорядження, не мали суттєвого значення”* (документ № 62).

Треба підкреслити, що локальні домовленості почалися під тиском важких обставин у січні 1944 р. Самі німці підкреслювали, що з боку УПА це був тактичний крок, а про якусь політичну співпрацю навіть не йшлося. Бої між підрозділами УПА і німцями

велися і в 1944 р. Наприклад, німецьке повідомлення від 26 червня 1944 р. говорить: *“Під час наших операцій проти банд УПА на північ від Миколаєва було вбито 29 бандитів, 250 захоплено в полон...”* (документ № 19). Інший бій відбувся на схід від Рогатина у липні 1944 р. (документ № 23) та біля Грубешова (документ № 27). Очевидно, цитовані тут німецькі документи подають далеко неповний реєстр боїв УПА проти німців.

Коли говорити про те, що думали німці про УПА на основі власних спостережень, то потрібно придивитися до їхнього повідомлення від 17 травня 1944 р. про *“ситуацію в Галичині”*. Серед великої кількості *“банд”* вони все ж таки стверджують, що Галичина *“опанована бандами УПА”*. Звіт свідчить, що УПА здійснює мобілізацію мужчин, наказує нищити німецькі підприємства і фабрики, закликає населення не відправляти німцям жодних контингентів, не відступати з німцями, а використовувати проти них зброю (документ № 15).

Як уже згадувалося вище, німці не довіряли УПА, виходячи із загального ствердження, що *“національно-українські банди борються за самостійну Україну; їхня боротьба спрямована як проти Німеччини, так і проти радянської Росії”*. Вони вважали, що деякі групи були охочі допомогти німцям, зате інші *“з фанатичною ненавистю борються проти німецького вермахту”* (документ № 9).

Цікавим є повідомлення про плани УПА на території, зайнятій німцями, в якому говориться про те, що ОУН-УПА (вірніше, деякі відділи) просять вермахт дати їм підтримку зброєю і санітарним матеріалом та припинити переслідування. Коли ж у цьому повідомленні читаємо, що *“керівництво ОУН вважає себе, як і раніше, представником Степана Бандери”* (документ № 31), то ця інформація, отримана німцями, підтверджує факт, що Степан Бандера залишився символом боротьби проти всіх окупантів, у тому числі і німецьких.

Для істориків буде цікаво прочитати повідомлення про евакуацію населення (документ № 18) та зокрема Львова (документ № 24). Деякі звіти говорять про боротьбу між поляками й українцями (документ № 24), що є трагедією у взаєминах двох сусідніх народів.

У той час, коли деякі німецькі керівники оправдували німецьку політику в Україні, як, наприклад, генеральний комісар округи Києва Магунія (документ № 17) чи Даргель (документ № 22), інші німці, наприклад О. Бройтігам, вимагали зміни німецької політики щодо України (документи № 20—21). Ці документи цікаві тим, що накреслюють обриси нової стратегії деяких німецьких кіл щодо України. Ця стратегія полягає в тому, щоб залучити сотні тисяч українців, які опинилися на території Райху, до боротьби за відвоювання України, яку німці вже втратили.

Із втратою України українське питання перестало бути небезпекою для Німеччини. Навпаки, треба було використати його на користь відвоювання України, тобто з його допомогою мобілізувати українців, що перебували в Німеччині, проти більшовицької Москви.

Але в політичних колах Німеччини панували дві концепції. Перша полягала в тому, щоб мобілізувати всі сили *“народів Росії”* навколо російського генерала А. Власова. Друга концепція пропонувала створити на рівній основі національні комітети народів Східної Європи. Кожний народ мав би свій національний комітет та армію. Другу концепцію захищав А. Розенберг, зате першу підтримував райхсфюрер СС Гімлер та інші високі керівники Райху.

Врешті, А. Розенберг і начальник Головного управління безпеки Райху Е. Кальтенбрунер дійшли до згоди 25 вересня 1944 р. щодо необхідності звільнення ув'язнених українських керівників.

27 вересня було звільнено Степана Бандеру і Ярослава Стецька (документ № 46) та одночасно декількох інших українських політв'язнів* (але основна маса політв'язнів залишилася у концтаборах до кінця війни). Почалися затяжні розмови про те, хто буде очолювати **Український Національний Комітет (УНК)**. До уваги брали Скоропадського, Бандеру, Мельника. Це мала бути постать, яку можна поставити поруч з генералом Власовим. Кандидатура Скоропадського скоро відпала, а розмови з Бандерою не дали жодних результатів. Треба було поспішати, тим більше, що проросійські кола вже перемагали, а разом з ними концепція організації всіх сил довкола генерала Власова.

29 вересня 1944 р. Власов був прийнятий найголовнішим керівником націонал-соціалістичної Німеччини після Гітлера й головним расистом райхсфюрером СС Гімлером. Керівники Третього Райху за згодою Гітлера вирішили розіграти російську карту, а не карту поневолених Росією народів.

Про розмови з метою створення Українського Національного Комітету свідчить замітка О. Бройтігама від 28 вересня 1944 р. Говорячи про рух Бандери, О. Бройтігам відкрито і чесно пише: *“...цей рух був спрямований більше проти Німеччини, ніж проти більшовизму. Все ж керована цим рухом УПА є сьогодні дуже цінним засобом боротьби проти більшовиків, що заслуговує всякої підтримки, хоч багато представників німецьких цивільних установ стали її жертвами”* (документ № 45).

* Насправді першу спробу реалізації плану здійснено в серпні 1944 р. Тоді було звільнено Тараса Бульбу-Боровця. Але під час розмов німецькі керівники побачили, що ця кандидатура не є найкращою. Тому деякі німці вирішили не спиратися на одну особу, а створити Український Національний Комітет.

На початку листопада 1944 р. Гітлер схвалив акцію Власова. Проти цього протестував А. Розенберг у листі до начальника канцелярії Райху (документ № 52). Спираючись на підтримку Гітлера, Гімлера та найвищих державних інстанцій Райху, Власов створив свій “Комітет визволення народів Росії” (14.11.1944). У відповідь на це представники народів Ідель-Уралу, Кавказу, Туркестану, а також українців, білорусів і кримських татар надіслали лист-протест до А. Розенберга (18.11.1944) (документ № 55).

Розмови щодо створення УНК продовжував Фріц Арльт із східноєвропейського відділу головного управління СС. Він найбільше вів переговори з А. Мельником, який пообіцяв дати остаточні пропозиції (документ № 56). З німецьких документів випливає, що хоч А. Мельник і відмовився формувати УНК, він залишався головною фігурою старань у цьому питанні аж до залучення до справи генерала П. Шандрука.

Гітлер дуже гостро критикував А. Розенберга, який підтримував ідею окремих представництв неросійських народів. Діяльність міністра східних територій і його міністерства він назвав “національним нещастям”. Однак Гітлер не вважав ще на часі ліквідувати міністерство Розенберга. Все ж таки він доручив оберфюреру СС Крегеру “не давати себе заплутати через інтриги з боку Розенберга”, а продовжувати курс політики по лінії “акції Власова” у тісній взаємодії з Міністерством закордонних справ. Треба все робити, щоб національні комітети об’єдналися з Власовим, але не під тиском. Щодо того, щоб східні робітники у Райху (переважно українці!) не носили позначку “Ost”, Гітлер сказав, що від цього не можна цілком відмовитися з причин безпеки (документ № 64).

Після того, як радянська армія зайняла українську територію до Карпат, біля 50 тисяч українських біженців опинилися в Словаччині, де стояла дивізія “Галичина”. Один німецький документ з вересня 1944 р. поділяє українську еміграцію на три політичні напрямки: мельниківці, бандерівці і германофіли. Бандерівці утворюють найсильнішу партію в Україні, з якої мало емігрували, тому вона залишилася в УПА. Зате мельниківці є центром еміграції, вони добре зорганізовані, зокрема у Пряшеві (документ № 44).

Серед цієї еміграції почали снуватися різні плани щодо створення української армії, яка — не знати чому — мала б спиратися як на УПА, так і на членів дивізії “Галичина” та ін. Німців поінформовано, що протиріччя між групами Бандери і Мельника зникли (що не відповідало правді) і т.д. (документ № 48). Ці та інші повідомлення отримував оберштурмбанфюрер СС Вітска, який був начальником оперативної групи СП і СД у Пряшеві (раніше він був у Львові), від “довіреної особи”, тобто українського інформатора.

Українська еміграція в Пряшеві заметушилася. Уже в листопаді 1944 р. з'являються різні політичні напрямки, які не існували і не боролися за німецької окупації, але мріяли про владу — мовляв, буде створений німцями український уряд і покликана до життя Українська Національна Рада (документ № 5). Наприкінці листопада 1944 р. німців інформовано, що в Празі, крім українського комітету допомоги, існує також військовий комітет, а різні українські “рухи” об'єдналися і “відбулося створення Української Національної Ради”, членами якої “є Бандера, Мельник, Скоропадський, Лівчицький, Кубійович, Семененко, Бульба і д-р Паньківський” (документ № 57).

Таке поспішне творення загального політичного організму не могло витримати життєвих випробувань. Німецький уряд розгортав “акцію Власова” (документи № 51—52, 59, 62—63). Однак українці не бажали бути підпорядкованими Власову. Не допомогло інтерв'ю Власова про українські справи (документ № 59) та інші німецькі заходи у напрямі “об'єднання” з генералом. Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) засудила нову німецьку політику і заявила, що УПА буде боротися проти військ Власова, якщо б вони прийшли на територію України (документ № 53). Документ УГВР дуже цікавий і має першочергове значення для дослідження української політичної думки.

Справа Українського Національного Комітету залишилася невирішеною. Арльт і Бергер з головного управління СС остаточно вирішили творити його не з політичних провідників, а з тих осіб, що з німцями співпрацювали і яких добре знали. УНК ніби існував, але не був визнаний. Нарешті, 23 лютого 1945 р. Розенберг визнав генерала Павла Шандрука головою УНК і доручив йому організацію комітету. 12 березня 1945 р. було створено УНК у складі: генерал П. Шандрук, голова; В. Кубійович і О. Семененко, заступники голови; П. Терещенко, виконуючий обов'язки секретаря. Про якусь Українську Національну Раду вже не йшлося. Її пізніше, після війни, організують численні новостворені партії.

Між опублікованими документами є інформація про ситуацію в Трансністрії (документ № 5), про допомогу США радянській Росії (документ № 11), про директиви щодо трактування українського питання в пресі (документ № 11). У них є повідомлення про намагання УПА встановити зв'язок із західними союзниками (документи № 43, 70), про ліквідацію окупаційних економічних структур Сходу та на деякі інші теми. Є також інформація про виступи деяких керівників, наприклад В. Кубійовича в Пряшеві. В одному із звітів говориться: “Д-р Кубійович висловив своє переконання, що в українському питанні незабаром настануть далекосяжні і добрі зміни” (документ № 69).

Це було сказано у січні 1945 р. Володимир Кубійович мав, мабуть, на думці створення Українського Національного Комітету. Та скоро після його створення гітлерівська Німеччина капітулювала.

* * *

Четвертим томом ми закінчуємо публікацію німецьких архівних матеріалів “Україна в Другій світовій війні у документах”. Ми опублікували все, що може допомогти історикові і дослідникові історії краще зрозуміти ситуацію та події в Україні під час німецької окупації.

*Володимир Косик,
доктор історичних наук
Сорбонського Університету (Париж)
і Українського Вільного Університету (Мюнхен).
Львів-Париж, жовтень-листопад 2000 р.*

№ 1

“Національні банди” біля Вінниці

Додаток
до донесення про ситуацію на Сході
№ 934 від 05.01.1944 р.

Становище ворога (банд) № 296

I. Загальна картина (03-05.01.1944 р.):

1. Група військ А.

(...)

Пожвавлена діяльність численних малих і середніх банд у нападах на опорні пункти та джерела постачання, особливо в районі Плескау—Дно—Луга.

Кидаються в очі численні пошкодження телефонних ліній, які з'єднують Плескау з Поршовом.

II. У деталях (05.01.1944 р.):

1. Група військ А.

Власними заходами далі звужено кільце оточення банд у районі на схід від Сімферополя.

2. Група військ “Південь”.

Бої наших сил з бандами, сили яких дорівнюють взводу та батальйону, в районі на захід і північний захід від Вінниці. У населеному пункті, розташованому за 25 км на південний захід від Вінниці, виявлено штаб національної української банди.

Банда в кількості 200 чоловік у німецькій і угорській уніформі рухалася з півночі станції Полонне на захід до Здолбунова і Шепетівки та була зупинена дев'ятьма вибухами.

3. Група військ “Центр”...

(...)

Anlage
zum Lagebericht Ost
Nr. 934 vom 5.1.1944

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 296 .

I. Gesamtbild (Z. 1. - 5.1.1944):

1.) Heeresgruppe A:

(...)

- 2 -

Lebhaftes Tätigkeit zahlreicher Klein- und Mittelbanden durch Überfälle und Angriffe auf eigene Stützpunkte und Versorgungswege, mit Schwerpunkt im Raum Fleskau - Dno - Luga.

Auffallend zahlreiche Störungen an den von Fleskau nach Porchoff führenden Fernsprechleitungen.

II. In einzelnen (5.1.1944):

1.) Heeresgruppe A:

Bei eigenem Unternehmen im Raum O Ssinferopol wurde Einschließungsring um Banden weiter verengt.

2.) Heeresgruppe Süd:

Gefechte eigener Kräfte mit Banden in Zug- und Btl.-Stärke im Raum W und NW Winniza. In Ortschaft 25 km SW Winniza wurde Stab einer nat. ukrainischen Bande festgestellt.

200 Mann starke Bande in deutschen und ungarischen Uniformen zog N Ehf. Polonnoje nach W. Strecke Sdolbunuw, Schepetowka wurde durch 9 Sprengungen unterbrochen.

3.) Heeresgruppe Mitte:

Die starken Bewegungen aus dem Raum Mitschew (40 km N Bobruisk) in südl. und südwestl. Richtung halten an. Nach Einwohneraussagen soll 900 Mann starke Bande 30 km NW Bobruisk

BA-MA RH 2/v. 1939

№ 2

Бої між національними і радянськими “бандами”

Додаток
до донесення про ситуацію на Сході
№ 944 від 15.01.1944 р.

Становище ворога (банд) № 306

1. Група військ А.
Жодних особливих подій.
2. Група військ “Південь”.
Напади і акти саботажу в районі Умані. На південь від Летичіва (45 км на схід від Проскурова) повинні перебувати біля 2000 бандитів, які, ймовірно, прийшли з району, розташованого на захід від Вінниці. Біля Чарторийська (63 км на південний захід від Сарн) тривають численні бої між національно-українськими і радянськими бандами.
(...)

125

Anlage
zum Lagebericht Ost
Nr. 944 vom 15.1.44

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 306.

- 1.) Heeresgruppe A:
Keine besonderen Ereignisse.
- 2.) Heeresgruppe Süd:
Überfälle und Sabotageakte im Raum um Uman. S Letitschew (45 km O Proskuroff) sollen sich angeblich 2.000 Banditen - ~~vermutlich~~ aus Raum W Winniza zugewandert - befinden. Bei Tschartorysk (63 km WSW Ssarny) zahlreiche Gefechte zwischen national-ukrainischen und sowjetischen Banden.

BA-MA RH 2/v. 1939

№ 3

Радянські і польські партизани та українські повстанці на Волині

[21.01.1944 р.]

Таємно

Телеграма

KR

Pz. A.O.K.4

Стосовно: становища банд.

У новому районі бойових дій на Волині склалася обставина, які не давали чіткої картини про діяльність банд. Сітка довірених людей, яка раніше добре працювала, розладналася; до того ж поліція здала багато важливих опорних пунктів.

У національній прикордонній області Волині можна зустріти радянські, національно-українські, а також польські банди. Найсильнішими і найнебезпечнішими є радянські банди, які відкрито вороже ставляться до всіх німецьких інституцій і частково до значно слабших національно-українських та польських банд.

Зараз (21.01) у корпусі вимальовується така (неповна) картина становища банд:

а) *радянські банди* складаються з так званої головної банди (біля 30-40 % загального складу) і постійних або випадкових попутників. Їхня бойова сила зростатиме через об'єднання з радянською армією, особливо з огляду на постачання зброї, амуніції і різних підричних засобів. Надалі слід зважати на тісніше тактичне управління і підтримку радянських регулярних частин.

Сильні банди стоять на північ від залізниці Сарни—Ковель, а саме: на схід від Стиру — банда Ковпака, на захід — банда Федорова, сила обидвох перевищує 1000 чоловік. Боездатною є банда Ковпака, який вже відзначений Сталіним високим орденом. Завдання банди звучить по-різному: просування на північний захід у напрямку Бреста або на південний захід через Броди, паралізування діяльності

німецького постачання залізничним і дорожнім транспортом, підготовка повстань у генеральному губернаторстві.

Сильна банда виявлена в лісових областях на північ від залізниці Рівне—Луцьк, перш за все в районі на північ і північний захід від Цуманя. Ватажком цих банд є, мабуть, якийсь Щорс. Їхнім завданням було прорватися до великих вокзальних комплексів у Ківерцях і зайняти їх.

Інші, мабуть, слабші банди є в районі Ковель—Володимир-Волинський—Дубно—Луцьк, які в основній масі прийшли з-під Сарн і Шепетівки. Подобиці невідомі. Якась банда дала про себе знати на шосе на південний схід від Дубна;

б) *національно-українські* банди до цього часу рідко об'єднувалися в сильно організовані групи. Більшість членів банд живуть як прості цивільні вдома і лише час від часу беруть участь в операціях.

Центром руху українських банд дотепер були дві області: район навколо Камінь-Каширського і район на північ від Радзивілова.

Акції національно-українських банд проти німців за останні дні значно послабшали. Переговори з однією національно-українською бандою (біля 800 чоловік) у районі Постойно—Міхаловка (33 км на північ від м. Рівне) мали 21.01.1944 р. такий результат: “Банда і надалі бореться проти радянських банд та регулярних червоних військ. Вона відхиляє пропозицію боротися разом з німецьким вермахтом або віддати свою зброю”.

Залишається почекати і пересвідчитися, чи ці зобов'язання стосувалися всіх національно-українських банд і чи будуть вони взагалі дієвими. Акції українських банд в останні тижні повинні спрямовуватися менше проти німецького вермахту, ніж проти німецького цивільного управління.

Українські банди будуть далі протистояти польським бандам і поселенням;

в) кількісно *польські банди* є слабшими і мало організованими. Більша польська банда тиняється в районі на південний захід від Ковеля. У лісовій зоні на південний схід від Рочища повинні перебувати 5000 озброєних і незброєних поляків.

Простежується тенденція спрямованості польських банд у будь-якому випадку проти українських банд і сіл.

Їхне ставлення як до німців, так і до радянських банд неясне. Можливими є локальні спільні узгоджені дії польських і радянських банд проти українців.

Підпис: Гауффе,
генерал піхоти

Geheim
Fernschreiben

-2-

K.R.

AM

Pz.A.O.K.4

Betr.: Bandenlage.

Das Korps fand im neuen Einsatzraum Wolhynien Verhältnisse vor, die keinerlei klares Bild über die Bandentätigkeit im Korpsbereich ergaben. Das früher gut arbeitende Netz von V-Leuten war in Unordnung geraten; die Polizei hatte zudem viele wichtige Stützpunkte aufgegeben.

Im volkischen Grenzgebiet Wolhynien sind sowjetrussische, national-ukrainische sowie polnische Banden anzutreffen. Am stärksten und gefährlichsten sind die sowjetischen Banden, die in offener Feindschaft zu allen deutschen Institutionen wie auch teilweise zu den erheblich schwächeren national-ukrainischen und polnischen Banden stehen.

Z.Zt. (21.1.) zeichnet sich beim Korps folgendes - unvollständiges - Bild über die Bandenlage im Korpsbereich ab:

- a) Die sowjetischen Banden bestehen aus der sogenannten Kernbande (etwa 50 - 40% des Gesamtbestandes) und den ständigen oder gelegentlichen Mitläufern. Ihre Kampfkraft wird durch die Verkopplung mit der sowjetischen Armee, insbesondere hinsichtlich Zuführung von Waffen, Munition und Sprengmitteln aller Art wachsen. Weiter ist mit engerer taktischer Steuerung und Stützung durch sowjetrussische reguläre Verbände zu rechnen.

Starke Banden stehen an und nördl. der Bahn Sarmy - Kowel, und zwar ostw. des Styr die Kolpak-Bande, westl. die Fedorow-Bande, beide mehrere 1000 Mann stark. Die kampfkraftigere ist die Bande des Kolpak, der von Stalin bereits mit einem hohen Orden ausgezeichnet wurde. Ihr Auftrag lautet verschiedlich: Vordringen nach Nordwesten Richtung Orest oder nach Südwesten über Brody hinaus, Unterbindung des deutschen Nachschubs auf Bahnen wie Straßen. Vorbereitung von Aufständen im Gen.Gouv.

Eine starke Bande ist in den Waldgebieten nördl. der Bahn Rowno - Luzk, vor allem im Raum nördl. und nordwestl. Guman festgestellt. Führer dieser Banden ist wahrscheinlich ein Schtschor. Ihr Auftrag soll sein, bis zu den großen Bahnhofsanlagen von Kiwerce vorzudringen und sie zu besetzen.

Weitere wohl schwächere Banden sind im Raum Kowel - Wladimir Wolynsk - Dubno - Luzk, die in der Masse aus der Gegend um Sarmy und Schepetowka zugewandert sind. Näheres nicht bekannt; eine Bande macht sich an der Rollbahn nordostw. Dubno fühlbar.

- b) Die national-ukrainischen Banden waren bisher nur selten zu fest organisierten Gruppen zusammengefaßt. Die meisten Bandenangehörigen wohnen als harmlos Zivilisten zu Hause und beteiligen sich nur von Fall zu Fall an Unternehmungen.

Als Zentrum der ukrainischen Bandenbewegung waren bisher 2 Gebiete bekannt: der Raum um Kamen-Kaschirak und der Raum nördl. Radziwillow.

-2-

- 2 -

Die Aktionen der national-ukrainischen Banden gegen die Deutsche Wehrmacht haben in den letzten Tagen erheblich nachgelassen. Eine Unterredung mit einer national-ukrainischen Bande (etwa 800 Mann) im Raum um Postojno - Michalowka (33 km nordwestl. Kowno) hatte am 21.1.44 folgendes Ergebnis: "Die Bandengruppe kämpft weiter gegen sowjetische Banden und reguläre rote Truppen. Sie lehnt es ab, zusammen mit der deutschen Wehrmacht zu kämpfen oder ihre Waffen abzugeben."

Ob diese Zusagen für alle national-ukrainische Banden gelten und überhaupt wirksam werden, bleibt abzuwarten. Die Aktionen der ukrainischen Banden sollen sich in den letzten Wochen weniger gegen die deutsche Wehrmacht als gegen die deutsche Zivilverwaltung gerichtet haben.

Die ukrainischen Banden werden weiter gegen polnische Banden wie gegen polnische Siedlungen stehen.

- c) Die polnischen Banden sind zahlenmäßig schwach und gering organisiert. Eine größere polnische Bande treibt sich im Raum südwestl. Kowel herum. Weiter sollen im Waldgebiet südöstw. Kozyszczce etwa 2000 bewaffnete und unbewaffnete Polen aufhalten.

Die Tendenz der polnischen Banden ist in jedem Fall gegen ukrainische Banden wie gegen ukrainische Vorkräfte gerichtet. Ihre Einstellung zu den Deutschen wie zu den Sowjet-Banden ist unklar, ein örtliches Zusammengehen der polnischen mit den sowjetischen Banden gegen die Ukrainer wahrscheinlich.

gez. H a u f f e
General der Infanterie.

Gen.Kdo.XIII.A.K.-Ia/Ic Nr.146/44 geh. 21.1.44

BA-MA RH 24-13/171

№ 4

Німецькі директиви про ставлення до УПА

Копія

Головний штаб XIII Армії
Ia/Ic № 299/44 geh

29.01.1944 р.

Таємно

Стосовно: ставлення до сил національно-української Повстанської Армії “УПА” (національно-українські банди).

Ще раніше можна було констатувати, що акції УПА проти німців послабшали, що німецьких солдатів, які попали в руки УПА, здебільшого після здачі зброї, боеприпасів та обміну уніформи на цивільний одяг відправляли назад, до їхньої військової частини.

Останнім часом національно-українські банди шукали контакту з військом. Врешті-решт було укладено локальну угоду:

“Банда і надалі бореться проти радянських банд та регулярних червоних військ. Вона відмовляється боротися разом з німецькими збройними силами так само, як і здати зброю. Однак банда передаватиме розвідувальні дані щодо радянських банд та регулярних червоних військ і, крім того, доставлятиме полонених на прослухання”.

Для подальшої поведінки щодо УПА на території корпусу чинними є наступні тимчасові *директиви*:

А. Загальне.

Сили УПА борються за вільну незалежну Україну і фанатично вірять у досягнення цієї мети. Німці і росіяни є їхніми ворогами. На даний момент вони хочуть вести з нами переговори, оскільки вважають росіян своїм найнебезпечнішим ворогом.

Через їхню ненадійність не може бути й мови про тривалу взаємодію з УПА. Вони також відмовляються боротися в межах німецьких збройних сил. Щодо проведення згаданих локальних домовленостей не існує жодних застережень.

Б. Деталі:

1. З групами УПА, що шукають контакту, слід вести переговори тільки через офіцерів, які мають досвід боротьби з бандами.

2. Використовувати ці групи як тільки можна в цілях ведення війни:

а) в разі припинення боротьби проти німців. Спільні знаки розпізнавання своїми військами та авіацією, які необхідні для виконання цієї угоди, будуть видаватися час від часу штабом корпусу. У цей час дійсними є такі розпізнавальні знаки:

- щодо своїх військ: тримати ліву руку перед обличчям;

- щодо авіації: зупинитися і махати шапкою над головою;

б) в разі продовження боротьби проти червоної армії, радянських та польських банд. Для виконання отриманих бойових завдань з обмеженою метою в розпорядження УПА можуть постачатися *в малій кількості* боеприпаси і т.ін. Поповнення запасів УПА боеприпасами виключається в будь-якому випадку;

в) передавати німців та солдатів, які борються за Німеччину та опинилися в руках УПА;

г) передавати розвідувальні дані щодо червоної армії, радянських та польських банд;

д) передавати для прослухування полонених червоної армії, радянських та польських банд, захоплених бійцями УПА.

3. Якщо стає неможливим вести переговори з УПА або її представники під час цих переговорів не дотримуються встановлених директив, викладених у пункті 2, то з УПА потрібно боротися і знищувати її так само, як й інші банди.

Про початок і результати переговорів з УПА потрібно у кожному випадку негайно повідомляти генеральному командуванню.

Командуючий генерал

Підпис: Гауффе,

генерал піхоти

За правильність відпису:
старший лейтенант

Generalkommando XIII.A.K.

Ia/Ic Nr. 299/44 geh. **Geheim** Gef.Stand, den 29.1.1944.Betr.: Verhalten gegen Kräfte der nat.-ukr. Aufstandsarmee
UPA (nat.ukr.Banden)

Seit längerer Zeit ist festzustellen, daß die Aktionen der UPA gegen Deutsche nachgelassen haben und daß deutsche Soldaten, die in die Hände der UPA fielen - meist nach Abgabe der Waffen und Munition und Austausch der Uniformstücke gegen Zivilkleider wieder zu ihrer Truppe zurückgeschickt wurden.

In den letzten Tagen suchten nat.ukr.Banden Fühlung mit der Truppe. In einem Falle wurde folgende örtliche Vereinbarung getroffen:

"Die Bandengruppe kämpft weiter gegen sowjetische Banden und reguläre Rote Truppen. Sie lehnt es ab, zusammen mit der deutschen Wehrmacht zu kämpfen oder ihre Waffen abzugeben. Die Bande wird jedoch ihre Erkundungsergebnisse über die sowjetischen Banden und regulären Roten Truppen mitteilen und außerdem eingebrachte Gefangene zur Vernehmung abliefern."

Für das weitere Verhalten gegenüber der UPA gelten im Korpsbereich folgende vorläufige Richtlinien:

A. Allgemeines.

Die Kräfte der UPA kämpfen für eine freie unabhängige Ukraine und glauben fanatisch an das Erreichen dieses Zieles. Deutsche und Russen sind beide ihre Feinde. Sie wollen zur Zeit mit uns verhandeln, weil sie gegenwärtig den Russen als ihren gefährlicheren Gegner betrachten.

Wegen ihrer Unzuverlässigkeit kommt ein Zusammengehen mit der UPA auf weite Sicht nicht in Frage. Sie lehnt es auch ab, im Rahmen der deutschen Wehrmacht zu kämpfen. Gegen die Durchführung der erwähnten örtlichen Abmachung bestehen jedoch keine Bedenken.

B. Einzelheiten.

- 1.) Mit Gruppen der UPA, die Verbindung suchen, ist durch geeignete, in der Bandenbekämpfung erfahrene Offiziere zu verhandeln.
- 2.) Sie soweit als möglich für Zwecke der Kriegführung verwenden
 - a) durch Einstellung des Kampfes gegen die Deutschen. Die zur Durchführung dieser Vereinbarung erforderlichen gemeinsamen Erkennungszeichen gegenüber eigener Truppe und Luftwaffe werden vom Gen.Kdo. von Fall zu Fall befohlen. Zur Zeit gelten als Erkennungszeichen: gegenüber der eigenen Truppe: Halten der gespreizten linken Hand vor dem Gesicht, gegenüber der Luftwaffe: Stehenbleiben und Schwenken der Mütze über den Kopf.

- b) durch Fortsetzen des Kampfes gegen die Rote Armee und sowjetische und polnische Banden. Zur Ausführung von durch uns erteilten Kampfaufträgen mit begrenztem Ziel können der UPA Munition usw. in geringem Umfange zur Verfügung gestellt werden. Eine Bevorratung der UPA mit Munition muß auf jeden Fall ausgeschlossen bleiben.
 - c) Herausgabe der in den Händen der UPA befindlichen Deutschen und für Deutschland kämpfenden Soldaten.
 - d) Mitteilung von Erkundungsergebnissen über die Rote Armee und sowjetische und polnische Banden.
 - e) Auslieferung der durch die UPA eingebrachten Gefangenen der Roten Armee und der sowjetischen und polnischen Banden zur Vernehmung.
- 3.) Ist es nicht möglich, mit der UPA zu Verhandlungen zu kommen oder gehen die Vertreter der UPA bei Verhandlungen nicht auf die in Ziffer 2.) festgelegten Richtlinien ein, so ist auch die UPA wie alle anderen Banden zu bekämpfen und zu vernichten.
- Die Einleitung und das Ergebnis von Verhandlungen mit der UPA ist in jedem Falle sofort - fernmündlich voraus - an Gen.Kdc. - Io - zu melden

Der Kommandierende General

gez. Hauffe

General der Infanterie

F.d.R.d.A.:

Oberleutnant.

BA-MA RH 24-13/171

№ 5

Ситуація у Трансністрії

Райхсміністр окупованих
територій

Уповноважений при групі
армій “Південь”

Майор О.В. Мюллер
№ 10/44 секр. спр. Р.

О.У. 2 лютого 1944 р.

Секретна справа Райху.

Райхсміністерству окупованих східних територій
Головний штаб з питань політики
Берлін

Нижче я передаю у скороченому вигляді копію із повідомлення за грудень головнокомандувача німецьких військ у Трансністрії* до конфіденційного відома і використання.

Політичне становище

Велике занепокоєння у Трансністрії викликало зворотнє переміщення фронту у листопаді 1943 р. на території групи армій А і “Південь”. Румунське керівництво намагалося врятувати те, що можна було ще врятувати. Під виглядом бойових порядків сім’ї службовців, худоба, коні і підводи, машини, фабричне устаткування, твори мистецтва і культури були доставлені в Стару Румунію. Тимчасове утихомирення становища на фронті на початку грудня і вирішальне слово маршала Антонеску зупинили розкрадання країни. Але протягом грудня населення не заспокоїлося. Недостатня кількість коней і підвід у країні ускладнили забезпечення міст. Стрибкоподібно зросли ціни на всі життєво необхідні товари. РКК-марка, як єдина валютна одиниця країни, сильно знецінилась і на даний час обмінюється на 10-12 лей (замість 60 лей). Румунське управління Трансністрії не робить нічого, щоб перешкодити подальшому знеціненню

* Українська територія, яку німці віддали Румунії. (Тут і далі зіркою позначено примітки упорядника).

РКК-марки, навіть підтримує цей рух, підвищуючи оклади і заробітну платню та забезпечуючи власний штат співробітників дешевими продуктами із сільської місцевості.

Німці, що не проживали на території Німеччини (“фольксдойч”), сердечно і гостинно зустріли німецьких солдатів, які в грудні дедалі в більшій кількості приходили в Трансністрію. Багато молодих фольксдойчів виявили бажання добровільно вступити до військ-SS. Все-таки більшість цих глибоко релігійних добровольців вразило повідомлення, що вони, як есесівці, не мають права брати участь у Богослужіннях. Неприємно також впливають повідомлення про поведження, розміщення і забезпечення фольксдойчів у тилкових районах, зокрема у Львові.

Пропаганда

Вороги використовують сільськогосподарські труднощі країни у посиленій пропаганді (йдеться не тільки про більшовиків, але й про українських націоналістів). Центри обох ворогів знаходяться в Одесі.

Результати цієї ворожої пропаганди виявилися особливо дієвими на півночі країни. У Жмеринці поряд з українським населенням, яке складає приблизно 75 %, проживає велика кількість росіян, поляків і приблизно 15 % євреїв. Останні хоч і живуть у гетто і відділені від решти населення, але залучені до роботи і при цьому проводять сильну пропаганду. Діяльність українських банд в основному полягає в спробах перейти Буг. Вони були відкинуті румунськими військами, яких підтримали оперативні німецькі бойові формування.

Румунська пропаганда

Уже в повідомленні попереднього місяця було згадано, що головним засобом пропаганди румунів є надзвичайно вміло проведені культурні заходи, тому активна пропаганда відступає на задній план. Вміла культурна пропаганда була здійснена в грудні. Так, дирекція культури губернатора підтримала російські театральні і концертні групи, створивши для них можливості і виділивши значні суми готівкою.

Російський національний театр в Одесі ставить спочатку твір румунською мовою, а наступного разу — російською. При цьому видатними особистостями читаються вмілі

пропагандистські промови російською мовою, які не містять політичних фраз і зорієнтовані на гасло: “Радійте життю”.

Іншим сильним засобом румунської пропаганди є керівництво шкільною освітою. Система шкільної освіти добре сформована і відповідає бажанням населення. Той факт, що вміло проведена шкільна освіта є водночас чудовим засобом пропаганди, не потребує жодних пояснень.

Різдвяні свята також дали привід провести заходи для цивільного населення, розподілити подарунки і продукти харчування та здійснити “Пропаганду діла”.

Німецька пропаганда

Наша пропаганда, згідно з розпорядженням, не проводиться. Спроби впливу на румунську пресу через видання “Німецького інформаційного бюлетеня” були продовжені. Ці намагання мали успіх — цивільна преса із задоволенням сприйняла інформаційний бюлетень. Отже, здійснюється певне керування пресою, принаймні її актуальною частиною.

Єдина румунська газета для солдатів, яка виходить в області, заповнює свою актуальну частину матеріалами з “Німецького інформаційного бюлетеня”.

Пропагандистським підрозділом II за звітний місяць видана Ніві-газета* російською мовою. Ця газета ще потребує доопрацювання і буде оформлена так, щоб формувати думку про Ніві як засіб німецької пропаганди серед населення. Пропаганда для частини німецького населення зосереджена в руках центру для фольксдойчів. Забезпечення пресою відбувається завдяки газеті “Німець у Трансністрії”, яка виходить один раз на тиждень. У місцевих німецьких колах цей листок вважається недостатнім. Оскільки німецькі села зайняті збройними силами вермахту, то через солдатів до них потрапляє солдатська газета “Пароль” і сприймається бажано.

Згідно з повідомленнями, спостерігається дуже великий і незадоволений попит на культурну пропаганду.

* Для добровольців допоміжних частин при німецькій армії, т.зв. Hilfswilli ge (Hiwi).

**Der Reichsminister
für die besetzten Ostgebiete**
Beauftragte
Der ~~Vertreter~~ bei der Heeresgruppe Süd

Major O.W. M ü l l e r.
Nr. 10/44 gRs.

O.U., den 2. Februar 1944.

Geheime Reichssache ! 151
1. Ausfertigung.

An das

Reichsministerium für die besetzten Ostgebiete
- Führungsstab Politik -
B e r l i n .

Der Chef des
Führungsstabes Politik
Sach. Nr. 2 491/44
Bonn, den 6. Feb. 1944
Anl.

Nachstehend übersende ich auszugsweise Abschrift aus dem Bericht für den Monat Dezember des Befehlshabers der Deutschen Truppen in Transnistrien zur vertraulichen Kenntnisnahme und Auswertung :

"Politische Lage.

Die Rückverlegung der Front im Raume der Heeresgruppen A und Süd im November 1943 hatte in Transnistrien starke Beunruhigung hervorgerufen. Die rumänische Verwaltung suchte zu retten, was zu retten war. Die Familien der Beamten, Vieh, Pferde und Fahrzeuge, Maschinen, Fabrikeinrichtungen, Kunst- und Kulturwerte wurden unter dem Vorwande der Auflockerung nach Altruänien in Sicherheit gebracht. Anfang Dezember brachten die vorübergehende Beruhigung der Lage an der Front und ein Machtwort des Marschall Antonescu diese Ausplünderung des Landes zum Stehen. Eine Beruhigung der Bevölkerung trat aber im Laufe des Dezember nicht wieder ein. Die Entblösung des Landes von Pferden und Fahrzeugen machte die Versorgung der Städte schwierig. Die Preise aller Lebensbedürfnisse sind sprunghaft gestiegen. Die RKK-Mark, als einzige Währung des Landes, ist stark entwertet und wird z.Zt. mit 10 - 12 Lei (statt 60 Lei) gehandelt. Die rumänische Verwaltung Transnistriens tut nichts, um eine weitere Entwertung der RKK-Mark zu verhindern, ja sie fördert diese Bewegung, indem sie die Gehälter und Löhne erhöht und den eigenen Mitarbeiterstab mit verbilligten Lebensmitteln aus dem Lande versieht.

C.
Hj.
Die Volksdeutschen haben die deutschen Soldaten, die im Dezember in immer stärkerem Maße nach Transnistrien kamen, herzlich und gastlich aufgenommen. Zahlreiche junge Volksdeutsche meldeten sich zum freiwilligen Eintritt in die Waffen-SS. Befremdend jedoch haben nach Mitteilung der GFP auf die meist tief religiösen Angehörigen dieser Freiwilligen deren Nachrichten gewirkt, daß sie als SS-Männer nicht an Gottesdiensten teilnehmen dürfen. Bedrückend wirken auch die Nachrichten über die Behandlung, Unterbringung und Versorgung der Volksdeutschen bei der Auffangstelle in Lemberg."

"Propaganda.

Die wirtschaftlichen Schwierigkeiten des Landes nutzt der Feind durch verstärkte Propaganda aus und zwar nicht nur die Bolschewisten, sondern auch die ukrainischen Nationalisten. Die Zentren dieser beiden befinden sich in Odessa. Besonders wirksam sind die

- 2 -

C2022

Ergebnisse dieser Feindpropaganda aber im Norden des Landes geworden. In Smerinka befinden sich neben der ukrainischen Bevölkerung, die etwa 75 % ausmacht, auch zahlreiche Russen, Polen und ungefähr 15 % Juden. Letztere leben zwar im Ghetto, von der übrigen Bevölkerung getrennt, müssen aber zur Arbeit herangezogen werden und betreiben dabei schärfste Propaganda. Die Bandentätigkeit besteht im wesentlichen in Versuchen ukrainischer Banden, den Bug zu überschreiten. Sie wurden bis auf einen Fall durch rumänische Truppen, unterstützt durch deutsche Alarmeinheiten, abgewiesen.

Rumänische Propaganda.

Bereits im Vormonatsbericht war erwähnt worden, daß das Hauptpropagandamittel der Rumänen die außerordentlich geschickt geführte Kulturpropaganda ist, der gegenüber die Aktivpropaganda sehr in den Hintergrund tritt. Diese geschickte Propaganda wurde auch im Monat Dezember weiter geführt. So unterstützt die Kulturdirektion des Gouverneurs russische Theater- und Konzertgruppen nicht nur durch die Schaffung von Einsatzmöglichkeiten, sondern auch durch erhebliche Barbezüge. Das Russische Nationaltheater in Odessa führt grundsätzlich jedes Stück einmal in rumänischer, zum andern in russischer Sprache auf. Dabei werden seitens prominenter Persönlichkeiten geschickte Propagandareden in russischer Sprache gehalten. Diese Reden enthalten sich aller politischen Phrasen und sind auf eine Tendenz abgestellt: "Freut Euch des Lebens."

Ein weiteres kräftiges Zugmittel der rumänischen Propaganda ist die gute Betreuung des Schulwesens. Das Schulwesen ist gut ausgebildet und entspricht den Wünschen der Bevölkerung. Daß ein geschickt geleitetes Schulwesen zugleich ein gutes Propagandamittel ist, bedarf keiner Erörterung.

Auch das Weihnachtsfest gab Veranlassung durch Abhaltung von Veranstaltungen für die Zivilbevölkerung unter Verteilung von Geschenken und Lebensmitteln "Propaganda der Tat" zu treiben.

Eigene Propaganda.

Eigene Propaganda wird weisungsgemäß nicht betrieben. Die Versuche, durch die Herausgabe des "Deutschen Nachrichtendienstes" an die rumänische Presse Einfluß auf diese zu gewinnen, wurden fortgesetzt. Diese Bemühungen hatten Erfolg. Die zivile Presse nahm weiterhin willig den Nachrichtendienst auf, sodaß in dieser Hinsicht eine gewisse Lenkung, zumindestens des aktuellen Teiles, der Presse erfolgt. Die einzige im Gebiet erscheinende rumänische Soldatenzeitung entnimmt ihren aktuellen Teil nunmehr vollständig dem "Deutschen Nachrichtendienst".

Durch die Prop.Staffel II wurde im Berichtsmonat eine Hiwi-Zeitung in russischer Sprache herausgegeben. Die Zeitung bedarf noch des Ausbaues und wird so ausgestaltet werden, daß sie über die Hiwi ein deutsches Propagandamittel in die Bevölkerung hinein bilden wird.

Die Propaganda für die volksdeutschen Einwohnerteile liegt in Händen der Volksdeutschen Mittelstelle. Die pressische Betreuung geschieht durch die einmal wöchentlich erscheinende Zeitung "Der Deutsche in Transnistrien". In volksdeutschen Kreisen wird dieses Blättchen als vollständig unzulänglich angesehen. Soweit volksdeutsche Dörfer von Wehrmachtteilen belegt sind, gelangt die Soldatenzeitung "Parole" über die Soldaten in die Hände der Volksdeutschen und wird begierig aufgenommen. Der Hunger nach Nachrichten und guter Kulturpropaganda ist, wie berichtet wird, sehr groß, wird aber nicht gestillt."

№ 6

Розміщення радянських і польських партизанів та УПА. Бої між радянськими партизанами і УПА

Копія

Головний штаб XIII Армії
Abt Ia/Ic №389/44 geh.

K.Gef.Std., 03.02.1944 р.

Секретно

Стосовно: розташування банд.

Додаток: 1 калька креслення 1:300000.

До Pz.A.O.K.4

Звітний період: 21.01-02.02.1944 р.

Зміни у розташуванні банд

Посилаючись на свою телеграму XIII.A.K.—Ia/Ic №146/44 сек. від 21.01.1944 р., штаб корпусу повідомляє про наступні зміни щодо місцезнаходження банд.

Внаслідок подальшої передислокації німецького фронту на захід радянські банди перекинулися в райони, де вони і надалі зможуть перешкоджати постачанню для німецького фронту та полегшувати просування радянської армії вперед. Особливо виділяється переміщення великих банд, які стояли дотепер в районі Сарни—Пінськ—Ковель—Дубно, на захід і південний захід у генеральне губернаторство. Переміщення банд у західні і південно-західні райони Рівного пов'язане, мабуть, із зосередженням 13-ї армії на підходах до районів цього міста. Ймовірно, що, здійснюючи розвідку і перешкоджаючи постачанню німецького фронту, радянські банди йдуть попереду регулярної червоної армії з метою полегшення її просування вперед. Про включення радянських банд до складу червоної армії повідомлялося дотепер лише в одному випадку (частини банди Федорова).

Завданнями банд, які відходять у генерал-губернаторство, повинні бути перешкода нашому тиловому зв'язку і підбурення населення з метою підготовки повстання.

Про окремі банди, згідно з оцінками у рапортах військової частини і бойових комендантів, складених на основі свідчень довірених осіб і жителів, а також у рапортах VII kgl і А.К. і радіоповідомленнях про розташування банд, існують наступні повідомлення:

А. Радянські банди.

Основна маса великої банди *Ковпака* вирушила приблизно в середині січня зі своєї колишньої окупаційної зони Сарни—Домбровица на північний захід. Мета: перешкодити постачанню німецької армії на лінії Коринь—Пінськ. Решта банди, ймовірно, у цей час перебуває між Горинню і Стиром.

Частини великої банди *Федорова*, правдоподібно, включені до складу червоної армії. Переважна більшість банди вирушила зі своєї колишньої окупаційної зони, що на захід від Камінь-Каширського, на південь і південний захід, решта банди ще перебуває на колишній території.

Самостійні частини банди Федорова під проводом генерал-майора *Бегми* і банду *Руднева* (названу на честь полеглого начальника штабу Федорова) виявлено тиждень тому в лісистій місцевості Клевань—Луцьк. За останніми повідомленнями довірених осіб, Бегма рухається на південь або південний захід, його виявлено в північному районі від Дубна. Ймовірна чисельність: банда Бегми — 2000 чоловік, банда Руднева — 1500 чоловік.

Про банду *Щорса*, яка перебувала в районі діяльності банди Бегми, повідомлено перший раз 21.01, що біля 2000 її членів з'явилися на південному сході від Дубна. Згідно з повідомленням довіреної особи, банда Бегми об'єдналася з бандою Медведєва, яка розташувалася на заході (дотепер на південному заході від Сарн), щоб перед початком спільного відступу в генерал-губернаторство знищити національно-українські банди в районі Дубна.

Згідно зі свідченням однієї довіреної особи, підтвердженим у радіоповідомленні про розташування банд від 30.01, банда *Воронеж* (командир — полковник Попов), яка 06.01 залишила західний район від Коростеня, також прибула в південно-східний район від Дубна (велика кількість її членів опинилася на території Обгофа — 16 км на південний схід від Дубна).

За свідченням сільських жителів, до Ковпака та інших радянських банд приєднуються, особливо з 27.01, чисельні регулярні російські кавалерійські сили.

Кажуть, що група кількістю 2000 вершників перетнула залізничну лінію Ковель—Брест біля Старої Вижви і проникла в ліси на південному заході від Мацеєва. Там вони об'єдналися з радянськими бандами.

Б. Національно-українські банди.

У західному районі від Острога виявлено невеликі частини національно-українських банд (УПА). Після досягнутої 21 січня домовленості між власною військовою частиною і керівником однієї бандитської групи не було здійснено жодного нападу на німців у лісосмузі на північ від Рівного—Клевані. Бандитське угруповання вирушило з території Постойно в південно-західні райони Колків, щоб непокоїти там радянське постачання.

Про бойові сутички між радянськими та національно-українськими бандами в районі між Горинню і Стиром повідомлялося на початку звітного періоду багато разів. Дані однієї української довіреної особи (повідомлення від 24.01) про те, що переважна більшість національно-українських банд збирається в районі Дубно—Луцьк—Володимир-Волинський, ще не підтвержені.

В. Польські банди.

Об'єднаних виступів дотепер не встановлено. У західному районі від Луцька полковник Боченовський, будучи командиром перебіжчиків охоронної поліції, мав би співпрацювати з меншими радянськими бандами.

Schrift.

- 4 -

Generalkommando XIII.A.K. K.Gef.Std., den 3.2.1944.
St. Ia/Ic Nr. 389/44 geh. **Geheim**

Bettl.: Bandenlage.

Art.: 1 Rampause 1 : 300 000.

44

Fz.A.G.K.4

Berichtszeit: 21.1. - 2.2.1944.

1.) Entwicklung der Bandenlage.

Unter Bezugnahme auf Fernschreiben Gen.Kdo.XIII.A.K. - Ia/Ic Nr.140/44 gen. vom 21.1.44 meldet das Gen.Kdo. folgende Veränderungen in der Bandenlage:

Als Folge der weiteren Verschiebung der deutschen Front nach Westen haben sich die sowjetischen Banden in die Gebiete verschoben, in denen sie den Nachschub der deutschen Front weiterhin stören und das Vordringen der Sowjetarmee erleichtern können. Es zeichnet sich eine Verschiebung der bisher in dem Berau - Pinsk - Nowel - Dzik stehenden Großbanden nach Süden, in den Raum Ostrog - Nowne - Lubno und von dort aus nach Westen und Südwesten ins General-Gouvernement ab. Die Verschiebung der Banden in den Raum westl. und südwestl. Nowne hängt vermutlich mit der Schwerpunkt-Blindung der 13-Armee gegen den Raum Nowne zusammen. Es hat den Anschein, daß die sowjetischen Banden vor der regulären Roten Armee herziehen, um ihr Vorgehen durch Erkundung sowie Störung der Versorgung der deutschen Front zu erleichtern. Ein Aufnehmen der sowjetischen Banden durch die Rote Armee wurde bisher nur in einem Fall (Teile der Fedorow-Bande) gemeldet.

Aufgabe der in das General-Gouvernement abziehenden Banden soll sein, dort unsere rückwärtigen Verbindungen zu stören und unter der Einwohnerschaft Unzufriedenheit zu stiften, um einen Aufstand vorzubereiten.

Über die einzelnen Banden liegen nach Auswertung der auf Grund von Aussagen von V-Leuten und Einwohnern erstellten Meldungen der Truppe und der Kampfkommandanten, der Meldungen des VII.Kglung.A.K. und der Bandenfundlage folgende Meldungen vor:

a) Sowjetische Banden:

Masse der Großbande Koipak ist etwa Mitte Januar aus ihrem früheren Einsatzraum Surny - Lombrowiza nach Nordwesten gezogen. Absicht: Störung des deutschen Nachschubs auf Strecke Koryn - Pinsk. Reste der Bande vermutlich zur Zeit noch zwischen Horyn und Styr.

Teile der Großbande Fedorow sind in die Rote Armee eingegliedert, Masse der Bande ist aus ihrem früheren Einsatzraum westl. Kamen Kaschirsk nach Süden und Süd-

- 2 -

westen gezogen, Reste der Bande noch im früheren Raum.

Selbständig gewordene Teile der Fedorow-Bande unter Generalmajor Begma und die Rudniew-Bande (benannt nach dem gefallenen Stabschef Fedorow) sind im Waldgebiet Klewan - Luzk seit einer Woche erkannt. Nach letzten V-Meldungen marschiert Begma nach Süden oder Südwesten und wurde im Raum nördl. Dubno festgestellt. Vermutliche Stärke: Begma-Bande 2000 Mann, Rudniew-Bande 1500 Mann.

Von der noch am 25.1. im jetzigen Einsatzraum der Begma-Bande stehenden Schtschora-Bande wird erstmalig am 25.1. gemeldet, daß etwa 2000 Schtschora-Männer im Raum südwestl. Dubno aufgetreten sind und sich dort nach V-Meldung mit der westl. davon (Raum südl. und westl. Ostrog) aufgetretenen Kedwejew-Bande (bisher südostw. Sarny) vereinigen, um vor dem gemeinsamen Abbrücken in das General-Gouvernement national-ukrainische Banden im Raum Dubno zu vernichten.

Nach einer durch Bandenfunklagemeldung vom 30.1. bestätigten Angabe eines V-Mannes ist die Bande Woronesh (Führer Oberst Popow), die am 6.1. aus Raum westl. Korosten abmarschiert ist, ebenfalls im Raum südostw. Dubno (Masse in Gegend Obhoff - 16 km südostw. Dubno) eingetroffen.

Nach Aussagen von Landeseinwohnern wurden der Kolpak- und anderen sowjetischen Banden insbesondere seit 27.1. starke reguläre russische Kavalleriekräfte zugeführt.

Eine Gruppe von 2000 Reitern soll die Bahnlinie Kowel - Brest bei Wyzwa-Stara überschritten haben und ist in die Wälder südwestl. Mazejewo eingesickert. Dort Vereinigung mit Sowjetbanden.

b) National-ukrainische Banden:

Schwache Teile der national-ukrainischen Banden (UPA) wurden im Raum westl. Ostrog festgestellt. Im Waldgebiet nördl. Rowne - Klewan sind seit der am 21.1. erfolgten Vereinigung zwischen der eigenen Truppe und dem Führer einer Bandengruppe keine Überfälle auf Deutsche erfolgt. Die Bandengruppe ist aus dem Gebiet Postojno in den Raum südwestl. Koiki gezogen, um dort den sowjetischen Nachschub zu stören.

Gefechte zwischen sowjetischen und national-ukrainischen Banden wurden zu Beginn der Berichtszeit mehrmals im Raum zwischen Moryn und Styr gemeldet. Die Angaben eines ukrainischen V-Mannes (Meldung vom 24.1.), wonach sich die Masse der national-ukrainischen Banden im Raum Dubno - Luzk - Wladimir Wolynsk sammelt, ist bis jetzt noch nicht bestätigt.

c) Polnische Banden:

Geschlossenes Auftreten bisher nicht festgestellt. In Gegend westl. Luzk soll Oberst Erzenowski als Führer übergelaufener Schuma-Leute mit kleineren sowjetischen Banden zusammenarbeiten.

№ 7

Ситуація в Польщі і Галичині. УПА налічує 80 тис. чоловік

Головнокомандування армії Штаб-квартира, 09.02.1944 р.
Генеральний штаб армії
Чужі війська Схід (I/Vd) 30 примірників
№ 421/44 g.Kdos 22-й примірник

Рух опору на території колишньої Польщі (стислий конспект)

I. Внутрішнє становище в колишній Польщі

Внутрішнє становище на території колишньої Польщі характеризується:

- 1) ворожим ставленням до німців з боку всіх прошарків населення;
- 2) антикомуністичною позицією зорієнтованого на Англію міського і сільського населення;
- 3) запеклою ворожнечею поміж польським та українським населенням Галичини;
- 4) існуванням роздробленої партійної системи довоєнної Польщі.

Наслідком цих протилежних внутрішніх течій, які проявляються зовні в суперечності між польським емігрантським урядом і Радянським Союзом, є розкол польського руху опору на численні групи. Найважливішими з них є керований емігрантським урядом у Лондоні національний і підлеглий Москві комуністичний рух опору. Між ними стоїть група з лівими політичними поглядами, яка прагне об'єднатися з комуністичною групою, однак дотепер такої згоди ще не досягнуто.

На даний час основна маса населення стоїть на боці національного руху. Однак треба розраховувати на те, що в подальшому частина населення, яка надала б перевагу обмеженій державній самостійності в рамках Радянського Союзу замість німецької окупації, свідомо перейде до комуністичного руху або ж несвідомо стане жертвою комуністичної пропаганди, яка вміло використовує національні лозунги.

(...)

3. Бандитизм.

Найважливішою сферою діяльності комуністичного руху є бандитизм:

А. Організація.

Управління з Москви. Звіди — безпосередній радіозв'язок з центральними пунктами в Польщі (напр., Москва—Краків).

Керівництво бандами здійснюється, головним чином, радянськими командирами, яких десантом доставляють у місця розташування банд. За останній час збільшено висадку енкавеесівських та управлінських чиновників для підготовки польсько-більшовицького адміністративного апарату.

Б. Територія діяльності.

Добре зорганізовані банди в Східній Галичині, в районі Любліна і Бялистока.

Поява банд у східному районі Моравської Остри та на прикордонній території Сілезії в генеральному губернаторстві (схід Верхньої Сілезії—Ченстохова—Петрікау).

Створення організації із довірених осіб у Верхньосілезькому промисловому районі.

Доручено розвідати аеродроми на прикордонній території Сілезія—генеральне губернаторство—Словаччина.

IV. Інші групи опору

1. Польські групи.

Поряд з відданим уряду і комуністичним рухами опору існують інші, яким відповідають в основному польські партії передвоєнного періоду. В їхньому розпорядженні є власні бойові групи, однак вони мають здебільшого лише локальне значення (детальніше про це див. Додаток 2).

2. Український рух опору.

Національно-український рух (Бандера) поширюється на заселених українцями частинах Галичини. Бойовою організацією є Українська Повстанська Армія (УПА). Її загальна чисельність в Україні становить начебто 80 тис. чоловік. Головним противником УПА у Галичині поряд з німецькими органами управління є поляки. УПА готується до того, щоб у разі відступу німців з Галичини рішуче виключити поляків і самій взяти владу у свої руки.

Oberkommando des Heeres
Generalstab des Heeres
Fremde Heere Ost (V/34)
Nr. 421/44 g.Kdos.

H.Qu., den 9.2.1944

I/1

30 Ausfertigungen
22. Ausfertigung

DIE WIDERSTANDSBEWEGUNG IM GEBIET DES EHEM. POLEN.
=====

(Kurzgefaßte Zusammenstellung.)

I. Innere Lage im ehem. Polen.

Die innere Lage im Gebiet des ehem. Polen wird gekennzeichnet durch

- 1.) unbedingt deutschfeindliche Einstellung aller Bevölkerungsschichten,
- 2.) anti-kommunistische Einstellung des nach England ausgerichteten Bürgertums sowie der bäuerlichen Bevölkerung,
- 3.) erbitterte Feindschaft zwischen polnischer und ukrainischer Bevölkerung Galiziens,
- 4.) Fortbestehen des zersplitterten Parteisystems Vorkriegspolens.

Als Folge dieser gegensätzlichen inneren Strömungen, die sich nach außen in dem Gegensatz zwischen polnischer Emigranten-Regierung und SU auswirken, ist die polnische Widerstandsbewegung in zahlreiche Gruppen zersplittert, deren wichtigsten die von der Emigranten-Regierung in London geleitete nationale und die Moskau unterstehende kommunistische Widerstandsbewegung sind. Dazwischen steht eine linksgerichtete Gruppe (Centrolew), deren Zusammenschluß mit der kommunistischen Gruppe von dieser angestrebt wird, bisher aber nicht erreicht wurde.

Die Masse der Bevölkerung steht z.Zt. noch hinter der nationalen Bewegung. Es ist jedoch damit zu rechnen, daß weitere Bevölkerungsteile, die eine selbst beschränkte Eigenstaatlichkeit im Rahmen der SU einer deutschen Besetzung vorziehen würden, bewußt zur kommunistischen Bewegung abwandern oder aber unbewußt der geschickt mit nationalen Parolen arbeitenden kommunistischen Propaganda erliegen.

7 h ARMY DOCUMENT CENTER

34

2 - 2 -

3.) Bandenwesen
Wichtigstes Tätigkeitsgebiet der kommunistischen Bewegung
ist das Bandenwesen.

a) Organisation

Geleitet von Moskau. Von dort unmittelbare Funkverbindung
mit Zentren in Polen (z.B. Moskau + Krakau). Leitung
der Banden zu großen Teil durch aus der Luft abgesetzte
sowjetische Führer. Neuerdings vermehrt Abwurf von
NKWD- und Verwaltungsbeamten zur Vorbereitung eines
polnisch- bolschewistischen Verwaltungsapparates.

b) Tätigkeitsgebiete.

Gut organisierte Banden in Ost-Galizien, im Kreis Lublin
und im Bezirk Bialystok.

Auftreten von Banden O Mährisch-Ostau und im Grenzgebiet
Schlesien - G.G. (Ostoberschlesien - Tschenstochau - Fe-
trikau).

Aufbau einer Organisation von V-Leuten im oberschlesischen
Industriegebiet.

Auftrag zur Erkundung von Flugplätzen im Grenzgebiet
Schlesien - G.G. - Slowakei.

IV. Sonstige Widerstandsgruppen.

1.) Polnische Gruppen.

Neben der "regierungstreuen" und der kommunistischen Wider-
standsbewegung bestehen weitere Widerstandsgruppen, die im
allgemeinen den vorkriegspolnischen Parteien entsprechen. Sie
verfügen zum Teil über eigene Kampfgruppen, besitzen jedoch
meist nur örtliche Bedeutung.

Anl. 2 - Im einzelnen siehe Anlage 2.

2.) Ukrainische Widerstandsbewegung.

Die national-ukrainische Bewegung (Bandera) erstreckt sich
auch auf die ukrainisch besiedelten Teile Galiziens. Kampf-
organisation ist die Ukrainische Aufstands-Armee (UPA).
Gesamtstärke in Galizien und Ukraine: angeblich 80 000 Mann.
Hauptgegner in Galizien: neben der deutschen Verwaltung des
Polentums. Die UPA bereitet sich darauf vor, in Falle eines
deutschen Rückzuges aus Galizien die Polen rücksichtslos aus-
zuschalten und selbst die Macht zu übernehmen.

№ 8

Бої між радянськими партизанами і УПА. Локальна домовленість з вермахтом

Бойова група Прюцман

12.02.1944 р.

1) За повідомленням команди К Володимир-Волинський, тривають бої між національно-українськими та радянськими бандами в Садовому Лісі (25 км на захід від Луцька). Радянська банда начебто застосувала 2 танки. Національно-українська банда мала значні втрати.

2) Національно-українська банда з району Верба повідомляє, що минулої ночі біля другої години радянський бандитський розвідувальний загін просунувся у лісосмугу на південь від Ситар.

Радянська бандитська група у районі Антонівці—Бужча підпорядковується генерал-майору Наумову, який відомий тут як командир добре озброєної банди чисельністю приблизно 2000 чоловік, що пронизана офіцерами та унтер-офіцерами червоної армії. За даними українців-націоналістів, регулярні військові частини перебувають у Мізочі, а постійні розвідувальні загопи — у Шумську. У лісах між цими населеними пунктами — кілька тисяч радянських бандитів, які отримують завдання від червоної армії.

3) У результаті переговорів з командиром національно-української банди в районі Верба, як відомо, забезпечено співпрацю. Ми заново домовилися про вже відомі сигнали. Розпочато домовленість з діючими в районах Крем'янця керівниками.

4) Керівництво національно-українських банд скаржиться на те, що солдати вермахту з Радзивілова та Верби-Кам'яної реквізують все без розбору (птицю і т.ін.), застосовуючи проти населення зброю.

Командир банди погрожує помститися цим грабіжникам. Крім того, керівництво скаржиться, що багатьох жителів віком поза 60 років примушують працювати.

5) У межах тутешньої зони ми обіцяли усунення цих недоліків. Тих членів банди, які належать до УПА, за умови залишення зброї відпустять на волю.

Прохання відповідно поінформувати і віддати ідентичні розпорядження підрозділам, які не підпорядковані бойовій групі Прюцман.

Kampfgruppe Frützmann:

12.2.1944.

- 1.) Nach Meldung des K.K. Wladimir Wolynsk laufend Gefechte zwischen nat.-ukr. und sowjetischen Banden im Sadower Wald (25 km westl. Luzk). Sowjetische Bande setzte angeblich 2 Panzer ein. Nat.-ukr. Bande hatte schwere Verluste.
- 2.) Nat.-ukr. Bande aus Raum Werbe meldet, daß in der letzten Nacht gegen 2.00 Uhr sowjetischer Bandenspähtrupp in Waldgebiet südl. Sitary vorgestoßen sei.
Die sowjetische Bandengruppe im Raum Antonowce - Buszoza soll Gen. Major Naumow unterstellt sein. Naumow ist hier als Führer einer rund 2000 Mann starken und gut bewaffneten Bande bekannt, die stark mit Offz. und Uffz. der Roten Armee durchsetzt ist.
Nach Angaben der Mat.Ukrainer befinden sich reguläre Truppen erst in Mizocz, stehende Spähtruppe in Szumak. In den Waldgebieten zwischen diesen Orten mehrere 1000 Sowjetbanditen, die von der Roten Armee Auftrag erhalten.
- 3.) Durch Verhandlung mit nat.-ukr. Bandenführer im Raum Werbe Zusammenarbeit wie bekannt gewährleistet. Die schon bekannten Zeichen wurden erneut vereinbart. Vereinbarung mit dem zuständigen Führer der Bezirke von Kremjanez sind angeregt.
- 4.) Nat.-ukr. Bandenführung beschwert sich darüber, daß von Wehrmacht-angehörigen aus Rádziwillow und Werbe-Kamienna wahllos requiriert wird und zwar Geflügel und dergl., wobei auch mit der Waffe gegen die Bevölkerung vorgegangen wird.
Bandenführer droht mit Vergeltungsmaßnahmen gegen diese Plünderer. Des weiteren beschwert die Führung sich, daß auch mehrere über 60 Jahre alte Einwohner zwangsweise zur Arbeit erfaßt werden.
- 5.) Für den hiesigen Bereich wurde Abstellung dieser Mängel zugesagt. Des weiteren, daß Bandenangehörige, die der UPA angehören, unter Belassung ihrer Waffen frei gelassen werden.
Es wird gebeten, die nicht der Kampfgruppe Frützmann unterstehenden Einheiten entsprechend zu unterrichten und das gleiche anzuordnen.

BA-MA RH 24-13/172

№ 9

**Інформація про діяльність “банд”.
Мета “національно-українських банд”**

Майор О.В. Мюллер

Уповноважений
райхсміністра окупованих
територій Сходу
при головнокомандуванні
групи військ “Південь”

Майор О.В. Мюллер Штаб-квартира, 19 лютого 1944 р.
№ 65/44 секр. *Секретно*

Райхсміністерству окупованих територій Сходу
Керівний штаб “Політика”
Берлін

Додаток

до звіту № 6/44 від 17.02.1944 р. (62/44 с.)

Услід за вищезгаданим звітом повідомляю наступні уривки з місячного звіту за січень головного командування однієї з армій.

Особливе зацікавлення викликає те, що поряд з радянськими та національно-українськими бандами з’являються польські, для яких спільною є боротьба проти Німеччини, однак між ними бувають запеклі бої. У зв’язку з цим повідомляється, що:

а) *радянські банди* борються проти Німеччини за вказівкою з Москви. Вони не терплять руху ні за самостійну Україну, ні за самостійну Польщу. Радянські банди повністю захоплюють територію між Горинню і Стиром. За час звітнього періоду вони просунулись звідти на захід та південний захід. Поряд з численними одиночними бандами, які розсіялися по всьому району армій, з’являються радянські банди, особливо в районі навколо Острога (між LIX і XIII штабами армій). Багаторазово виявлено змішування з регулярними підрозділами червоної армії;

б) *національно-українські банди* борються за самостійну Україну; їхня боротьба спрямована як проти Німеччини, так і

проти радянської Росії, однак визначити чітку лінію не можна. Поряд з донесеннями про сутички між національно-українськими та радянськими бандами трапляються звіти, в яких йдеться про об'єднання згаданих груп. У той час, як окремі національно-українські банди віддають себе у розпорядження вермахту або вбачають своє завдання, головним чином, у тому, щоб перешкодити постачанню росіян, інші з фанатичною ненавистю борються проти німецького вермахту. Всі українці-націоналісти одностайні лише в чітко вираженому ворожому ставленні до німецької цивільної адміністрації та польського населення.

Особливих територій національно-українських банд, за винятком району на північ і південь від Бродів, не виявлено. Тут зафіксовано багато банд, загальна чисельність яких майже 5000 чоловік. На відміну від радянських банд більших маневрів у конкретних напрямках не виявлено;

в) *польські банди* борються за самостійну Польщу. Вони усвідомлюють, що з допомогою Німеччини у них немає жодних перспектив на самостійність. Їхньою надією є Англія та Америка, тому ставлення до Німеччини чітко негативне. У боротьбі проти радянської Росії простежується розкол. Частина польських банд воює на колишній польській території з радянськими бандами та підрозділами, інша частина тим часом симпатизує советам.

Підсумовуючи, можна сказати, що польський бандитський рух у районі армії незначний і в порівнянні з іншими напрямками відіграє другорядну роль.

Підпис

Розподільник:

Райхсміністр окупованих територій Сходу

- Керівний штаб "Політика" -

Райхсміністр окупованих територій Сходу

- Головний відділ II -

Beauftragter
d. Reichsmin. f. d. bes. Ostgebiete
b. Obkmd. d. Heeresgruppe Süd (O.Gu)
Major O. W. Müller.
Nr. 65/44 geh.

Major O. W. Müller.

151

H.Qu., den 19. Februar 1944.

Geheim

An
das Reichministerium für die besetzten Ostgebiete
- Führungstab Politik -
B e r l i n .

Nachrang
zum Bericht Nr. 6/44 vom 17.2.44 (62/44 G).

Im Anschluß an meinen vorgensanten Bericht teile ich nachstehende Aussüge aus dem Monatsbericht Januar des Oberkommandos einer Armee mit :

* Von besonderem Interesse ist, daß neben Sowjet- und national-ukrainischen Banden auch polnische Banden in Erscheinung treten, denen allen der Kampf gegen Deutschland gemeinsam ist, die sich aber auch untereinander erbitterte Gefechte liefern. Hierzu wird im Einzelnen berichtet :

- a) Die Sowjetbanden kämpfen gegen die Deutsche, nach Weisung aus Moskau. Sie dulden weder die Bewegung für eine selbständige Ukraine noch für ein selbständiges Polen. Sie beherrschen das Gebiet zwischen Boryn und Styr vollkommen und haben sich von dort während der Berichtszeit nach Westen und Südwesten vorgeschoben. Neben zahlreichen Einzelbanden, die im gesamten Armeebereich verstreut sind, treten besonders im Raum um Ostrog in der Lücke zwischen LIX. und XIII. A.K. Sowjetbanden auf. Vielfach wurde eine Vernichtung mit regulären Truppen der Roten Armee festgestellt.
- b) Die national-ukrainischen Banden kämpfen für eine selbständige Ukraine. Ihr Kampf richtet sich ebenso gegen Deutschland wie gegen Sowjetrußland, ohne daß eine klare Linie zu erkennen wäre. Neben Meldungen von Gefechten zwischen national-ukrainischen und sowjetischen Banden stehen Berichte, die von einem Zusammengehen der genannten Gruppen sprechen. Während einzelne national-ukrainische Banden sich der

- 2 -

152

- 2 -

deutschen Wehrmacht zur Verfügung stellen oder ihre Aufgabe hauptsächlich in der Störung des russ. Nachschubs sehen, bekämpfen andere die deutsche Wehrmacht mit fanatischem Haß. Einig sind sich alle nat. Ukrainer nur in ihrer ausgesprochen feindlichen Einstellung gegen die deutsche Zivilverwaltung und die polnische Bevölkerung.

Besonders nat.ukr. Bandengebiete sind mit Ausnahme des Raumes nördl. und südl. Brody nicht zu erkennen. Hier wurden zahlreiche Banden gemeldet, deren Gesamtstärke fast 5 000 Mann betragen soll. Im Gegensatz zu den Sowjetbanden sind größere Bewegungen in bestimmten Richtungen nicht festzustellen.

- c) Die polnischen Banden kämpfen für ein selbständiges Polen. Sie sind sich dessen bewußt, daß sie mit Deutschlands Hilfe keine Aussicht auf Selbständigkeit haben. Ihre Hoffnung ist England und Amerika. Die Haltung gegenüber Deutschland ist daher klar ablehnend. Im Kampf gegen Sowjetrußland ist eine Spaltung ersichtlich. Ein Teil der polnischen Banden steht im ehemaligen polnischen Raum in Gefechten mit sowjetischen Banden und Truppen, während ein anderer Teil mit den Sowjets sympathisiert. Zusammenfassend kann gesagt werden, daß die polnische Bandenbewegung im Arceebereich zahlenmäßig gering ist, sodaß sie gegenüber den anderen Richtungen zur Zeit noch eine untergeordnete Rolle spielt.

Verteiler:

RMfdbO.-Führungstab Politik -
RMfdbO.-Hauptabteilung II -

BA R 6/52

№ 10

**Звернення командира УПА Охрима
до німецької армії в Галичині**

Копія

Штаб-квартира, 18 квітня 1944 р.

Головному командуванню
групи армій “Північна Україна”
Відділ Іс/А.О. (Абвер) № 2268/44g

Стосовно: Hies. Schr. № 230/44g. Kdos.v.28.03.1944 р.
УПА

Додаток: 4 аркуші + 1 конверт.

До

ОКН/Gen St d Н/відділ “Чужі армії на Сході”

До цього додається лист одного провідника банди УПА
головному командуванню німецької армії групи “Галичина” з
перекладом.

За головне командування групи армій
Начальник генерального штабу
J.A. i J.V.

Підпис:
підполковник

Відпис
Переклад з української

Головному командуванню німецької армії у Галичині

30 березня 1944 р. двоє Ваших агентів, а саме Гаврилюк Тетяна (українка) та Крилов Віктор, потрапили до наших рук.

Після належної перевірки було встановлено, що це німецькі агенти, тому ми вирішили їх відпустити з наміром покращення спільної боротьби проти більшовизму. Крилов думав, що потрапив до рук НКВС і подав окремі деталі про операції Ваших співробітників, а також інформацію про сили і розташування німецьких військ, що оперують у цьому районі. Взагалі, я сумніваюсь у його поверненні, оскільки він неохоче пішов від нас і зразу сказав, що він шукав більшовиків, серед яких радо залишився б. Якщо Крилов до Вас не повернеться, то можете бути впевнені, що він перейшов до більшовиків. Дівчина, навпаки, трималась дуже добре до першого серйозного допиту. Вона зізналась, що до неї ще не застосовували технічних засобів допиту. Потім вона сказала все і в цьому було її щастя.

На прикладі цих агентів я бачу, що вони ще надто слабкі для Ваших завдань, поставлених перед ними. До таких доручень вони взагалі не підготовлені, а навпаки, вороже настроєні проти Вас і готові кожної хвилини та при першій нагоді Вас зрадити. Якщо Ви неодмінно хочете мати правдиві і конкретні повідомлення про розташування та сили більшовицьких військ, які оперують на цій території, то було б набагато кориснішим для Вас, якщо б Ви одержували інформацію від нас, оскільки ми маємо точні і правильні дані про ворога у цій частині фронту. Тут діють війська Української Повстанської Армії (УПА), які ведуть боротьбу проти більшовизму. Ми готові координувати нашу бойову діяльність з Вами, але за таких умов:

- 1) німецьке верховне командування вермахту буде змушене вимагати від німецького уряду указу про звільнення з в'язниці та повернення на Батьківщину провідника українців і керівника Української Організації (ОУН) Степана Бандери, а також усіх політичних в'язнів, які перебувають на території Райху, в окупованих областях ГТ (генерального губернаторства) і у райхскомісаріаті України;
- 2) німецькі збройні сили, управління і поліція повинні припинити винищувальні операції проти населення України,

- а також знищення його майна і, головним чином, обмеження особистої свободи;
- 3) службовці німецької армії, адміністрація і поліція не втручатимуться у добровільну мобілізацію населення в західноукраїнських областях (ЗУЗ), яку здійснює Українська Повстанська Армія;
 - 4) німецькі війська, управління та поліція не втручатимуться у внутрішні справи української держави і не заважатимуть нам боротися з елементами, які співпрацюють або хочуть співпрацювати з більшовиками;
 - 5) німецькі війська, згідно з вказівками їхніх командних пунктів, для озброєння військ УПА доставлять зі своїх складів такий матеріал:
 - 10000 кулеметних стрічок, до них 250000 бойових патронів,
 - 200 штук швидкострільної зброї марки Кольт, кожний з чотирма зарядними барабанами,
 - 20 польових артилерійських гармат, 30 гранатометів марки Штокезіф,
 - 10 зенітних гармат, 500 більшовицьких “фінок”-штиків або німецьких автоматів, 500 бельгійських пістолетів марки MV калібру 9, 10000 гранат, 100 мін і певну кількість снарядів та патронів для гармат і пістолетів;
 - 6) німецькі війська, управління та поліція не повинні заважати нам у проведенні військової, політичної та просвітницької роботи;
 - 7) одночасно німецькі війська повинні зобов'язатися підтримувати нас, по можливості, авіацією.

За таких умов ми в стані боротися проти більшовиків і звільнити область від червоної армії.

Тут я зауважую, що ми маємо великий сумнів щодо переваги німців над більшовиками з таких причин:

- а) у найкритичніший момент німців залишать їхні колишні союзники;
- б) смішна політика невірного Гітлера і його бандитської партійної кліки підняла проти німців усі народи Європи від Сходу до Заходу;
- в) німецька армія деморалізована і втратила віру у свою перевагу, німецькі солдати масово здаються більшовикам і тим руйнують силу німецької армії.

Як доказ цього, я подаю факти:

- 1) 12.03.1944 р. один німецький офіцер знищив два своїх танки у місцевості Скалат, при цьому він вигукнув: "Досить боротьби!";
- 2) 09.03.1944 р. 20 німецьких солдатів зі своїм командиром добровільно здалися 16-річному більшовикові (Великі Бірки під Тернополем) і заявили більшовицькому полковнику, що вони більше не хочуть воювати. Подібні факти можна було б називати ще, та я вважаю, що й ці два говорять багато.

Я думаю, що мої пропозиції будуть серйозно розглянуті і Ви до них поставитесь позитивно.

Я чекаю Вашої відповіді, передайте її, будь ласка, через ту ж дівчину, яка принесла цей лист.

З повагою

Група Української Повстанської Армії I
Командир групи
Підпис: Охрим

Начальник штабу

Підпис: Тарас

02.04.1944 р.

Abschrift

Handwritten signature

Commando der Heeresgruppe
Nordukraine
Abt. Io/A.O. (Abw) Nr. 2268/44 g

H.Qu., den 18. April 1944

Handwritten mark 2

Bezug: Hies. Schr. Nr. 230/44 g-Kios. v. 28.3.44.

fr.: U.P.A.

Anlg.: 4 Blatt + 1 Umschlag

Handwritten circled number 14-d

An

OKH/Gen St d H/Abt.Frd.Heere Ost

Anliegend wird Brief eines UPA-Bandenführers an "Hauptkommando des deutschen Heeres Gruppe Galizien" mit Übersetzung vorgelegt.

Für das Oberkommando der Heeresgruppe
Der Chef des Generalstabes
J.A. u. J.V.
gez. Unterschrift
Oberstleutnant.

39

Handwritten notes:
Бриф. Група ІІІ
в.п. Коффа
Кам III, в.п. Шмалсхеллер

Abschrift

Übersetzung aus dem Ukrainischen.

3

An das Oberkommando der deutschen Armee in Galizien.

Am 30.3.44 gerieten 2 Eurer Agenten in unsere Hände, und zwar Gabriluk Tatjana (Ukrainerin) und Krilow Viktor. Nach vorschriftsmäßiger Prüfung wurde festgestellt, daß es sich um deutsche Agenten handelt und wir haben uns entschlossen, sie freizulassen, mit der Absicht einer Verbesserung des allgemeinen Kampfes gegen den Bolschewismus. Krilow dachte, daß er in die Hände des NKWD geraten sei und machte Mitteilung über verschiedene Einzelheiten über die Operationen seiner Mitarbeiter und Informationen über die Kräfte und Lage der deutschen Truppen, welche in diesem Gebiet operieren. Ich zweifelte im ganzen an seiner Rückkehr. Da er von uns nicht gerne fortging, sagte er gleich, daß er die Bolschewisten gesucht habe, zwischen denen er gerne bleiben möchte. Wenn er zu Euch nicht zurückkommt, dann könnt Ihr gewiß sein, daß er zu den Bolschewiken übergegangen ist. Das Mädchel hielt sich im Gegenteil sehr gut bis zum ersten festen Druck. Sie bekannte, daß man an ihr noch keine technischen Verhörmethoden angewandt hat. Dann sagte sie alles aus und das war ihr Glück.

Am Beispiel dieser Agenten ersehe ich, daß sie noch sehr schwach für die ihnen gegebenen Aufgaben sind. Sie sind für diese Aufgaben überhaupt nicht vorbereitet, sondern sind im Gegenteil feindlich gegen Euch eingestellt, und bereit, Euch jede Minute und bei jeder Gelegenheit zu verraten. Wenn Sie unbedingt richtige und konkrete Nachrichten über Lage und Stärke der bolschewistischen Truppen, die in diesem Abschnitt operieren, haben wollen, dann wäre es viel nützlicher für Euch, wenn Sie bei uns die Informationen einholen würden, da wir genaue und richtige Angaben über den Feind in diesem Abschnitt haben. In diesem Abschnitt operieren Truppen der Ukrainischen Aufständischen Armee (UPA), die den Kampf gegen den Bolschewismus führt. Wir sind bereit, unsere Kampf-tätigkeit mit Euch zu koordinieren, aber unter folgenden Bedingungen:

- 1.) Das deutsche OKW wird einen Erlaß der deutschen Regierung anfordern müssen, der die Freigabe aus dem Gefängnis und die Rückkehr in die Heimat des Führers der Ukrainer und Leiter der Ukrainischen Organisationen (OUN), Stephan Bandera, sowie aller politischen Gefangenen, die sich im Reichsgebiet, in den besetzten Gebieten, im GG und im Reichskommissariat Ukraine befinden, anordnet.
- 2.) Die deutsche Wehrmacht, Verwaltung und Polizei hat die Vernichtungsaktionen gegen die Bevölkerung der Ukraine, sowie gegen ihr Vermögen und hauptsächlich gegen ihre persönliche Freiheit zu unterlassen.
- 3.) Die Beamten der deutschen Armee, Administration und Polizei mischen sich nicht in die freiwillige Mobilisation der Bevölkerung in den west-ukrainischen Gebieten (SUS), die durch die Ukrainische Aufständischearmee durchgeführt wird, ein.
- 4.) Die deutschen Truppen, Verwaltung und Polizei mischen sich nicht in die inneren Angelegenheiten des ukrainischen Landes und stören uns nicht in der Bekämpfung der Elemente, die mit den Bolschewisten zusammenarbeiten oder zusammenarbeiten wollen.

40

5.) Die deutschen Truppen liefern gemäß Anweisung ihrer Kommandostellen zur Ausrüstung der Truppen der UPA aus ihren Lagern folgendes Material:
10 000 MG Gurts, dazu 250 000 Schuss Munition,
200 Schnellfeuergewehre, Marke Kolt mit je vier Ladetrommeln,
20 Feld(Inf-)Geschütze, 30 Granatwerfer, Marke Schtokesif,
10 Flakgeschütze, 500 bolschewistische "Finok" Seiten
gewehre? oder deutsche MPis, 500 belgische Pistolen,
Marke MV, Kal. 9, 10.000 Granaten, 100 Minen und eine
gewisse Anzahl Geschosse für Geschütze und Pistolen.
Die deutschen Truppen, Verwaltung und Polizei werden uns in der
Durchführung der militärischen, politischen und Aufklärungs-
arbeit nicht hindern.

7.) Gleichfalls sollen sich die deutschen Truppen verpflichten, uns
wenn möglich im Flugwesen zu unterstützen.

Unter diesen Bedingungen sind wir in der Lage, gegen die Bolsche-
wisten zu kämpfen und das Gebiet von der Roten Armee zu befreien.

Dabei bemerke ich, daß wir große Zweifel hegen, betreffs der Über-
legenheit der Deutschen gegenüber den Bolschewiken und dieses
aus folgenden Gründen:

- a) Im allerkritischsten Moment werden die Deutschen von ihren
bisherigen Verbündeten verlassen.
- b) Die lächerliche Politik des unfreien Hitlers und seiner bandi-
tischen Parteiklique hat gegen die Deutschen alle Völker Europas
von Ost bis West aufgebracht.
- c) Die deutsche Armee ist demoralisiert und hat den Glauben an ihre
Überlegenheit verloren, die deutschen Soldaten ergeben sich in Massen
den Bolschewiken und zerstören damit die Stärke der deutschen Armee.

Als Beweis führe ich folgende Tatsachen an:

- 1.) Am 12.3.44 vernichtete ein deutscher Offizier im Orte Skalat
2 eigene Panzer, wobei er ausrief "Genug vom Kampf".
- 2.) Am 9.3.44 haben sich 20 deutsche Soldaten mit einem Vorgesetzten
freiwillig einem 16-jährigen Bolschewiken ergeben. Melik.Birki bei
Tarnopol) und erklärten dem bolschewistischen Obersten, daß sie
nicht mehr kämpfen wollen. Ähnliche Tatsachen könnte man noch mehr
anführen, ich bemerke aber, daß bereits diese beiden Tatsachen
genug beweisen.

Ich glaube, daß meine Vorschläge ernstlich erörtert werden und Sie sich
zu diesen positiv einstellen werden.

Ich erwarte Ihre Antwort und bitte diese durch dasselbe Mädchen, welches
diesen Brief überbracht hat, zu überstellen. Ich verbleibe mit Hoch-
achtung

Gruppe der Ukrainischen Aufstandsarmee I
Kommandeur der Gruppe
gez. Ochrim.

Chef des Stabes
gez. Taras
2.4.44

№ 11

Допомога США радянській Росії

Акти Росії

Витяг з повідомлень № 234 від 03.04.1944 р. Краулі про поставки США до Росії

Керівник управління економіки США Лео Т. Краулі 02.04 повідомив у звіті, що в перші два місяці цього року США відправили до СРСР понад 1 млн т військових запасів та інших необхідних у військовий час поставок, згідно із законом про оренду і позики. На протипагу цієї кількості в той самий період попереднього року здійснювались поставки у розмірі 670 000 т, а в січні-лютому 1942 р. — у розмірі 200 000 т. Таким чином, з жовтня 1941 р. до 01.03.1944 р. США відправили водним шляхом до Росії

понад 9 500 000 т.

З кожним наступним місяцем поставки перевищували передбачені місячні норми. Тут не включено 4000 літаків, відправлених до Росії.

До 01.03.1944 р. до Росії, зокрема, було відправлено:

понад 8 800 літаків,
5 200 танків,
понад 190 000 вантажних автомобілів,
36 000 всюдиходів,
близько 30 000 інших моторизованих
транспортних засобів,
7 000 000 пар армійських чобіт,
2 600 000 т продуктів харчування,
близько 13 000 т насіння,
1 450 000 т сталі,
420 000 т металів, що не містять заліза,
200 000 т вибухових речовин,
численні локомотиви і вагони.

Крім цього, для радянського фронту було відправлено водним шляхом невеликі партії устаткування.

(Ройтер 2.4. — 20.30.2040)

Auszugaus Chi-Nachrichten Nr.234 v.3.4.44Crowley über USA-Lieferungen nach Russland

Der Leiter des USA-Amtes für Auslandswirtschaft Leo.T.Crowley gab am 2.4. in einem Bericht bekannt, dass in den ersten 2 Monaten dieses Jahres über 1 Million t Kriegsmaterial und anderekriegswichtige Lieferungen im Rahmen des Pacht- und Leihgesetzes von den USA an die Sowjetunion geliefert wurden. Diese Menge stehen Lieferungen von 670.000 t in der gleichen Periode des Vorjahres und von 200.000 t im Januar und Februar 1942 gegenüber. Insgesamt seien vom Okt.1941 bis zum 1.3.44

über 9.500.000 t

vonden USA nach Russland verschifft worden. Die Lieferungen überträfen bei weitem die vorgesehenen Monatsmengen. Nicht eingeschlossen seien die 4000 auf dem Luftwege nach Russland beförderten Flugzeuge.

Im einzelnen seien bis zum 1.3.44 nach Russland geliefert worde

über 8.800 Flugzeuge
 5.200 Panzer
 über 190.000 LKW
 36.000 Geländewagen
 etwa 30.000 weitere Motorfahrzeuge
 7.000.000 Paar Armeestiefel
 2.600.000 t Lebensmittel
 etwa 13.000 t Sämereien
 1.450.000 t Stahl
 420.000 t nichteisenhaltige Metalle
 200.000 t Sprengstoffe
 zahlreiche Lokomotiven und Waggonn

Ferner seien kleine Mengen von Ausrüstungen für die Sowjetflotte verschifft worden. (Reuter 2.4. - 20.30,2040)

BA-MA RW 5/v. 464

№ 12

Діяльність різних з'єднань партизанів

Додаток
до повідомлення про становище на Сході
№ 1028 від 08.04.1944 р.

Становище ворога (банд) № 390

1. *Група військ "Південна Україна".*

Жодних особливих подій.

2. *Група військ "Північна Україна" і W.K.Kdo, генеральне губернаторство.*

Після обстрілу нашою артилерією 300-400 бандитів залишили, тікаючи, багато місцевостей у районі 30 км на захід від Бродів.

Угорський розвідницький патруль вступив у бій з бандами невідомої кількості в районі 12 км на північний схід від Володимира.

У районі 37 км на південь від Стрия угорські війська стали до бою з доволі міцною українською національною бандою, яка відступила в напрямку на північний схід. Великі банди, що перебували в районі 8 км на північний захід від Дубинки (30 км на північ від Грубешова), намагалися перейти дорогу Холм—Грубешів на захід, але були відкинуті назад нашими силами.

Частини великих банд, що перебували в районі 27 км на північний захід від Замостя, знаходяться на даний час за 10 км на північ від Білгораю. За 15 км на північний схід від Радзина бандити напали і відтіснили польські поліцейські патрулі. У наступній битві з нашими силами бандити зазнали втрат. У районі Любліна на захід і північний захід від Володави виступають банди кількістю 100-300 чоловік. На лініях залізничного сполучення, які йдуть від Львова, відбулися численні бої.

3. *Група військ "Центр".*

За донесеннями жителів, велика банда (приблизно 1500 чоловік) перейшла Буг у районі 19 км на південь від Берестя через власноручно збудований міст у західному напрямку. За повідомленням довіреної особи, невідома кількість бандитів

намагалась зібратися в районі близько 40 км на північний схід від Кобрини. Завдяки заходам наших сил бандити були витіснені на північ від доріг Кобрини і Пінська.

Численні напади банд і військові зіткнення сильніших груп бандитів з нашими військами відбулися в районі Бобруйська, Орші, Борисова.

За донесеннями жителів, банда середньої величини, що перебувала за 18 км на схід від Червеня, вирушила на північ. Внаслідок заходів, проведених нами на південному сході від Чашників, бандити відступили на південь і захід.

Відбулися численні зіткнення і бої в районі навколо Лепеля, а також нові вибухи на польовій залізничній лінії на захід від Березина. Повітряна розвідка виявила на північному заході від Улли зміцнені місця розташування позицій і бункерів.

F e i n d l ä g e (Banden) Nr. 590.

1.) Heeresgruppe Südukraine.

Keine besonderen Ereignisse.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und T.K.Kdo., Gen.Gouv.:

Nach Beschuss durch eigene Artl. verließen 3-400 Banditen fluchtartig mehrere Ortschaften in Gegend 50 km W Brody. Tag. Aufklärungsstreife hatte 12 km NO Hlodzimirz Gefecht mit Banditen unbekannter Stärke.

In Raum 37 km S Stryj stand ungarische Kampfgruppe im Gefecht mit stärkerer nat.-ukrainischer Bande, die in NO-Richtung auswich. Teile der im Raum 8 km NW Dubienka (30 km N Erubieszow) jemeldet-ten Großbande versuchten die Straße Cholm, Erubieszow nach W zu überschreiten, wurden jedoch durch eigene Kräfte zurückgeworfen. Die in Raum 27 km NW Zamosc zersprengten Teile der Großbande befinden sich z.Zt. 10 km N Bilgoraj. 15 km NO Radsyn wurde polnische Polizeistreife von Banditen überfallen und verschleppt; bei anschließendem Gefecht mit eigenen Kräften hatten die Banditen Verluste. Im Großraum Lublin, sowie 7 und NW Wlodawa Auftreten von 100-300 Mann starken Banden. An mehreren von Lemberg ausgehenden Eisenbahnlinien wurden erneut zahlreiche Anschläge verübt.

3.) Heeresgruppe Mitte:

Nach Einwohnermeldungen überschritt angeblich 1.500 Mann starke Großbande den Bug in Gegend 90 km S Brest auf selbstgebaute Brücke nach W. Banditen unbekannter Stärke versuchen nach V-Mann-Meldung sich im Raum etwa 40 km SSO Kobryn zu sammeln.

Durch eigenes Unternehmen N der Straße Kobryn, Pinsk wurden Banditen weiter zurückgedrängt.

Mehrere Bandenüberfälle und Zusammenstöße z.T. stärkerer Bandengruppen mit eigenen Kräften in Raum Bobruisk - Orscha - Borissoff. Nach Einwohnermeldung ist eine Mittelbande 18 km O Tscherven auf der Marsch nach N. Vor eigenem Unternehmen SO Tschaschniki wichen Banditen nach S und W aus. Zahlreiche Zusammenstöße und Gefechte in Raum um Lepel. Erneute Reihensprengung an Feldbahnstrecke W Bresino (32 km W Lepel). Luftaufklärung erkannte NW Ulla befestigte Feld- und Bunkerstellungen.

- 2 -

BA-MA RH 2/v. 1942

№ 13

Німецька армія про ставлення до УПА

Верховне командування групи військ "Північна Україна"
Відділення 1а/1с /Ас № 1875/44/ таємн. 20 квітня 1944 р.

Головному штабові
командування
танковими військами
Головне командування 4

Стосовно: боротьби з бандами.

1. В області діючої армії виявлено такі місця розташування банд:

а) район збору сил УПА (Українська Повстанська Армія) в районі Підгайці—Бережани—Нараєв—Бібрка і в Чорному Лісі (на захід від Станіслава);

б) поодинокі польські та єврейські банди на території Гологори (на захід від Перемишлян)—Нараєв. За повідомленнями агентів, на цій території останнім часом відбувається висадка радянського повітряного десанту;

в) на території на захід від Бродів збираються радянсько-російські банди. Найголовнішою серед них залишається банда Наумова. Ці банди зірвали залізничний шлях і мінували місцевості на території на північний захід від Львова.

2. Головний штаб командування танковими військами 4 повинен зібрати війська з тилкових частин і власних підрозділів для активної боротьби проти радянських банд та якнайшвидше її розпочати.

3. Головний штаб командування танковими військами 4 повідомляє за станом на 25.04, яких заходів вжито для активної боротьби з бандами.

4. Про стосунки з УПА є особлива нотатка.

За командування групи військ
Начальник генерального штабу
Підпис

Додаток
до головного листа командуванню
групи військ “Північна Україна”.
Відділення Іа № 1875/44/ таємн.

Нотатка про ставлення до УПА

УПА (Українська Повстанська Армія) — військова організація ОУН (“Українського національного руху”), що прагне вільної незалежної України.

Ті частини УПА, що залишилися на території України, зайнятій советами, борються, як це впливає з інформації полонених, здобутих трофейних документів та інших повідомлень, проти радянських тилкових об’єднань. Банди УПА, що перебувають на галицькій землі, до цього часу уникали, за деякими винятками, виступати проти німецької армії. Така поведінка впливає з усвідомлення факту, що совети зараз є найбільш небезпечними противниками прагнень українців до самостійності.

З цієї причини окремі провідники УПА пропонували співробітництво з німецькими військами проти советів. В окремих місцях переговори в даному напрямку привели до корисного співробітництва, особливо під час виявлення ворога. Підпорядкування німецькому керівництву дотепер постійно відхилялося.

З огляду на основну позицію УПА, спрямовану проти будь-якого іноземного панування, рекомендується щодо банд УПА обережність і стриманість. Однак це не виключає, що в окремих випадках можна використати запропоноване співробітництво з відділеннями УПА для воєнних цілей, особливо надавати всяку підтримку тоді, коли йдеться про зміцнення тих груп УПА, які діють у радянському тилу.

Вимоги політичного характеру, які ставляться за даних умов під час переговорів про співробітництво, треба заздалегідь відхиляти.

Там, де банди УПА вороже поводяться з німецькими збройними силами, з ними, як і з усіма іншими бандами, треба вести безпощадну боротьбу.

806 B 734

16

5 I/Bj
d

~~Heeresgruppe~~ Kommando der Heeresgruppe
Nord-Ukraine
Abt. I/IC/AG Nr. 2875/44 gel.

29

M.Qu. .den 20. April 1944

Gen. A. O. K.
Stabschef: Oberst Oll.
28. APR. 1944

Betr.: Bandenbekämpfung.

14.

Panzer-Armeeoberkommando 4.
Panzer-Armeeoberkommando 4.

- 1.) Innhalb der Armeebereiche sind folgende Bandenschwerpunkte festgestellt:
 - a) Versammlungsorte der UPA (Ukrainische Aufständischearmee) im Raum Podhajce - Brzeccany - Marajew Bobrka und in Czerny Las (westl. Stanislaw)
 - b) Einzöine polnische und jüdische Banden im Raum Celogory (westlich Przemyslaw) - Marajew In diesen Raum nach Agenten-Aussagen seit einiger Zeit Ansetzen sowjetrussischer Fallschirmparatrooper
Im Raum westlich Brdy, in dem sich die sowjetrussischen Banden versammeln. Der Hauptstabschef dieser Banden ist noch immer die Naumoffbande. In diesen Banden werden auch die Streckensprengungen und Minenanschläge im Raum nordwestlich Lemberg durchgeführt.
- 2.) Pz. A. O. K. 4 hat aus rückwärtigen Teilen und landeseigenen Verbänden Truppen für die aktive Bekämpfung der Sowjet-Banden zusammengestellt und den Kampf schnellstmöglich einleiten.
- 3.) Pz. A. O. K. 4 meldet am 25.4., welche Maßnahmen für die aktive Bandenbekämpfung getroffen sind.
- 4.) Über die Behandlung der UPA (Ukrainische Aufständischearmee) ist in der Anlage ein Merkblatt beigelegt

36

Für das Heeresgruppenkommando
Des Chef des Generalstabes

14. *bn 77*

Anlage zu Obkda.N.Gruppe Nord-Ukraine.
Abteilung Ia Nr. 1875/44 geb.

Beurteilung über Verhalten gegenüber der UPA.

Die UPA ("Ukrainische Antsarsarmee") ist die militärische Organisation der O.U.M. (Ukrainische Nationalbewegung) welche eine freie selbständige Ukraine erstrebt.

Die in den von den Sowjets besetzten Gebieten der Ukraine zurückgebliebenen Teile der UPA kämpfen, wie aus Gef.-Aussagen, Befehlsparagrafen und anderen Berichten hervorgeht, gegen die rückwärtigen Einrichtungen der Sowjets. Die auf galizischem Boden befindlichen UPA-Banden haben es bisher mit wenigen Ausnahmen vermieden, gegen die deutsche Wehrmacht feindselig aufzutreten. Diese Haltung entspringt aus der Erkenntnis, daß die Sowjets zur Zeit die gefährlichsten Gegner der ukrainischen Selbständigkeitsbestrebungen sind.

Aus diesem Grunde haben auch einzelne UPA-Führer eine Zusammenarbeit mit der deutschen Wehrmacht gegen die Sowjets angeboten. Verhandlungen in dieser Richtung haben an einzelnen Stellen zu einer nutzbringenden Zusammenarbeit, insbesondere auf dem Gebiet der Feinderkennung geführt. Eine Beteiligung unter deutscher Führung wurde bisher stets abgelehnt.

Mit Rücksicht auf die gegen jede Fremdherrschaft gerichtete Grundeinstellung der UPA ist gegenüber UPA-Banden Vorsicht und Zurückhaltung geboten. Das schließt jedoch nicht aus, daß in Einzelfällen von UPA-Gliederungen angebotene Zusammenarbeit für militärische Zwecke nutzbar gemacht werden kann; insbesondere kann dann, wenn es sich um Stärkung der bereits im sowjetischen Hinterland tätigen UPA-Gruppen handelt, jede Unterstützung gewährt werden.

Forderungen politischer Art, welche gegebenenfalls bei Verhandlungen über Zusammenarbeit gestellt werden, sind von vornherein abzulehnen.

Dort wo sich UPA-Banden gegenüber der Wehrmacht feindselig verhalten, sind sie wie alle sonstigen Banden rücksichtslos zu bekämpfen.

37

BA-MA RH 2/v. 2544

№ 14

Директиви для преси щодо українського питання

Відпис
Таємно!

(11/3425/44 geh.)

Додаток
до експрес-служби № 93/44 від 22.04.1944 р.

Директиви щодо трактування українського питання у пресі і пропаганді

Відступ з України вимагає нового пояснення директив пропаганди для розгляду українського питання серед:
евакуйованих українців,
українських остарбайтерів,
українських добровільних з'єднань,
а також для пропаганди серед ворогів.

Розглядати українське питання в пресі і пропаганді слід за такими директивами:

1. Принцип: німці прийдуть знову.

Слід весь час підкреслювати і наголошувати, що відступ з України — явище тимчасове. З огляду на той факт, що на п'ятому році війни напрям головного удару був тимчасово перенесений зі сходу на захід, німецьке військове командування було змушене тимчасово залишити Україну. Тезу про те, що німецька армія знову прийде, треба висловлювати у незаперечній формі і при кожній нагоді повторювати та підкреслювати. Цю тезу за допомогою пропаганди треба зробити положенням, що не підлягає сумніву, яке повинно стати вихідною точкою кожного роздумування серед українців. При визначенні і відображенні воєнної ситуації на Сході слід завжди підкреслювати, що всі операції німецького вермахту здійснюються згідно з планом і порядком та визначаються лише необхідністю перенесення напрямку головного удару на захід. Закиди ворожої агітації, яка хоче зобразити втрату України для Німеччини як

остаточну, треба зустрічати ефективними аргументами. Лише коли напрям головного удару цієї війни знову перенесеться на Схід, тоді червона армія знову відчує зосереджену ударну силу німецького вермахту і переживе ту ж долю, яку пережила у попередніх винищувальних битвах під час походу на Схід.

2. Принцип: українці належать до Європи.

Усвідомлення того, що український народ належить до Європи, слід особливо підсилювати через пресу і пропаганду. Український народ буде жити тільки тоді, коли належатиме до Європи. Більшовизм — це смерть для українського народу. Треба виявляти всі брехливі спроби советів замаскувати федералістськими агітаційними маневрами свій намір винищення українського народу. Особливо слід викривати створення незалежних комісаріатів війни і зовнішніх справ як типовий більшовицький агітаційний маневр, який замилює очі українському народові, щоб він не розпізнав брутальні винищувальні наміри Кремля. Братські могили у Вінниці є жахливим символом долі, яку повинні очікувати українці від більшовизму. Ось чому захист Європи зі зброєю в руках і праця пліч-о-пліч з німецькими солдатами та робітниками є кровною справою українців. Захист Європи означає для кожного українця та кожної українки одночасно і відвоювання їхньої старої Батьківщини. У зв'язку з цим можна апелювати до почуття честі народу, наголошуючи на тому факті, що український народ сьогодні бореться на рівних правах з іншими європейськими народами. Розпорядження Ради міністрів у справі захисту Райху про зрівнювання остарбайтерів з іншими європейськими робітниками та майбутню заміну значка остарбайтера на національний значок слід належно використати у пропаганді.

3. Принцип: Німеччина принесла українському народові життя, свободу, порядок, власну землю і хліб.

В ефективному порівнянні треба різко протиставляти становище українського народу в час німецької окупації і зараз. Оглядаючись на роки 1941/43, потрібно зазначити, що, незважаючи на зумовлені війною труднощі і необхідні в час війни розпорядження для забезпечення вермахту, у віддалених областях України все більше налагоджувався порядок. При цьому слід відзначити:

- а) німецький аграрний лад 1942 р. і декларацію про власність 1943 р., які поступово ліквідували колгоспи і проклали шлях до власності на землю;
- б) забезпечення харчування українського народу. У час німецької окупації ніхто не голодував, ніхто не помер від нестачі продуктів;
- в) свободу релігії;
- г) прогресивну консолідацію громадського життя в галузях військового господарства, транспорту, валюти, ремісництва тощо.

Якщо в ряді життєвих сфер з німецької сторони не було прийнято остаточних рішень, то це зумовлено воєнним часом. У всякому разі умови були незрівнянно кращі, ніж теперішнє становище окупованої соютами України, яке треба зображати у чорному світлі, використовуючи велику кількість вирішальних голосів радянської преси і радіо. При цьому може бути відповідним чином вказано на те, що з рядів українського населення, яке впало в розпач, утворилися досить великі антибільшовицькі партизанські об'єднання, що в тилу фронту борються проти більшовизму.

4. Принцип: після нової окупації України — повернення евакуйованих на Батьківщину.

Щодо часу повторної окупації України німецьким вермахтом, то тут треба обнадіювати українців швидкою відбудовою їхньої Батьківщини, а також пізнішим поверненням евакуйованих. Посилаючись на цілеспрямовані німецькі відбудовчі заходи у 1941-43 рр., слід характеризувати планову відбудову як очевидну дію, в якій не може бути сумніву. При цьому можна говорити, що відбудова України буде спиратися на багатий досвід, якого набули німецьке цивільне управління і вермахт за більш ніж 3 роки. Непорозуміння, які з'явилися у 1941-42 рр. внаслідок вороже настроєних обох сторін, можна буде в майбутньому уникнути.

Принципом відбудови України стане впорядкування аграрних відносин. Згідно з новим аграрним порядком і декларацією на власність, система колгоспів, яку знову ввели союти, буде зразу усунена. Спроби самоврядування, які були зроблені в райхскомісаріаті України, в майбутньому підсилуватимуться. Починання в культурному житті будуть розгортатися

далі. Зрозуміло, що свобода совісті і релігії знову відновиться, а у всіх інших галузях життя зразу буде вжито заходів щодо впорядкування і консолідації взаємин.

Коли, нарешті, ця велика боротьба за свободу європейських народів закінчиться і більшовизм буде знищений, тоді всі українці, які сьогодні евакуйовані, оstarбайтери чи солдати поза межами своєї Батьківщини повернуться на Україну, і український народ, як і всі інші європейські народи, візьметься за відбудову своєї Вітчизни. В об'єднаній вільній Європі український народ, як і всі інші європейські народи, знайде захист і безпеку та розгорне свої сили.

5. Принцип: залучення всіх сил українського народу — вимога часу.

Українцям, які працюють або воюють, треба змалювати співучасть у боротьбі за визволення народів Європи і тим самим України як важливе завдання та обов'язок. Кожний українець, який віддає сьогодні сили, одночасно забезпечує собі особисте майбутнє. Хто проявить себе в цій боротьбі як робітник чи солдат, той зможе мати перевагу при розподілі плодів перемоги. Звідси випливає, що максимальне напруження і зібраність усіх сил є вимогою часу. Випробування українського народу полягає в тому, щоб сьогодні всіма своїми силами влитися у фронт Європи і бути готовим принести себе в жертву заради свого майбутнього.

За правильність переписаного документа

Підпис:

лейтенант

G e h e i m !

Geheim

(II/3425/44 geh.)

A b s c h r i f t ^{7906/44} Anl. zu Obkdo. d. Heeresgr. A/D. Qu./Nr. ~~944~~

Anlage zum Schnelldienst Nr. 93/44 vom 22. April 1944.

Richtlinien für die Behandlung der ukrainischen
Frage in Presse und Propaganda.

Die Räumung der Ukraine macht eine neue Klarstellung der Propaganda-Richtlinien für die Behandlung der ukrainischen Frage unter

den evakuierten Ukrainern,
den ukrainischen Ostarbeitern,
den ukrainischen Freiwilligen-Verbänden sowie
für die Propaganda in den Feind hinein

notwendig. Die Behandlung der ukrainischen Frage in Presse und Propaganda ist nach folgenden Richtlinien durchzuführen:

1.) Grundsatz: Die Deutschen kommen wieder.

Es ist stets hervorzuheben und zu betonen, daß die Räumung der Ukraine nur eine vorläufige ist. Angesichts der Tatsache, daß sich im 5. Kriegsjahr der Schwerpunkt dieses Krieges zeitweise von Osten nach Westen verlegt hat, hat sich die deutsche militärische Führung veranlasst gesehen, die Ukraine zeitweise zu räumen. Die These, daß die deutsche Wehrmacht wiederkommt, ist in apodiktischer Form aufzustellen und bei jeder Gelegenheit zu wiederholen und zu unterstreichen. Diese These ist durch die Propaganda zu einem unbezweifelbaren Glaubenssatz zu machen, der der Ausgangspunkt jeder Überlegung unter den Ukrainern werden muß. Bei den Sündenurteilungen und Darstellungen der Frontlage im Osten ist stets hervorzuheben, daß alle Operationen der deutschen Wehrmacht planvoll und ordnungsgemäß vor sich gehen und allein von der Notwendigkeit der Schwerpunktverlagerung nach dem Westen bestimmt sind. Den Einwendungen der Feindagitatorien, die den Verlust der Ukraine für Deutschland als endgültig hinstellen will, ist mit wirkungsvollen Argumenten zu begegnen. Wenn erst der Schwerpunkt dieses Krieges sich wieder an die Ostfront verlagert, wird die Rote Armee wieder die zusammengeballte Schlagkraft der deutschen Wehrmacht zu spüren bekommen und ein gleiches Schicksal erfahren wie in den früheren Vernichtungsschlachten des Ostfeldzuges.

2.) Grundsatz: Die Ukrainer gehören zu Europa.

Das Bewußtsein, daß das ukrainische Volk zu Europa gehört, ist durch Presse und Propaganda besonders zu stärken. Das ukrainische Volk wird nur leben, wenn es zu Europa gehört. Der Bolschewismus ist der Tod des ukrainischen Volkes. Alle Versuche der Sowjets, durch föderalistische Agitationsmanöver die Vernichtungsabsicht gegenüber dem ukrainischen Volk zu tarnen, sind in ihrer synkrischen Verlogenheit zu entlarven. Insbesondere ist die Einsetzung von selbständigen ukrainischen Kriegs- und Außenkommissaren als typisch bolschewistischer Agitationstrick hinzustellen, der dem ukrainischen Volk Sand in die Augen streuen soll, damit es die brutalen Vernichtungsabsichten des Kreml nicht erkennt. Die Massengräber von Winniza sind das grausige Symbol des Schicksals, das die Ukrainer vom Bolschewismus zu erwarten haben. Daher ist der Verteidigung Europas mit der Waffe in der Hand und im Arbeitseinsatz Schulter an Schulter mit dem deutschen Soldaten und Arbeiter eine ur-

-2-

eigenste Angelegenheit der Ukrainer. Die Verteidigung Europas bedeutet für jeden Ukrainer und jede Ukrainerin zugleich die Wiedereroberung der alten Heimat. In diesem Zusammenhang kann eindringlich an das völkische Ehrgefühl appelliert werden, wobei die Tatsache betont werden kann, daß das ukrainische Volk heute im Einsatz gleichberechtigt neben allen anderen europäischen Völkern steht. Die Verordnung des Ministerrats für die Reichsverteidigung über die Gleichstellung der Ostarbeiter mit den sonstigen europäischen Arbeitskräften und die bevorstehende Ersetzung des Ostarbeiterabzeichens durch nationale Abzeichen sind hier propagandistisch auszuwerten.

3.) Grundsatz: Deutschland brachte dem ukrainischen Volk Leben, Freiheit, Ordnung, eigenes Land und Brot.

In wirkungsvollen Vergleichen ist die Lage des ukrainischen Volkes während der Zeit der deutschen Besetzung der jetzigen Lage drastisch gegenüberzustellen. In Rückblicken auf die Jahre 1941/43 ist herauszuarbeiten, daß trotz großer kriegsbedingter Schwierigkeiten und kriegsnotwendiger Anforderungen für die Versorgung der Wehrmacht in weiten Gebieten der Ukraine mehr und mehr die Ordnung Platz gegriffen hatte. Hervorzuheben sind dabei

- a) die deutsche Agrarordnung 1942 und die Eigentums-Deklaration 1943, die das Kolchos-System schrittweise beseitigt und den Weg zu eigenem Grund und Boden geebnet haben.
- b) Die Sicherstellung der Ernährung des ukrainischen Volkes. In der Zeit der deutschen Besetzung hat niemand gehungert, niemand ist aus Mangel an Nahrung umgekommen.
- c) Die Religionsfreiheit.
- d) Die fortschreitende Konsolidierung des öffentlichen Lebens auf den Gebieten der Kriegswirtschaft, des Verkehrs, der Währung, des Handwerkswesens usw.

Wenn auf einer Reihe von Lebensgebieten von deutscher Seite noch keine endgültig befriedigende Lösungen getroffen werden konnten, so war das kriegsbedingt. In jedem Falle waren die Verhältnisse unvergleichbar besser als die jetzigen Zustände in der von den Sowjets besetzten Ukraine. Die jetzigen Zustände in der Ukraine sind unter Zugrundelegung der vielfachen auswertbaren Stimmen der sowjetischen Presse und der Sowjetsender in den schwärzesten Farben darzustellen. Es kann dabei in geeigneter Weise darauf hingewiesen werden, daß sich aus den Reihen der verzweifelten ukrainischen Bevölkerung größere antibolschewistische Partisanen-Verbände entwickelt haben, die im Hinterland der Front im Kampf gegen den Bolschewismus stehen.

4.) Grundsatz: Nach der Wiedereroberung der Ukraine Rückkehr der Evakuierten in die Heimat.

Für die Zeit nach der Wiedereroberung der Ukraine durch die deutsche Wehrmacht, ist ein baldiger Wiederaufbau der Heimat der Ukrainer sowie später die Rückkehr der Evakuierten in Aussicht zu stellen. Unter Hinweis auf die zielbewußten deutschen Aufbaumaßnahmen in den Jahren 1941 bis 1943 ist der planvolle Wiederaufbau als eine Selbstverständlichkeit, an der gar nicht gezweifelt

werden kann, zu bezeichnen. Es kann dabei im einzelnen gesagt werden, daß der Wiederaufbau der Ukraine von den reichen Erfahrungen ausgehen wird, die die deutsche Zivilverwaltung und die deutsche Wehrmacht in über drei Jahren gesammelt haben. Mißverständnisse, die 1941 und 1942 infolge der gegenseitigen Fremdheit zwangsläufig auftreten mußten, werden in Zukunft vermieden werden können.

Die Grundlage des Wiederaufbaues der Ukraine wird die Ordnung der Agrarverhältnisse sein. Im Sinne der neuen Agrarordnung und der Eigentumsdeklaration wird das Kolchosystem, das die Sowjets inzwischen wieder eingeführt haben, sofort beseitigt werden. Die Ansätze der Selbstverwaltung, die im Reichskommissariat Ukraine entwickelt worden sind, werden in Zukunft verstärkt werden. Die Ansätze des kulturellen Eigenlebens werden ebenfalls weiter zur Entfaltung gelangen. Es ist selbstverständlich, daß die Freiheit des Gewissens und der Religion sofort wieder hergestellt wird, und daß auch auf allen anderen Lebensgebieten sofort Maßnahmen zur Ordnung und Konsolidierung der Verhältnisse getroffen werden.

Wenn einmal dieser große Kampf um die Freiheit der europäischen Völker beendet sein wird und der Bolschewismus vernichtet ist, dann werden alle Ukrainer, die heute als Evakuierte, als Ostarbeiter oder als Soldaten außerhalb ihrer Heimat im Einsatz stehen müssen, in die Ukraine zurückkehren, und das ukrainische Volk wird wie alle anderen europäischen Völker an den Wiederaufbau seiner Heimat gehen. In dem geeinten freien Europa wird auch das ukrainische Volk wie alle europäischen Völker Schutz und Sicherheit genießen und seine in ihm liegenden Kräfte zur Entfaltung bringen.

5.) Grundsatz: Einsatz aller Kräfte des ukrainischen Volkes - das Gebot der Stunde.

Den im Arbeitseinsatz und Weffeneinsatz stehenden Ukrainern ist die Mitarbeit im Befreiungskampf der Völker Europas und damit an der Befreiung der Ukraine als große Aufgabe und Verpflichtung darzustellen. Jeder einzelne Ukrainer, der sich heute voll einsetzt, sichert zugleich auch seine persönliche Zukunft. Wer sich in diesem Kampf als Arbeiter oder Soldat bewährt, wird später einmal bevorzugt an den Früchten des Sieges teilhaben können. Daher ist die äußerste Anspannung und Anstrengung aller Kräfte das große Gebot der Stunde. Die Bewährungsprobe des ukrainischen Volkes besteht darin, sich heute mit allen seinen Kräften in die Front Europas einzureihen und bereit zu sein, für seine Zukunft Opfer auf sich zu nehmen.

F.v.d.R.d.A.

Lt.

BA-MA RH 19 V/95

№ 15

“Ситуація в дистрикті Галичина опанована бандами УПА”

Вищий командир СС і поліції
у генерал-губернаторстві
Іс (BdS) щоденник №138/44 т.

Краків, 17.05.1944 р.

Таємно

Повідомлення про становище банд у квітні 1944 р.

1. Загальне становище

Квітень характеризується значним зростанням діяльності банд у генеральному губернаторстві. Кількість зареєстрованих нападів, порівняно з попереднім місяцем, зросла до понад 1300, з них приблизно 800 — в районі Галичини. При цьому потрібно зауважити, що значна частина нападів у районі Любліна і в Галичині не була зареєстрована, оскільки дуже багато поліцейських постів у березні були відтягнуті назад і до сьогодні ще не могли бути зайнятими. Далі слід звернути увагу на те, що частина району Галичини, яка й раніше вважалася щодо діяльності банд досить неспокійним центром, тепер є зоною воєнних операцій. Розглядаючи ці точки зору, потрібно приділити особливу увагу стрімкому зростанню нападів.

Загалом кількість нападів з початку року постійно зростала і в звітному місяці досягла 8242 (у березні — 6887, лютому — 6452, січні — 6123).

Значно зросла кількість залізничних замахів. У той час, як у січні було здійснено 46 диверсій, у лютому їх відбулося 96, у березні — 104, а в квітні — 212.

Перегляд вчинених замахів у квітні подано з картою місць їх здійснення (Додатки 1 і 2).

Повітряні нальоти на генеральне губернаторство з метою забезпечення банд зброєю та боєприпасами і для висадки парашутистів так само різко зросли.

(...)

Ситуація в дистрикті* Галичина опанована бандами УПА. Основними зонами тяжіння є південна та південно-західна частини дистрикту, а також територія на північ від Рогатина (п.366). УПА, як і раніше, мобілізує своїх прибічників і займається їхньою підготовкою та політичним вишколом. Розпорядження керівника банди, яке він оголосив на зібранні у Полтеві (?— *Пер.*) (п.301), звучить так:

1. Усі молоді люди повинні відправитись у ліс і там приєднатися до груп банд. Якщо вони вагатимуться, то їхнє майно буде знищено.

2. Усі двори, господарства і фабрики, якими володіють німці, повинні бути знищені.

3. Німцям не слід відправляти жодних контингентів.

4. Німецькому відступу потрібно створити всі можливі труднощі.

5. Не евакуюватися з німцями.

6. Придбати всі види зброї.

7. Проти німців потрібно діяти силою зброї.

8. Заборонити населенню після 19.00 з'являтися на вулиці, оскільки це заважатиме діям бандитів.

Керівник банди наголошує на тому, що "ліс" — це власність бандитів, які є настільки сильними, що німці наважуються увійти до них лише на "14 кроків".

Ставлення червоної армії до власних (радянських.— *Пер.*) банд роз'яснює наказ шефа політвідділу 60-ї армії генерал-майора Ісаєва, де вказується, що армія повинна ставитися до радянських партизанів бездоганно (Додаток 3).

Національні польські банди також повинні були визнати, що вони не дочекалися від більшовиків дружби, на яку сподівалися. Захоплено різноманітний матеріал, з якого випливає свого роду розчарування польських банд (Додаток 4).

(...)

Росіяни та євреї згромаджені разом у районах Білка-Шляхецька (п.754) та Черницівці (п.313), в останньому з яких розташований штаб. Ці банди сформувалися в останній час, так що треба рахуватися із загостренням міжетнічної боротьби між поляками та українцями.

* Генерал-губернаторство (або генеральна губернія) поділялося на дистрикти. Галичина була дистриктом ГГ.

За останній місяць різноманітні групи УПА намагалися встановити контакт з німецькими командними інстанціями вермахту, поліцією і цивільними, щоб підкреслити свою прихильність до німців. Причому завжди відзначається, що ворогами українства є більшовики, тому з цієї причини українці хочуть підтримувати боротьбу німців проти советів. У ході цих намагань справді здійснювалися заходи, які були вигідними для німецьких командних інстанцій. Банди УПА повинні також створити значні труднощі советам у тилу, заважаючи їхньому постачанню. Все ж таки доводиться констатувати очевидну ворожість до німців. Намагання зближення потрібно оцінювати як лише тимчасовий намір пом'якшити теперішню ситуацію боротьби на два фронти.

Підсумовуючи, потрібно сказати про тодішнє становище банд у генеральному губернаторстві: три суперники — польські, українські... та радянські банди — у дистриктах Люблін і Галичина є такими сильними, що поборювання їх недостатніми поліцейськими силами, які є в нашому розпорядженні, більше не може бути успішним.

Der Höhere H- und Polizeiführer
im Generalgouvernement
I c (BdS) Tgb.Nr. 138/ 44 g

3

Krakau, den 17.5.1944

Geheim

I c - B e r i c h t
über die Bandenlage im Monat April 1944.

1. Allgemeine Lage:

Der Monat April weist eine wesentliche Zunahme der Bandentätigkeit im Generalgouvernement auf. Die Zahl der gemeldeten Überfälle hat gegenüber dem Vormonat um über 1300 - davon beinahe 800 im Distrikt Galizien zugenommen. Hierbei muß berücksichtigt werden, daß ein erheblicher Teil der Überfälle aus den Distrikten Lublin und Galizien nicht gemeldet wurde, da sehr viele Polizeiposten auf Grund der Bandenlage im März zurückgezogen wurden und bis heute noch nicht wieder besetzt werden konnten. Ferner ist zu beachten, daß ein Teil des Distriktes Galizien, und zwar der Teil, der früher als ziemlich Unruheherd in Bezug auf Bandentätigkeit galt militärisches Operationsgebiet ist. Unter diesen Gesichtspunkten betrachtet, ist daher der rapiden Zunahme der Überfälle besondere Beachtung zu schenken.

Insgesamt ist die Zahl der Überfälle seit Beginn des Jahres ständig gestiegen und hat im Berichtsmonat die Zahl 8242 erreicht (März 6887, Februar 6452 und Januar 6123).

Ganz erheblich hat auch die Zahl der Eisenbahnanschläge zugenommen. Während im Januar 46 Anschläge durchgeführt wurden, erfolgten im Februar 96, im März 104 und im April 212 Anschläge. Eine Übersicht der erfolgter Anschläge im April mit einer Karte der Anschlagorte ist in der Anlage 1 und 2 beigelegt.

Die Einflüge ins Generalgouvernement zur Versorgung der Banden mit Waffen und Munition und zum Absetzen von Fallschirmspringern haben gleichfalls sprunghaft

-2-

Beherrscht wird die Lage im Distrikt Galizien durch die "UPA"-Banden. Hauptsächlichliche Schwerpunkte sind der südliche und südwestliche Teil des Distriktes, sowie der Raum nördlich Rohatyn (p 366). Die "UPA" mobilisiert nach wie vor ihre Anhänger und betreibt Ausbildung und politische Schulung. Eine Anweisung des Bandenführers, die dieser in einer Versammlung in Poltaw (p 301) erteilte, lautet folgendermaßen:

- 1.) Sämtliche jungen Männer haben sich in den Wald zu begeben und den dort befindlichen Bandengruppen anzuschließen. Im Weigerungsfall wird ihr Vermögen vernichtet werden.
- 2.) Sämtliche Höfe, Wirtschaften und Fabriken, die von Deutschen betrieben werden, sind zu vernichten.
- 3.) An die Deutschen sind keine Kontingente abzuliefern.
- 4.) Dem deutschen Rückzug sind alle nur möglichen Schwierigkeiten zu bereiten.
- 5.) Nicht mit den Deutschen evakuieren.
- 6.) Alle Arten von Waffen sind zu besorgen.
- 7.) Gegen die Deutschen ist mit Waffengewalt vorzugehen.
- 8.) Die Bevölkerung ist anzuhalten, nach 19.00 Uhr nicht mehr auf die Straßen zu gehen, da dadurch die Arbeit der Partisanen gestört wird.

Der Bandenführer hob ferner hervor, daß der "Wald" Eigentum der Banden wäre, die so stark seien, daß sich die Deutschen nur 14 Schritte hineinwagen dürften.

Über das Verhältnis der Roten Armee gegenüber den eigenen Banden gibt ein vom Chef der politischen Verwaltung der 60. Armee, Generalmajor Issajow, herausgegebener Befehl, in welchem darauf hingewiesen wird, daß die Truppen sich gegenüber den "Sowjetpartisanen" einwandfrei verhalten sollen, Aufschluß (Anlage 3).

Auch die nationalpolnischen Banden mußten erkennen, daß die Bolschewisten ihnen die Freundschaft, die sie erhofft hatten, nicht entgegenbrachten. So konnte verschiedenes Material sichergestellt werden, aus dem eine gewisse Enttäuschung der poln. Banden hervorgeht. (Anlage 4).

- 20 -

Russen und Juden zusammenschließt, im Raum Bilka-Slacheoka (o 754), Czarnizowice, (313) auf. Der Stab befindet sich in Czarnizowice. Diese Banden haben sich erst in der letzten Zeit gebildet, sodaß für die Zukunft mit einer erheblichen Verschärfung des Volkstumkampfes zwischen Polen und Ukrainern zu rechnen ist.

Im vergangenen Monat haben verschiedene "UPA"-Gruppen versucht, mit deutschen Wehrmachts-, Polizei- und zivilen Dienststellen unter Betonung ihrer Deutschfreundlichkeit Fühlung zu bekommen. Dabei wird immer wieder hervorgehoben, daß der Feind des Ukrainertums der Bolschewismus sei und daß sie aus diesem Grunde den Kampf der Deutschen gegen die Sowjets unterstützen wollten. Im Verlaufe dieser Bemühungen wurden auch tatsächlich Handlungen unternommen, die den deutschen Dienststellen nutzbar waren. Auch sollen "UPA"-Banden den Sowjets in ihrem rückwärtigen Heeresgebiet durch Störung des Nachschubs wesentliche Schwierigkeiten bereiten. Trotzdem ist immer wieder eine ausgesprochene Deutschfeindlichkeit festzustellen. Die versuchte Annäherung ist deshalb nur als eine vorübergehende Einstellung zu werten und zwar in der Absicht, die augenblickliche Lage eines Zweifrontenkrieges zu überbrücken.

Zusammenfassend muß über die derzeitige Bandenlage im GG gesagt werden, daß die drei Gegner, die polnische, die ukrainische "UB" mit ihren Banden und die sowjetischen Banden in ihrer augenblicklichen Zahl in den Distrikten Lublin und Goltzin derart stark sind, daß ihre Bekämpfung mit den unzureichenden zur Verfügung stehenden Pol.-Kräften nicht mehr erfolgversprechend sein kann.

BA R 70 Polen/76

№ 16

Протинімецькі рухи опору в Галичині у квітні 1944 р.

Додаток до № 141/44 від 23.05.1944 р.

Уповноважений райхсміністра окупованих східних територій при головному командуванні групи військ “Північна Україна” (О.Qu)

Н.Qu., 18.05.1944 р.

Головне командування групи військ
“Північна Україна”
О.Qu/VII/Qu 2/ № 1580/44 т.

Стосовно: місячного повідомлення за квітень 1944 р.

Головному командуванню військ/генеральному штабу групи
військ

Таємно

I. Політичне становище

Становище банд

1) Національно-український рух.

Як вже повідомлялося минулого місяця, українське населення Галичини дотримується принципів ОУН (Організації Українських Націоналістів) — руху українських націоналістів, який прагне незалежної України. Його збройним формуванням є УПА, центральне управління якої для Галицького округу розташоване у Мельні, приблизно за 17 км на північний захід від Рогатина. Позиція УПА щодо німців є вичікувальною. УПА хоче мати чітку інформацію про те, як Німеччина ставиться до вимоги створення “незалежної України” і відповідно до цього готова вступити в бій з більшовиками. Деякі керівники УПА неодноразово шукали контакту з німецькими військовими установами, причому таки дійшли до певної співпраці у боротьбі з радянськими бандами без поступок політичного характеру.

Загони банд УПА розсіяні на всій території групи військ. У районі Рогатина перебуває приблизно 3000-5000 озброєних

членів УПА. Вони не воюють постійно, а живуть переважно як селяни у селах, проте готові у будь-який час виступити зі зброєю в руках.

З огляду на наміри банд УПА є цікавим наступний перекладений наказ:

“Головний наказ Б.4 — В.2:

1. Усі поляки, які ще живуть у селах, повинні бути розстріляні.

2. Коли всі поляки будуть розстріляні, потрібно чекати наказу головнокомандувача. Тоді в певний час і певну годину потрібно покінчити з поляками та німцями — останніх не так вже й багато у містах Галичини — і опісля проголосити незалежну Україну.

3. Усі сільські старости у селах повинні до 15.03.1944 р. скласти реєстр всіх без винятку чоловіків у віці від 18 до 60–65 років і надіслати його головному командуванню.

4. Усі чоловіки, які зараз належать до партизанів, повинні запитися зерном, м'ясом, кормами та коровами.

Підпис: головнокомандувач”*.

2) Більшовицькі банди.

У першій половині звітного місяця частини банди Наумова по дорозі назад — із заходу на схід — пройшли північну частину Галицького дистрикту. У той час, як одна з частин цієї банди знову перейшла в районі на північ від Бродів кордон генерал-губернаторства, інші частини залишилися на великій лісистій та болотистій місцевості між Кам'янкою-Струмисловою і Бродами, не виступаючи, проте, єдиним підрозділом. Ці частини банди мали явний наказ: здійснювати перед російським фронтом конкретні розвідувальні та запобіжні заходи, в тому числі дії саботажу.

За свідченнями полонених бандитів Наумова, ці банди залишили на своєму шляху через Галицький дистрикт агентів і спеціальні загони з особливими дорученнями. Кожен з цих загонів оснащений радіостанцією і передає свої спостереження прямо в Москву.

* Цей наказ без підпису (псевдоніма) командира викликає сумнів.

Один з таких радянських пунктів зв'язку, який прикривався бандою, був виявлений у населеному пункті Завоне та 06.03.1944 р. знешкоджений. Російські керівники банди — майор і комісар — загинули. Обоє перебували три з половиною місяці у Завоне і підтримували радіозв'язок з Москвою. Що ж до членів банди, то всі вони майже без винятку були місцевими поляками, які перебудували свої будинки на бункери. У боротьбі було зруйновано 25 будинків, 140 бандитів загинуло.

3) Польські банди.

Польські банди, які здебільшого були по-більшовицьки настроєні та пронизані євреями і радянськими парашутистами, обмежувались до цього часу в основному актами саботажу на залізниці, внаслідок чого відчутно турбували постачання.

II. Пропаганда

а) Ворожа пропаганда.

Ворожа пропаганда в районах, близьких до фронту, виступала з листівками різного оформлення, в яких підкреслюється нібито добре поводження з військовополоненими в Радянському Союзі і закликається переходити на їхній бік.

б) Наша пропаганда.

У той місяць, про який повідомляється, відділ пропаганди в Україні посилено продовжував обслуговування української народності в Галицькому регіоні. Разом з (німецькими.— *Пер.*) керівництвами районів і “Українськими комітетами” українському населенню роздавалися брошури, а українські промовці виступали на народних мітингах.

Особливу роботу пропагандистські загони почали проводити у таборах українських біженців та евакуйованих. Пояснювальні листівки та усні повідомлення повинні розвіяти страх перед роботою у Німеччині. У місцевих частинах, в яких ворожі чутки знаходили до цього часу сильний відгук, пропагандистський відділ організував розповсюдження політичних брошур, ілюстрованих журналів тощо, піклувався про проведення численних доповідей та необхідних роз'яснювальних акцій.

III. Рух населення

1) Потік біженців, що походять з райхскомісаріату України, тим часом розчинився в зоні діяльності бронетанкової армії Pz.AOK1. Біженці знайшли притулок у селах. Селяни вбачають в них робочу силу і передусім власників коней, яких терміново потребують для обробки землі. Цивільне управління збирається поступово охопити біженців, щоб потім відправляти їх на роботу до Райху.

За дорученням

Для головнокомандування групи військ
Обер-квартирмейстер
Підпис: Фінкх

Zu II 10875/449

Anlage zu Nr. 141/44 geh vom 23.5.44
Beauftr.d.RMfdbO.b.Gbkdo.d.H.Gr.Nordukraine (O.Qu). 171

Oberkommando der Heeresgruppe
Nordukraine
O.Qu/VII/Qu 2/ Nr. 1580/44 geh.

H.Qu., den 18. 5. 1944.

Betr.: Monatsbericht für April 1944.

An

O.K.H./ Gen.St.d.H. / Gen.Qu.

Geheim

I. Politische Lage.

Bandenlage.

1) National-Ukrainische Bewegung.

Wie bereits im Vormonat berichtet, steht die ukrainische Bevölkerung Galiziens auf dem Boden der Grundsätze der OUN (Ukrainische Nationalorganisation), der Bewegung ukrainischer Nationalisten, die eine freie Ukraine erstrebt. Ihr Wehrverband ist die UPA, deren Zentrale für den Distrikt Galizien in Melna, etwa 17 km nordwestlich Rohatyn liegt. Die Haltung der UPA ist den Deutschen gegenüber abwartend, sie wünscht klare Auskunft darüber, wie sich Deutschland zur Forderung der Schaffung einer "Freien Ukraine" verhält und macht davon auch die Bereitwilligkeit zum Einsatz gegen die Bolschewisten abhängig. Einige Führer der UPA haben verschiedentlich Fühlung mit deutschen milit. Dienststellen gesucht. Es kam dabei ohne Augenstände politische Art zu einer gewissen Zusammenarbeit im Kampf gegen die Sowjetbanden.

Die Abteilungen der UPA - Banden sind im gesamten Heeresgruppenbereich verstreut. In der Gegend von Rohatyn befinden sich etwa 3 000 - 5 000 bewaffnete UPA - Anhänger. Sie stehen nicht dauernd unter Waffen sondern leben in der Regel als Bauern in den Dörfern, sind aber jederzeit bereit, mit der Waffe in der Hand anzutreten.

Aufschlußreich über die Absichten der UPA-Bande ist der nachfolgende, wiedergegebene Befehl :

"Hauptbefehl B.4 - V.2

- 1) Alle Polen, die noch in den Dörfern wohnen, sind zu erschließen.
- 2) Wenn alle Polen in den Dörfern erschossen sind, ist Befehl des Hauptkommandos abzuwarten. Alsdann sind überfallartig zu einem bestimmten Tage und einer bestimmten Stunde die Polen und auch die Deutschen - von letzteren sind nicht mehr viel anwesend in den Städten Galiziens - zu erledigen und anschließend die freie Ukraine auszurufen.
- 3) Alle Schulzen in den Dörfern müssen bis 15.3.44 ein Verzeichnis über sämtliche Männer im Alter von 18 - 60/65 Jahren unfertigen und an das Hauptkommando senden.
- 4) Alle Männer, welche jetzt zu den Partisanen gehören, müssen einen Vorrat an Getreide, Fleisch, Kühen und Pferden sicherstellen.

gez. Hauptkommando".

- 2 -

2) Bolschewistische Banden.

In der ersten Hälfte des Berichtsmonats durchzogen Teile der Naumow-Bande den Norden des Distrikts Galizien auf dem Rückwege von Westen nach Osten. Während ein Teil dieser Banden im Raum nördl. Brody wieder die Gen.Gouv.-Grenze überschritt, verblieben andere Teile im ausgedehnten Wald- und Sumpfgelände zwischen Kamionka-Strumilowa und Brody, ohne jedoch als geschlossene Einheit aufzutreten. Diese Bandenteile hatten offenbar den Befehl, vor der russ. Front bestimmte Aufklärungs- und Sicherungsaufgaben sowie Sabotagehandlungen durchzuführen.

Nach Gefangenaussagen von Naumow-Banditen haben diese Banden auf ihren Wegen durch den Distrikt Galizien Agenten und Spezialtruppe zurückgelassen, die mit besonderen Aufträgen versehen sind. Jeder dieser Trupps ist mit Funk ausgerüstet und gibt seine Beobachtung direkt nach Moskau weiter.

Einer dieser sowjetischen Nachrichtenstützpunkte, der durch eine Bandengruppe gedeckt wurde, konnte in dem Ort Zawonie ausgemacht und am 6.3.44 unschädlich gemacht werden. Die Führer der Bande, ein russ. Major und ein Kommissar, sind gefallen. Die beiden befanden sich seit dreiundeinhalb Monaten in Zawonie und unterhielten seit dieser Zeit Funkverkehr mit Moskau. Bei den Mitgliedern der Bande handelte es sich fast ausschließlich um einheimische Polen, die ihre Häuser bunkerartig ausgebaut hatten. Rund 25 Häuser wurden im Kampf vernichtet, 140 Banditen sind gefallen.

3) Polnische Banden.

Die polnischen Banden, die meist rein bolschewistisch ausgerichtet und vielfach mit Juden und sowjetischen Fallschirmspringern durchsetzt sind, beschränkten sich bisher in der Hauptsache auf Sabotageakte an Bahnanlagen, wodurch der Nachschub oft empfindlich gestört wurde.

II. Propaganda.

a) Feindpropaganda.

Die Feindpropaganda trat in den frontnahen Teilen mit Flugblättern verschiedener Aufmachung hervor, in denen die angeblich gute Behandlung der Kriegsgefangenen in der Sowjet-Union hervorgehoben und zum Überlaufen aufgefordert wird.

b) Eigene Propaganda.

Im Berichtsmonat hat die Prop.Abt.Ukraine die Betreuung des ukr. Volkstums im galizischen Raum verstärkt fortgeführt. In Verbindung mit den Kreishauptmannschaften und den "Ukr.Komitees" wurden an die ukr. Bevölkerung Druckschriften verteilt, ukr. Redner sprachen in Volkssprachen.

Ganz besonders nahmen sich die Prop.Truppen der ukr. Flüchtlings- u. Evakuierungslager an. Aufklärende Schriften und mündliche Auskünfte sollen die Furcht vor dem Arbeitsersatz in Deutschland zerstreuen. In den landeseigenen Verbänden, in denen bisher die feindliche Flüsterpropaganda starkes Gehör fand, schuf eine umfangreiche Betreuung durch die Prop.Abt., die neben der Verteilung politischer Broschüren, illustrierter Zeitschriften usw. für die Durchführung zahlreicher Vorträge sorgten, die nötige Aufklärung.

III. Bevölkerungsbewegung.

- 1) Aus dem RKU stammende Flüchtlingstrecks haben sich inzwischen im Armeebereich Pz. AOK 1 aufgelöst. Die Flüchtlinge sind in den Dörfern untergekommen. Sie sind den Bauern als Arbeitskräfte und vor allem als Besitzer von Pferden, die in der Landbestellung, dringend benötigt werden, willkommen. Die Zivilverwaltung beabsichtigt, die Flüchtlinge nach und nach zu erfassen, um sie dann dem Arbeitseinsatz im Reich zuzuführen."

pp.

Für das Oberkommando der Heeresgruppe
Der Oberquartiermeister
gez. F i n c k h .

BA R 6/302

№ 17

**Генеральний комісар Магунія про німецьку політику
в Україні: “Залізний кулак в оксамитовій рукавичці”**

Копія з копії

Генеральний комісар у Києві в даний час Кенігсберг
Секретна справа Райху 31 травня 1944 р.

Таємно!

**Повідомлення про досвід діяльності понад двох
з половиною років у генеральному окрузі Києва**

Від критиків, компетентних і некомпетентних, часто можна почути найсвоєрідніші думки про політику в Україні. Військові та інші установи формують здебільшого суспільну думку *про політику в Україні*, не знаючи насправді її істинної суті. Окремі критики заходять у своїх твердженнях надто далеко, вважаючи, що зворотний розвиток воєнного становища повністю спричинений хибною політикою в Україні.

Ми, що на місці займалися справами, єдині, хто може змалювати справжню картину досягнутого і недосягнутого. Обережно зваживши всі дані, приходимо до висновку, що багато наших заходів потрібно оцінювати під кутом зору воєнної і політичної недооцінки Радянського Союзу — щонайменше в перший період війни. Незважаючи на це, економічні успіхи, які були досягнуті за найважчих обставин чисельно малим німецьким апаратом, є надзвичайно солідними. Політичні успіхи, залежно від нашої військової сили, будуть більшими або меншими. Природно, що вони були найсильнішими при захопленні країни і найслабшими — при зростанні зворотних військових рухів. Отже, тут можна висловити думку: “Економічні успіхи були визначними, політичні — малими”. У подальшому

міркуванні спробуємо подати випробувані на ділі питання, які потребують поліпшення, зокрема наступні*.

(...)

Висловлені твердження відображають грубе і безвідповідальне перекручення фактів і мають, очевидно, на меті прикрасити помилки, що були допущені в інших місцях. Вони повинні бути якнайрішучіше відхилені. Саме так слід поводитися з докорами, нібито цивільне управління винне у виникненні і поширенні бандитизму. Той, хто це стверджує, лише доводить, що він не знає обставин в Україні і не розуміє суті більшовизму. Більшовицькі банди є всюди, навіть там, де не працювало німецьке цивільне управління. Вони є таким самим революційним засобом боротьби більшовизму, як і “збройне повстання” у державах, які ще не потрапили під їхню владу.

Отже, наскільки такі некваліфіковані твердження повинні бути якнайрішучіше відхилені, настільки обов'язком відповідального націонал-соціаліста є не закривати очі на власні помилки. Наша політика в Україні була на початку, без сумніву, цілком під враженням від вже виграної війни на Сході. Це була помилка, допущена восени 1941 р. військовим керівництвом. З цієї причини могла бути визначена політика, яка потребувала постійного воєнного успіху і разом з тим сили, на яку можна опертися. Сприятливий розвиток воєнних подій до осені 1941 р. призвів до того, що поліцейські засоби для цивільного управління із відносно малим складом німецьких і дуже високим складом чужих сил вважалися достатніми, щоб підтримувати політику сили. Проте політика, яка спирається виключно на силу, неодмінно опиниться серед труднощів, де влада в найширшому значенні зменшиться і з часом зникнуть всі ті передумови, на основі яких вона була започаткована. Це вже сталося взимку 1941/42 рр., а також під час подій під Сталінградом. Могли бути додатково введені в рух ще й інші політичні моменти підтримки, щоб полегшити роботу верховного правління. Крім того, вермахт під час вступу зовсім не скупився на обіцянки пропагандистського

* Документ має 29 сторінок. Публікуємо лише ті сторінки, що стосуються конкретної ситуації в Україні, а саме с. 1, 21-27, 29.

характеру, які сягали навіть встановлення самостійної України. Після цього прийшло цивільне управління зі своєю розсудливою постановкою завдань, які загострювали війну, що ставала з кожним місяцем все жорстокішою, а на зміну популярним лозунгам пропаганди вермахту прийшла лише сувора потреба в людях, продуктах харчування і сировині.

Наша політика, спрямована в першу чергу на максимальне використання землі і придушення будь-яких прагнень до самостійності, виявилася правильною. Неправильним було, на мою думку, те, що перед українцями, часто занадто очевидно, демонструвалася наша політична мета, а ми не докладали жодних зусиль, щоб створити перед ними якесь політичне світло. У 1941 р. український народ радо вітав нас як визволителів і тим самим висунув ключове гасло. Тоді це було в наших руках — висловити девіз, який, без сумніву, міг би пройти з великим успіхом. Проте такого великого політичного та пропагандистського закликів бракувало і треба сказати, що саме тому нашій пропаганді винятково важко було залучити людей для наших цілей. Наприклад, упорядкування сільського господарства, яке принесло розподіл землі, могло б висунути один з таких лозунгів. Проте, на жаль, воно було зв'язано зволіканнями і обмеженнями, тому мало чого залишилось, що могло б переконати. Захоплення від нашої влади серед українців дуже швидко зникало, коли ми під тиском воєнних обставин здійснювали заходи, придушення свободи, внаслідок яких майбутнє місцевих жителів залишилося неясним. Саме ця обставина, тобто страх місцевих жителів за своє майбутнє, особливо за професійний розвиток їхніх дітей, знову і знову порушувалася щодо тих гідних довір'я й уваги мешканців, які працювали на нас. Також, без сумніву, було помилкою допускати заміни на багатьох виробництвах українських керівників німецькими. Через це виникла надзвичайна невпевненість деяких осіб серед інтелігентного прошарку робітників.

Ситуація, що склалася, особливо проявилася в нашій шкільній політиці. Середні школи і вищі навчальні заклади, які були на Сході перед тим, не могли аж ніяк прирівнятися до подібних шкіл у Німеччині. Це були справжні фахові школи, в яких учні, відмовившись від великих галузей загальних знань, здобували, по можливості, ширші знання зі спеціалізації. Хоч так виховувались односторонньо освічені люди, але вони часто

чудово розумілись у своїй спеціальності. При цьому слід визнати, що більшовикам від такої шкільної системи було потрібно лише отримання висококваліфікованих працівників для всіх галузей. Розвиток народу завдяки одержанню якомога більшої кількості загальних знань був для них цілковито зайвим. Проте багаторічна шкільна освіта давала більшовицькій державі найкращу можливість вже змалечку і на довгі роки втовкмачувати молодим людям більшовицьке вчення. У Радянському Союзі не було жодної шкільної книжки, яка не містила б на кожній сторінці більшовицькі лозунги.

Наші заходи в системі шкільної освіти викликали недовіру українського народу, бо там дещо зробив більшовизм завдяки своїй спритній пропаганді. Хоч наша шкільна політика і передбачала чотирикласні народні школи, проте вони не досягли ефективності, тому що більшість шкіл були з якихось причин закриті. Пізніше введені трирічні професійні училища стали, нарешті, доказом того, що нам терміново потрібні молоді кадри для всіх професій. Наше трактування шкільного питання було, без сумніву, джерелом озлоблення місцевого населення. При відомій охоті до навчання і прагненні до знань українців напрошується, мені так здається, хороша можливість впливу на думку саме в системі шкільної освіти. Передумовою є, звичайно, очищення вчительського складу від усіх більшовицьких елементів та передусім контроль над виданням підручників. Уміле укладання і друк шкільних підручників для початкової школи так само важливо, як і друк плакатів та брошур. З цією метою повинні вже сьогодні зібратися вчителі і пропагандисти та вжити необхідних підготовчих заходів.

Соціальне становище місцевих жителів

Дуже наполегливо потрібно вказувати на соціальне становище населення. Маса українців, звичайно, охоче працювала на нас. Українцям докоряють, що нібито вони ліниві і нечесні. У зв'язку з цим необхідно уявляти собі тамтешні життєві умови. Українець, що працював на німців, заробляв, згідно з нашими призначеннями, 45-80 райхсмарок у місяць. Це відповідало восени 1943 р. приблизно еквіваленту від 2 до 3 фунтів масла на вільному ринку. На свою продуктову картку українець отримував хліб, сіль і трошки перлової крупи. Належне йому

м'ясо він отримував насправді не регулярно, а лише тоді, коли щось було. У містах це був рідкісний випадок. Жир їм взагалі не передбачався. Цей пайок, який становив у кращому разі від третьої частини до половини реальних потреб, отримував лише українець, який працював на німців. Члени його сім'ї мусили задовольнятися набагато меншими нормами. За що ж працював на німців українець? Чи можна у такій ситуації очікувати особливого старання, радісної участі і добросовісності? У Райху будь-який працівник відмовився б при таких обставинах від роботи, а українці з таким до них ставленням працювали роками. Можна відкрито сказати, що у цьому питанні при советах їм жилося краще. Я знаю випадок, коли робітники залізничних майстерень станції "Бобринська" казали, що вони охоче працювали б на нас безплатно дві третини місяця, якщо б мали можливість в останні 10 днів придбати в селі продукти і збути їх з хорошим заробітком на чорному ринку. Цього заробітку вистачило б, щоб покрити витрати на їхнє харчування. Цікаво, що українець завжди наголошував, що робота є його обов'язком. Задовільне вирішення питання харчування є однією з передумов активності праці. Постачання продуктів харчування, введене на багатьох підприємствах, якнайкраще виправдалося підвищенням працездатності. Так само було б доцільним виділяти місцевому населенню малу частину предметів першої необхідності (одяг і взуття) і наділяти ними найкращих.

Робота в Райху

До питання охоплення робочої сили для Райху в генеральному окрузі Києва можна вказати на те, що тут досягнуто найбільшого контингенту робочої сили — до кінця березня 1944 р. приблизно 450 000 чоловік. Цікаво те, що перші приблизно 100 000 чоловік добровільно зголосилися на роботу, а щодо інших потрібно було застосувати силу. При тому українець ні в якому разі не погоджується на суворі воєнні заходи. Він навчився при советах коритися владі і робив би це також при нас, якби ми виступили з такою ж послідовністю, як совети. На жаль, ми жодного разу не довели призначені заходи до кінця. Найкращим прикладом є вікове охоплення робочої сили для Райху. З цієї причини проголошено, що не буде жодних винятків і всі викликані молоді люди конкретного року

народження поїдуть на роботу до Німеччини. Можливо, цей захід здійснювався для всіх слабких (німецьких підприємств. — *Пер.*), що потребували робочої сили. Але коли вермахт і залізниця відмовилися відпустити молодь, яка була в їхньому розпорядженні, і багато юнаків і дівчат залишилося в Україні, цим німецьке управління черговий раз виявило свою слабкість. Така непослідовність завдала окружним комісарам величезних клопотів.

Церковна політика

Стосовно церковної політики можна констатувати, що принцип свободи був доцільним як для Автономної, так і Автокефальної Церкви. Церкви обидвох напрямків майже всюди були до наших послуг і, напевно, брали якусь участь у тому, щоб, незважаючи на весь несприятливий вплив, безболісно залучити населення для наших заходів. Лише відмова дозволити вибрати екзарха підірвала довіру до нас. На мою думку, бажано, щоб накази державного управління стосувалися лише тих місцевих жителів, які в нашому розумінні невтомно працюють. Голова церкви міг би передавати відповідні накази у формі послання до своїх єпископів. Тоді ми зекономили б час, замість вступати в зв'язок з кожним єпископом, що викликало б лише враження тривалого втручання в церковні справи. Для політики в чужій країні завжди краще віддавати накази лише одному місцевому жителю або одній інстанції.

Сталін використав цю помилку в особливо несприятливий для нас момент і сам призначив патріарха Автономної Церкви у Москві. Крім того, один радянський екзарх України вже є у Москві.

Автокефальна Церква трималася завжди лояльно. Її священики були сповнені глибокою ненавистю проти більшовизму.

Мені здається помилкою те, що ми наслідували в справах релігії виключно методи, застосовувані більшовиками, оскільки нами також були заборонені уроки релігії в школі, хоча нам повинен був підходити кожний засіб, який підтримував би боротьбу з більшовицькою ідеологією. Якщо випадково натякнули на виправдання цієї заборони, що нібито велика частина українського народу не хотіла нічого знати про релігію і тому її

значення переоцінено, то потрібно констатувати, що це було в наших силах — повернути значимість релігії, яка на Сході є насправді “опікуном народу”. Чим довше молода генерація місцевих жителів буде позбавлена більшовицького виховання, тим важче буде відтягувати її від містичного впливу Служби Божої, особливо у святкові дні, під час процесій, церемоній і співу.

Іноді складається враження, ніби на наше ставлення до православної церкви вплинули відносини з політичним католицизмом і фронтом віросповідань у Райху.

Пропаганда

Щодо пропаганди треба сказати, що більшовики забезпечили свої маси надзвичайно багатою поживою. Не здійснено жодного заходу, який не був би далекосяжно опрацьований з пропагандистських позицій чи принаймні не враховував би будь-яким чином пропагандистські інтереси. Радіомовлення поширювалося дуже далеко завдяки створенню радіотрансляційних установок і давало можливість державі ознайомлювати широкі верстви населення з більшовицькими передачами. У сільській місцевості більшовицька пропаганда надавала перевагу усному спілкуванню. У кожному селі щотижня, а деколи й частіше, відбувалися збори. Промовцями виступали добре вишколені пропагандисти. Навіть якщо більшовицькі листівки і брошури з різкими висловлюваннями, викривленнями і тупістю часто здавалися примітивними, однак вони дуже добре виявляли характерну рису східних народів і справляли свій вплив.

Цікавим є факт, що у радянських закличках та оголошеннях здебільшого відсутнє популярне у нас залякування. Воно було зовсім непотрібне, бо громадяни Радянського Союзу точно знали, що недотримання наказу тягнуло за собою звинувачення бути ворогом народу, яке означало смерть або принаймні заслання.

Наша пропаганда, на відміну від більшовицької, мала недоліки; вона видавалася українцям часто безбарвною і недостатньо серйозною. Ми, наприклад, при будь-якій нагоді погрожували покаранням і здебільшого упускали можливість діяти дійсно рішуче через недостатність силових засобів.

(...)

...Цілком неправильно сприймана картина подій і рішень, які потім приймалися, позбавляла українців будь-якого

задоволення і радості від роботи. Тому терміново постала потреба у ділових і кваліфікованих перекладачах.

Пропагандою засобами кіно не можна похвалитися. З огляду на фінансовий успіх були зняті дурні речі, які стали для нас чим завгодно, лише не агітацією. Це, на жаль, траплялося дуже часто. Науково-популярні та навчальні фільми знімалися рідко.

Вищеподані міркування являють собою спробу на основі 2,5 років практичного досвіду викласти корисні пропозиції на етапі нового ведення нашої політичної і господарської роботи в Україні. Я свідомий того факту, що політичні пропозиції можуть бути знову випереджені ходом майбутніх воєнних і політичних подій. Наш поновлений похід на Схід буде залежати від сили військових ударів, яких ми можемо завдати противникові. Чим нищівнішими будуть наші удари ворогу, тим меншим їхній політичний резонанс серед народних мас, якими ми колись знову захочемо оволодіти. Я дотримуюся думки щодо проведення такої політики, яку можна звести до простого знаменника: “Залізний кулак в оксамитовій рукавичці”.

Підпис: Магунія

Abschrift von Abschrift!

Der Generalkommissar in Kiew

z.Zt. Königsberg/Pr.
den 31. Mai 1944

Geheim

Geheim!

Geheim!

68

Erfahrungsbericht

zu 21.1158/44g. No.

über 2 1/2-jährige Tätigkeit im Generalbezirk K i e w .

Von Kritikern, berufenen und unberufenen, hört man oft die eigenartigsten Urteile über die Politik in der Ukraine. Militärische und auch sonstige Stellen kommen meistens zu einer Meinungsbildung über die Ukraine-Politik, ohne deren wahres Wesen wirklich zu kennen. Einzelne Kritiker gehen sogar so weit zu behaupten, dass die rückläufige militärische Lage durch eine völlig verfehlte Ukraine-Politik hervorgerufen ist.

Wir, die wir mitten in den Dingen standen, sind die Einzigen, die sich ein wirkliches Bild über das Erreichte oder über das Nichterreichte machen können. Bei vorsichtiger Abwägung aller Gegebenheiten kommt man zu dem Schlusse, dass viele unserer Massnahmen unter dem Blickwinkel der militärischen und politischen Unterschätzung der Sowjetunion - mindestens im ersten Abschnitt der Auseinandersetzung zu suchen sind. Trotz dieser Erkenntnis sind die wirtschaftlichen Erfolge, die mit einem zahlenmässig geringen deutschen Apparat unter schwierigsten Verhältnissen erreicht wurden, ausserordentliche. Die politischen Erfolge werden entsprechend unserer grösseren oder geringeren militärischen Macht grösser oder kleiner sein. Naturgemäss waren sie am stärksten bei der Inbesitznahme des Landes und am schwächsten bei zunehmender Fortdauer der rückläufigen militärischen Bewegungen. Es kann hier also der Satz geprägt werden: "Die wirtschaftlichen Erfolge waren hervorragend, die politischen gering!" In der folgenden Betrachtung soll versucht werden, das Bewährte, aber auch das Verbesserungswürdige - letzteres ganz besonders - herauszustellen.

Der Deutsche im Osten

Der Mitarbeiter:

Im Vordergrund der Betrachtung muss der deutsche Mitarbeiter stehen, der im Osten eingesetzt war. Für etwa die Hälfte aller im

Solche Behauptungen stellen eine grobe und unverantwortliche Verdrehung der Tatsachen dar und haben offenbar den Zweck, an anderen Stellen begangene Fehler zu beschönigen. Sie müssen daher schärfstens zurückgewiesen werden. Genau so verhält es sich mit dem Vorwurf, an der Entstehung des Bandenunwesens und an seinem Umsichgreifen trage die Zivilverwaltung die Schuld. Wer das behauptet, beweist damit nur, daß er weder die Verhältnisse in der Ukraine kennt noch das Wesen des Bolschewismus begriffen hat. Bolschewistische Banden gibt es überall, auch dort, wo keine deutsche Zivilverwaltung gearbeitet hat. Sie sind ein revolutionäres Kampfmittel des Bolschewismus, genau so wie der "Bewaffnete Aufruhr" in Staaten, die noch nicht seiner Macht unterworfen sind.

So sehr also solche unqualifizierten Behauptungen schärfstens zurückgewiesen werden müssen, so sehr ist es Pflicht eines verantwortlichen Nationalsozialisten, nicht die Augen vor den eigenen Fehlern zu verschließen. Unsere Politik in der Ukraine stand in ihrem Ausgangspunkt zweifellos ganz unter dem Eindruck des bereits gewonnenen Ostkrieges. Das war ein Fehler, der im Herbst 1941 überall, vor allem bei der militärischen Führung gemacht wurde. Aus diesem Grunde konnte eine Politik festgelegt werden, die den fortschreitenden militärischen Erfolg und damit die Macht schlechthin als stützendes Element brauchte. Die günstige Entwicklung der militärischen Ereignisse bis Herbst 1941 führte wohl auch dazu, daß die polizeilichen Mittel für die Zivilverwaltung mit einem verhältnismäßig geringen Bestand an deutschen und einem sehr hohen Bestand an fremden Kräften als ausmachend angesehen wurde, um eine Politik der Macht zu stützen. Eine Politik, die sich ausschließlich auf die Macht stützt, muß aber in Schwierigkeiten geraten, wo die Macht im weitesten Sinne geschwächt wurde und mit der Zeit alle diejenigen Voraussetzungen schwanden, unter denen sie eingeleitet worden war. Das war bereits im Winter 1941/42, noch mehr aber seit den Ereignissen von Stalingrad der Fall. Es hätten also zusätzlich noch andere politische Stützungen mobil gemacht werden können, um die Arbeit der Hoheitsverwaltung zu erleichtern. Dazu kam, daß die Wehrmacht bei ihrem Einmarsch mit

mit Versprechungen propagandistischer Art keineswegs gespart hatte. Versprechungen, die bis zur Errichtung einer selbständigen Ukraine gipfelten. Danach kam die Zivilverwaltung mit ihrer nüchternen Aufgabenstellung, die der härter und härter werdende Krieg mit jedem Monat verschärfte, und an Stelle der populären Propagandaparolen der Wehrmacht kam nun das harte Fordern nach Menschen, Nahrungsgütern und Rohstoffen.

Daß unsere Politik in erster Linie die höchste Landesausnutzung forderte und zum anderen ein Niederhalten irgendwelcher Selbständigkeitsbestrebungen erreichen sollte, hat sich als richtig erwiesen. Nicht richtig war es m.E., daß den Ukrainern oft zu handgreiflich vor Augen geführt wurde, was wir als politisches Ziel wollten, und daß wir uns keine Mühe machten, ein politisches Scheingebilde vor ihnen aufzubauen. Im Jahre 1941 hat uns die ukrainische Bevölkerung beim Einmarsch jubelnd als Befreier begrüßt und damit das Stichwort selbst gegeben. Damals lag es in unserer Hand, das politische Schlagwort aufzubringen, das ohne Zweifel mit grossem Erfolg hätte eingesetzt werden können. Dieses grosse politische und propagandistische Schlagwort fehlte jedoch, und es muß gesagt werden, daß sie deshalb unsere Propaganda, um die Menschen für unsere Ziele in Bewegung zu setzen, ausserordentlich schwer tat. Z.B. die Agrarordnung, die die Landzuteilung brachte, hätte sicherlich eines dieser Schlagworte abgeben können. Leider wurde sie jedoch mit Zögern, Vorbehalten und Einschränkungen in Angriff genommen, daß nur wenig übrig blieb, was wirklich überzeugen konnte. Die Begeisterung für die errungene Freiheit bei den Ukrainern schwand sehr bald, als wir unter dem Druck der Kriegsverhältnisse Maßnahmen durchführten, die nicht nach Freiheit aussahen und vor allem die Zukunft der Einheimischen völlig im Unklaren blieben. Gerade dieser Punkt, die ganze Sorge der Einheimischen um ihre Zukunft, besonders um die berufliche Entwicklung ihrer Kinder war es, die von vertrauenswürdigen und erst zu nehmenden Einheimischen, die rückhaltlos in unseren Diensten standen, immer wieder aufgeworfen wurden. Es war zweifellos ein Fehler, in vielen Betrieben den bisherigen ukrainischen Leiter durch einen deutschen Leiter ablösen zu lassen. Dadurch wurde eine ausserordentliche Unsicherheit über die persönliche Existenz des Einzelnen

Einzelnen in die breite Masse der intelligenten Arbeitsschicht hineingetragen.

Bezüglich unserer Schulpolitik trat dieses besonders in Erscheinung. Die im Osten vorgefundenen Mittel- und Hochschulen konnten keineswegs mit den gleichen Schulgestaltungen in Deutschland verglichen werden. Es waren reine Fachschulen, in denen die Schüler unter Verzicht auf grosse Gebiete des allgemeinen Wissens möglichst weitgehende Spezialkenntnisse erwerben. So wurden zwar einseitig ausgebildete Menschen erzogen, die aber in ihrem Spezialfach oft tüchtiges leisteten. Dabei ist zu erkennen, daß es dem Bolschewismus bei diesem Schulsystem nur darum ging, hochqualifizierte Arbeiter für alle Berufszweige zu gewinnen. Eine Höherentwicklung des Volkes durch Vermittlung eines möglichst grossen Allgemeinwissens lag ihm vollkommen fern. Weiter aber gab eine langjährige Schulausbildung dem bolschewistischen Staat die beste Möglichkeit, schon früh und auf lange Jahre hinaus der Jugend die bolschewistische Lehre einzuhämmern. Es gab kein Schulbuch in der Sowjet-Union, das nicht auf jeder Seite bolschewistische Parolen enthielt.

Unsere Maßnahmen auf dem Gebiet des Schulwesens haben das unverhohlene Mißtrauen des ukrainischen Volkes hervorgerufen, denn dort hatte der Bolschewismus etwas geleistet, was dank seiner geschickten Propaganda anerkannt wurde. Unsere Schulpolitik sah zwar die 4-klassigen Volksschulen vor, effektiv aber kamen sie nicht zur Wirksamkeit, da die meisten Schulen aus irgendwelchen Gründen geschlossen waren. Die später noch eingeführten 3-jährigen berufsbezogenen Fachschulen waren schließlich der Beweis dafür, daß wir ja Nachwuchskräfte für alle Berufsparten dringend brauchten. Unsere Handhabung der Schulfrage war zweifellos eine starke Quelle der Verärgerung der einheimischen Bevölkerung. Bei dem bekannten Lerneifer und Wissensdurst der Ukrainer bietet sich, so glaube ich, gerade auf dem Gebiet des Schulwesens eine gute Möglichkeit zur Meinungsbeeinflussung. Voraussetzung ist selbstverständlich die Bereinigung des Lehrkörpers von allen bolschewistischen Elementen und vor allem die Bereitstellung von Lehrbüchern.

Die

- 24 -

Die geschickte Abfassung und der Druck von Schulbüchern für die Grundschule ist bestimmt ebenso wichtig, wie der Druck von Plakaten und Broschüren. Zu diesem Zweck müssen sich Schulmann und Propagandist schon heute bei der maßgebenden Stelle zusammensetzen und die notwendigen Vorbereitungsmaßnahmen leisten.

Soziale Lage der Einheimischen:

Sehr eindringlich muß auf die soziale Lage der Bevölkerung hingewiesen werden. Die Masse der Ukrainer stand sicher gern in unseren Diensten. Es wird dem Ukrainer der Vorwurf gemacht, faul und unehrlich zu sein. Dagegen ist es notwendig, sich die dortigen Lebensverhältnisse zu vergegenwärtigen. Der in deutschen Diensten stehende Ukrainer verdiente nach den von uns ergangenen Bestimmungen je nach seiner Verwendung RM 45.- bis 80.- monatlich. Das entspricht im Herbst 1943 etwa dem Gegenwert von 2 bis 3 Pfund Butter im freien Handel. Auf seine Lebensmittelkarte erhielt der Ukrainer Brot, Salz und etwas Graupen. Das ihm zustehende Fleisch erhielt er in der Praxis nicht regelmäßig, sondern nur dann, wenn etwas vorhanden war. Das war oft in den Städten kaum der Fall. Fett stand ihm überhaupt nicht zu. Diese Zuteilung, die bestenfalls ein Drittel bis die Hälfte des wirklichen Bedarfs ausmachte, erhielt nur der in deutschen Diensten stehende Ukrainer. Seine Angehörigen mußten sich mit weit geringeren Sätzen zufrieden geben. Wofür arbeitete nun der in deutschen Diensten stehende Ukrainer? Konnte man unter diesen Verhältnissen besonderen Fleiß, Einsatzfreudigkeit und Gewissenhaftigkeit erwarten? Im Reich würde unter solchen Umständen jeder Arbeitnehmer die Arbeit verweigern. Der Ukrainer hat aber auch unter diesen Verhältnissen jahrelang gearbeitet. Es kann dabei aber auch offen ausgesprochen werden, daß es ihnen in dieser Beziehung unter den Sowjets besser ging. Ich habe den Fall erlebt, daß Arbeiter der Eisenbahnwerkstätte Bobrinskaja sagten, sie würden gerne zwei Drittel des Monats umsonst für uns arbeiten, wenn sie in den letzten 10 Tagen Gelegenheit hätten, sich über Land Lebensmittel zu besorgen und diese bei gutem Verdienst im schwarzen Markt abzustoßen. Dieser Verdienst würde ausreichen, ihren Lebensunterhalt zu bestreiten. Interessant dabei ist, daß der Ukrainer immer wieder betont

hrt

hat, daß es seine Pflicht ist zu arbeiten. Eine befriedigende Lösung der Magenfrage ist jedoch Vorbedingung. Die in vielen Betrieben durchgeführte Betriebsverpflegung hat sich bezüglich der Steigerung der Leistungen bestens bewährt. Ebenso würde es zweckmässig sein, einen kleinen Teil von Bedarfsgütern aller Art, wie Bekleidung und Schuhwerk, für die einheimische Bevölkerung abzustellen und die Besten damit zu bedenken.

Der Arbeitseinsatz:

Zur Frage der Erfassung von Arbeitskräften für das Reich kann gerade im Generalbezirk Kiew darauf hingewiesen werden, daß hier das grösste Kontingent an Arbeitskräften, bis Ende März 1944 rd. 450.000 Menschen, aufgebracht wurde. Interessant ist, daß etwa die ersten 100.000 Menschen freiwillig zum Arbeitseinsatz kamen. Erst bei den Anforderungen darüber hinaus mußte mit Druckmitteln gearbeitet werden. Dabei verschloß sich der Ukrainer keinesfalls den harten Kriegsmaßnahmen. Er hatte es bei den Sowjets gelernt, sich der Macht zu beugen und hätte es auch bei uns getan, wenn wir mit der gleichen Konsequenz vorgegangen wären wie die Sowjets. Leider haben wir es unterlassen, einmal angeordnete Maßnahmen bis zur letzten Konsequenz durchzuführen. Als bestes Beispiel gilt die jahrgangswise Erfassung von Arbeitskräften für das Reich. Bei dieser Gelegenheit war verkündet worden, daß keine Ausnahme gemacht wird und alle aufgerufenen Jugendlichen eines bestimmten Jahrganges zur Arbeit nach Deutschland kommen würden. Wohl wurde diese Maßnahme gegenüber allen schwachen Bedarfsträgern durchgeführt. Als aber Wehrmacht und Reichsbahn sich weigerten, die in ihren Diensten stehenden Jugendlichen herauszugeben und mit dieser Weigerung auch Erfolg hatten, so daß zahlreiche Jugendliche in der Ukraine verblieben, hatte sich die deutsche Verwaltung erneut eine Blöße gegeben. Diese Inkonsequenz hat den Gebietskommissaren gewaltig zu schaffen gemacht.

Die Kirchenpolitik:

Bezüglich der Kirchenpolitik kann festgestellt werden, daß der Grundsatz des Gewährenlassens sowohl für die autonome als auch für die autokephale Kirche zweckmässig war. Die Kirchen beider Richtungen standen nahezu überall sehr gut
in

in unseren Diensten und hatten sicher einen gewissen Anteil daran, wenn es gelang, trotz aller ungünstigen Einwirkungen und Einflüsse die Bevölkerung leidlich für unsere Maßnahmen einzuspannen. Lediglich die Verweigerung der Genehmigung zur Wahl eines Exarchen untergrub das Vertrauen zu uns. Meines Erachtens hätte es doch nur erwünscht sein können, wenn die Befehle der Hoheitsverwaltung nur an einen, restlos in unserem Sinnen arbeitenden Einheimischen herangetragen werden konnten. Das Oberhaupt der Kirche hätte die entsprechenden Anordnungen dann in Form von Sendschreiben an seine Bischöfe herausgehen lassen können. So wäre es uns erspart geblieben, fallweise mit jedem einzelnen Bischof in Verbindung zu treten, was nur den Eindruck einer dauernden Einnischung in kirchliche Dinge hervorrief. Für die Politik im fremden Land ist es immer besser, nur einem Einheimischen Befehle zu erteilen.

Stalin hat in einem für uns besonders ungünstigen Moment diesen Fehler ausgenutzt und selbst einen Patriarchen der autonomen Kirche in Moskau eingesetzt. Ein sowjetischer Exarch der Ukraine bestand ohnehin schon in Moskau.

Auf die autokephale Kirche hat sich stets loyal verhalten. Ihre Geistlichen waren ausnahmslos von einem tiefen Hass gegen den Bolschewismus getragen.

Als ein Fehler will mir erscheinen, daß wir ausgerechnet auf dem Gebiet des Religionswesens die bereits vom Bolschewismus angewandten Methoden nachahmten, insofern, als auch von uns der Religionsunterricht in den Schulen verboten war, obwohl uns doch jedes Mittel recht sein müßte, das den Kampf gegen die Ideologie des Bolschewismus unterstützte. Wenn gelegentlich zur Rechtfertigung dieses Verbotes darauf hingewiesen wurde, daß ein großer Teil des ukrainischen Volkes nichts von der Religion wissen wolle und daher ihre Bedeutung überschätzt werde, so muß dazu festgestellt werden, daß es in unserer Hand lag, die Religion, die im Osten wirklich "Opium für das Volk" ist, wieder mehr zur Geltung zu bringen. Auch die junge Generation der Einheimischen wird sich, je länger sie der bolschewistischen Erziehung entzogen ist, dem mystischen Druck der Gottesdienste, besonders an Feiertagen

tagen, bei Umsügen, Zeremonien und Gesängen nicht auf die Dauer entziehen können.

Manchesmal hatte man den Eindruck, als ob unsere Einstellung zur orthodoxen Kirche von unserer Einstellung zum politischen Katholizismus und zur Bekenntnisfront im Reich beeinflusst war.

Die Propaganda:

Zur Propaganda ist zu sagen, daß die Bolschewisten ihre Messen mit einer ausserordentlich reichen Kost versorgt haben. Keine Maßnahme wurde durchgeführt, die nicht weitgehend propagandistisch bearbeitet war oder zum mindesten auf die propagandistischen Belange in jeder Weise Rücksicht nahm. Der Rundfunk war durch die Schaffung der Drahtfunkanlagen ausserordentlich weit verbreitet worden und gab dem Staat die Möglichkeit, seine bolschewistischen Sendungen an breiteste Schichten der Bevölkerung heranzutragen. Auf dem flachen Lande bevorzugte die bolschewistische Propaganda das gesprochene Wort. In jedem Dorf fand wöchentlich wenigstens eine Versammlung statt. Als Redner standen gut geschulte Propagandisten zur Verfügung. Wenn auch die bolschewistischen Flugschriften und Broschüren in ihren starken Ausdrücken, ihrer Weitschweifigkeit und ihrer Sturheit in den Behauptungen oft primitiv anmuten, so treffen sie doch sehr gut die charakterliche Eigenart der Ostvölker und verfehlen ihre Wirkung nicht.

Interessant ist die Tatsache, daß in den sowjetischen Aufrufen und Bekanntmachungen meist der bei uns so beliebte Strafsatz fehlt. Dieser war auch gar nicht notwendig, da die Sowjetbürger genau wussten, daß Nichtbefolgung des Geforderten die Beschuldigung nach sich zog, ein Volksschädling zu sein. Diese Beschuldigung bedeutete Tod oder zumindest Verbannung.

Demgegenüber hafteten unserer Propaganda Mängel an, die sie dem Ukrainer gegenüber oft farblos und als nichtzu ernst nehmend erscheinen liessen. Wir drohten beispielsweise bei jeder Gelegenheit mit Strafen und versäumten aus Mangel an Machtmitteln in den meisten Fällen wirklich durchzugreifen.

Vor

ein vollkommen falsches Bild irgendwelcher Vorgänge, und die danach getroffenen Entscheidungen mussten dem Ukrainer jede Arbeitslust und jede Arbeitsfreudigkeit nehmen. Deshalb erhebt sich die dringende Forderung nach tüchtigen und verständnisvollen Dolmetschern.

Der Propaganda durch den Film ist kein Lob auszusprechen. Es wurden - aus Gründen des finanziellen Erfolges - Gesellschaftsschmarren aufgeführt, die alles andere als werbend für uns waren. Dieses leider sehr oft. Kultur- und Lehrfilm aber waren sehr selten.

Die vorstehenden Ausführungen stellen den Versuch dar, auf Grund einer 2 1/2-jährigen praktischen Erfahrung brauchbare Vorschläge für den Zeitpunkt des Neueinsatzes unserer politischen und wirtschaftlichen Arbeit in der Ukraine vorzulegen. Ich bin mir dabei der Tatsache bewusst, dass vor allem die politischen Vorschläge durch den künftigen Gang der militärischen und politischen Ereignisse wiederum überholt werden können. Unsere Widerinmarschsetzung nach dem Osten wird abhängen von dem Ausmass der militärischen Schläge, die wir dem Gegner zufügen können. Je vernichtender wir den Gegner militärisch schlagen, umso geringer wird seine politische Resonanz bei den Volksmassen sein, die wir dann eines Tages wieder beherrschen wollen. Ich vertrete die Ansicht, eine Politik zu führen, die sich auf den einfachen Nenner bringen lässt: "Eisenfaust in Samthandschuh!"

gez. M a g u n i a

BA R 6/259

№ 18
Евакуація населення
і вивезення культурних цінностей

Берлін, 17 червня 1944 р.

Таємно

Примітка
для керівника передової групи Р 4
п. фон Мільве-Шредену

Стосовно: більшовицької пропаганди про звірства.
Посилання на: лист оперативного штабу RR* від 15.04.1944 р.

1. Евакуація населення

Нижчепідписаний автор перебував у Києві впродовж жовтня і до початку листопада 1943 р. незадовго до окупації міста советами. Вже на початку жовтня частина населення з районів, що прилягали до Дніпра, була виселена, а ця місцевість проголошена “зоною бойових дій”. Протягом жовтня місто, квартал за кварталом, було очищено від населення. Ця чистка здійснювалася за розпорядженням військових силами цивільної адміністрації (міської комендатури). Німецькою цивільною адміністрацією були підготовлені трамваї та поїзди. Але більша частина жителів слухала радянську контрпропаганду, внаслідок чого не хотіла покидати місто, шукаючи притулку в ще не очищених кварталах або пішки йшла на околиці міста. Виник безперервний потік бездомних людей, які з деяким добром рухалися вулицями. Жорсткі заходи під час чистки були неминучими і посилювалися через пасивний опір населення. Для евакуйованих частин міста неможливо було забезпечити охорону, а тому незабаром не залишилося жодних незачинених дверей. Головними відповідальними за пљондрування пустих квартир можна вважати членів місцевих формувань, одягнених у форму німецьких солдатів-піхотинців. У той час було знищено багато цінностей з музеїв та інститутів.

* Райхсміністра Розенберга.

2. Вивезення культурних цінностей

Дуже багато матеріалів з музеїв, архівів, інститутів та інших культурних закладів вивезено з Києва восени 1943 р. згідно з планом. Заходи щодо перевезення цінностей у безпечне місце здійснювалися як оперативним штабом РР, так і окремими керівниками інститутів за вказівкою райхскомісаріату. Спочатку багато цінностей було перевезено у тиллові райони, а пізніше переправлено далі в Райх. Коли нижчепідписаний автор у кінці вересня отримав завдання з відділу культури райхскомісаріату вивезти з Києва останні культурні цінності, найцінніші матеріали вже були відправлені. Протягом жовтня в Райх було переправлено ще близько 40 вагонів з культурними цінностями, які в основному належали науково-дослідним інститутам Головного відділу наукових досліджень України. Зараз ці інститути продовжують свою роботу в Райху таким чином, щоб у слушний час цінності можна було перевезти назад в Україну. Ті культурні цінності, які вчасно не вивезли у безпечне місце, були пограбовані. Проте все-таки йдеться про менш цінний матеріал, оскільки основні цінності були вивезені згідно з планом.

У жовтні 1943 р. міською комендатурою постійно вивозилося з Києва обладнання фабрик, майстерень та ін. Куди — мені не відомо. Отже, в місті до вступу советів не збереглося нічого цінного.

Підпис

Vermerk

Geheim

83

für
den Leiter der Führungsgruppe I 4
Herrn v.d. Milwe-Schreeden
im Hause

betr.: Bolschewistische Greuelpropaganda.
bezug: Schreiben des Einsatzstabes RR v. 15.4.1944

1. Evakuierung der Bevölkerung

Unterzeichneter ist in Kiew den ganzen Oktober 1943 bis Anfang November, kurz vor der Besetzung der Stadt durch die Sowjets gewesen. Schon Anfang Oktober war ein Teil der Bevölkerung insbesondere in den Stadtgegenden des Dnjepr ausgesiedelt, und die betreffenden Gebiete waren als "Kampfbzone" erklärt worden. Im Laufe des Oktober wurde die Stadt weiter quartalsweise von der Bevölkerung geräumt. Diese Räumung erfolgte auf Anordnung von militärischer Seite, wurde jedoch von der Zivilverwaltung (Stadtkommandantur) durchgeführt. Von der deutschen Zivilverwaltung waren Strassenbahnen und Eisenbahnzüge bereit gestellt worden. Der grösste Teil der Einwohner hörte aber auf die sowjetische Gegenpropaganda, derzufolge sie die Stadt nicht verlassen wollte, suchte in noch nicht von der Räumung betroffenen Quartalen ein Unterkommen oder zog zu Fuss in die Umgebung der Stadt. Es gab ein ununterbrochenes Umeinanderwandern von wohnungslosen Menschen, die mit einiger Habe durch die Strassen zogen. Härten waren bei der Räumungsaktion unvermeidlich, sie wurden jedoch durch den passiven Widerstand der Bevölkerung auch noch vergrössert. Für die geräumten Stadtteile konnte ein Schutz nicht gestellt werden, so gab es bald keine verschlossene Tür mehr. Hauptsächlich stürzten es Angehörige von in Feldgrau eingekleideten einheimischen Verbänden gewesen sein, die für die Plünderungen der leeren Wohnungen usw. verantwortlich zu machen sind. Zu dieser Zeit ist viel Museums- und Institutsgut vernichtet worden.

2. Abtransport von Kulturgut

Sehr viel Material aus Museen, Archiven, Instituten und anderen Kulturstätten ist im Herbst 1943 aus Kiew auf ordnungsmässigem Wege abtransportiert worden. Diese Sicherstellungsaktionen wurden sowohl vom Einsatzstab RR wie auch auf Veranlassung des Reichskommissars von den einzelnen Institutsleitern usw. durchgeführt. Anfangs ist viel Räumungsgut nur in rückwärtige Gebiete gebracht worden, späterhin wurde dieses ins Reich weitergeleitet. Als Unterzeichneter Ende September von der Kulturabteilung des Reichskommissars den Auftrag erhielt, letzte Kulturreste aus Kiew herauszubringen, waren die in kultureller Beziehung wertvollsten Materialien schon abtransportiert. Im Laufe des Oktobers wurden dann noch etwa 40 Waggons mit Kulturgütern ins Reich geleitet. Es handelte sich hierbei in der Hauptsache um Werte, die den Forschungsinstituten der Landesforschungszentrale Ukraine gehörten.

Diese Institute setzen zurzeit ihre Arbeiten im Reich fort und werden derart geführt, dass sie zur gegebenen Zeit wieder in die Ukraine zurückgebracht werden können. Was von Kulturwerten nicht rechtzeitig sichergestellt werden konnte, verfiel Plünderungen. Hierbei handelte es sich aber immer nur um weniger wertvolles Material, da die Hauptwerte ordnungsgemäss fortgebracht waren.

^{wurden}
Von Seiten der Stadtkommandantur/im Oktober 1943 laufend Einrichtungen von Fabriken, Werkstätten usw. aus Kiew herausgebracht, wovon entzieht sich meiner Kenntnis. Beim Einzug der Sowjets auch in dieser Hinsicht nichts Wertvolles mehr in der Stadt vorhanden.

H. Müller

BA R 6/170

№ 19

Німецькі операції проти “банд” УПА

Додаток
до повідомлення про становище на Сході
№ 1106 від 26.06.1944 р.

Становище ворога (банд) № 469

1. Група військ “Південна Україна”.

У районі 15-40 км на захід від Кишинева тривають бої наших сил з малими військовими силами бандитів, а також відбиваються напади на з'єднання наших військ, пости та патрулі. На південний схід від Кишинева бандити багато разів обривали кабель зв'язку.

2. Група військ “Північна Україна” та командування оборони генерального губернаторства.

На південний схід від Буркута (40 км на північний захід від Солотина) банда, що займалася грабежем, втратила у бою з нашими військами декілька чоловік. Приблизно 150 бандитів напали на командування угорських військ на схід від Буркута. Знову підтверджено існування сильного бандитського угруповання на південь від Космача (25 км на південний схід від Делятина), яке, очевидно, постійно отримує підкріплення від парашутистів. Кажуть, що в місцевості на південний захід створена карпатсько-українська банда, яка має намір перейти на угорську територію, щоб займатися проукраїнською пропагандою.

Під час наших операцій проти банд УПА у районі на північ від Миколаєва було вбито 29 бандитів, 250 захоплено в полон, а також добуто 2 гармати, аmunіцію, радіопередавач, 5 транспортних засобів, машини і коней. Залишки банди відступили на північний схід. Близько 300 бандитів у німецькій та російській уніформі перемістилися з південного сходу від Кам'янки-Струмислової на захід.

Спроби прориву декількох сильних груп з тих банд, що оточені у лісовій області на південний схід від Білгорою, були

відбиті із значними для бандитів втратами, а кільце оточення ще більше звужено. На схід від Красника наш бронепоезд вступив у бій близько з 150 бандитами. У районі на південний захід від Красника з'явилися радянські банди у кількості 150-200 чоловік. Близько 80 бандитів напали на команду вермахту за 10 км на схід від Опатова і вкрали коней. Бандити, які тимчасово змогли зайняти вокзал, розташований за 7 км на схід від Кам'яної (35 км на південний захід від Радома), обстріляли членів німецького вермахту, які виходили з пасажирського поїзда.

3. Група військ "Центр".

Завдяки нашим заходам щодо очищення у районі на північ від Меджижеч (27 км на схід від Лукава) бандити зазнали втрат вбитими та пораненими.

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 469.

1.) Heeresgruppe Südukraine:

Im Raum 15 - 40 km W Kischinew Gefechte eigener Kräfte mit kleineren Bandentrüppchen, sowie Überfälle von Banditen auf eigene Truppenkommandos, Posten und Streifen. SO Kischinew wurden eigene Kabelleitungen mehrfach von Banditen unterbrochen.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W.K.Edo. Gen.Gouv.:

SO Burkut (40 km WNW Sclotin) plündernde Bande verlor bei Gefecht mit eigener Truppe eine Anzahl Tote. Etwa 150 Banditen überfielen O Burkut ungarisches Kommando. Die starke Bandensammlung im Raum S Kosnacz (25 km SO Delatyn), die anscheinend laufend Verstärkung durch Fallschirmspringer erhält, wurde erneut bestätigt. In Gegend SW davon soll karpato-ukrainische Bande im Aufbau begriffen sein, die beabsichtigt auf ungarisches Gebiet überzuwechseln, um prokrainische Propaganda zu betreiben.

Bei eigenem Unternehmen gegen UPA-Bande N Mikolajow wurden 20 Banditen getötet, 250 Gefangene eingebracht, 2 Geschütze, Munition, Funkapparat, 5 Kraftfahrzeuge sowie Wagen und Pferde erbeutet. Reste der Bande wichen nach NO aus. Etwa 300 Banditen in deutschen und russischen Uniformen zogen SO Kamionka-Strumilowa nach W.

Durchbruchversuche mehrerer starker Gruppen der im Waldgebiet SO Bilgoraj eingeschlossenen Banden wurden unter erheblichen Verlusten für die Banditen abgewiesen und Einschließungsring weiter verengt. O Krasnik hatte eigener Pz.Zug Feuergefecht mit etwa 150 Banditen. Im Raum SW und W Krasnik traten 150 - 200 Mann starke sowjetische Banden auf. Etwa 80 Banditen überfielen in Gegend 10 km O Opatow eigenes Wehrmachtkommando und raubten eine Anzahl Pferde. Banditen, die verübergehend 7 km S Kamienna (35 km SW Radom) besetzen konnten, beschossen aus ankommenden Personenzug aussteigende Wehrmachtangehörige.

3.) Heeresgruppe Mitte:

Bei eigenem Scharungsunternehmen N Miedzyzecz (27 km O Lukow) hatten Banditen Verluste an Toten und Gefangenen. Vorstöße von

№ 20

Про потребу зміни німецької політики щодо України

Таємно!

[24.06.1944 р.]

Примітка

Що стосується нашої української політики, то тут виникають різноманітні сумніви, які потребують уточнення. Основною політичною метою походу на Схід є, поряд з відверненням більшовицької загрози від Європи, розподіл колишньої Росії таким чином, щоб величезний простір на Сході більше ніколи не міг бути загрозою для Німеччини та Європи. У ході цієї політики надається можливість власного політичного розвитку тим територіям, які за своєю структурою населення не належать до Росії, а були завойовані нею лише протягом останніх століть. До цих територій зараховують колишні балтійські держави, землі, населені кавказькими і центральноазіатськими народами, і, нарешті, Білорусію та Україну.

Політична мета, до якої ми прагнемо, може бути досягнута лише тоді, коли вдасться провести чітку лінію між територіями, які потрібно відділити, та рештою Росії. Для цього ми повинні схилити ці народи на наш бік, щоб мати дієву протидію великоросійській тенденції.

Особливо це стосується України. Тут відносини є дуже складними, бо українці не створили протягом століть самостійної держави, а процес русифікації, особливо у східних частинах, зайшов дуже далеко. Небезпека полягає у тому, що таку розмежувальну лінію не можна провести так чітко, як, наприклад, між Росією з одного боку та Туркестаном, Кавказом і балтійськими державами з іншого. Отже, тут треба приділити особливу увагу, щоб надати українському народові західно-європейської орієнтації і схилити його на користь німецької та європейської справи. Потрібно досягнути того, щоб пізніше при переході з України в Росію відмінності між обома культурами чітко виявилися.

Мабуть, можна заперечити, що така політика щодо України не є необхідною, оскільки ми хочемо після остаточного завоювання

та досягнутої перемоги утримати Україну у сфері німецької влади, тому нам може бути байдуже, який саме народ житиме у цьому просторі — росіяни чи українці. Ця точка зору могла би бути правильною лише тоді, якщо б ми були спроможні розглядати Україну як свого роду колонію чи взагалі країну, яку можна експлуатувати колоніальними методами. Проте ця політика зазнає невдачі серед населення, бо ми маємо справу не з неграми, а з людьми, які досягли політичного і культурного розвитку на європейській базі. Навіть більшовизм, хай у чужому для Європи напрямку, у цілому доволі підняв рівень населення, прищепив велику зацікавленість до політичних, економічних, культурних, соціальних питань і перш за все сильне почуття самосвідомості. Колоніальна політика стосовно цього населення наштовхувалася б на запеклий опір і ніколи не дозволила б нам спокійно насолоджуватися багатством цієї країни.

З історії більшовизму ми знаємо, наскільки небезпечно в Україні, навіть у мирні часи, виявляла себе опозиція, яку змогли подолати лише найсуворішими засобами пригноблення ГПУ. Саме цей тиск, який постійно чинить більшовизм, — поставити комуністичний інтернаціонал світового пролетаріату перед національною ідеєю — викликав протидію і розвинув почуття національної свідомості, як це було за часів царизму. Колоніальна політика стосовно цього народу з розвинутим почуттям національної свідомості була б утопією. Тому ми маємо лише вибір між російською та українською національною свідомістю і повинні визначитися щодо першої або другої. Якщо нам не вдасться здобути прихильність українців, а заходами нашої адміністрації ми їм дошкулимо, то просто самі штовхнемо їх в обійми найбільшого європейського народу — росіян. Ця небезпека є реальною, оскільки існує ще й почуття братерства слов'янських народів, та й велика частина інтелігенції у Східній Україні вважає себе росіянами і, нарешті, росіян та українців поєднують культурні, а особливо релігійні зв'язки. Російські літературні і музичні класики так само популярні в Україні, як і в Росії. Потрібна, отже, далекоглядна політика, щоб виявити дійсно виразну лінію розмежування між Росією і Україною. Цього не можна досягнути за день-два.

Тут можуть закинути, що позитивна політика стосовно України створить рух до приєднання і викличе вічну ненависть до нас з боку Росії. Це твердження, можливо, було б доречним

у 1917 р., а зараз стан справ є таким, що на місці колишньої Росії ми маємо Радянський Союз, тобто федерацію, за конституцією якої кожна з 16 держав має однакові права і обов'язки. Українська Радянська Соціалістична Республіка є рівноправною з Російською Радянською Федерацією. Тобто совети зробили добру роботу і нас не можуть підозрювати у тому, що Україна буде штучним утворенням. Вартим уваги є те, що не тільки російська еміграція в світі, а майже кожен росіянин, який пройшов радянський шлях розвитку країни і для якого федеративний характер Радянського Союзу та рівноправне становище України щодо Росії є вже тривалий час звичайною річчю, з розумінням сприймає особливу політику стосовно України. Але рекомендується у нашій політиці щодо України дотримуватися перейнятих від советів кордонів і не приєднувати до України областей, які належать Росії. Це створило б прецедент і сприймалося б як ворожа до Росії політика.

Дехто знову твердитиме, що позитивна політика стосовно України зазнає невдачі через те, що тривалий час Україна була свого роду провінцією Росії, а українську мову можна вважати одним з діалектів російської. Це твердження спирається на вже названу широко здійснювану русифікацію міст. На противагу цьому потрібно зауважити, що ми можемо говорити про український народ та українську історію і традицію. Київська держава є старшою, ніж Московська, хоч назва "Україна" виникла пізніше. Існують українська культура і мистецтво, які чітко відрізняються від російської культури і мистецтва. Так само не кожного в Україні, хто розмовляє російською мовою, можна вважати росіянином. Існує безліч людей, які вважають себе українцями, хоча й розмовляють тепер російською, що пояснюється вдалою царською політикою, яка зробила російську мовою освічених людей. Варто згадати те, що з 1861-1905 рр. і 1914 р., до розпаду царської імперії, не з'явилося жодної публікації українською мовою. Те, що позитивна політика стосовно України є можливою, доводить здійснювана советами в 1926-1928 рр. в Україні так звана "українізація". Тоді усна і писемна російська мова, за невеликим винятком, була заборонена, у театрі грали українською мовою, заяви, які оформлялися російською, викидали, а всі чиновники і службовці повинні були за певний час, склавши різноманітні іспити, довести своє володіння українською мовою. Вже через два роки внаслідок

цієї політики виникла така напружена політична обстановка, що совети були змушені якомога швидше повернутися до старого і ліквідувати або вислати в Сибір велику кількість впливових українських комуністів, серед них відомого голову Українського центрального виконавчого комітету Петровського та голову Ради народних комісарів Чубарія, тобто обох найвищих чиновників України. У процесі політики українізації, на превелике здивування Кремля, намітилися тенденції до відвернення від Москви і переорієнтації на Європу. Українці раптово відкрили, що вони належать до Європи і є народом європейської культури, в той час як Росія, що простяглася на половину Азії, не могла такого сказати про себе. Вони (українці) усвідомили, що Україна, власне, завжди експлуатовалася Росією, оскільки з багатої України ввозилося в Росію набагато більше товарів, ніж ввозилося. “Українізація” є найкращим доказом того, що політика самостійного розвитку України є абсолютно можливою і потребує лише вправного управління, щоб не перетворитися у надто ворожий Росії шовінізм.

Ми зауважили, що після жажливих дій більшовизму українці зустрічали нас з відкритими обіймами і були готові віддати в наше розпорядження всю свою робочу силу. Ця ситуація не збереглася через методи нашої адміністрації, і такий величезний потенціал не був використаний в інтересах Німеччини. Виявилося, що українці готові терпіти всі злидні, пов'язані з війною, якщо ми сприйматимемо їх як рівних і дамо певні надії на майбутнє. Проте таке траплялося дуже рідко, в багатьох випадках до українців ставилися гірше, ніж до поляків. Незважаючи на їхню готовність до роботи і відкритість до всього німецького, з ними обходилися з усією суворістю і, як свідчать численні подані рапорти, навіть з жорстокістю (побої). Підозра, що ми ставимося до українців як до колоніального народу, збільшилася через культурне поневолення і особливо закриття шкіл. Найбільше обурення населення викликали методи ловлі людей для роботи в Німеччині. Звідси наступний результат: незважаючи на призначені Берліном заходи (аграрна реформа, свобода віросповідання, налагодження виробництва, декларація про власність та ін.), якими потрібно було завоювати прихильність населення, воно змінило своє початкове позитивне ставлення на вороже. Таким чином, німецькій політиці в Україні і загалом на Сході було завдано важкого удару.

Україна повинна слугувати не тільки противагою щодо Великої Росії, але й для Польщі та Балкан. З цієї ж причини позитивна політика щодо України є необхідною. Ненависть українців до поляків та їх антипатія до румунів могла б нам стати в пригоді.

Нарешті, потрібно зауважити те, що Україна має значення моста між Німеччиною і Кавказом, який теж може бути колись включений в сферу німецького впливу.

Українські націоналісти, як і кожен пристойний націоналіст, споконвіку змагали до створення самостійної України. Якщо ми хочемо зберегти Україну повністю під німецькою владою, то кожен український націоналіст повинен розглядатися нами як ворог у тому разі, коли він відкрито чи таємно здійснює якісь зрадницькі дії щодо Німеччини. Якщо ми, як було сказано вище, хочемо використати Україну як противагу Великої Росії, Польщі та Балканам, то, звичайно, нам потрібно українське почуття національної свідомості. Там, де воно не збереглося, ми повинні його розбудити. Потрібно оберігати українську мову, мистецтво і літературу, зміцнювати почуття самосвідомості народу. До цієї ж політики належить підтримка Української Автокефальної Церкви, яка не підпорядковується патріарху в Москві.

Більша маса українського населення немає жодних політичних амбіцій. Селянство радіє, що звільнилося від більшовизму і передусім від ненависної йому системи колективізму. Хай навіть рівень життя, порівняно з більшовицькими часами, не набагато зростає і ми захищаємо населення від голоду, воно все одно буде нам щиро вдячне. Політично активні націоналісти з Галичини не повинні нас лякати. Надавати великого значення націоналістам, які, як відомо, поділяються на різні групи (Бандера, Мельник, Ярій), означало б зневажити силу Німеччини. Великі території Росії і України легко опанувати в мирний час; важко лише зруйнувати розорені економічні системи (царизм, більшовизм).

Під час подальшого впорядкування країни достатньо утримувати в своїх руках певну кількість великих міст, що є можливим за допомогою незначних відділів безпеки. Якщо до цього долучиться ще й слухняне та віддане селянство, то влада буде забезпечена і ніякі політичні крикуни з бандерівської групи не зможуть її похитнути. Звичайно, радикальним шовіністам піщинкою в оці буде те, що Німеччина взагалі хоче брати участь

в управлінні їхньою країною. Проте кожен розсудливий українець знає, що Україна лише тоді в безпеці від могутньої Росії, коли вона перебуває під захистом Німеччини.

Останнє слово про форму правління країни ще не сказане. Та це й не повинно вирішуватися під час війни. Ми вже передали українцям нижчу владу в країні і будемо, напевно, йти на подальші поступки, межі яких залежать виключно від нашої військової та господарської силової позиції. Проте це питання не є вирішальним у нашій політиці щодо України.

Німцєві, який не бачив власними очима, що таке Радянський Союз, дуже важко віднайти правильне ставлення до українців. Він бачить у далеких просторах знедолений, за його розумінням, сільський народ і міський пролетаріат, що не викликають у нього довіри. Він бачить у цих людях більшовиків, не враховуючи, проте, що комуністична партія в усьому Радянському Союзі була дуже маленькою, що населення сіл відверталось від більшовизму через колективізацію, а робітничий клас лише тиском і нечуваною пропагандою перевели у більшовицький табір. Часто він не знає, що залишки старої буржуазії та інтелігенції мали шанси вижити, лише прикинувшись пролетаріями. Отже, німець часто зі зневагою підходить до українських людей, ні в якому разі не вважаючи їх рівноправними. Українці, в яких ми можемо явно відкрити немалий приплив германської крові з часів варягів та готів, досягнули під більшовизмом значних результатів у наукових та культурних галузях. Проте вчений з такими досягненнями мусив у часи більшовиків ходити так само обдертим, як і більша маса населення, якщо він не хотів, щоб його сприйняли як контрреволюціонера, бо сьогодні він не має можливості обновити свій одяг. Це фальшиве ставлення на основі загальної картини повинно бути змінене. В Україні на відміну від Німеччини ми маємо справу з дуже відсталим селянством, а з іншого боку — з населенням, яке має надзвичайні здібності і охоту до навчання, про які ми ще не знаємо. Намагання придушити інтелігенцію, щоб мати справу лише з безвольною масою, зазнає невдачі тому, що резервуар, який утвориться, буде занадто великим. Відсталість селянства значною мірою пояснюється господарською структурою країни. Через великі простори України більшість селян на сьогодні ніколи не була у великому місті. Як німецький селянин, що зробив у минулому столітті надзвичайний крок уперед, так і

український селянин не має залишитися відсталим. При такому становищі ми робимо велику помилку, коли хочемо трактувати українське населення з висоти, на основі неправильно зрозумілої точки зору панів. Попередній досвід чітко показав, що на жодні злидні українець не реагує так негативно, як на зневажливе ставлення і передусім побої. Крім цього, ні в якому разі не є політично розумним брутально демонструвати народові той факт, що ми хочемо його підкорити. Найкращим і найви-гіднішим для завойовників є такий метод чужоземного панування, при якому воно є малопомітним. Навпаки, ми повинні шукати шляхи для підняття почуття власної гідності українця. Він повинен відчувати, що він кращий, ніж росіянин та поляк, проти яких ми хочемо його використати. Підтримуючи українську мову, ми не повинні бути надто радикальними і негайно ж заборонити вживати російську. Достатньо лише крок за кроком відтіснити її на задній план, що найкраще здійснити через школу. Кожен шкільний випуск української молоді буде збільшувати кількість національно свідомих українців. Чи допоможе нам у цьому питанні переселення і виселення на сході України, де частково мешкають російські народні групи і процес русифікації пішов далеко вперед, не варто обговорювати зараз, а можна відкласти на майбутнє.

Позитивна політика щодо України, з огляду на її виконання, не потребує великих політичних поступок. Маса населення задовольнятимуться німецьким пануванням, якщо воно буде справедливим, не вважатиме їх людьми другого сорту, створить розумний аграрний порядок, не буде позаду більшовизму в соціально-політичному плані, піде назустріч їхнім культурним побажанням і підніме при цьому загальний рівень життя до вищого європейського. Українець повинен мати відчуття, що ми сприймаємо його як рівноцінного європейця. Така політика стосовно України повністю відкидає Росію за Урал, тоді як негативна політика щодо України приведе її в обійми Росії і сприятиме панслов'янським тенденціям. Не кажучи вже про те, що при політиці пригноблення ми не матимемо ніякої господарської вигоди від країни, тоді як при політиці іншого виду цього можна було б досягти без зусиль.

На закінчення ще кілька слів до питання про переселення. Часто можна почути твердження, що Україна в майже необмежених масштабах може стати країною переселення для німців.

При цьому Україна, за східними поняттями, є вже перенаселеною, тому переселення німців у більшій кількості є можливим лише при виселенні українців. Та чи необхідно це, чи не краще нам селитися в прикордонних областях і передусім у вже прилучених східних районах (Вартегау, Данціг, Західна Прусія) і, нарешті, у генерал-губернаторстві та протектораті*, ніж у цих віддалених регіонах? Це було б вигідно тим, що ми усунули б з кордонів Німеччини ворожі нам елементи (чехів і поляків) та заспокоїли українців з усіма політичними і господарськими наслідками. Я не припускаю, що через це можливі якісь помітні зміни у ході війни. Туди, де населення було евакуйоване нами чи більшовиками або спалені села, у разі військового та політичного заспокоєння негайно повернуться місцеве селянство і займуться відбудовуванням своїх сіл.

Незважаючи на це, можна також взяти до уваги розширення вже існуючих в Україні німецьких колоній, які є у розпорядженні наших сил. Українцям, яких вигнали, треба дати землю в іншій частині країни. Це передбачає, звичайно, й те, що відразу після відвоювання старі німецькі поселення будуть знову зайняті німецькими колоністами, яких ми евакуювали під час відступу. Вони оглядаються на майже двохсотрічний досвід і онімечені райони вбачаються їм як невід'ємний вихідний пункт для можливого додаткового заселення. Бажання вирішити це завдання тільки за допомогою нових сил із старого Райху привело б до невдачі. Зрештою, в розпорядженні німецьких розсіяних поселень є численні державні господарства в Україні, які можуть бути заселені німцями без того, щоб забирати землю місцевого населення країни. Треба наполегливо попереджувати думки про те, що колгоспи можна перетворити на німецькі маєтки, на яких селяни, що дотепер колективно працювали, були б звичайними сільськими робітниками. Ці реакційні намагання наштовхнулися б на крайній опір селянства і знову створили б систему, яка призвела до розпаду царської імперії і виникнення більшовизму.

Крім того, утворення великих німецьких маєтків ще не означає політики колонізації. Власник маєтку з невеликим

* До генерал-губернаторства входила також і Галичина, протекторат — це Чехія. — *Пер.*

штабом німецького персоналу, віддаючи велику площу окремим німцям, так чи інакше працюватиме з місцевими силами. Так само, як і в царські часи, він, імовірно, шукатиме купити за зароблені гроші помешкання в культурній околиці, мабуть, у Німеччині, а на його маєтках залишить солідного, найімовірніше, місцевого управителя, який говорить мовою країни, а своїх дітей відсилатиме до школи в Німеччину і т.д. Це була б колоніальна політика, а не політика переселення. Саме таку політику показали нам, як приклад, німецькі селяни в Україні, а справді здорова політика переселення можлива лише при системі закритих німецьких поселень.

Загалом можна сказати: позитивна, але обережна і з великим тактом проведена політика стосовно України є повністю в німецьких інтересах. Вона відділяє державне утворення з населенням 30 млн чоловік від великоросійського простору. Ця державна формація, якщо схоче втриматися проти Росії, повинна бути тісно прихилена до Німеччини, яка зможе використовувати її як противагу не тільки Росії, але й Польщі та Балканам. Позитивна політика щодо України ні в якому разі не повинна означати розширення німецьких галузей влади в Україні, оскільки ми переймаємо її військовий захист і повинні зайняти військами найважливіші точки країни. Готовність населення до співпраці є цілком певною при пристойному поводженні, відновленні приватної власності та індивідуального землеволодіння, розумінні його культурних інтересів і якомога швидкому забезпеченні товарами загального споживання, щоб воно змогло покрити свої щоденні потреби у найнеобхідніших речах. Політичні гарячі голови не створюватимуть ніякої небезпеки, якщо маси селянства стоятимуть за нас.

Підпис (рукою):
Бройтігам

Дата (рукою):
Берлін, 28 червня 1944 р.

Hinsichtlich unserer Ukraine-Politik sind verschiedentlich Zweifel aufgetaucht, die eine Präzisierung erforderlich machen. Das politische Hauptziel des Ostfeldzuges ist neben der Abwendung der bolschewistischen Gefahr von Europa die Aufteilung des früheren Russlands in einer Weise, daß der riesige Ostraum niemals wieder eine Bedrohung für Deutschland und Europa werden kann. In Verfolg dieser Politik wird angestrebt, eine eigene politische Entwicklung allen denjenigen Gebieten zu gewährleisten, die nach ihrer völkischen Zusammensetzung nicht zu Russland gehören und von diesem meist erst im Laufe der letzten Jahrhunderte erobert worden sind. Zu diesen Gebieten rechnen die ehemaligen Baltenstaaten, die von den kaukasischen und zentralasiatischen Völkern bewohnten Länder, endlich Weissruthenien und die Ukraine.

Das von uns angestrebte politische Ziel kann nur dann erreicht werden, wenn es gelingt, einen scharfen Trennungsstrich zwischen den abzutrennenden Gebieten und dem Rest von Russland zu ziehen. Wir müssen daher diese Völker für uns gewinnen, um in ihnen ein wirksames Gegengewicht gegen die großrussische Tendenz zu besitzen.

Dies gilt ganz besonders auch für die Ukraine. Hier liegen die Verhältnisse insofern schwierig, als die Ukrainer seit Jahrhunderten einen selbständigen Staat nicht gebildet haben und besonders in den östlichen Teilen der Russifizierungsprozeß sehr weit fortgeschritten ist. Es besteht also die Gefahr, daß die Trennungslinie dort nicht so scharf gezogen werden kann wie beispielsweise zwischen Russland einerseits und Turkestan, Kaukasien und den baltischen Staaten andererseits. Hier muß also ganz besonderes Gewicht darauf gelegt werden, den Volk der Ukrainer eine westeuropäische Ausrichtung zu geben und das Volk für die deutsche und europäische Sache zu gewinnen. Es muß erreicht werden, daß später bei einem Übergang von der Ukraine nach Russland der Unterschied zwischen den beiderseitigen Kulturen klar in Erscheinung tritt.

Man kann vielleicht einwenden, daß eine solche Politik gegen-

über der Ukraine nicht erforderlich sei, da wir die Ukraine nach ihrer endgültigen Eroberung und errungenem Sieg im deutschen Machtbereich behalten wollen und es uns daher gleichgültig sein kann, ob das in diesem Raum wohnende Volk sich als Ukrainer oder Russen betrachtet. Diese Auffassung wäre nur dann richtig, wenn wir in der Lage wären, die Ukraine als eine Art von Kolonieersatz zu betrachten oder gar das Land mit kolonialen Methoden auszubeuten. Diese Politik scheitert aber an der Bevölkerung, denn wir haben es nicht mit Negern zu tun, sondern mit Menschen, die bereits eine beachtliche kulturelle Entwicklung auf europäischer Grundlage durchgemacht haben. Selbst der Bolschewismus hat, wenn auch in einer Europa fremden Richtung, so doch im ganzen das Niveau der Bevölkerung nicht unerheblich gehoben, ihr großes Interesse an politischen, wirtschaftlichen, kulturellen und sozialen Fragen beigebracht und vor allen ihr ein starkes Selbstbewußtsein aneignen. Eine Kolonialpolitik dieser Bevölkerung gegenüber würde zur schärfsten Opposition führen und uns niemals in den ruhigen Genuß der Reichtümer dieses Landes gelangen lassen. Wir wissen aus der Geschichte des Bolschewismus, wie gefährlich selbst in Friedenszeiten sich in der Ukraine die Opposition ausgewirkt hat, der man nur mit den schärfsten Unterdrückungsmitteln der GPU beizukommen vermochte. Gerade der vom Bolschewismus ständig ausgehende Druck, die kommunistische Internationale des Weltproletariats vor die nationale Idee zu stellen, hat einen Gegendruck hervorgerufen und das Nationalgefühl in stärkerem Maße entwickelt als dies vielleicht unter dem Zarenismus der Fall war. Eine Kolonialpolitik gegenüber diesem Volk mit entwickeltem Nationalgefühl wäre eine Utopie. Wir haben daher nur die Wahl zwischen einem russischen und einem ukrainischen Nationalgefühl und müssen uns für das eine oder andere entscheiden. Gelingt es uns nicht, die Ukrainer für uns zu gewinnen, stoßen wir sie durch unsere Verwaltungsmaßnahmen vor den Kopf, so treiben wir sie in die Arme des größten europäischen Volkes, der Russen. Diese Gefahr ist umso größer, als doch ein gewisses Zusammengehörigkeitsgefühl der slawischen Völker besteht, die Intelligenz in der Ostukraine zum großen Teil russisch fühlt und endlich kulturelle und vor allem religiöse Bande die Russen mit den Ukrainern verbinden. Die russischen Klassiker auf dem Gebiete der Literatur und der Musik sind genau so populär in der Ukraine wie in Russland selbst

Es bedarf also einer weitschauenden Politik, um die Trennungslinie zwischen Russland und der Ukraine wirklich deutlich in Erscheinung treten zu lassen. Von heute auf morgen ist dies nicht zu erreichen.

Es wird bisweilen eingewandt, daß eine positive Ukraine-Politik eine Irridenta schaffen und uns den ewigen Haß Russlands zuziehen würde. Dieser Einwand wäre vielleicht 1917 am Platze gewesen, heute ist ja aber die Sachlage die, daß wir anstelle des früheren Russland die Sowjetunion, d.h. einen Bundesstaat vorfinden, in dem nach der Verfassung jeder der 16 Staaten die gleichen Rechte und Pflichten hat. Die Ukrainische Sozialistische Sowjetrepublik steht gleichberechtigt neben der Russischen Föderativen Sowjetrepublik. Die Sowjets haben uns also hier gut vorgearbeitet, und wir können nicht verdächtigt werden, daß die Ukraine ein von uns geschaffenes künstliches Gebilde sei. Es ist auch bemerkenswert, daß für eine Sonderpolitik gegenüber der Ukraine zwar nicht die russische Emigration in der Welt, aber fast jeder Russe Verständnis hat, der die sowjetische Entwicklung im Lande durchgemacht hat und für den der bundesstaatliche Charakter der Sowjetunion und die gleichberechtigte Stellung der Ukraine gegenüber dem eigentlichen Russland längst eine Selbstverständlichkeit geworden ist. Es ist aber empfehlenswert, ~~was~~^{was} in unserer Ukraine-Politik an die von den Sowjets übernommenen Grenzen zu halten und nicht größere Gebiete des eigentlichen Russland zu der Ukraine hinzuzuschlagen. Dies würde eine Irridenta schaffen und als eine russenfeindliche Politik angesehen werden. 223

Von anderen wieder wird behauptet, daß eine positive Ukraine-Politik daran scheitern würde, daß die Ukraine sich längst zu einer Art Provinz Russlands entwickelt habe und die ukrainische Sprache nur als ein Dialekt des Russischen anzusehen sei. Diese Auffassung stützt sich auf der bereits erwähnten weitgehend durchgeführten Russifizierung der Städte. Demgegenüber ist zu bemerken, daß es durchaus möglich ist, von einem ukrainischen Volk und einer ukrainischen Geschichte und Tradition zu sprechen. Der Kiewer Staat ist älter als der Moskauer, wenn auch die Bezeichnung Ukraine erst später auftauchte. Es besteht eine ukrainische Kultur und Kunst, die sich deutlich von der russischen absetzt. Es ist auch nicht so, daß jeder Russischsprechende in der Ukraine als Russe anzusehen ist. Es gibt viele durchaus

ukrainisch fühlende Menschen, die noch heute russisch sprechen, nachdem es nun einmal der Zarenpolitik gelungen war, das Russische zur Sprache der gebildeten Menschen zu machen. Es sei nur daran erinnert, daß von 1861-1905 und von 1914 bis zum Zusammenbruch des Zarenreiches keinerlei Druckerzeugnisse in ukrainischer Sprache erscheinen durften. Daß es möglich ist, eine positive Ukraine-Politik zu treiben, hat die in den Jahren 1926-1928 von den Sowjets in der Ukraine betriebene Politik bewiesen, die mit dem Schlagwort "Ukrainisatia" bezeichnet wurde. Damals wurde, bis auf wenige Ausnahmen, alles Russische in Wort und Schrift verboten, die Theater spielten ukrainisch, Eingaben an die Behörden, die russisch abgefaßt wurden, wanderten in den Papierkorb und sämtliche Beamten und Angestellten mußten nach Ablauf einer bestimmten Zeit durch die Absolvierung von verschiedenen Examina den Nachweis der Beherrschung der ukrainischen Sprache führen. Bereits nach zwei Jahren war durch diese Politik eine solche politische Hochspannung erzeugt worden, daß die Sowjets sich gezwungen sahen, schleunigst zum Rückzug zu blasen und eine große Anzahl der maßgebenden ukrainischen Kommunisten zu liquidieren oder nach Sibirien zu verschicken, darunter den bekannten Vorsitzenden des ukrainischen Zentral-exekutiv-Komitees -Petrowski- und den Vorsitzenden des Rates der Volkskommissare -Tschubarj-, also die beiden höchsten Beamten der Ukraine selbst. Im Laufe der Ukrainisierungspolitik machten sich zur großen Überraschung des Krenl bemerkenswerte Abwendungsbestrebungen von Moskau und Tendenzen zur Hinwendung nach Europa geltend. Die Ukrainer entdeckten plötzlich, daß sie ein Volk europäischer Kultur und Zugehörigkeit seien, während man von Russland, das sich ja über halb Asien erstreckt, dies nicht behaupten könne. Auch fanden sie plötzlich heraus, daß die Ukraine wirtschaftlich eigentlich immer nur von Russland ausgebeutet worden sei, indem aus der reichen Ukraine stets viel mehr Waren nach Russland abgeflossen als umgekehrt Waren aus Russland hereingekommen seien. Die "Ukrainisatia" ist der beste Beweis dafür, daß die Politik einer selbständigen Entwicklung der Ukraine durchaus möglich ist und nur geschickt gesteuert zu werden braucht, um nicht in einen allzu russlandfeindlichen Chauvinismus auszuarten.

3 224

Wir haben die Wahrnehmung gemacht, daß nach dem furchtbaren Erlebnis des Bolschewismus die Ukrainer bei unserem Einmarsch

une mit offenen Armen aufnehmen und sich und ihre Arbeitskraft uns willig zur Verfügung stellten. Diese Einstellung ist infolge unserer Verwaltungsmethoden nicht erhalten geblieben, dieses Riesenkapitel im Interesse Deutschlands nicht verwertet worden. Dabei hat sich herausgestellt, daß die Ukrainer willig alle sich im Gefolge des Krieges ergebenden Entbehrungen in Kaufnahmen, wenn sie nur von uns als gleichwertige Menschen behandelt und ihnen gewisse Zukunftsaussichten gemacht werden. Dies ist aber leider nur sehr selten geschehen, ja in mancher Hinsicht wurden die Ukrainer schlechter behandelt als die Polen. Sie wurden trotz ihrer Arbeitswilligkeit und ihrer Aufgeschlossenheit dem Deutschtum gegenüber mit äußerster Strenge angefaßt, ja nach zahlreichen vorliegenden Meldungen sogar geprügelt. Der Verdacht daß wir die Ukrainer als Kolonialvolk behandeln wollten, wurde genährt durch die kulturelle Unterdrückung und besonders durch die Schließung der Schulen. Größte Empörung haben bei der Bevölkerung die ~~Waktionen~~ des Menschenfangs für den Arbeitseinsatz in Deutschland hervorgerufen. Das Ergebnis ist daher, daß trotz der von Berlin angeordneten Maßnahmen (Agrarreform, Religionsfreiheit, ~~Bauern~~ Arbeiterordnung, Eigentumsdeklaration usw.), mit denen die Bevölkerung gewonnen werden sollte, die anfänglich so positive Stimmung sich in eine feindselige umgewandelt hat. Der deutschen Ukraine-Politik und somit der gesamten deutschen Ostpolitik ist damit ein schwerer Schlag versetzt worden.

Die Ukraine soll nicht nur als Gegengewicht gegen Großrussland, sondern ebenso ~~sehr~~ gegen Polen und den Balkan dienen. Auch aus diesem Grund ist ~~daher~~ eine positive Ukraine-Politik erforderlich. Der Haß der Ukrainer gegen die Polen sowie ihre Abneigung gegen die ~~Russen~~ ~~Armen~~ ~~uns~~ dabei zustatten.

Endlich sei ~~darauf~~ hingewiesen, daß der Ukraine auch eine Bedeutung als ~~Brücke~~ zwischen Deutschland und Kaukasien beikommt, das je ~~ein~~ ~~mal~~ dem deutschen Machtbereich einzugliedern ist.

3 225

Die ukrainischen Nationalisten haben von jeher wie jeder anständige Nationalist die Errichtung einer selbständigen Ukraine angestrebt. Wenn wir nun die Ukraine zunächst völlig unter deutscher Verwaltung halten wollen, so ist doch auf der anderen Seite ~~das~~ jeder ukrainische Nationalist als unser Feind anzusehen. ~~Zu~~ Feind wird ererst in dem Augenblick, wo

er offen oder versteckt gegen Deutschland selbst hochverräterische Handlungen unternimmt. Falls wir, wie oben dargelegt, die Ukraine als ein Gegengewicht gegen Großrussland, Polen und den Balkan benutzen wollen, benötigen wir selbstverständlich ein ukrainisches Nationalgefühl. Wo solches nicht vorhanden ist, müssen wir es wecken. Die ukrainische Sprache, ukrainische Kunst und Literatur müssen gepflegt und das Volkstumsbewußtsein gestärkt werden. In der Linie dieser Politik liegt auch die Förderung der ukrainischen autokephalen Kirche, die sich dem Patriarchen in Moskau nicht unterstellt.

Die große Masse des ukrainischen Volkes hat keine politischen Ambitionen. Das Bauerntum ist froh, vom Bolschewismus und vor allem dem verhaßten Kollektivsystem befreit zu sein. Falls sich sein Lebensstandard gegenüber der bolschewistischen Zeit auch nur etwas erhöht und wir es vor Hungerkatastrophen bewahren, wird es voller Dankbarkeit an uns hängen. Die politisch regsameren Nationalisten aus Galizien dürfen uns nicht erschrecken. Es hieße die Kraft Deutschlands verkennen, wenn man diesen Nationalisten, die sich bekanntlich noch in verschiedenen Gruppen aufteilen (Bandera, Melnik, Jary), zuviel Bedeutung beimißt. Die großen Räume Russlands und auch diejenigen der Ukraine sind in Friedenszeiten leicht zu beherrschen; infolgedessen können selbst abgewirtschaftete Systeme (Zarismus, Bolschewismus) nur schwer gestürzt werden. Bei der Weiträumigkeit des Landes genügt es, die wenigen über das Land verstreuten Großstädte fest in der Hand zu haben, was mit geringen Sicherungstruppen sich ermöglicht. Wenn dann noch ein williges und ergebenes Bauerntum hinzukommt, so ist die Herrschaft gesichert und kann von einigen politischen Schrecknissen der Banderagruppe nicht erschüttert werden. Selbstverständlich wird es den radikalen Chauvinisten ein Dorn im Auge sein, daß überhaupt Deutschland in ihrem Lande mitbestimmen will. Jeder einsichtige Ukrainer weiß aber, daß die Ukraine gegenüber dem mächtigen Russland nur dann gesichert ist, wenn sie sich unter den Schutz Deutschlands begibt. 3 226

Hinsichtlich der Regierungsform des Landes ist das letzte Wort noch nicht gesprochen. Dies braucht auch im Kriege nicht zu geschehen. Wir haben bereits den Ukrainern die untere Landesverwaltung überlassen und werden voraussichtlich auch noch weitere Konzessionen machen, deren Grenze lediglich in der Sicherung unserer militärischen und wirtschaftlichen Machtpositionen liegt. Aber diese Frage ist für unsere Ukraine-Politik

nicht von entscheidender Bedeutung.

Der Deutsche, der die Sowjet-Union aus eigener Anschauung nicht gekannt hat, findet es vielfach sehr schwer, die richtige Einstellung gegenüber den Ukrainern zu finden. Er sieht in den weiten Räumen ein nach seiner Auffassung verkommenes Bauernvolk und auch ein städtisches Proletariat, das ihm kein Vertrauen einflößt. Er sieht in diesen Leuten vielfach Bolschewisten, berücksichtigt aber nicht, daß die kommunistische Partei in der gesamten Sowjetunion nur sehr klein war, daß die Landbevölkerung schon wegen der Kollektivierung den Bolschewismus ablehnt und auch die Arbeiterschaft nur durch Zwang und eine ^{erhöhte} Propaganda in ein bolschewistisches Fahrwasser gelenkt worden ist. Er weiß vielfach nicht, daß die Reste des alten Bürgertums und der Intelligenz nur dann Aussicht hatten, ihr Leben zu retten, wenn sie unter den Proletariern untertauchten. Der Deutsche geht also vielfach mit einer Geringschätzung an den ukrainischen Menschen heran, die in keiner Weise gerechtfertigt ist. Die Ukrainer, in denen wir übrigens deutlich aus der Waräger- und Gotenzeit her einen nicht unbeträchtlichen germanischen Bluteinschlag entdecken können, haben selbst unter dem Bolschewismus hervorragende Leistungen auf wissenschaftlichem und kulturellem Gebiet hervorgebracht. Ein Gelehrter mit solchen Leistungen mußte aber zur Bolschewistenseit ebenso abgerissen herumlaufen, wenn er nicht als Konterrevolutionär angesehen werden wollte, wie die große Masse und hat heute nicht die Möglichkeit, sich neue Kleidung anzulegen. Diese falsche Einstellung aufgrund des äußeren Bildes muß überwunden werden. Wir haben in der Ukraine ein allerdings gegenüber Deutschland sehr rückständiges Bauerntum, auf der anderen Seite aber eine Bevölkerung, die außerordentliche Begabungen und vor allem einen Lerneifer aufweist, wie wir ihn nicht kennen. Ein Versuch, die Intelligenz zu unterdrücken, um es nur mit einer willenlosen Masse zu tun zu haben, muß daran scheitern, daß das Reservoir, aus dem diese Intelligenz gespeist wird, viel zu groß ist. Die Rückständigkeit des Bauern ist zum großen Teil auf die wirtschaftliche Struktur des Landes zurückzuführen. Die ³Weit²⁷ räumigkeit brachte es mit sich, daß mancher Bauer heute noch nicht in einer großen Stadt gewesen ist. Ebenso wie im letzten Jahrhundert der deutsche Bauer einen außerordentlichen Sprung vorwärts gemacht hat, so ist es durchaus kein Gesetz, daß der ukrainische Bauer in seiner Rückständigkeit verharren wird. Bei dieser Sachlage begehen wir einen schweren Fehler, wenn wir die

ukrainische Bevölkerung aufgrund eines falsch verstandenen Herrenstandpunktes von oben herab behandeln wollen. Schon die bisherige Erfahrung hat zur Genüge gezeigt, daß der Ukrainer auf keinerlei Entbehrungen so negativ reagiert wie auf eine gering-schätzigste Behandlung, vor allem durch Prügel. Es ist außerdem politisch niemals klug, einem Volk, das man beherrschen will, diese Tatsache stets brutal vor Augen zu führen. Die beste und für die Beherrscher vorteilhafteste Art der Fremdherrschaft ist stets die, die der andere als solche kaum empfindet. Wir müssen im Gegenteil das Selbstgefühl der Ukrainer zu heben suchen. Er muß sich als etwas besseres vorkommen als der Russe und der Pole, gegen die wir ihn ja ausspielen wollen. Wir brauchen jedoch bei der Förderung der ukrainischen Sprache durchaus nicht radikal vorzugehen und sofort die russische Sprache zu verdrängen suchen. Es genügt eine schrittweise Zurückdrängung, die am besten durch die Schule erfolgt. Jeder Jahrgang schulentlassener ukrainischer Jugend muß ein Zuwachs für die nationalbewußten Ukrainer werden. Ob wir in Osten der Ukraine, wo zum Teil russische Volksteile wohnen bzw. die Russifizierung weit fortgeschritten ist, mit Aus- und Umsiedlungen etwas nachhelfen, braucht im Augenblick nicht erörtert zu werden, sondern kann der Zukunft überlassen bleiben.

Eine positive Ukraine-Politik im Sinne der vorstehenden Ausführungen braucht also durchaus nicht zu großen politischen Konzessionen zu führen. Die Masse der Bevölkerung wird mit einer deutschen Herrschaft zufrieden sein, wenn diese gerecht ist, sie nicht als Menschen 2. Klasse behandelt, ihr eine vernünftige Agrarordnung bringt, in sozialpolitischer Hinsicht nicht hinter dem Bolschewismus zurückbleibt, ihren kulturellen Wünschen entgegenkommt und damit das gesamte Lebensniveau auf eine höhere, europäische Stufe bringt. Der Ukrainer muß das Gefühl haben, daß wir ihn als gleichwertigen Europäer betrachten. Eine solche Ukraine-Politik wirft Rußland auf und über den Ural zurück, während eine negative Ukraine-Politik die Ukraine Rußland in die Arme treibt und damit den panslawistischen Tendenzen Vorschub leistet. Abgesehen davon würden wir bei einer Unterdrückungspolitik auch nicht im entferntesten den wirtschaftlichen Nutzen aus dem Lande haben, den wir bei einer anders gearteten Politik ohne Schwierigkeiten erzielen würden.

3 228

Zum Schluß noch ein Wort zur Siedlungsfrage. Man hört häufig

die Auffassung, daß die Ukraine in beinahe unbeschränkten Ausmaßen Siedlungsland für Deutsche abgeben kann. Dabei ist die Ukraine nach östlichen Begriffen bereits überbevölkert; eine Ansiedlung Deutscher kann daher in größerem Umfange nur erfolgen, wenn gleichzeitig Ukrainer ausgesiedelt werden. Ist dies aber erforderlich, so fragt es sich, ob wir nicht besser zunächst in den an Deutschland angrenzenden Gebieten, vor allem in den eingegliederten Ostgebieten (Warthegau, Danzig-Westpreußen) und schließlich dem Generalgouvernement und dem Protektorat siedeln als in diesen entfernten Gebieten. Dies hätte den Vorteil, daß wir von den Grenzen Deutschlands uns feindliche Elemente (Tschechen, Polen) entfernen und eine Beunruhigung der Ukrainer mit allen ihren politischen und wirtschaftlichen Konsequenzen vermeiden. Ich nehme nicht an, daß in dieser Hinsicht durch das Kriegsgeschehen eine wesentliche Änderung eintreten wird. Wo die Bevölkerung von uns oder den Sowjets evakuiert worden ist oder die Dörfer niedergebrannt wurden, wird im Falle einer militärischen und politischen Beruhigung die alte Bauernschaft sofort zurückkehren und den Wiederaufbau ihrer Dörfer in Angriff nehmen.

Trotzdem kann durchaus in Betracht gezogen werden, die bereits bestehenden deutschen Kolonien in der Ukraine nach Maßgabe zur Verfügung stehender Kräfte zu erweitern. Den verdrängten Ukrainern wäre dann nur an anderer Stelle Land zur Verfügung zu stellen. Dies setzt natürlich voraus, daß die alten deutschen Siedlungsgebiete in der Ukraine sofort nach der Wiedereroberung wieder mit den deutschen Kolonisten besetzt werden, die wir im Zuge der Absetzbewegungen evakuiert haben. Sie blicken auf eine bald zweihundertjährige Erfahrung zurück und die von ihnen bereits eingedeutschten Gebiete sind der unentbehrliche Ausgangspunkt für eine etwaige zusätzliche Besiedlung. Mit völlig neuen Kräften aus dem Altreich etwa diese Aufgabe lösen zu wollen, könnte nur zu einem Fehlschlag führen. Im übrigen stehen für deutsche Streusiedlungen die zahlreichen Staatsgüter in der Ukraine zur Verfügung, die von Deutschen besiedelt werden können, ohne daß hierdurch der einheimischen Bevölkerung Land entzogen wird. Eindringlich muß aber vor dem Gedanken gewarnt werden, etwa aus bisherigen Kolchosen deutsche Güter zu machen, auf denen die bisher im Kollektiv arbeitenden Bauern nunmehr als Landarbeiter weiterleben sollen. Derartige reaktionäre Bestrebungen würden auf den schärfsten Widerstand der Bauern stoßen

und ein System wieder herstellen, das letzten Endes zum Zusammenbruch des Zarenreiches und zum Ausbruch des Bolschewismus geführt hat. 54

Außerdem würde die Bildung großer deutscher Güter keine Siedlungspolitik bedeuten. Der Gutsherr würde mit einem kleinen Stabe deutschen Personals auf einer großen Fläche die einzigen Deutschen abgeben, im Übrigen aber mit einheimischen Kräften arbeiten. Genau wie zur Zarenzeit wird er voraussichtlich sich bald in einer kultivierteren Gegend, wahrscheinlich in Deutschland, mit dem verdienten Gelde eine Wohnstatt schaffen, auf seinem Gut einen tüchtigen, wahrscheinlich einheimischen Verwalter belassen, der die Landessprache spricht, seine Kinder nach Deutschland auf die Schule schicken usw. Das wäre Kolonialpolitik aber keine Siedlungspolitik. Eine solche haben uns in vorbildlicher Weise die deutschen Bauern in der Ukraine vorgeführt und nur in dem System geschlossener deutscher Siedlungen ist eine wirklich gesunde Siedlungspolitik zu erblicken.

Zusammenfassend läßt sich sagen: Eine positive aber vorsichtige und mit großen Takt durchgeführte Ukraine-Politik liegt durchaus im deutschen Interesse. Sie trennt ein Staatsgebilde mit 30 Millionen Einwohnern von dem Großrussischen Raum. Dieses Staatsgebilde muß sich, wenn es sich gegenüber Russland behaupten will, eng an Deutschland anlehnen, von dem es als Gegengewicht nicht nur gegen Russland, sondern auch gegen Polen und den Balkan benutzt werden kann. Eine positive Ukraine-Politik hindert in keiner Weise die Ausdehnung des deutschen Machtbereichs über die Ukraine, da wir ihren militärischen Schutz übernehmen und damit die wichtigsten Punkte des Landes militärisch besetzt halten müssen. Die willige Mitarbeit der Bevölkerung ist uns sicher, wenn wir sie anständig behandeln, Privateigentum und individuelle Bodenbenutzung wiederherstellen, für ihre kulturellen Interessen Verständnis haben und sie sobald wie möglich mit Gebrauchsgütern versehen, damit sie ihren Bedarf an den dringendsten Gegenständen des täglichen Bedarfs decken können. Politische Heißsporne bilden keine Gefahr, wenn die Masse der bäuerlichen Bevölkerung hinter uns steht.

3 230

Armin

28 11 74

BA R 6/245

№ 21

Ще про потребу змінити німецьку політику щодо України

28.06.1944 р.

Хто об'єктивно стежив за політикою, яку наполегливо застосовувала німецька цивільна влада в Україні, той — німець він чи українець — відчує глибокий жаль, бо вона вела до повного відчуження українців щодо німців і з народу, який був прихильним до німців, який сприймав їх як визволителів з більшовицького ярма і тому був готовий на будь-які жертви на користь Німеччини, зробила українців, сповнених ненавистю, вороже настроєних, які піддаються всякій антинімецькій пропаганді.

Таке становище — велике нещастя як для України, так і для Німеччини.

Ідея зробити Україну колонією Німеччини — нереальна, ще менш реальною є ідея вигнати з України всіх українців і заселити німцями або народами, які в расовому відношенні стоять близько до німців. Необхідно чітко визнати, що це не під силу німцям.

Але реальною метою для Німеччини є перетворення України в майбутньому в самостійну державу, яка буде тісно пов'язана з Німеччиною у культурних, політичних, військових і передусім господарських відносинах. І ця мета — не утопія! Ті, хто знає Україну і українців, не будуть сумніватися у цьому твердженні. При такому розв'язанні українського питання Німеччина, без сумніву, здобуде набагато більше вигід, ніж у будь-якій іншій ситуації.

Щоб досягнути цієї мети, треба в першу чергу багатьом установам і партійним працівникам змінити домінуючу думку про те, що українці начебто є людьми "нижчого сорту", а Україна повинна стати колонією Німеччини.

Німці повинні знати, що український народ високообдарований і здатний вести самостійне життя, що він щиро ненавидить все більшовицьке і справді готовий іти нога в ногу з Німеччиною, в якій він бачить єдиного справжнього союзника.

Все, що сталося за останні два роки, для українського народу незрозуміле. Отже, ще є можливим переконати українців у тому, що всі ці непорозуміння більше не повторяться, якщо тепер до них по-іншому ставитимуться німці. Український народ звертає увагу на те, як до нього ставляться, і добрі відносини цінує більше, ніж матеріальні вигоди.

Всі українці — переконані патріоти, для них свобода українського народу — питання їхнього існування. Так думає кожен українець. Тому вже тепер повинні бути зроблені підготовчі кроки щодо утворення самостійної української держави, а саме введення самоврядування власними властями, які закладуть основу майбутнього уряду України.

Другою передумовою для зміни настрою серед українців є створення національної самостійної української армії.

Зрозуміло, що при українському самоврядуванні і українській армії повинен здійснюватися суворий німецький контроль, який полягатиме в тому, що до співробітництва буде залучено багато німецьких спеціалістів та інструкторів.

Якщо виникне зацікавленість у цьому, то може бути поданий план про детальне впровадження викладеного вище.

Зараз німецька політика намагається відкинути будь-яку думку про українську державу. Німецькі державні органи прагнуть того, щоб українців, по можливості, роз'єднати, щоб не існувало співробітництва між окремими українськими групами. Ті українці, які хочуть серйозної співпраці з Німеччиною, твердо переконані в тому, що цей спосіб діяльності слугує тим, хто настроений проти Німеччини, і особливо більшовицьким агентам, які працюють в Німеччині.

Українці зі Східної України і Галичини почувають себе народом, незважаючи на існуючі відмінності (наприклад, віросповідання та ін.). А німецькі органи ставляться до цих двох українських груп по-різному: в той час як українці з Галичини користуються повною свободою і правами, як і інші іноземці, що працюють у Німеччині, українці зі Східної України мають певний ряд обмежень, ставлення до них і їхнє харчування значно гірші.

Старі українські емігранти поділені на окремі організації, їм знову ж таки заборонено підтримувати зв'язки з іншими групами (новими емігрантами, оstarбайтерами, галичанами та ін.). У дійсності такі зв'язки існують, неможливо розірвати

стосунки між цими групами — всі вони українці однієї крові, багато з них є родичами. Але офіційна вимога поділу з боку німецьких органів озлоблює українців, викликає почуття образи і відчуження до німців.

Німецький уряд повинен визнати, що знищення особливого українського духовного життя буде мати для Німеччини шкідливі наслідки. Навпаки, Німеччина може отримати велику вигоду від творчої діяльності українства, об'єднаного під керівництвом українських патріотів, які бачать єдиний шлях до створення української держави у співпраці з Німеччиною. Але Німеччина повинна тоді в українському питанні обрати шлях, який тут викладений у загальних рисах.

Не відкладаючи, треба визначити основні положення самоврядування та інституцій державного характеру на даному етапі, можливо, у початковій стадії. Відразу потрібно покласти початок створенню справжньої української національної армії, коли всі українці, що в цей час перебувають у Німеччині, будуть підпорядковані одній людині, яка візьме на себе керівництво об'єднаним українством і проводитиме свою роботу самостійно, при підтримці Німеччини.

Німці поставлять цій людині свої умови, збережуть контроль і допомагатимуть радниками та інструкторами.

Безсумнівно, що хаос, який зараз панує в Україні, особливо в Галичині (як приклад, можна вказати на “Українську Повстанську Армію”, яку респектують у німецьких колах), зникне при зміні політики. Авторитет Німеччини, без сумніву, буде значно піднесений в очах українців при наявності самоврядування, тому що при такому стані речей українці будуть дивитися на німців, як на захисників і помічників, а всі вимоги, неминучі в той час, будуть ставитися населенню органами самоврядування і українським центральним урядом.

Що стосується створення української національної армії, то зайвим є пояснювати німцям, вродженим солдатам з високою військовою культурою, що тільки армія, яка має ідеал, духовність і душу, може здійснити великі справи, і навпаки, армія з солдатів, які самі добре не знають, за що вони борються, а лише виконують мінімум, який від них вимагається за умов, несприятливих для німецьких військ, не принесе взагалі ніякої користі.

Німцям потрібна українська армія, яка б не словами, а справами допомогла їм довести цю війну до переможного кінця.

Твердження, що важко змінити раз накреслений політичний напрям, є безпідставним. Політика, яка велась до цього часу, засвідчила надзвичайно негативні результати і тому повинна бути змінена. Дійсно, багато людей були виховані на певних політичних принципах, які їм насаджували впродовж багатьох років, та для блага Німеччини вони повинні змінити свої погляди.

Ще говорять, що вже пізно організовувати українську національну армію. Це не так. Як би не закінчилася війна, ця армія виправдає своє існування як з української, так і з німецької точки зору. Українські військові формації, настроєні різко антибільшовицьки, можуть відіграти важливу і корисну роль як для німців, так і для українців, які перебувають у Німеччині. Адже в Райху є кілька мільйонів іноземців, більшість з яких вороже настроєні до Німеччини і, крім цього, багато ще симпатизують більшовикам.

26.6.1944.

Wer objektiv die ganze von den deutschen Zivilbehörden in der Ukraine hartnäckig angewandte Politik verfolgte, der wird - ob Deutscher oder Ukrainer - ob der Richtung dieser Politik ein tiefes Bedauern fühlen; denn sie führte zu einer völligen Entfremdung der Ukrainer gegenüber den Deutschen und machte aus einem deutschfreundlich gesinnten Volk, welches die Deutschen als Befreier von bolschewistischen Joch betrachtete und deswegen zu allen Opfern zugunsten Deutschland bereit war, Massen feindselig gesinnter ukrainischer Leute, die sich von jeder deutschfeindlichen Propaganda beeinflussen lassen.

Eine solche Lage ist ein großes Unglück für die Ukraine sowohl als auch für Deutschland.

Die Idee, als der Ukraine eine Kolonie Deutschlands zu schaffen, ist nicht real, noch weniger real ist die Idee, aus der Ukraine alle Ukrainer zu vertreiben und das Land mit Deutschen oder den Deutschen rassisch näher stehenden Völkern zu besiedeln. Dies steht nicht in den Kräften der Deutschen und es ist notwendig dies klar zu erkennen.

Ein reelles Ziel aber ist es für Deutschland, in der Zukunft aus der Ukraine ein selbständiges Reich zu schaffen, das mit Deutschland im kulturellen, politischen, militärischen und vor allem in wirtschaftlichen Sinne eng verbunden sein sollte. Und dieses Ziel ist keine Utopie! Diejenigen, die die Ukraine und die Ukrainer kennen, werden an dieser Erklärung nicht zweifeln. Bei einer solchen Lösung der ukrainischen Frage wird Deutschland ohne Zweifel viel größere Vorteile aus der Ukraine erzielen können als bei jeder anderen Lage.

Um dieses Ziel zu erreichen, muß man in erster Linie die bei vielen Behörden und Parteimitgliedern herrschende Meinung ändern, daß die Ukrainer "Untermenschen" seien und die Ukraine zur Kolonie Deutschlands werden soll.

Die Deutschen sollen wissen, daß das ukrainische Volk hochbegabt und zu einem selbständigen Leben durchaus fähig ist, daß es alles Bolschewistische aufrichtig haßt und ehrlich bereit ist, Hand in Hand mit Deutschland zu gehen, in welchem es den einzigen natürlichen Verbündeten sieht.

Anteil 156
mife

Alles, was in den letzten zwei Jahren geschehen ist, ist für das ukrainische Volk unverständlich. Es ist deswegen möglich, die Ukrainer noch davon zu überzeugen, daß alle diese Mißverständnisse sich nicht mehr wiederholen, wenn sie bloß seitens der Deutschen nun anders behandelt werden. Das ukrainische Volk achtet vor allem auf die ihm zuteil werdende Behandlung und es schätzt die gute Behandlung höher als materielle Vorteile.

Alle Ukrainer sind überzeugte ukrainische Patrioten, für sie ist die Freiheit des ukrainischen Volkes die Frage ihres Daseins. So dankt jeder Ukrainer. Deswegen müssen jetzt schon die vorbereitenden Schritte zur Bildung eines selbständigen ukrainischen Reiches gemacht werden: die Einführung der Selbstverwaltung mit eigenen Behörden, die den Grundstein für die spätere Regierung der Ukraine legen würden.

Die zweite Vorbedingung für die Förderung der Stimmung unter den Ukrainern ist die Bildung einer nationalen selbständigen ukrainischen Armee.

Selbstverständlich soll bei der ukrainischen Selbstverwaltung und der ukrainischen Armee eine strenge deutsche Kontrolle geben, die auch schon dadurch gegeben wird, daß viele deutsche Spezialisten und Instruktoressen zur Mitarbeit herangezogen werden müßten.

Wie das alles in einzelnen durchgeführt werden soll, kann ein ausführlicher Plan vorgelegt werden, falls Interesse dafür bestehen würde.

Zur Zeit versucht die deutsche Politik, jeden Gedanken an ein ukrainisches Reich zu untergraben. Die deutschen Behörden trachten danach, die Ukrainer möglichst zu desorganisieren, damit es keine Zusammenarbeit zwischen den einzelnen ukrainischen Gruppen geben könnte. Diejenigen Ukrainer, die eine enge Mitarbeit mit Deutschland wünschen, sind fest davon überzeugt, daß diese Handlungsweise nur den antideutschen Elementen, und besonders den bolschewistischen Agenten, die in Deutschland arbeiten, dienlich ist.

Die Ukrainer aus der Ost-Ukrainen und aus Galizien fühlen sich trotz der vorhandenen Verschiedenheiten (z.B. Glaubensbekenntnis usw.) als ein Volk. Die deutschen Behörden behandeln aber diese zwei ukrainischen Gruppen sehr verschieden: während die Ukrainer aus Galizien volle Freiheit und die Rechte anderer in Deutschland zur Arbeit eingesetzter Ausländer genießen, wer-

den den Ukrainern aus der Ost-Ukraine eine Reihe von Einschränkungen auferlegt; auch ihre Behandlung und Verpflegung ist viel schlechter.

Die alten ukrainischen Emigranten sind in einzelne Organisationen geteilt, ihnen ist es wiederum verboten, mit den Ukrainern aus den anderen Gruppen (neue Emigranten, Ostarbeiter, Galizier usw.) Beziehungen zu unterhalten. In Wirklichkeit aber bestehen solche Beziehungen, eine Trennung zwischen den einzelnen Gruppen durchzuführen, ist nicht möglich, sind doch alle Ukrainer desselben Blutes, viele darüberhinaus miteinander verwandt. Aber die offizielle Forderung nach Trennung seitens der deutschen Behörden macht unter den Ukrainern böses Blut, ruft das Gefühl der Beleidigung und Entfremdung gegenüber allen Deutschen.

Die deutsche Regierung muß einsehen, daß die Vernichtung eines besonderen ukrainischen geistigen Lebens für Deutschland schädliche Folgen haben wird; dagegen kann Deutschland von der schöpferischen Arbeit eines unter der Führung der ukrainischen Patrioten, die den einzigen Weg zur Aufrichtung des ukrainischen Reiches in Zusammenarbeit mit Deutschland sehen, geeinigten Ukrainertums großen Nutzen haben. Deutschland muß aber dann in der ukrainischen Frage den Weg wählen, der hier in seinen Hauptzügen gezeichnet worden ist.

Es müssen nun ohne Aufschub die Grundlagen der Selbstverwaltung ausgearbeitet werden und die Institutionen vom staatlichen Charakter, wenn auch zur Zeit vielleicht nur im Anfangsstadium, geschaffen werden; es muß sofort der Anfang zur Bildung einer wirklichen ukrainischen Nationalarmee gemacht werden und alle Ukrainer, die sich zur Zeit in Deutschland befinden, einem Mann unterstellt werden, der mit Unterstützung Deutschlands die Führung über das geeinigte Ukrainertum übernimmt und seine Arbeit mit Unterstützung Deutschlands, aber selbständig durchführen wird.

Die Deutschen stellen diesem Mann ihre Bedingungen auf, behalten die Kontrolle und helfen mit Beratern und Instruktoren aus.

Es besteht kein Zweifel, daß der Chaos, der sich jetzt in der Ukraine, insbesondere in Galizien, überhandnimmt (als Beispiel kann auf die "Ukrainische Aufständische Armee" hingewiesen werden, welche von den deutschen Stellen respektiert wird), bei der Aneignung der Politik verschwinden wird. Das Ansehen Deutschlands würde beim Vorhandensein der Selbstverwaltung in den Augen der Ukrainer ohne Zweifel stark gehoben werden, weil bei solcher Sachlage die Deutschen nur als Verteidiger, als Helfer der Ukrainer von

diesen angesehen würden, alle Forderungen an die Bevölkerung, die in dieser schweren Zeit unausbleiblich sind, von den Organen der Selbstverwaltung und der ukrainischen Zentralregierung gestellt werden würden.

Was die Schaffung einer ukrainischen Nationalarmee anbetrifft, so braucht man es gerade den Deutschen, geborenen Soldaten mit hoher Kriegskultur, nicht weiter zu erklären, daß nur die Armee, die ein Ideal, Geist, und Seele hat, große Taten vollbringen kann, daß dagegen eine Armee aus Soldaten, die nicht recht wissen, wofür sie kämpfen, nur das von ihr erforderliche Minimum leisten kann, bei für die deutsche Waffe ungünstigen Bedingungen überhaupt keinen Nutzen bringen würde.

Die Deutschen brauchen eine ukrainische Armee, die nicht mit Worten, sondern mit Taten den Deutschen helfen würde, diesen Krieg siegreich zu beenden.

Die Hinweise, daß es schwer ist, die einmal eingeschlagene politische Richtung zu ändern, sind nicht stichhaltig. Bis bis jetzt betriebene Politik zeigte keine negativen Resultate und muß deswegen geändert werden. Es ist wahr, daß viele Leute in bestimmten politischen Prinzipien, die ihnen in Laufe von mehreren Jahren eingeimpft wurden, erliegen sind; zum Tode Deutschlands aber müssen sie ihre Ansichten ändern.

Man sagt auch noch, daß es schon zu spät ist, eine ukrainische Nationalarmee zu organisieren. Das ist nicht richtig. Wie der Krieg auch enden soll, wird diese Armee sowohl von ukrainischen als auch von deutschen Standpunkte aus ihr Vorhandensein rechtfertigen. Die ausgesprochen antibolschewistische gesinnten ukrainischen Militärformationen können bei bestimmten Verhältnissen eine sehr wichtige und nützliche Rolle sowohl für die Deutschen als auch für die in Deutschland sich befindlichen Ukrainer spielen. Im Reich gibt es doch mehrere Millionen von Ausländern, die zum größten Teil Deutschland gegenüber feindlich gesinnt sind und viele ausserdem noch bolschewistische Sympathien haben.

BA R 6/70

№ 22

“Усі національно-українські прояви були придушені...”

Керівна група. Загальна політика

Таємно

[01.07.1944 р.]

Примітка

до статті реґірунгс-президента Дарґеля

Проголошеною метою нашої політики щодо Сходу було відокремлення всього неросійського від великоросійської держави, що виникла за останні два століття насильницьким шляхом. Радянський уряд провів цінну підготовчу роботу, перетворивши російську державу у федеративну структуру. Другою за величиною державою у цій федерації була Україна, тому німецькі політики мусили з самого початку потурбуватися про те, щоб провести лінію поділу між Україною і Росією. Тим більше, що було передбачено підпорядкувати Україну в будь-якій формі німецькій сфері влади і таким чином привернути її до Європи.

У цій політиці, враховуючи далекосяжно проведenu русифікацію українського середовища, ми мусили спертися на національно-українські сили і, крім цього, пробудити у широких народних масах почуття української гідності. Не треба боятися, що така політика, з огляду на тяжкі щоденні турботи населення під час війни, перетвориться у шовінізм.

Однак політика в райхскомісаріаті України пішла іншим шляхом. Усі національно-українські прояви були придушені, а кожного українця, освіченого чи неосвіченого, публічно представляли як людину нижчої категорії і відповідно з ним поводитися. Стосунки між німцями й українцями розцінювалися райхскомісаром України як порушення німецької панівної позиції.

Населення України привітало нас як визволителів і запропонувало свою співпрацю аж до формування українських військових угруповань. Якщо в цій ситуації настала якась зміна,

то не через те, що ми до сьогодні не проголосили самостійної української держави, а через поведінку щодо населення. Виглядає дещо наївно, коли пан Даргель проливає гіркі крокодилячі сльози з приводу цієї ситуації і пояснює, що де б не з'являвся партизан, українець мав би його вбити. Такого результату можна було б дуже легко досягнути, однак через вищевказану поведінку це не вдалося.

Український народ був готовий взяти на себе важкий тягар, коли перед ним постала перспектива щасливішого майбутнього. Однак цього переконання не змогла викликати в нього та політика, яка проводилася в Україні. Коли пан Даргель заявляє, що в областях, які покидає Німеччина, заселиться більшовизм, ця погроза сьогодні вже не має ніякої дії. Населення відкидає більшовизм, однак, з огляду на наше просування в Україні, не може переконатися, що німецький режим запропонував би йому кращі життєві можливості. З цього для національно свідомого українця сама по собі виникла мета — боротьба проти більшовизму та німецьких поневолювачів.

Треба нагадати про те, що національно-український рух лише за останній рік під впливом певних явищ переріс у народне повстання в придатних для цього лісових областях, передовсім на Волині. Місцями дуже жорстоке економічне розкрадання країни не є таким значним, як методи, які призвели до повної зневаги української народності, коли спалювалися цілі села, тому що партизани змушували населення постачати їм продукти харчування...

(...)

Nährungsgruppe Allgemeine Politik

Geheim!

A u f s e h n u n g

zu dem anliegenden Artikel von Herrn Reg.Präsident Dargel.

Das erklärte Ziel unserer Ostpolitik war die Abtrennung alles Nichtrussischen von dem in den letzten beiden Jahrhunderten durch Gewalt entstandenen großrussischen Staat. Hier hat die Sowjetregierung wertvolle Vorarbeit geleistet, indem sie den russischen Staat in ein bundesstaatliches Gebilde umgewandelt hatte. Der zweitgrößte Bundesstaat war die Ukraine. Die deutsche Politik mußte es sich daher von vornherein angelegen sein lassen einen Trennungsstrich zwischen der Ukraine und Rußland zu ziehen. Dies umso mehr als beabsichtigt war, die Ukraine in irgend einer Form dem deutschen Machtbereich zu unterstellen und damit Europa zugewandt zu machen.

Bei dieser Politik mußten wir uns angesichts der bereits weit durchgeführten Russifizierung des ukrainischen Raumes an die nationalukrainischen Kräfte stützen. Ja darüber hinaus auch in den breiten Volksmassen wieder ein gewisses ukrainisches Selbstgefühl wecken. Daß dieses nicht zum Chauvinismus ausartete, war angesichts der drückenden Tagessorgen, denen der Krieg die Bevölkerung aussetzte, nicht zu befürchten.

Die Politik im Reichskommissariat Ukraine ging jedoch andere Wege. Alle nationalukrainischen Regungen wurden unterdrückt und jeder Ukrainer ob gebildet oder ungebildet öffentlich als ein Mensch niedrigerer Kategorie bezeichnet und entsprechend behandelt. Ein Verkehr von Mensch zu Mensch zwischen Deutschen und Ukrainern wurde vom Reichskommissar Ukraine als eine Verletzung des deutschen Herrenstandpunkt angesehen.

Die Bevölkerung der Ukraine hat uns bei unserem Einzug als Befreier begrüßt und überall ihre Mitarbeit bis zur Aufstellung ukrainischer Truppenverbände angeboten. Wenn in dieser Haltung heute eine Änderung eingetreten ist, so ist dies nicht deswegen erfolgt, weil wir bis heute keinen selbständigen ukrainischen Staat proklamiert haben sondern ausschließlich wegen der Behandlung der Bevölkerung. Es ist daher etwas naiv, wenn Herr Dergel nun über diese Haltung bittere Krokodilstränen vergießt und erklärt, wo ein Partisan aufgetaucht wäre, hätte ein Ukrainer ihn niederschlagen müssen. Dieses Ergebnis hätte spielend leicht erzielt werden können, es ist aber durch die oben gekennzeichnete Behandlung nicht herbeigeführt worden.

Das ukrainische Volk war bereit, schwere Belastungen auf sich zu nehmen, wenn ihm nur eine glücklichere Zukunft in Aussicht gestellt wurde. Diese Überzeugung hat jedoch die in der Ukraine betriebene Politik ihm nicht herzubringen vermocht. Wenn Herr Dergel drohend erklärt, daß in den Gebieten, die Deutschland räumt, der Bolschewismus einziehen würde, so verfängt diese Drohung heute nicht mehr. Die Bevölkerung lehnt den Bolschewismus ab, sie ist aber angesichts unseres Vorgehens in der Ukraine nicht so derberzeugung gelangt, daß das deutsche Regime ihm bessere Lebensmöglichkeiten anbieten würde. Daran ergab sich von selbst für den nationalbewußten Ukrainer "Kampf gegen den Bolschewismus und die deutschen Versklaver!"

Es muß daran erinnert werden, daß die nationalukrainische Bewegung erst im letzten Jahr sich zu einem Volksaufstand in den hierfür geeigneten waldreichen Gebieten, vor allem Wolhynien entwickelt hat vor allem unter dem Eindruck bestimmter Erscheinungsformen. Es ist weniger die sehr rigorose betriebene wirtschaftliche Ausplünderung des Landes gewesen, die zu diesem Ergebnis geführt hat, als Methoden, die die ganze Verachtung gegenüber dem ukrainischen Volkstum zum Ausdruck brachten. Wenn ganze Dörfer niedergebrannt werden, weil die Bevölkerung von Partisanen gezwungen war, dies durch Lebensmittel-

№ 23

Ситуація на протинімецькому партизанському фронті. Битва УПА проти німців

Додаток
до повідомлення про становище на Сході
№ 1114 від 04.07.1944 р.

Становище ворога (банд) № 477

1) *Група армій “Південна Україна”.*

У завершеній нами операції в районі на південний схід та північний захід від Селетина бандити зазнали величезних втрат.

2) *Група армій “Північна Україна” і W.K.Kdo генерального губернаторства.*

У районі Болехова (20 км на південь від Стрия) висадилися парашутисти. У лісовій місцевості на північний схід від Рогатина відбулася битва нашої розвідувальної групи з сильнішою, добре озброєною бандою УПА. Просуваючись у західному напрямку, в районі на південний захід від Долини банди УПА підпалили багато польських дворів. У лісовій місцевості за 15 км на захід від Золочева наша команда була обстріляна приблизно сотнею польських бандитів. Між Рогатином і Бережанами повинна перебувати сильна банда УПА кількістю 600 чоловік.

У районі Люблін—Холм—Брест помітно зростають напади на транспортні засоби, опорні пункти і патрулі. У результаті акцій поліції в районах Холма і Бялої-Подляски була розстріляна або взята в полон велика кількість бандитів, а також захоплено зброю, боєприпаси, вибухові речовини і коней. Під час акції поліції в Любліні було заарештовано 126 осіб, серед них велику кількість комуністичних діячів. У районі за 25 км на північний схід від м. Кельце було повідомлено про виступ сильної банди зі 100 чоловік.

(...)

Anlage
zum Lagebericht Ost
Nr. 1114 vom 4.7.44.

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 477.

1.) Heeresgruppe Südukraine:

Bei dem im Raum SO und NW Seletin abgeschlossenen eigenen Unternehmen hatten die Banditen starke blutige Verluste.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W.K.Edo. Gen.Gouv.:

Im Raum Bolechow (20 km S-Stryj) wurde Absetzen von Fallschirmspringern festgestellt. Im Waldgebiet NO Rohatyn hatte eigener Erkundungstrupp Gefecht mit starker gut bewaffneter UPA-Bande. UPA-Banden setzten beim Durchzug in W-Richtung in Gegend SW Dolina mehrere polnische Gehöfte in Brand. Im Waldgebiet 15 km W Zloozow wurde eigenes Kommando von etwa 100 polnischen Banditen beschossen. Zwischen Rohatyn und Brezany soll sich 600 Mann starke UPA-Bande aufhalten.

Im Raum Lublin - Cholm - Erbst nehmen die Überfälle auf Fahrzeuge, Stützpunkte und Streifen auffallend zu. Bei Polizeiunternehmen in den Kreisen Cholm und Biala-Podlaska wurde eine größere Anzahl Banditen erschossen bzw. gefangengenommen sowie Waffen, Munition, Sprengstoff und Pferde erbeutet. Bei Polizeiaktion in Lublin wurden 126 Personen festgenommen, darunter zahlreiche kommunistische Funktionäre. Im Raum 25 km NO Kielce wurde Auftreten einer 100 Mann starken Bande gemeldet.

3.) Heeresgruppe Mitte:

Im Raum ostw. der Bahnlinie Bialystok, Grodno mehrere größere Zerstörungen am Fernsprechnetz. In Ortschaft 60 km SSW Bialystok brannten Banditen Terpentinfabrik nieder. Lt. Meldung aus s.Qu. erhielt Bandensabotagegruppe im Raum S Slonim Befehl, die Sabotagefähigkeit an den Eisenbahnstrecken zu verstärken.

Weitere Meldungen liegen nicht vor.

4.) Heeresgruppe Nord:

N Dazona wurde Absprung von Fallschirmjägern in unbekannter Stärke festgestellt. Bandenüberfall auf Bahnstützpunkt 14 km S

№ 24

**Евакуація Львова. Мобілізація придатного
чоловічого населення**

Львів, 4 липня 1944 р.

Львівське командування
райхсміністра з питань
озброєння і військового виробництва

Секретно!

**Звіт службовокомандувача
до пункту 2с воєнного щоденника**

У травні становище на фронті групи армій “Північна Україна” суттєво стабілізувалося, завдяки чому всі підприємства Карпатського нафтового акціонерного товариства і “Дельта” (заводи на схід від лінії Львів—Стрий) змогли відновити видобуток і постачання.

Повітряні атаки на Львів спричинили те, що уряд за згодою та на вимогу групи армій “Північна Україна” почав евакуацію населення Львова, спочатку на добровільних засадах. До закінчення цього звіту Львів повинні покинути біля 50 тис. осіб. До цього часу осілі військові підприємства і більша частина німецьких промислових та торговельних фірм перенесли своє місцеперебування та виробництво на захід. Робітники (насамперед кваліфіковані фахівці) здебільшого добровільно пішли разом з підприємствами та продовжують іти до сьогодні.

З середини червня в дистрикті Галичина відбувається медичний огляд на військову придатність та відбір чоловічого населення. Цим керує цивільне управління. Розподіл відібраних призовників 1909-30 рр. доручено групі армій “Північна Україна”. На момент закінчення звіту відбір було завершено. Але ці заходи не виправдали сподівань насамперед через те, що приватні та державні підприємства оголосили надто високий відсоток оглянутих нібито необхідними для військового

господарства та вимагали їх включити до звільнення. Військові та цивільні органи влади вважають ці претензії безпідставними і призначили додаткову перевірку.

У пункті 2с описана невпевненість виявляється в тому, що в місцевостях з переважним українським населенням українці кривдять та вбивають поляків, насамперед тих, що займають керівні позиції. У західних областях, де склалися протилежні обставини, поляки відповідають помстою.

Харчування та забезпечення виробників озброєння в момент написання звіту гарантувалися і могли налагоджуватися поблизу фронту, де були тимчасово порушені. Більша частина населення Галичини, як і в інших дистриктах генерального губернаторства, мусить забезпечувати себе переважно на вільному ринку (чорний ринок).

У Львові виселення платоспроможних німців та місцевого населення спричинило велике зниження цін на вільному ринку. Цьому, звичайно, сприяє пора року з великим урожаєм овочів та фруктів.

m.d.W.d.G.b.

Підпис

B e r i c h tdes Dienststellenleiters zu Ziffer 2 c des Kriegstagebuches.

Im Monat Mai beruhigte sich die Lage an der Front der Heeresgruppe Nord-Ukraine wesentlich, sodaß die gesamten Betriebe der Karpathen OI A.G. und der DELTA-Werke östlich der Linie Lemberg-Stryj die Förderung bzw. Fertigung wieder aufnehmen konnten.

Die Luftangriffe auf Lemberg veranlaßten die Regierung im Einvernehmen und auf Anrorderung der Heeresgruppe Nord-Ukraine, eine Evakuierung der Einwohnerschaft von Lemberg einzuleiten, zunächst auf freiwilliger Grundlage. Bis zum Abschluß dieses Berichtes sollen etwa 50 000 Personen Lemberg verlassen haben, was sich im Straßenbild bereits stark bemerkbar macht. Die bisher bodenständigen militärischen Betriebe und der größte Teil der deutschen industriellen und Handelsfirmen haben ebenfalls Sitz und Fertigung nach Westen verlegt. Die Arbeitskräfte, vor allem Facharbeiter, sind größtenteils freiwillig mitgegangen und folgen zum Teil heute noch.

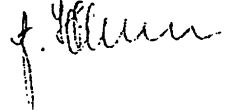
Seit Mitte Juni ist im Distrikt Galizien eine Musterung und Aushebung der männlichen Bevölkerung im Gange, welche in Händen der Zivilverwaltung liegt. Die Verteilung der ausgehobenen Jahrgänge 1909 - 30 obliegt der Heeresgruppe Nord-Ukraine. Bei Abschluß des Berichtes waren die Musterungen abgeschlossen. Das Aufkommen hat aber nicht den Erwartungen entsprochen, vor allem haben Betriebe, staatliche und private, einen übergroßen Prozentsatz der Gemusterten für angeblich kriegswirtschaftlich unabhkömmlich erklärt und Uk-Stellung gefordert. Militär- und Zivilbehörden halten diese Reklamationen zum großen Teil für unbegründet und haben eine Überprüfung angeordnet.

Die unter 2c geschilderte Unsicherheit wirkt sich dahin aus, daß in den Gegenden mit überwiegend ukrainischem Volkstum die Ukrainer die Polen drangsalieren und umbringen, namentlich solche in leitenden Stellungen. In den westlich gelegenen Gebieten, wo die Verhältnisse umgekehrt liegen, rächen sich die Polen entsprechend.

Die Ernährung und Versorgung der Rüstungsarbeiterv in der Berichtszeit gesichert und konnte in der Nähe der Kampffront, wo sie vorübergehend gestört war, bald wiederhergestellt werden. Der größte Teil der Bevölkerung muß sich in Galizien, wie in den übrigen Distrikten des GG, vorwiegend auf dem freien Markt (Schwarzhandel) versorgen.

In Lemberg hat der Abzug der zahlungskräftigen Deutschen und Einheimischen eine erhebliche Preissenkung auf dem freien Markt zur Folge gehabt, wozu allerdings die günstige Jahreszeit mit dem großen Aufkommen an Gemüse und Obst beiträgt.

m. d. W. d. G. b.

A handwritten signature in cursive script, appearing to be 'J. Müller', written in dark ink.

BA-MA RW 23/15

№ 25

**УПА на Волині під радянською владою.
Діяльність агентів НКВС**

Командний пункт III Схід
для фронтової розвідки
Вт.В.№г D 5098/44geh. (A/Aus.)

О.У. 5 липня 1944 р.

Таємно

**Оцінка становища ворога
До ситуації в Західній Україні**

Джерело: повідомлення довіреної особи фронтової розвідувальної групи 104, кінець червня 1944 р.

У районі Рівне—Дубно—Крем'янець і Луцька УПА є дуже сильною й активною. Останнім часом посилилася діяльність шпигунів НКВС у підрозділах УПА, при цьому совети використовують в основному польських агентів, які для цієї справи легко піддаються вербуванню.

В органах влади на окупованих советами територіях Західної України залучені виключно поляки. Кажуть, що в тилу, в західному напрямку від залізниці Колки—Ківерці (на північний схід від Луцька), сконцентровані польські угруповання, які прибули сюди з тилу. Правдоподібно, що ставлення червоноармійців до поляків погане.

Підпис:
капітан і заступник керівника

Розподілювач:
(...)

Leitstelle III Ost
für Frontaufklärung
Br. B. Nr. D 5098/44geh. (A/Mms. 258)

Geheim (1) 25 4
O. U., am 7. Juli 1944.

Gen. St. d. H.
- 7. JULI 1944
Br. B. Nr. D 5098/44geh.

Auswertung zur Feindlage

Zur Lage in der Fest-Ukraine

Quelle : V-Manns-Meldung von Frontaufklärungstrupp 104
von Ende Juni 1944.

In den Räumen Rowno - Dubno - Kremeniansk
und Luzk ist die UPA durchaus stark und aktiv. In letzter
Zeit hat sich die Spionagetätigkeit des NKWD in den UPA-Verbänden
verstärkt, wobei sich die Sowjets hauptsächlich der polnischen
Agenten bedienen, die sich leicht dazu anwerben lassen.

Die Behörden in den von den Sowjets besetzten Teilen der
Westukraine werden ausschließlich mit Polen besetzt. Es sollen
Hinterlande westlich der Rollbahn Kolkwi - Kiwercze
(MNO Luzk) polnische Formationen konzentriert sein, die aus dem
Hinterland hierher gekommen sind. Das Verhältnis der Rotarmisten
zu den Polen soll nicht gut sein.

M. Krenitz
Hauptmann u. stellv. Leiter

Verteiler:
OKW 2 Fr
OKM Gen St d H / H Wes Abt (Abw)
OKM Gen St d H / Fr H Ost
OKM Gen St d H / Fr H Ost (IIIa Prop)

Pe.

BA-MA RH 2/v. 2129

№ 26

Заборона самостійних переговорів з німцями

Командний пункт III Схід
фронтвої розвідки
Вг.В. Nr D 5485/44g

О.У. 5 липня 1944 р.

1. Головнокомандуванню армії, генеральному штабу армії/
Чужі армії на Сході (Bd).
2. Головнокомандуванню армії, генеральному штабу армії/
генеральна квартира, у власні руки капітана Кравзе.
3. Головнокомандуванню армії, шефу військово-польової
поліції.
4. Командиру N А 6.
5. Командному пункту I Схід фронтвої розвідки.

Стосовно: УПА в районі Калуша.

Відношення: hies Вг. В. Nr. D 3282/44 off. (B/Ausw. 265) від
17.05.1944 р.

Додатки: немає.

Запланована зустріч для продовження згаданих у відно-
шенні переговорів дотепер не відбулася. Складається враження,
що окремим групам УПА заборонено вести самостійні
переговори з німецькими службовими установами, оскільки
це може нашкодити керівництву УПА під час можливого
укладення угоди про співробітництво з німецькими керівними
установами.

Підпис:
капітан і заступник начальника

Leitstelle III Ost
für Frontaufklärung
Br.B.Nr.D 5485/44A.

Geheim!

O.U., den 5. Juli 1944

2, 1

14 d
124
[Redacted Box] 6/9/44

An

- 1.) OKH Gen St d'H/Pr H Ost (Bd)
- 2.) OKH Gen St d H/Gen Qu KV z.Hd.Hptm.Kräuse
- 3.) OKH Heeresfeldpolizeichef
- 4.) Kommandeur N A 6
- 5.) Leitstelle I Ost für Frontaufklärung

Betr.: UPA im Raume Kalusz
Bezug: Mies.Br.B.Nr. D 3282/44off. (B/Ausw.265) vom 17.5.44
Anlg.: Ohne

Der vorgesehene Treff zur Fortsetzung der im Bezugschreiben erwähnten Verhandlung kam bisher nicht zustande. Es besteht der Eindruck, dass es den einzelnen UPA-Gruppen von ihrer Führung untersagt ist, selbständige Verhandlungen mit deutschen Dienststellen zu führen, da diese der UPA-Führung bei evtl. Abkommen über Zusammenarbeit mit deutschen führenden Stellen schädlich sein könnten.

Hauptmann u.stellv.Leiter

38

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 27

Бій УПА проти СД біля Грубешова

Додаток
до звіту про становище на Сході
№ 1114 від 11.07.1944 р.

Становище ворога (банд) № 484

1. *Група військ "Південна Україна"*.

У лісовій місцевості за 26 км на ЗПЗ (захід-північ-захід) від Кишинева нашими силами було захоплено і розстріляно якусь кількість бандитів. На південному шосе Лапушна і Ганцешті (36 і відповідно 27 км на південь-захід від Кишинева), а також у місцевості за 35 км на захід-північ-захід від Кишинева було виявлено і знищено нашими противниками ще дві ворожі банди.

2. *Група військ "Північна Україна"* і W.K.Kdo генерального губернатрства.

З району, розташованого за 30 км на захід від Селетина, перейшла на угорську територію банда чисельністю приблизно 40 чоловік. Бандити, які отримують у даний час забезпечення повітряним сполученням, мають завданням здійснювати розвідування доріг та їх охорону в Карпатах. Приблизно 120 бандитів вирушили з району навколо Жаб'є в напрямку Макенсенського шосе. У місцевості, що за 15 км на південь-захід від Делятина, виявлена банда чисельністю 400 чоловік, серед них велика кількість парашутистів. Приблизно 300 чоловік добре озброєної радянської банди вирушили зі сходу, проходячи місцевість на північ-схід від Зелетина (50 км на ППЗ (південь-південь-захід від Станіслава). Ймовірно, що частини цієї банди напали на угорські вартові пости в районі за 10 км на північ-захід і відповідно за 10 км на схід. Згідно з повідомленням довіреної особи, у Стратині (15 км на захід від Бережан) знаходиться опорний пункт УПА.

Приблизно 100-200 українських бандитів-націоналістів (УПА) за 10 км на південь-захід від Грубешова вчинили напад

на пошукову команду поліції безпеки і СД. Багатьох бандитів убито. Згідно з повідомленням довіреної особи, в районі Красностав—Холм зосередилися бандитські угруповання начебто в кількості 12 тис. чоловік. У південно-східному районі Бреста напади на транспортні засоби й опорні пункти з боку банд тривають. Велика банда чисельністю 4 тис. чоловік, прибувши в місцевість за 40 км на південь від Бреста, переправляється через Буг у західному напрямку.

У районі за 16 км на північ від Дебліна і на схід від Лукава наші сили мали зіткнення з бандами до 200 чоловік...

(...)

Anlage
 Nr. 1121 vom 11.7.44.

Feindlage (Banden) Nr. 484.

1.) Heeresgruppe Südukraine.

Im Waldgebiet 28 km WNW Kischinew wurde bei eigenem Unternehmen eine Anzahl Banditen gefangengenommen bzw. erschossen. S der Straße Lapusna, Hancesti (36 km bzw. 27 km SW Kischinew) sowie in Gegend 35 km WNW Kischinew wurden durch eigene Gegenbände 2 weitere Feindbanden gestellt und aufgerieben.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W. N. Zdo. Gen. Gouy.f.

Aus Raum 30 km W Seletin wechselte etwa 40 Mann starke Bande auf ungarisches Gebiet über. Banditen, die laufend Luftversorgung erhalten, haben Auftrag, Wegeerkundungen - und Sicherung in den Karpathen durchzuführen. Etwa 120 Banditen zogen aus Raum um Zabie in Richtung Mackensenstraße. In Gegend 15 km SW Delatyn wurde 400 Mann starke Bande, darunter eine größere Anzahl Fallschirmspringer, festgestellt. Etwa 300 Mann starke, gut bewaffnete Sowjetbande zog von O kommend durch Ortschaft NO Zielona (50 km SSW Stanislaw). Vermutlich Teile dieser Bande griffen 10 km NV bzw. 10 km O davon ungarische Sicherungsposten an. Nach V-Mann-Meldung befinden sich in Stratyn (15 km W Brez ny) UPA-Stützpunkt.

Etwa 100-200 nat.-ukrainische (UPA) Banditen überfielen bei Ortschaft 10 km SSW Hrubieszow Suchkommando der Sipo und des SD. Mehrere Banditen wurden erschossen. Nach V-Mann-Meldung sind im Raum Krasnystaw - Cholm Bandeneinheiten in Stärke von angeblich 12.000 Mann zusammengezogen worden. Im Raum SO Brest halten die Überfälle auf Fahrzeuge und Stützpunkte durch Bänden an. Großbande in Stärke von 4.000 Mann setzt von O kommend in Gegend 40 km S Brest angeblich über den Bug nach W.

In Gegend 10 km N Deblin und O Lukow hatten eigene Kräfte Zusammenstöße mit Banden in Stärke von 200 Mann. Im Großraum Lublin wurde Auftreten ^{mehrere} 100-200 Mann starker sow-

№ 28

Про ставлення населення та УПА до німців

Витяг з місячного звіту військової поліції
(травень 1944 р., № 1411/44 таємно, від 29.06.1944 р.)

“...Населення прифронтової зони генерал-губернаторства ставиться до німецьких служб у цілому привітно і завжди готове допомогти. Однак, незважаючи на це, відчувається проникнення антинімецьких ворожих настроїв у райони, які дотепер були спокійними.

Негативно позначається на загальному настрої мобілізація придатних до військової служби чоловіків у війська протиповітряної оборони, тому що ця акція проводилася без попередньої пропаганди шляхом оточення окремих сіл і вербування певних осіб. Припускається, що у ще незахоплених місцевостях частина чоловічого населення перейде до банд, щоб уникнути німецького втручання”.

“Останнім часом банди УПА в окремих випадках насильницьки діють проти німецьких членів вермахту на противагу недавній стриманості.

Невідкладним є віддання чітких директив про майбутнє ставлення німецьких військ до УПА для того, щоб уникнути політичних помилок і у разі крайньої потреби вжити необхідних заходів безпеки німецьких військ.

Проникнення до лав УПА наштовхується на значні труднощі, бо населення в усьому, що стосується УПА, виявляє надзвичайну стриманість”.

Auszug aus Meldung Auslandsbriefprüfstelle Gruppe VIII Wien v. 19.6.44

".... Bedrückend wirken auf uns auch die schlechten Nachrichten von zu Hause und auch von den Fronten. Jetzt sehen auch wir nicht mehr klar, was sich vorbereitet, was die Politiker hinter den Kulissen auskochen? Eines ist sicher, sollten wir den Krieg verlieren, wird Ungarn nie mehr unser Land sein. Wenn wir nach Hause gehen würden, wartet nur Vernichtung auf uns. Bis zur vorletzten Kugel kämpfen wir.

Auszug aus Monatsbericht der GFP Mai 44 - Nr. 1411/44 geh. HFPCH vom 29.6.1944

"Die Bevölkerung im Frontgebiet des Generalgouvernements ist im allgemeinen gegenüber den deutschen Dienststellen freundlich und hilfsbereit. Trotzdem fühlt man aber jetzt auch ein Eindringen deutschfeindlicher Gesinnung in bisher ruhige Bezirke. Nachteilig wirkt sich auf die Gesamtstimmung die Anhebung bestimmter Jahrgänge zu Luftschutzzwecken aus, weil diese Aktion ohne vorherige Propaganda durch Umstellung einzelner Dörfer und Abholung der in Frage kommenden Personen durchgeführt wurde. Es ist anzunehmen, dass in den noch nicht erfassten Orten Teile der männlichen Bevölkerung zu den Banden flüchten werden, um sich dem deutschen Zugriff zu entziehen.

"Die UPA-Banden sind allerdings in jüngster Zeit vereinzelt gegen deutsche Wehrmacht Angehörige tötlich geworden im Gegensatz zu der bisher geübten Grundhaltung.

97

b.w.

Dringend erwünscht wäre die Herausgabe klarer Richtlinien über das künftige Verhalten der deutschen Wehrmacht gegenüber der UPA, damit politische Fehler vermieden und im Ernstfalle die nötigen Vorbereitungen zum ausreichenden Schutze der deutschen Truppen getroffen werden.

Das Eindringen in die Kreise der UPA stösst insofern auf erhebliche Schwierigkeiten, als die Bevölkerung in allem, was die UPA betrifft äusserste Zurückhaltung übt." *Wu*

Auszug aus Kgf.-Vernehmung (IIB-Nr. 3825) - Leitst. III Ost Nr. 4943/44 off. (A/Ausw. 287) vom 27.7.1944

"Die Stimmung der Bevölkerung sei im Zusammenhang mit dem Vormarsch wesentlich besser geworden. Auch die Wirtschaftslage der Stadtbevölkerung habe sich zum Günstigen gewendet, während die Landbevölkerung nach wie vor unter den bestehenden Schwierigkeiten schwer zu leiden habe." *Wu*

98

№ 29

Свідчення про національно-український опір радянським військам

Головнокомандування військ
Відділ військової справи
Командний пункт III Схід
для фронтової розвідки

18 липня 1944 р.

Таємно

Оцінка становища ворога До становища в радянській Україні

Джерело: свідчення агента О., який за короткий час був вишколений у Москві в травні 1944 р. і висаджений з парашутом 02.07.1944 р. біля Самбора (на південний захід від Львова).

Оцінка: сильно заляканий, передає розповіді інших людей, видається правдивим.

О. стверджує, що начебто почув із розмов з сусідами в Москві в травні 1944 р., що національно-українські банди мали б з'явитися в тилу червоної армії. Банди зосереджені в районах Києва і Житомира, а на території Проскурів—Кам'янець-Подільський і Славуті націоналісти здійснюють напади на радянські гарнізони. Радянські газети нічого не повідомляють про це, однак серед населення панує занепокоєння. Люди бояться їхати в Україну. Уряд провів обмежувальні заходи, які дозволяють поїздки в Україну лише з особливим посвідченням. З України до інших районів Росії можна подорожувати без особливого посвідчення, однак і в цьому випадку зворотна поїздка не дозволяється.

Вважається, що національно-український бандитський рух не становить серйозної небезпеки для советів, тому що банди начебто не мають єдиного керівництва і їхні сили розкидані.

Підпис:

капітан і заступник начальника

Розподільвач:
(...)

Oberkommando des Heeres
Meerwesen-Abteilung
Leitstelle III Ost
für Frontaufklärung
Br.N.No.D 5829/44gsh.(A/Ausw.273)

Getrag. am 18. Juli 1944.

14-e

23
RECEIVED
JUL 20 1944

Antwortung zur Feindlage

Zur Lage in der sowjetischen Ukraine.

Quelle : Aussagen des im Mai 1944 in Moskau kurz geschulten und am 2.7.1944 bei Sambor (SW Lemberg) mit Fallschirm abgesetzten Agenten O.

Beurteilung : Stark vorangstigt, übermittelt Erzählungen anderer Leute, erscheint glaubhaft.

Aus Gesprächen mit Nachbarn im Mai 1944 in Moskau will O. gehört haben, daß national-ukrainische Banden im Rücken der Roten Armee aufgetreten sein sollen. Besonders in der Gegend von Kiew und Chytomir seien Banden und auch in Raum Proskurov - Kamenez Podolsk und Slavuta seien Überfälle auf sowjetische Garnisonen seitens der Nationalisten durchgeführt worden. Sowjetische Zeitungen bringen darüber keinerlei Nachrichten, jedoch herrsche in der Bevölkerung eine gewisse Unruhe darüber. Man fürchte jedenfalls, nach der Ukraine zu fahren. Seitens der Regierung seien gewisse Einschränkungsmaßnahmen getroffen worden, indem Reisen nach der Ukraine nur mit einem besonderen Ausweis zugelassen würden. Von der Ukraine nach dem übrigen Rußland könne man dagegen ohne besondere Bescheinigung reisen, jedoch auch in diesem Falle sei die Rückfahrt nicht gestattet.

Über die national-ukrainische Bandenbewegung sei man der Meinung, daß sie für die Sowjets keine ernste Gefahr biete, da die Banden keine einheitliche Führung hätten und ihre Kräfte verstreuten.

I.A. I.V.

6A

Terrence

Hauptmann u. stellv. Leiter.

Verteilter
OKW # Pr
Meerwesenabteilung
Fremde Heere Ost

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 30

Вказівки німецькій армії щодо позиції до УПА

Головнокомандування військ
Генеральний штаб військ
Генеральний квартирмейстер
Відділ: воєнне управління
№11/3789/44 таємно

Таємно

ШкГк військ

19.07.1944 р.

Стосовно: УПА.

Групі армій “Північна Україна” / Іс АО

Генеральний штаб армії (штаб-квартира) вважає за необхідне мобілізацію і підтримку останніх сил, готових до боротьби проти більшовизму.

Загальнонімецькі інтереси не повинні зазнати через це ніякої шкоди.

У районі групи армій “Північна Україна” УПА набуває особливого значення. Щоб мати повне уявлення про існуючі відносини, просимо подати коротку інформацію з наступних питань:

1. Чи були дані групі армій вказівки про те, яку позицію треба зайняти щодо УПА, що були підставою для розпочатих у поодиноких випадках переговорів?

Яка установа видала директиви і якого вони змісту?

2. Принципова точка зору групи армій у питанні національно-українського руху, особливо щодо організації його оборони.

3. Обсяг дотеперішніх переговорів з УПА та їхній результат.

4. Подальші наміри.

5. Чи існує взаєморозуміння із службовими установами цивільного управління і служби безпеки та чи діють при цьому однакові принципи?

За дорученням

Перед відправленням:

Чужі армії на Сході

Відділ військової справи з проханням спільно перевірити

11848

134 / 14 / d

3 2

Oberkommando des Heeres
Generalstab des Heeres
Generalquartiermeister
Abt. Kriegsverw. (Qu 4)
Nr. II / /44 geh.

Qu OKH, den 19.7.1944

Original

Gen. St. d. H.
Abt. Kriegsverw. (Qu 4)
20 JULI 1944

[Handwritten signatures and initials]

Betr.: UPA

An
H.Gr. Nordukraine / Ic AO

GenStH / GenQu hält die Mobilisierung und Unterstützung auch der letzten zum Kampf gegen den Bolschewismus bereiten Kräfte für erforderlich.

Die gesamtdeutschen Belange dürfen hierdurch selbstverständlich keine Beeinträchtigung erfahren.

Im Raum der H.Gr. Nordukraine kommt der "UPA" besondere Bedeutung zu. Um über die bestehenden Verhältnisse einen vollständiger Überblick zu gewinnen, wird um kurze Unterrichtung über folgende Fragen gebeten:

- 1) Sind der H.Gr. Richtlinien über die der UPA gegenüber einzunehmende Haltung erteilt worden, die Grundlage für die einzeln eingeleiteten Verhandlungen waren?
Welche Stelle hat Richtlinien erlassen und wie ist der Inhalt?
- 2) Grundsätzliche Auffassung der H.Gr. in der Frage der national-ukrainischen Bewegung, insbesondere ihrer Wehrorganisation.
- 3) Umfang bisheriger Verhandlungen mit der UPA und ihr Ergebnis.
- 4) Weitere Absichten.
- 5) Besteht mit den Dienststellen der Zivilverwaltung und des SD Einvernehmen und wird nach den gleichen Grundsätzen verfahren.

I.A.

35

Vor Abgang:

Frd. Heere Ost
Heerwesen-Abt./Abw.
mit der Bitte um Mitprüfung.

[Handwritten note:] Zustimmung des H. Gr. Nordukraine
als H. Mann Kommandeur. *[Signature]*

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 31

Плани УПА на фронті (згідно з німецьким джерелом)

Відпис з копії

Фронтowa розвідувальна команда 202 21 липня 1944 р.
при групі військ “Північна Україна”
В.В. № 1088/44 Таємно

Стосовно: ОУН-УПА.

Головнокомандуванню групи військ “Північна Україна”
Відділення Іс/АО (Abw)

I. З огляду на новий радянський наступ у Східній Галичині ОУН-УПА вирішили *залишатися в країні* з діяльним керівництвом. Штаб УПА (командир УПА — групи “Захід”) також залишається у Східній Галичині. При необхідності можливий відступ лише на схід. ОУН-УПА офіційно повідомляють про це рішення німецькому вермахту.

II. За будь-яких обставин ОУН-УПА спробують втримувати в Карпатах якусь визначену територію, на якій не буде противника, для зв'язків, штабів тощо. ОУН-УПА вибрали цю територію таким чином, щоб совети не могли її повністю відрізати; дороги до українських поселень Угорщини і Словаччини, а також деякі дороги в Східній Галичині мають бути для советів настільки небезпечними, щоб ОУН-УПА могли використовувати їх без ризику.

Можна припустити, що йдеться про велику лісову місцевість на південь від лінії Турка—Сколе, яку за останні тижні УПА звільнила від радянських партизанів і втримує вільною.

III. Використовувані до цього часу зв'язки УПА, розподіл підрозділів у районах тощо перебудовуються тепер зовсім повному. На сході країни доводиться спиратися лише на пости.

ОУН-УПА просять вермахт не допускати відтепер будь-яких упереджень та підтримувати їх негайно і у великій кількості зброєю і санітарним матеріалом. Для цього передбачено в основному два шляхи:

а) передача основ підприємства “Лідія” у той момент, коли червона армія захопить найбільшу частину взятої до уваги території;

б) безпосередня передача зброї і санітарного матеріалу під-розділам УПА у фронтівій зоні. Перша поставка 200 російських гвинтівок і 20 тис. боєприпасів. Підготовка подальших запасів.

IV. Для підтримки головного зв'язку ОУН-УПА з німецьким вермахтом направляється один штаб під керівництвом колишнього уповноваженого ОУН-УПА з кур'єрами, радистами й автомашинами (15-20 чоловік) у район відповідної близькості з уповноваженою командуванням 202 особою для ведення переговорів. ОУН просить німецький вермахт запевнення спокою цим членам ОУН і припинення всякого переслідування з боку німецьких служб безпеки. ОУН-УПА не вбачають на цьому боці Сяну ніяких обставин для непорозумінь з німецькими чинниками військового чи цивільного характеру; ОУН-УПА не можуть і не повинні, на їхню думку, ні в якому разі вважатися німцями рухом опору. ОУН-УПА зацікавлені в досягненні рішення з боку Головного управління безпеки Райху через відповідну службу.

V. Керівництво ОУН вважає себе, як і раніше, представником Степана Бандери. Оскільки вона не має з Бандерою ніякого зв'язку, його політичні рішення мають обмежений та гнучкий характер. Позиція Бандери була б точнішою і зрозумілішою, якби один з членів ОУН мав можливість повідомити йому про сучасну ситуацію й одержати можливі рішення, які впливатимуть на ведення бойових дій з боку УПА. Результат цієї зустрічі було б беззастережно повідомлено німецьким установам. Представник ОУН уже визначений і є напоготові; він належить до ліберального і прихильного до німців кола "Орел".

Пропонується домогтися цієї зустрічі спільно з названим у пункті IV рішенням Головного управління безпеки Райху.

Розподілювач:
Групи військ (до батальйону)
За правильність копії
секретар штабу

Підпис: Раупах, лейтенант,
заступник

Abschrift
von Abschrift

Π 114-12
15
15

Frontaufklärungskommando 202
bei Heeresgruppe Nordukraine
B.E.Nr.: 1088/44 geh.

O.U., den 21. Juli 1944

4

Betr.: OUN - UPA

An ^{manne} ^{gest. 1. 1944}
Obkdo der Heeresgruppe Nordukraine
Abt. Ic/AQ (Abw)

- I. Angesichts der neuen sowjetischen Offensive in Ostgalizien hat die OUN-UPA beschlossen, mit der aktiven Führung im Lande zu bleiben. Auch der UPA-Stab (K'deur der UPA-Gruppe West) bleibt in Ostgalizien. Ein Ausweichen kommt ggfs. nur nach Osten in Frage. Die OUN-UPA teilt diesen Entschluss offiziell der deutschen Wehrmacht mit. -
- II. Es wird unter allen Umständen versucht werden, in den Karpaten einen bestimmten Raum feindfrei zu halten für die UPA-Verbindungen, Stäbe usw. Die OUN-UPA wählt diesen Raum so, dass sie durch die Sowjets nicht vollkommen abgeschnitten werden kann; die Wege zu den ukrainischen besiedelten Gebieten Ungarns und der Slowakei sowie bestimmte Strassen in das ostgalizische Land sollen laufend für die Sowjets so unsicher gemacht werden, dass die OUN-UPA sie ohne Risiko benutzen kann.
Es kann angenommen werden, dass es sich bei diesem Raum um das grosse Waldgebiet südlich der Linie Turka - Skole handelt, das von der UPA in den letzten Wochen von sowjetischen Partisanen freigemacht bzw. freigehalten wurde. -
- III. Die bisher benutzten Verbindungen der UPA, die Verteilung der Einheiten im Gebiet usw. werden zurzeit völlig neu geregelt. Man begibt sich vor allem im Osten des Landes auf die Posten.
Die OUN-UPA bittet die deutsche Wehrmacht, nunmehr alle Vorurteile auszuschalten und sie mit Waffen und Sana-Material ausgiebig und sofort zu unterstützen. Grundsätzlich sind hierfür zwei Wege vorgesehen:
 - a) Aushändigung der Unterlagen des Unternehmens "Lydia" in dem Augenblick, in dem die RA den grössten Teil des in Frage kommenden Gebietes besetzt hat,
 - b) Unmittelbare Aushändigung von Waffen- und Sana-Material an UPA-Einheiten im Frontgebiet. Erste Lieferung 200 russ. Gewehre und 20.000 Schuss Munition. Bereitstellung weiterer Bestände.
- IV. Zur Aufrechterhaltung der zentralen Verbindung OUN-UPA mit der deutschen Wehrmacht begibt sich ein Stab unter dem bisherigen Beauftragten der OUN-UPA mit Kurieren, Funkern und Wagen (15 - 20 Mann) in die jeweilige Nähe des vom Kommando 202 mit der Führung der Verhandlungen Beauftragten. Die OUN- bittet die deutsche Wehrmacht, um Zusicherung der Ungezügtheit dieser OUN-Angehörigen und Einstellung jeder Verfolgung, auch seitens der deutschen Sicherheitsbehörden. Die OUN-UPA erblickt diessseits des San keinerlei Reibungsmöglichkeiten

31 - 2 -

mit deutschen Stellen militärischer oder ziviler Art; sie kann und darf nach ihrer Auffassung hier keinesfalls mehr als Widerstandsbewegung angesehen werden. Sie ist interessiert in der Herbeiführung einer entsprechenden Entscheidung seitens des RSHAmt durch die zuständige Wehrmachtsdienststelle. -

- V. Die OUN-Führung sieht sich nach wie vor nur als Vertretung des Stepan Bandera an. Da sie keine Verbindung mit ihm hat, sind ihre politischen Entschlüsse notwendig beschränkt und elastisch. Ihre Haltung würde an Bestimmtheit und Klarheit ausserordentlich gewinnen, wenn einem ihrer Mitglieder die Gelegenheit zu einer Unternehmung Banderas über die derzeitige Lage und Entgegennahme seiner etwaigen Beschlüsse gegeben würden, die sich auch auf den Einsatz der UPA auswirken werden. Das Ergebnis dieser Begegnung würde den deutschen Stellen rückhaltlos bekanntgegeben werden. Der Sprecher ist seitens der OUN bestimmt und steht bereit; er gehört dem gemässigten und den Deutschen geneigten "Adler"-Kreis an. -
- Es wird vorgeschlagen, diese Begegnung zusammen mit der s IV. genannten Entscheidung beim RSHAmt unmittelbar herbeizuführen.

Verteiler:
Heeresgruppen
(Bis Btl.)

I.V.
gez.: Raupach, Lt.

F.d.R.d.A.:
G. G. G.
Stabsheilerin

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 32

Німецький звіт про діяльність "банд"

Головнокомандування військ
Генеральний штаб військ
Відділ Чужі армії на Сході
№ 6300/44

Штаб-квартира, 23.07.1944 р.

Таємно

Огляд становища банд у період з 21.06 по 20.07.1944 р.

Становище банд за звітний період характеризується відвертанням фронту групами армій "Північна Україна" і "Центр". Велика частина бандитських угруповань опинилася на території, зайнятій червоною армією. Ці угруповання, найімовірніше, частково розформувалися і перейшли до червоної армії. З іншого боку, на основі встановлення штаб-квартирою кількості керівних штабів банд та їхнього зв'язку з підлеглими штабами можна зробити висновок, що окремі бандитські угруповання готові до бойових дій і мають наказ непомітно перейти лінію фронту, щоб у німецькому тилу з особливою енергією виконати свої завдання. Це стосується також і розвідницьких груп червоної армії, якими здебільшого керують офіцери і які складаються з військово вишколених сил та є основними виконавцями радянської розвідницької діяльності. Їхнє знищення особливо важке, оскільки вони мають наказ не здаватися без бою.

У зв'язку з нашими успішними операціями проти банд особливе зацікавлення викликає принциповий наказ керівництва банд, який передбачає формування загонів безпеки під особистою відповідальністю керівників банд і комісарів для охорони радистів, радіостанцій і секретного матеріалу. Такий наказ має своє обґрунтування, оскільки останнім часом почастишали випадки, коли до рук противника потрапляли радисти і радіостанції.

Група армій "Південна Україна".

У порівнянні з попереднім періодом діяльність банд активізувалася. Особливо збільшилася кількість випадків

висадки десантників, завданням яких було вербування бандитів і формування бандитських груп.

Багато банд перебуває в районі на захід від Кишинєва. Дотепер їхня діяльність обмежувалася розбійницькими нападами і пограбуваннями, поодинокими підривами мостів, пошкодженнями кабелів і нападами на менші підрозділи й окремі автомобілі.

У Прикарпатті в районі Зелетина спостерігалися окремі невеликі бандитські групи.

У тилових районах групи армій противник намагається за рахунок збільшення кількості агентів розвідати військову ситуацію і десантом саботажних груп поблизу залізничних вузлів зруйнувати важливі транспортні установи.

Свідчення одного полоненого про зосередження сильних бандитських підрозділів у районі на південь від Чернівців і використання їх у бойових цілях у рамках військових операцій потребує підтвердження.

Група армій “Північна Україна”.

Особливими центрами тяжіння бандитської діяльності є наступні райони:

- а) Прикарпаття;
- б) район на південь від Жаб’є;
- в) Дрогобич—Борислав;
- г) Рогатин—Бережани;
- д) Томашів-Любельський—Грубешів;
- е) лісові місцевості в районі Білгораю;
- є) Володава—Холм.

Прикарпаття і надалі окуповане радянськими й українськими бандами. У той час, як радянські банди мають, найімовірніше, завдання опанувати на наступному шляху червоної армії гірські дороги, щоб полегшити перехід через Карпати, національно-український рух обмежується обороною перед радянськими і польськими бандами, сильним пропагандистським впливом на населення і покращенням стану підготовки своїх підрозділів.

Район на південь від Жаб’є завдяки численним висадкам радянських парашутистів і багаторазовим продовольчим поставкам літаком отримав, здається, підкріплення.

(...)

Oberkommando des Heeres
Generalstab des Heeres
Abt. Fremde Heere Ost (3d)
Nr. 6300/44 geh.

H.Qu., den 23.7.1944.

Übersicht über die Bandenlage in der Zeit vom

21.6. - 20.7.1944.

Die Bandenlage im Berichtszeitraum ist gekennzeichnet durch die Zurücknahme der Front bei Heeresgruppe Nordukraine und bei Heeresgruppe Mitte. Damit wurde ein großer Teil der Bandenverbände durch die RA überrollt. Diese Verbände scheinen teilweise aufgelöst und in die RA übernommen worden zu sein. Andererseits läßt das durch s.Qu. festgestellte weitere Vorhandensein der Bandenführungsstäbe und ihr Verkehr mit unterstellten Stäben darauf schließen, daß einzelne Bandenverbände zu weiterem Einsatz bereit sind und Befehl haben, durch die Front zu sickern, um in deutschen rückwärtigen Gebiet ihren Aufgaben mit besonderem Nachdruck nachzugehen. Das gleiche gilt von den Kundschaftergruppen der RA, die, zum Teil unter Führung von Offizieren stehend, sich aus militärisch geschulten Kräften zusammensetzen und die Hauptträger der sowjetischen Erkundungstätigkeit sind. Ihre Vernichtung ist besonders schwierig, weil sie den Auftrag haben sich kampflös abzusetzen.

Im Zusammenhang mit eigenen erfolgreichen Unternehmen gegen Banden ist ein grundsätzlicher Befehl der Bandenführung von Interesse, der für den Schutz von Funkern, Funkstellen und Geheimmateriale die Aufstellung von Sicherungstrupps unter persönlicher Verantwortung der Bandenführer und der Kommissare vorschreibt. Bekannt wurde dieser Befehl damit, daß sich in der letzten Zeit die Stützpunkte häuften, in denen Funker und Funkstellen in die Hände des Gegners fielen.

Heeresgruppe Südukraine

Die Bandentätigkeit hat gegenüber dem vorhergehenden Berichtszeitraum zugenommen. Insbesondere wurde ein vermehrtes Vorkommen von Fallschirmspringern, die den Auftrag der Bandenwerbung und

der Aufstellung von Bandengruppen hatten, festgestellt.

Bandenverseucht ist das Gebiet westl. Kischinow. Hier beschränkte sich die Tätigkeit bisher auf Raubüberfälle und Plünderungen, vereinzelt Brückensprengungen, Kabelsabotage und Überfälle auf kleinere Kommandos und einzelne Kfz.

Im Karpatenvorgebilde im Raum von Seletin wurden einzelne kleinere Bandentrupps beobachtet.

Im rückwärtigen Gebiet der Heeresgruppe versucht der Gegner durch vermehrten Einsatz von Agenten die militärische Lage zu erkunden und durch Absetzen von Sabotagegruppen in der Nähe von Eisenbahnknotenpunkten wichtige Verkehrsanlagen zu zerstören.

Eine Gef.Aussage über Zusammenziehung von starken Bandeneinheiten im Raum südl. Tschernowitz und deren Einsatz im Rahmen militärischer Operationen bedarf weiterer Bestätigung.

Hauptgruppe Nordukraine

Die besondere Schwerpunkte der Bandentätigkeit zeichnen sich nachstehende Räume ab:

- a) Karpatenvorland,
- b) Raum südl. Zable,
- c) Raum Drohobycz - Boryslau,
- d) Raum Rohatyn - Brzezany,
- e) Raum Tomaszow - Jabulski - Hrubieszow,
- f) Waldgebiete um Bilgoraj,
- g) Raum Wlodawa - Cholm.

Das Karpatenvorland ist weiterhin von sowjetischen und ukrainischen Banden besetzt. Während die sowjet. Banden vermutlich den Auftrag haben, sich bei weiterem Vormarsch der RÄ der Passstraßen zu bemächtigen, um den Übergang über die Karpaten zu erleichtern, beschränkt sich die nat.-ukr. Bewegung auf Abwehr sowjetischer und polnischer Banden, auf starke propagandistische Beeinflussung der Bevölkerung und auf Verbesserung des Ausbildungsstandes eigener Einheiten.

Der Raum südl. Zable scheint durch zahlreiches Absetzen von sowjetischer Fallschirmtruppen und mehrfach beobachtete Versorgungsflüge eine Verstärkung erfahren zu haben.

Durch zahlreiche eigene Maßnahmen ist allgemein eine Entlastung zu beobachten, deren günstige Auswirkungen in einer geringeren Anzahl

№ 33

**Боротьба між поляками й українцями.
Німці мобілізують чоловіків**

Верховне командування військ
Генеральний штаб військ
Генеральний квартирмейстер
Відділ військового управління (Qu 4)
№ II/6025/44 geh

Штаб-квартира, 31.07.1944 р.

Таємно

Витяг з місячної доповіді групи армій “Північна Україна”
за липень 1944 р. пересилається нижче для ознайомлення.

I.A.

**Витяг з місячної доповіді групи армій
“Північна Україна”**

*Настрій і став-
лення населен-
ня*

На час доповіді занепокоєння населення зросло як у зв'язку з підготовчими діями червоної армії до нападу, так і через відповідну ворожу пропаганду.

Народна боротьба між поляками й українцями припинилася.

Ще добре не організовані польські банди розколюються на два напрямки, один з яких прихильний до західних держав, а інший отримує вказівки від советів. Боротьба проти німецького вермахту та УПА ведеться обома напрямками. Постійні битви з УПА послаблюють її ударну силу.

УПА має численні сили. Розвиток подій дозволяє найбільшою мірою пропонувати підтримувати УПА з боку Німеччини в спільній боротьбі проти советів.

Евакуація

З початку російського зимового наступу відведено:

233 833 цивільних осіб, з них

182 066 чоловіків

поставлено у розпорядження Райху.

З придатних до військової служби в дистрикті Галичина піддано медичному огляду:

українців — 32 020,

поляків — 16 386.

(...)

Oberkommando des Heeres
Generalstab des Heeres
Generalquartiermeister
Abt. Kriegsverw. (Qu 4)
Nr. II / 6025/44 geh.

35
3
H Qu OKH, den 31.7.1944

Scheim

6518/44
I.A.
K

Auszug aus dem Monatsbericht der H.Gr. Nordukraine
1944 wird nachstehend zur Kenntnissnahme übersandt.

Auszug aus Monatsbericht H.Gr. Nordukraine

Stimmung und
Haltung der
Bevölkerung

Die Beunruhigung der Bevölkerung wurde in der Be-
richtszeit durch die Angriffsvorbereitungen der RA
sowie durch eine entsprechende Feindpropaganda noch
vertieft.

Der Volkstumskampf zwischen Polen und Ukrainern
hält an.

{ Die noch nicht durchorganisierten polnischen
Banden spalten sich in zwei Richtungen, von denen
die eine den Westmächten zuneigt, die andere ihre
Weisungen von den Sowjets empfängt. Der Kampf gegen
die deutsche Wehrmacht und die UPA wird von beiden
Richtungen geführt. Die ständigen Kämpfe mit der UPA
haben ihre Schlagkraft geschwächt.

Die UPA (national-ukrainisch) hat eine beträcht-
liche zahlenmäßige Stärke. Die Lageentwicklung läßt
es in verstärktem Maße geboten erscheinen, die UPA
im gemeinsamen Kampf gegen die Sowjets deutscherseits
zu unterstützen.

Evakuierung:

Seit Beginn der russischen Winteroffensive sind
233 833 Zivilpersonen, davon
182 066 Männer,
zurückgeführt und dem Reichseinsatz zur Verfügung
gestellt worden.

An Wehrfähigen sind im Distrikt Galizien ge-
musterter worden:

Ukrainer 32 020
Polen 16 396.

3.8.1944
90210
BA-MA RH 2/v. 2129

№ 34

“Стрілецькі вісті” про боротьбу УПА проти військ НКВС

(...)

Примітка. Після першого повідомлення 7 чоловік пішли на роботу.

II. Майстерня:

1. Працівники майстерні — 5.
2. Їздові — 1.
3. Кухарі — 1.

Інший п'ятиватний передавач введено в експлуатацію.

Я відправив передавач Андрієві, щоб він використав його для встановлення зв'язку з іншою стороною. Крім того, один передавач я монтую для території, на якій ми знаходимося. У зв'язку з тим, що в цьому районі дуже небезпечно (у ліс прибувають німці, до того ж тут діють радянсько-польські партизани), ми відправляємося до Дубенка в Карпати.

18.07.1944 р.

Слава Україні!
Підпис: Віктор

Стрілецькі Вісті

Рік видання 1, № 23

14.07.1944 р.

Витяг із сьогоднішніх “Вістей” української інформаційної служби

Від часу окупації східної і північної території України більшовиками УПА безперервно бореться проти підрозділів червоної армії та військ НКВС.

Загальний наступ військ НКВС на підрозділи УПА, проведений на початку травня 1944 р., було зірвано. У численних боях загони УПА розбили ворожі підрозділи і завдали більшовикам важких втрат. Про деякі битви УПА у північно-західних областях України подається така інформація:

1. 10.05.1944 р. війська НКВС атакували батальйон УПА, який перебував в Жильжі і Берестовцях (п.169), в районі Костополя. У нападі брало участь більше ніж 2 тис. енкаведистів.

Багатоденний бій закінчився поразкою більшовиків, які залишили на полі бою 200 трупів енкаведистів.

2. У середині травня загони УПА розбили у пустомитівських лісах (п. 601) в області Рівного танковий підрозділ військ НКВС і захопили кілька танків.

3. 25.04.1944 р. батальйон УПА у 9-годинному бою біля Городця (п. 104) в районі Сарн розбив сильний полк військ НКВС. Ворог залишив на полі бою 100 трупів енкаведистів, серед яких було знайдено капітана органів державної безпеки Рівненської області.

4. 26.04.1944 р. в районі Костополя біля Лечина (п. 551) розпочався бій між батальйонами УПА і військами НКВС, який тривав 10 годин. Більшовики втратили більше ніж 300 чоловік. Втрати батальйону УПА: 7 убитих і 14 поранених. Батальйон захопив велику кількість зброї.

5. 27.04.1944 р. батальйон УПА розбив у лісі біля Лечина (п. 551) в районі Костополя енкаведистський полк. Ворог залишив на полі бою 300 трупів енкаведистів, а 150 чоловік було поранено. Батальйон втратив 40 вояків.

Важкі бої із військами НКВС у північно-західних областях України тривають на повну силу. Загони УПА завдають ворогу важких людських та матеріальних втрат. У східних областях України посилюється бойова активність УПА проти московсько-більшовицьких імперіалістів. Незважаючи на більшовицький терор, населення східних областей підтримує УПА і вступає в її ряди.

У боротьбі проти московсько-більшовицького імперіалізму УПА мусить долати великі труднощі. Ось кілька з них: 1) брак умов, необхідних для лікування поранених, та нестача ліків; 2) складне становище із продовольством переважно у східних областях, де більшовицька влада навмисне руйнує господарства тилкових районів.

Незважаючи на всі труднощі у боротьбі, можна стверджувати, що військове і моральне становище північно-східних областей України є чудовим.

Факт стійкості і розгортання тривалих бойових дій за умов більшовицької окупації в цей важливий для України момент,

коли більшовики використовували перепочинок на фронті і залучали до боротьби проти українського народу не тільки НКВС, а й червону армію, дає всі підстави стверджувати, що УПА успішно завершила першу фазу укріплення в умовах більшовицької дійсності.

Новий наступ більшовиків і концентрація їхніх сил на фронті створюють набагато кращі можливості для бойової активності УПА, ніж до цього часу. Оснащена непереможною політичною зброєю — великою ідеєю свободи народів і людини, ідеєю боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу і незалежні держави поневолених народів Східної Європи і Азії, — сила УПА зростає з кожним днем тією ж мірою, як московсько-більшовицькі імперіалісти втрачають свої сили в імперіалістичній боротьбі проти народів.

Для України УПА — це єдиний центр, що об'єднує всі революційні військові сили українського народу, зародок майбутньої армії єдиної незалежної Української Держави. У боротьбі за Україну московські і більшовицькі імперіалісти докладуть усіх зусиль, щоб знищити УПА всіма можливими засобами: провокацією, хитрістю і, нарешті, озброєними силами своїх дивізій. Проте життя засвідчує, що неможливо знищити УПА, як не можна знищити прагнення українського народу до власної державності.

Український народ знає, що УПА — це шлях до волі та незалежності, і не зійде з цієї правильної дороги навіть під найбільшим утиском ворога.

(...)

**Підпорядкування людей з ОУН,
що впливає з листування**

Воєнний округ II

Заступник командира:

Богдан

Зв'язкові:

Ясний

Лисий

Лізар

Перебийнос

Нечай

Зв'язкові:

Нуся

Ірка

Ліда

Львів

Віктор

Електрон

В'юн

(майстерня)

Біда

(майстерня)

Ірка

Дубенко
(Карпати)

Інші:

Андрій — командир з радіопередавачем або радист

Кирило — командир вимагає радисток

Шпак — продовольчі питання

Теофанович — радіотехнік

Степовий

Anmerkungen: 7 Mann sind nach der ersten Meldung zur Arbeit gegangen.

II. Werkstatt:

- 1. Arbeiter der Werkstatt 5
- 2. Fuhrleute 1
- 3. Köche 1

Ein weiterer 5 - Watt - Sender ist in Betrieb genommen. Ich habe ihn an Andrj gesandt, damit er ihn dort zur Herstellung von Verbindung mit der anderen Seite benutzt. Außerdem montiere ich einen Sender für das Gebiet, in dem wir uns befinden. Im Zusammenhang damit, daß dieses Bereich hier sehr gefährdet ist - die Deutschen kommen in den Wald und sowjetisch-polnische Partisanen operieren hier - ziehen wir zu Dubenko in die Karpaten.

18.7.1944.

Heil U k r a i n e !

gez. V i k t o r .

S t r i l e t z k i W i s t i

1. Jahrgang Nr. 23.

14.7.1944.

Auszug aus den heutigen Nachrichten des Ukrainischen Nachrichtendienstes.

Sondermeldung des Ukrainischen Nachrichtendienstes.

Seit dem Augenblick der Besetzung der östlichen und nördlichen Gebiete der Ukraine durch die Bolschewisten, befindet sich die UPA im pausenlosen Kampf gegen Einheiten der Roten Armee und der NKWD-Truppen.

Der Anfang Mai 1944 durchgeführte allgemeine Angriff der NKWD-Truppen gegen Einheiten der UPA brach zusammen, in vielen Gefechten zerschlugen Abteilungen der UPA feindliche Einheiten und fügten den Bolschewisten schwere Verluste zu. Hier folgen einige Gefechte der UPA in den nordwestlichen Gebieten der Ukraine:

- 1.) Am 10.5.1944 überfielen Truppen des NKWD ein Bataillon der UPA, das in Zylza und Berestowice (p 169) im Gebiet Kostopol stand. Am Überfall nahmen mehr als 2000 NKWD-isten teil.

Das mehrtägige Gefecht endete mit einer Niederlage der Bolschewisten, die auf dem Schlachtfelde 200 Leichen von NKWD-isten zurückließen.

2.) Abteilungen der UPA zerschlugen Mitte Mai in den Wäldern von Pustomyty (p 601) im Gebiet von Rowno eine Panzerabteilung der NKWD-Truppen und erbeuteten einige Panzer.

3.) Am 25.4.1944 zerschlug ein Bataillon der UPA in einem 9-stündigen Gefecht bei Horodziec (p 104) im Gebiet Sarny ein starkes Regiment der NKWD-Truppen. Der Feind ließ auf dem Schlachtfeld 100 Leichen von NKWD-isten zurück, unter denen der Hauptmann der Staatssicherheit des Gebietes Rowno gefangen wurde.

4.) Am 26.4.1944 entstand bei Leczyn (p 551) im Gebiet Kostopol ein Gefecht zwischen einem Bataillon der UPA und Truppen des NKWD, das 10 Stunden dauerte. Die Bolschewisten verloren mehr als 300 Tote. Die Verluste des UPA-Bataillons: 7 Gefallene, 14 Verwundete. Das Bataillon erbeutete viele Waffen.

5.) Am 27.4.1944 zerschlug ein Bataillon der UPA im Walde bei Leczyn (p 551) im Gebiet Kostopol ein Regiment der NKWD-Truppen. Der Feind ließ auf dem Schlachtfelde 300 Leichen von NKWD-isten zurück und hatte 150 Verwundete. Die Verluste des Bataillons: 40 Kosaken.

Die schweren Kämpfe mit den NKWD-Truppen in den nordwestlichen Gebieten der Ukraine dauern mit unverminderter Härte an. Die Abteilungen der UPA fügen dem Feinde schwere Verluste an Menschen und Material zu. In den Ostgebieten der Ukraine verstärkt sich ebenfalls die Gefechtsaktivität der UPA gegen die moskowitzischen bolschewistischen Imperialisten. Trotz des bolschewistischen Terrors unterstützt die Bevölkerung der Ostgebiete die UPA und tritt in ihre Reihen ein.

In ihrem Kampfe gegen die moskowitzisch-bolschewistischen Imperialisten hat die UPA sehr große Schwierigkeiten zu überwinden. Hierzu sind zu zählen: 1.) Das Fehlen der Voraussetzungen zur Heilung der Verwundeten, dazu das Fehlen von Arzneimitteln. 2.) Die schwere Verpflegungslage, hauptsächlich in den Ostgebieten, wo die bolschewistische Verwaltung das Hinterland vom wirtschaftlichen Standpunkt aus absichtlich ruiniert.

Trotz aller Schwierigkeiten im Kampfe kann behauptet werden, daß die militärische und moralische Lage in den nordwestlichen Gebieten der Ukraine vorzüglich ist.

Die Tatsache des Durchhaltens der UPA und der Entfaltung einer ausgedehnten Gefechtstätigkeit unter der bolschewistischen Besetzung in diese für die Ukraine wichtigen Augenblick, da die Bolschewisten die Atempause an der Front ausnutzten und zum Kampf gegen das ukrainische Volk nicht nur das NKWD, sondern auch die Rote Armee heranzogen - gibt die volle Veranlassung zu behaupten, daß die UPA ihre erste Phase der Festigung unter den Bedingungen der bolschewistischen Wirklichkeit erfolgreich hinter sich gebracht hat.

Die neue Offensive der Bolschewisten und die Konzentrierung ihrer Kräfte an der Front schaffen für die UPA viel bessere Möglichkeiten für ihre Gefechtstätigkeit, als bisher. Ausgerüstet mit der unbesiegbaren politischen Waffe der großen Idee der Freiheit der Völker und der Menschen, der Idee des Kampfes für den Unabhängigen, Geintenen Ukrainischen Staat und die unabhängigen Staaten der unterdrückten Völker Osteuropas und Asiens, wächst die Kraft der UPA von Tag zu Tag in dem Masse, wie die moskowitzisch-bolschewistischen Imperialisten ihre Kräfte im imperialistischen Völkerringen verbrauchen.

Für die Ukraine ist die UPA das einzige, vereinigende Zentrum aller revolutionären militärischen Kräfte des ukrainischen Volkes, der Keim der künftigen Armee des Ukrainischen Unabhängigen Geintenen Staates. Im Kampfe um die Ukraine werden die moskowitzischen und bolschewistischen Imperialisten alle Anstrengungen machen, um mit allen Mitteln die UPA zu vernichten: durch Provokation und List und schließlich durch die bewaffneten Kräfte ihrer Divisionen. Doch das Leben zeigt, daß die UPA nicht zu vernichten ist, wie auch der Wille des ukrainischen Volkes zur eigenen Staatlichkeit nicht vernichtet werden kann.

Das ukrainische Volk weiß, daß die UPA der Weg zur Freiheit und Unabhängigkeit ist und von diesem richtigen Wege wird es selbst unter dem größten Druck der Feinde nicht abweichen.

Mz.

U n t e r s t e l l u n g s v e r h ä l t n i s

der in Schriftwechsel erwähnten OUN - Leute.

W e h r b e z i r k I I
Stellvortr. Kommandeur:B o g d a nV e r b i n d u n g s l e u t eJ a s n y
L i s a jL i z a rP e r e b i j n o s sN e t s c h a jV e r b i n d u n g s l e u t eN u s s j a
I r k a
L i d aL e n b e r gV i k t o rE l e k t r o nW j u n

(Werkstätte)

B i d a
(Werkstätte)

I r k a

D u b e n k o
(Karpathen)S o n s t i g e :A n d r e j F ü h r e r m i t F u n k s e n d e r, o d e r
F u n k e r
K i r i l F ü h r e r, f o r d e r t F u n k e r i n e n
S c h p a k V e r p f l e g u n g s a n g e l e g e n h e i t e n
T e o f a n o w i t s c h F u n k f a c h m a n n
S t e p o w y .

BA R70 Poland /76

№ 35

Бої між УПА і радянськими парашутистами

Додаток
до повідомлення про ситуацію на Сході
№ 1156 від 16.08.1944 р.

Огляд становища ворога (банд) № 520

1) Група армій "Південна Україна".

Групи парашутистів, скинуті в області Нарує (34 км на північний захід від Фоксані), можна було частково знешкодити. Під час очищення лісу (12 км на північний схід від Каларас-Тарт) було арештовано якусь кількість цивільних, запідозрених у співпраці з бандами.

2) Група армій "Північна Україна" і командування генерального губернаторства.

На південний захід від Мукачева зафіксовано викид парашутистів. На території навколо Нодьберета (35 км на північний схід від Унгвар) з'явилися окремі бандити, які чинять розбійні напади.

У Карпатах національно-українські загони УПА посилили боротьбу проти радянських банд і парашутистів. Останнім часом УПА знешкодила біля 1 500 радянських парашутистів. На південь від Старого Самбора розташований табір вишколу УПА.

На південний схід і північ від Кракова бандити нападають на транспортні засоби. На північний захід від Кельци 30-40 бандитів напали на вантажну колону.

Вторгнення багатьох американських літаків з південного напрямку в повітряні простори Тарнова і Ченстохови, очевидно, послужили постачанню банд.

Anlage
zum Lagebericht Ost
Nr. 1136 vom 16.3.1944.

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 520.

1.) Heeresgruppe Südukraine:

In Gegend Naruja (34 km NW Focsani) abgesetzte Fallschirmspringergruppen konnten teilweise unschädlich gemacht werden. Bei Säuberung des Waldes 12 km NO Oslarasi-Tg. wurde eine Anzahl bandenverdächtige Zivilisten festgenommen.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W.K.Kdo. Gen.Gouv.1

SW Munkacs wurde Absetzen von Fallschirmspringern festgestellt. Auftreten und Raubüberfälle von Einzelbanditen im Raum um Nagyberozna (35 km NNO Ungvár)

Im Karpatengebiet verstärkte Bekämpfung sowjetischer Bandengruppen und Fallschirmspringer durch nat.-ukr. (UPA) Banden. UPA soll angeblich in der letzten Zeit 1.500 sowjetische Fallschirmspringer unschädlich gemacht haben. S Staryje-Sambor befindet sich UPA-Ausbildungslager.

SO und N Krakau Banditenüberfälle auf Fahrzeuge. NW Kielce wurde eine Ekw.-Kolonne von 30-40 Banditen überfallen.

Einflug mehrerer amerikanischer Flugzeuge aus S-Richtung in die Räume Tarnow und Tschernochow diente vermutlich zur Bandenversorgung.

3.) Heeresgruppe Mittel:

Im Waldgebiet N Petrikau befinden sich etwa 300 nat.-polnische Banditen in kleineren Kampfgruppen. Banditen haben im gleichen Raum sich aufhaltende wilde Banden vernichtet. Zwischen Petrikau und Tomaschow sollen Banden Verstärkung durch 3-400 Reservisten erhalten haben. 700 Mann starke nat.-polnische Bande rückte aus Raum N Opoczno nach NO in Richtung auf Nowolasto, wo sich weitere Bandengruppen sammeln sollen, ab. Etwa 300 Banditen raubten in Gegend 15 km W Opoczno eine größere Anzahl Pferde und Vieh und plünderten Wohnungen der Volksdeutschen.

In Warschau laufender Versorgungsabwurf durch englische Flugzeuge. Aufstandsleitung in Warschau gab Befehl, mit allen verfü-

№ 36

Розміщення “банд”. Бої між українськими партизанами і УПА на Засянні

Додаток

до повідомлення про ситуацію на Сході
№ 1158 від 18.08.1944 р.

Огляд становища ворога (банд) № 522

1) Група армій “Південна Україна”^{ж*}

На території на південний захід від Кишинева тривають розбійні напади менших груп бандитів. Під час проведення іншого заходу чистки на території за 35 км на захід від Кишинева бандити мали втрати вбитими і пораненими. На південь від Редені (20 км на північний захід від Каларас-Тарг) бандити знищили телефонний зв'язок.

Виведено з бою численні саботажні групи та групи лазутчиків, особливо на території на захід від залізничної колії Роман—Фоксані.

2) Група армій “Північна Україна” і командування генерального губернаторства.

Сильні національні українські банди (УПА) збираються у своїх таборах вишколу на території навколо Турки. За повідомленням довіреної особи, радянські банди, що перебувають на південному сході від Сянока, налічують близько 4-5 тис. чоловік. Напад на штаб-квартиру советів (35 км на південний схід від Сянока), здійснений на початку серпня при значних взаємних кривавих втратах, УПА мусила припинити через нестачу боєприпасів. Частини радянських банд силою 1,5-2 тис. чоловік повернули в напрямку Кросна, де об'єдналися з польськими бандами. На схід від Барвінка (на північ від Дукла-переходу) перебуває радянська група у складі 300 чоловік, яку наприкінці липня повинні знешкодити парашутисти.

Напад менших бандитських груп на вокзал (25 км на північ від Наймаркта) відвернув особливий склад будівельно-монтажного поїзда. На північ від Нового Санча бандити напали на

місце розквартирування командування зі збору врожаю і заготівлі. Сильні національно-польські бандитські сили збираються на південь від Дембці, на південний схід від Тарнова і на схід від Бохні. За свідченням довіреної особи, в населених пунктах на схід від Бохні члени національно-польського руху опору повинні отримати розпорядження і зібратись у Бохні, звідки їх нібито направлятимуть далі на територію Медова.

За повідомленням довіреної особи, проводилися маневри сильніших національно-польських бандитських груп з областей Кракова і Медова на північний схід. Біля Бузька підтверджено перебування банди "Маслянка" (радикально ліво настроений селянський батальйон) у складі 300 чоловік, при якій перебувала більша кількість радянських полонених і парашутистів.

Англійські літаки, що проникали в повітряний простір Кракова, Тарнова і Пінчова з південного напрямку, постачали бандам продовольство.

Anlage
 aus Kr. Bericht Ost
 Nr. 1152 vom 18. 8. 1944

F e i n d l a g e (Banden) Nr. 522.

1.) Heeresgruppe Südukraine.

Im Raum SW und W Kischinew Raubüberfälle durch kleinere Banditengruppen. Bei eigenem Säuberungsunternehmen in Gegend 35 km W Kischinew hatten Banditen Verluste an Toten und Verwundeten. S Rodeni (20 km NNW Calarasi Targ) zerstörten Banditen Fernsprechleitung.

Absetzen zahlreicher Sabotage- und Kundschaftergruppen besonders im Raum W der Bahnlinie Roman-Focsani.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W.Kr.Kdo. Gen.Gouv.1

Starke nat.-ukr. (UPA)Banden sammeln in ihren Ausbildungslagern im Raum um Turka. Nach V-Mann Meldung betragen die im Raum SO Sanok befindlichen sowj. Bandenkkräfte etwa 4-5000 Mann. UPA-Angriff auf Stabsquartier der Sowjets in Gegend 35 km SO Sanok Anfang August mußte bei beiderseitigen beträchtlichen blutigen Verlusten durch die UPA infolge Munitionsmangel abgebrochen werden. Teile der sowj. Banden in Stärke von 1500-2000 Mann rückten in Richtung Krosno ab, wo sie sich mit polnischen Banden vereinigten. O Barwinok (N Dukla-paß) hält sich 300 Mann starke sowj. Bandengruppe auf, die Ende Juli mit Fallschirmen abgesetzt worden sein soll.

Überfall kleinerer Bandengruppe auf Bahnhof 25 km N Neumarkt wurde von Besatzung eines OT-Bauzuges abgewiesen. N Ngu Sandez überfielen Banditen Unterkünfte eines Ernte-Erfassungskommandos. S Dobica, SO Turnow und O Bochnia sammeln sich stärkere nat.-poln. Bandenkkräfte. Nach V-Mann Meldung sollen die Angehörigen der nat.-poln. Widerstandsbewegung in Ortschaften O Bochnia Anweisung erhalten haben, sich in Bochnia zu sammeln, von wo sie angeblich in die Gegend von Miedow weitergeleitet worden.

V-Mann Meldungen zufolge Bewegung stärkerer nat.-poln. Bandengruppen aus dem Raum Krakau, Miedow nach NO. Bei Busko wurde 300 Mann starke Bande "Maslanka" (linksradikal eingestellte Bauernbatle. bei der sich eine größere Anzahl sowj.Kgf. und Fallschirmspringer aufhalten soll, bestätigt.

In die Räume Krakau, Turnow und Pinczow aus S-Richtung einfliegende englische Flugzeuge führten Bandenversorgung durch.

- 2 -

BA-MA RH 2/v. 1946

№ 37

Інструкція про ставлення до УПА. Домовленості тільки місцевого характеру

Відпис

Штаб-квартира, 18 серпня 1944 р.

Верховне командування
групи військ “Північна Україна”
Відділ Іс/А.О. (Аbw) № 5163/44g

Стосовно: ставлення до національно-українського визвольного руху (УПА).

Посилання: пам’ятка про ставлення до УПА. Додаток до верховного командування групи військ “Північна Україна”. Відділ Іа № 1875/44 geh від 20.04.1944 р.*

Більшість загонів УПА ведуть боротьбу в радянському тилу проти більшовиків. Для того, щоб підсилити цю боротьбу, керівництво УПА хоче у нашому тилу ввести в бій свої з’єднання для боротьби проти більшовиків. Тому група військ повинна дотримуватися таких директив:

1. До українського населення потрібно ставитися коректно, якщо воно не виявляє ворожих настроїв. Слід очікувати обманливих маневрів з радянського чи польського боку.

2. На підрозділи УПА (вираз “банда” вживати не слід), які зі свого боку поведуться мирно, не потрібно нападати.

3. До цього часу підписаних з УПА угод можна дотримуватися, якщо вони стосуються лише місцевих регулювань. На прохання місцевого керівництва УПА можуть бути підписані подальші угоди, які також слугуватимуть залагодженню тільки місцевих відносин між УПА та вермахтом.

Так, наприклад, місцевою угодою може бути визначено село або ліс, що тривалий час не зайнятий німецькими

* Див. документ № 13 (Додаток).

збройними силами, в якому перебувають озброєні підрозділи УПА під командуванням відповідного керівника.

4. Забороняється обговорювати політичні питання у місцевих угодах.

5. Місцевим німецьким військовим установам заборонено виконання будь-яких робіт, постачання зброї, вишкіл.

6. Не дозволяється пропагандистське використання співпраці з УПА.

7. УПА постійно інформуватиме наші групи про ворожі пересування радянсько-польських банд. Потрібно турбуватися про розтлумачення та передачу цих повідомлень, вказуючи першоджерело.

8. Всі укладені з УПА угоди чи обговорення загального значення, а також інші важливі події, повинні повідомлятися із зазначенням області дії, якщо можливо, по радіо на службовому шляху Іс. Вести переговори може лише офіцер, вишколений у службі Іс.

За верховне командування групи військ
на чернетці
Шеф генерального штабу
Підпис: фон Ксиляндер,
генерал-майор

114/11
Abschrift.

10

Oberkommando der Heeresgruppe Nordukraine H.Qu., den 18. August 1944.

Abt. Io/A.O. (Abw) Nr. 5163/44 g

Betr.: Verhalten gegenüber der nationalukrainischen
Freiheitsbewegung (UPA).

Bezug: Merkblatt über Verhalten gegenüber der UPA.

Anlage zu Obkdo.H.Gruppe Nordukraine Abt.
Ia Nr. 1875/44 geh. vom 20.4.1944.

Die Mehrzahl der UPA-Einheiten steht im sowjetischen Hinterland im Kampf gegen die Bolschewisten. Um diesen Kampf zu verstärken, will die Führung der UPA ihre Verbände auch im eigenen Hinterland zum Kampf gegen die Bolschewisten einsetzen. Die Truppe hat daher folgende Richtlinien zu beachten:

1. Die ukrainische Bevölkerung ist korrekt zu behandeln, sofern sie nicht feindliche Einstellung zeigt. Mit Täuschungsmänavern seitens sowjetischer oder polnischer Seite muß gerechnet werden.

2. ~~UPA-Einheiten (sow. Ausdruck) sind nicht zu gefährden~~
die sich ihrerseits friedlich verhalten, sind nicht anzugreifen.

Bisher mit UPA abgeschlossene örtliche Abkommen können bestehen bleiben, soweit sie nur örtliche Regelungen betreffen. Auf Ansuchen örtlicher UPA-Führung können weitere Abkommen geschlossen werden, die aber ebenfalls nur der Regelung örtlicher Beziehungen zwischen Wehrmacht und UPA dienen.

So kann z.B. durch örtliche Abkommen ein Dorf oder Wald bestimmt werden, der nicht dauernd von der Wehrmacht belegt wird, in dem sich bewaffnete UPA-Einheiten unter einem verantwortlichen Führer aufhalten.

4. In Besprechungen oder örtlichen Abkommen politische Fragen zu behandeln, ist verboten.
5. Irgendwelche Leistungen, wie Waffenlieferungen, Stellung von Ausbildung sind örtlichen deutschen Stellen verboten
6. Propagandistische Herausstellung der Zusammenarbeit mit UPA hat zu unterbleiben.
7. Die UPA wird die eigene Truppe laufend über Feindbewegun-

25

gen und sowj.-poln. Banden unterrichten. Für Auswertung und Weiterleitung dieser Meldungen unter uellenangabe ist Sorge zu tragen.

3. Sämtliche mit UPA getroffenen Vereinbarungen oder sonstige Besprechungen von allgemeiner Bedeutung sind unter Angabe des Geltungsbereiches, gegebenenfalls durch FS auf IC-Dienstweg zu melden, desgleichen sonstige wichtige Vorkommnisse. Verhandlungen sind möglichst nur durch einen im Ic-Dienst geschulten Offizier zu führen.

Für das Oberkommando der Heeresgruppe
Der Chef des Generalstabes

Im Entwurf
gez. von Kylinder
Generalmajor.

26

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 38

Домовленість в районі Турки. Подальші інструкції про ставлення до УПА

Відпис

Штаб-квартира, 18 серпня 1944 р.

Верховне командування
групи армій “Північна Україна”
Відділ Іс /А.О. (Abw) № 5164/44g

Стосовно: переговорів з УПА.

Виписано з повідомлення Іа № 1875/44 від 20.04.1944 р.

Додаток: 1.

1. 11 серпня 1944 р. в районі Турки з уповноваженою особою УПА була укладена тимчасова угода, важливими пунктами якої є:

- а) УПА не буде нападати на німецькі збройні сили, якщо вони, у свою чергу, не нападуть на УПА;
- б) у місцевих угодах з'ясовуються технічні питання до попереднього пункту між місцевими німецькими відповідальними та відповідальними УПА. Жодні основні, передовсім політичні, питання при цьому не порушуються;
- в) уповноважена особа УПА налагоджує зв'язок між фронтовою розвідкою 202 та штабом зв'язку УПА в районі Криниці з метою відновлення центральних переговорів;
- г) УПА повідомляє місцевим установам вермахту про становище банд з цього боку фронту і прискорює переправлення солдатів, які відбилися від своєї частини, з території Львова.

14 серпня відновилися центральні переговори зі штабом зв'язку, а 12 серпня була передана зброя.

2. Проте для подальшого співробітництва повинно братися до уваги, всупереч угоді, те, що **УПА працює виключно для власних, а не для німецьких інтересів**. Беручи до уваги точку зору її членів, особливо в Східній Україні, УПА змушена дати можливість налагодити зв'язок з німецькими установами не як справжнє співробітництво, а лише як тактичні заходи.

3. У всякому разі слід позбутися враження, що підрозділи УПА здійснюють завдання німецьких команд у німецьких інтересах. З цієї самої причини не потрібно давати ніяких бойових завдань під час переговорів з місцевими підрозділами УПА. У галузі інформаційної служби слід, по можливості, відмовлятися від категоричних завдань.

4. Політичні розмови взагалі не повинні проводитися.

5. Пропозиції УПА боротися проти банд або здійснювати акти саботажу в радянському тилу не слід відхиляти, але в жодному разі не пропонувати або використовувати в пропаганді.

Перевірка місцевих угод з метою запобігання прониканню більшовицьких банд буде здійснюватися провідною у справах УПА польовою командою 202 фронтової розвідки та другою групою фронтової розвідки.

6. Під час укладання угод будь-якого виду з підрозділами УПА треба впевнитися, що:

а) переговори проводяться, по можливості, офіцером, вишколеним Іс-службою. До цих переговорів має бути залучений відповідальний за II групу фронтової розвідки;

б) всі укладені угоди або проведені переговори передаються до відома відділу Іс АОК, щоб здійснювати єдине керування.

7. Передача цих повідомлень у деталях підрозділам заборонена.

Роздрук виданого групою військ наказу до безпосередньо підлеглих підрозділів про ставлення до УПА додається для відповідної реалізації.

За головнокомандування групи військ
Начальник генерального штабу
Підпис на чернетці:
генерал-майор фон Ксиляндер

За правильність
Підпис:
підполковник

За правильність копії:
секретар штабу
Розподільувач:
(...)

114-a) Handwritten
K u s c h r i f t

9

Oberkommando der Heeresgruppe Nordukraine H.Qu., den 18. August 1944
Abt. Io/A.O. (Abw) Nr. 5164/44 g

Betr.: Verhandlungen mit der UPA.
Bezug: Schr. Ia Nr. 1875/44 geh. vom 20.4.44.
Anl.: 1

Π b
b

- 1.) Am 11.8.1944 wurde im Raum Turka ein vorläufiges Abkommen mit einem Beauftragten der UPA abgeschlossen, dessen wesentliche Punkte folgende sind:
 - a) Die UPA greift die deutsche Wehrmacht nicht an, wenn sie nicht angegriffen wird und umgekehrt,
 - b) in örtlichen Vereinbarungen werden zwischen örtlichen deutschen und UPA-Stellen technische Fragen zu Punkt a) geklärt. Irgendwelche grundsätzlichen, vor allem politische Fragen werden hierbei nicht berührt.
 - c) Der Beauftragte der UPA stellt Verbindung zwischen Frontaufklärungskommando 202 und Verbindungsstab der UPA im Raum Krynica her zwecks Aufnahme zentraler Verhandlungen,
 - d) die UPA unterrichtet örtliche Wehrmachtsstellen über die Bandenlage diesseits der HKL und intensiviert Durchschleusung versprengter aus dem Raum Lemberg.Am 14.8. wurden zentrale Verhandlungen mit dem Verbindungsstab aufgenommen und am 12.8. Waffen übergeben.

- 2.) Für die weitere Zusammenarbeit muss jedoch trotz Abkommens besichert werden, dass die UPA nach wie vor ausschliesslich für eigenes, nicht für deutsches Interesse arbeitet. Im Hinblick auf Einstellung ihrer Mitglieder besonders in der Ostukraine ist die UPA gezwungen, die Verbindungsaufnahme mit deutschen Stellen nur als taktische Massnahme nicht aber als wirkliche Zusammenarbeit erscheinen zu lassen.

Es muss daher auf jeden Fall der Eindruck vermieden werden, dass Einheiten der UPA in deutschem Interesse Aufträge deutscher Stellen durchführen. Aus demselben Grunde sind bei Verhandlungen mit örtlichen UPA-Stellen keine Kampfaufträge zu erteilen. Auch auf dem Gebiete des Nachrichtendienstes ist möglichst von einer ausdrücklichen Auftragserteilung abzu-
sehen.

- 4.) Politische Gespräche dürfen überhaupt nicht geführt werden.

- 5.) UPA-Angebote, gegen Banden zu kämpfen oder S-Akte im sowjetischen Hinterland auszuführen, sind nicht abzulehnen, auf keinen Fall aber zu ~~fordern~~ oder propagandistisch herauszustellen.

Eine Überprüfung der örtlichen Abkommen, insbesondere um Einschleicherung bolschewistischer Banden zu verhindern, wird durch das in UPA-Angelegenheiten federführende Frontaufklärungskommando 202 und die Iler-Frontaufklärungstruppe erfolgen

21 - 2 -

- 6.) Bei Abmachungen irgendwelcher Art mit UPA-Einheiten ist sicherzustellen, dass
- a) möglichst ein mit Io-Dienst geschulter Offizier die Verhandlungen führt, bei der der zuständige Iier-Frontaufklärungstrupp einzuschalten ist,
 - b) alle getroffenen Abkommen bzw. durchgeführten Verhandlungen zur Kenntnis der Io der AOK gelangen, um eine einheitliche Steuerung zu ermöglichen.
- 7.) Eine Weitergabe dieser Unterrichtungen im einzelnen an unterstellte Teile ist verboten.
- Abdruck eines von der Heeresgruppe an unmittelbar unterstellte Truppen herausgegebenen Befehls über Verhalten gegenüber der UPA ist zur entsprechenden Verwertung beigelegt.

Für das Oberkommando der Heeresgruppe
Der Chef des Generalstabes

Im Entwurf gez.:
von Xyländer
Generalmajor.

Für die Richtigkeit
gez.: Unterschrift
Oberstleutnant

F.d.R.d.A.:
Stabschefin

Verteiler:

Armeen
D.V.St.6
Nachrichtlich:
OKW/WFSt/Ic
OKH/H Wes Abt. (Abw)
OKH/GenStdH/Gen Qu
Leistst. II f. Fr. Aufkl.
RSHA/Mil Amt 2 x
V.O.B.d.S. 2 x (BdS u. Kds)
H.Gr. Südukr.
F.A.Kdo. 202 5x
F.A.Kdo. 101 5x
F.A.Kdo. 305 7x

№ 39

“Дисципліна в УПА варта визнання”

11б

18.08.1944 р.

Витяг з місячного звіту польової жандармерії. (червень 1944 р. - № 1727/44)

“Ставлення УПА до німецьких збройних сил є в основному вичікувальним і стриманим. Останнім часом все-таки збільшується кількість нападів на окремих німецьких солдатів, транспортні засоби і малі підрозділи. У деяких випадках у німецьких солдатів забирали зброю і боеприпаси, в інших — брали в полон.

У відповідь на німецькі вербування та розпорядження про охоплення робочої сили і вступ у легіон добровольців СС “Галичина” УПА мобілізує молодих чоловіків в областях, захоплених нею. На протипагу радянським бандам УПА має в своєму розпорядженні прекрасний особовий склад. Дисципліна в УПА варта визнання.

Розвідка УПА наштовхується на великі труднощі, оскільки довірених людей зі Східної України здебільшого розпізнають і або відсилають назад, або, якщо з'ясовується їхнє завдання, знищують”.

Витяг з NAL Ost 12/8 - Chef HNW/LNA № 265/44 gK(2) від 12.08.1944 р.

“У повідомленнях знову доповідають про вибухи на відтинку залізничної колії, що проходить від Любомля на захід (аж до Бугу), які вчинені, найімовірніше, бандами УПА (порівняйте NAL 11/8).

Нез'ясована банда УПА:
за радіоповідомленням від 11.08 у лісі біля Стар-Красника
(4 км на схід від Красника)
(порівняйте NAL 9/8).

Нез'ясована банда УПА:

у кількості біля 600 чоловік на відтинку Нівочин (15 км на південний захід від Станіслава) — Лісівка (20 км на південний захід). Точніше місце дислокації повинно бути повідомлено по радіо 18-ї армії.

Банди в тилу червоної армії.

За повідомленням укріплений табір банди, про яку доповідалося в NAL 15/8, оточено і атаковано в лісі біля Смоляри-Світязькі (27 км на північний захід від Любомля) 15.08.1944 р. Ліс у 20-ти кілометрах на північний захід від Любомля був прочесаний 15.08.1944 р. зі сходу на захід у напрямку Смоляри-Світязькі. Штабів і банд не виявлено”.

(...)

IIB

748 (14-d)

11
18.8.1944

Auszug aus Monatsbericht GFP Juni 44 Nr. 1721/44 geh. HFPCh vom 3.8.

"Das Verhalten der UPA der deutschen Wehrmacht gegenüber ist im allgemeinen noch abwartend und zurückhaltend. In letzter Zeit häufen sich jedoch die Überfälle auf einzelne deutsche Soldaten, Einzelfahrzeuge und kleine Kommandos. In einigen Fällen wurden die deutschen Soldaten ihrer Waffen und Ausrüstung beraubt, in anderen erfolgte Gefangennahme.

Als Gegenmassnahme zu den deutschen Werbungen und Anordnungen für den Arbeitseinsatz und den Eintritt in die SS-Freiwilligen-Legion "Galizien" mobilisiert die UPA die jungen Männer in den von ihr beherrschten Gebieten. Die UPA verfügt im Gegensatz zu den sowjetischen Banden über ausgezeichnetes Menschenmaterial. Ihre Disziplin ist anerkennenswert.

Die Erkundung der UPA stösst auf grosse Schwierigkeiten, da V-Leute aus der Ostukraine meist als solche erkannt und entweder zurückgeschickt oder - falls ihre Aufgabe erkannt wird - unschädlich gemacht werden." *qu*

Auszug aus NAL Ost 12/8 - Chef HNW/LNA Nr. 265/44 gK.(2) v. 12.8.1944/1

"In Sprüchen werden erneut Sprengungen an der von Luboml nach W (bis zum Bug) führenden Eisenbahnstrecke vermtl. durch UPA-Banden gemeldet (vgl. NAL 11/8).

b.w.

19

71a

Ungedentete UPA-Banden nach Spruch vom 11.8. im Wald bei Star Krasnik (4 km O Krasnik) (vgl. NAL 9/8).

Ungedentete UPA-Bande: in Stärke von etwa 600 Mann nach Spruch im Abschnitt Niewoczyn (1² km WSW Stanislau) - Lesiowka (20 km WSW). Genauer Standort sollt nach gleichem Spruch der 18. Armee gemeldet werden." *qu*

Banden im rückw. Gebiet der R.A.:

Nach Spruch wurde das befestigte Lager der in NAL 15/8 gemeldeten Bande im Walde bei Smolary - Switazskie (27 km NW Luboml) am 15.8. umringelt und angegriffen.

Der Wald 20 km NW Luboml wurde am 15.8. von S nach W in Richtung Smolary - Stolenskie (25 km NW Luboml) durchgehämmt.

Stäbe und Bandenfeststellungen liegen nicht vor.

(NAL Ost 16/8 - Chef HNW/LNA vom 16.8.44 - Nr. 270/44 gKdos.(2.) *qu* 9

20

BA-MA RH 2/v. 2545

187

№ 40

Дії УПА від Делятина до Турки

Додаток
до повідомлення про становище на Сході
№ 1163 від 21.08.1944 р.

Становище ворога (банд) № 525

1) Група армій “Південна Україна”.

Бандити замінували дороги за 30 км в південно-західному напрямку від Кишинева.

2) Група армій “Північна Україна” і командування генерал-губернаторства.

У районі Жаб'є—Ворохта—Космач (40 км на південь-південь-схід, 25 км на південь-схід або 25 км на південь-південь-захід від Делятина) УПА (національно-українська повстанська армія) проводить призов придатного до військової служби населення. У цьому ж районі начебто перебуває приблизно три тисячі добре озброєних національно-українських бандитів. На південь від Кирисмези (південний захід Татарського перевалу) було виявлено десант у складі близько 30 радянських парашутистів.

Для боротьби з однією радянською бандою в районі, що за 20 км на захід від Турки, виступив вишколений підрозділ УПА. В околиці Балигорода (25 км на південь від Санока) польсько-радянська банда чисельністю 3-5 тис. чоловік безперервно отримує підкріплення через парашутистів.

У Східній Словаччині невеликі бандитські групи збираються в районі за 25-50 км на схід і 30 км на північ від Пряшева. Завданням бандитів є повільне загородження доріг на Дуклянському перевалі. Згідно з повідомленням контррозвідки, начебто близько 2 тис. парашутистів висаджено для захоплення Дуклянського перевалу. На північ від Вранова (35 км на схід-південь-схід від Пряшева) спостерігалися стрибки шпигунів з парашутами. Словацька мостова охорона запобігла спробам сильніших банд підірвати мости між Врановом і Зодем. У районі

Бохнія—Новий Санч—Ясло—Дембіца з'явилися національно-польські, а також радянські бандитські групи. У національно-польській банді чисельністю 500 чоловік, розташованій на південний схід від Тарнова, нібито знаходяться два польські генерали.

У районі Єджеюв—Конське—Островіц відбулися численні напади банд на транспортні засоби і колони. Згідно з повідомленнями служби безпеки, приблизно 3-5 тис. бандитів відступили з лісової місцевості на півдні і півночі від Стараховіц на захід до Варшави. На захід від Островіц встановлено пересування національно-польської банди чисельністю 300 чоловік у північному напрямку.

3) Група армій "Центр".

У Варшаві зростає міцність опору ворога. Власними силами вдалося заволодіти блоком будівель Технічної Вищої школи. При цьому було знищено понад 100 бандитів...

Anlage
Zum Lagebericht Ost
Nr. 1163 vom 21.2.1944.

Feindlage (Banden) Nr. 525.

1.) Heeresgruppe Südukraine:

Banditen vermuten Straßen 30 km SW Kischinew.

2.) Heeresgruppe Nordukraine und W.K.Kdo. Gen.Gouv.:

Im Raum Zabie - Worochna - Kosmaz (40 km SSO, 25 km SO bzw. 25 km SSW Delatyn) wird die wehrfähige Bevölkerung laufend durch die UPA (nat.-ukr. Aufstandsarmer) einberufen. Im gleichen Raum befinden sich angeblich etwa 3.000 Mann gut bewaffnete nat. ukr. Banditen. S Körsmoz (SW Tataren-Paß) wurde Absetzen von etwa 30 sowjetischen Fallschirmspringern festgestellt.

Zur Bekämpfung einer Sowjetbande in Gegend 20 km W Turka wurde eine Ausbildungs-Kp. der UPA dorthin verlegt. Im Raum um Seligrod (25 km S Sanok) befindliche 3-5.000 Mann starke polnisch-sowjetische Banden erhält laufend Verstärkung durch Fallschirmspringer.

In der Ost-Slowakei verteilte kleinere Bandengruppen sammeln sich in den Ránonen 25 - 50 km O und 30 km N Preschau. Auftrag der Banditen langsame Sperrung der Dukla-Paßstraßen. Nach Abwehrmeldung sollen etwa 2.000 weitere Fallschirmspringer zur Besetzung des Dukla-Passes abgesetzt werden. N Vranov (35 km OSO Preschau) wurde Absprung von Agenten beobachtet. Versuche stärkerer Banden, Brücken zwischen Vranov und Sol zu sprengen, wurden von slowakischen Erdkonvachon verhindert. Im Raum Bochnia - Neu-Sandez - Jaslo - Debica Auftreten nat.-polnischer sowie sowjetischer Bandengruppen. Bei 500 Mann starker nat.-polnischer Bande SO Ternow sollen sich angeblich 2 polnische Generäle befinden.

Im Raum Jedrzejew - Konklic - Ostrowice zahlreiche Bandenüberfälle auf Fahrzeuge und Kolonnen. Nach SD-Meldungen rückten etwa 3-5.000 Banditen aus dem Waldgebiet S und N Starachowice nach W mit dem Ziel Warschau ab. W Ostrowice wurde Bewegung einer 300 Mann starken nat.-polnischen Bande in W-Richtung festgestellt.

3.) Heeresgruppe Mitte:

In Warschau nimmt die Härte des Feindwiderstands zu. Eigenen Kräften gelang es den Block der Technischen Hochschule in Besitz zu nehmen. Hierbei wurden mehrere 100 Banditen vernichtet und über

- 2 -

BA-MA RH 2/v. 1946

№ 41

Зброя, яку могли б передати для УПА

Головнокомандування військ Генеральний штаб армії Генеральний квартирмейстер Відділ: воєнне управління (кв. 4) №11/1630/44 г. Kdos	Штаб-квартира головнокомандування, 23.08.1944 р. 4 примірники 2-й примірник
--	---

Відношення: головнокомандування групи армій “Північна Україна”, відділ Іс/АО (Abw).
№ 664/44 таємна справа командування від 13.08.1944 р.
Стосовно: УПА.

Головнокомандуванню
групи армій “Північна Україна”

До пункту 5 листа, останній абзац якого стосується цієї справи, пересилаємо нижчеподаний витяг з оцінки генеральної квартири (відділ III) щодо питання про спорядження УПА:

I. ...

II. ...

III. *Вид зброї:*

1. *Трофейна зброя.*

В основному потрібна для спорядження трофейна зброя російського походження:

а) *російські рушниці:*

у нашому розпорядженні є приблизно 2 тис. російських самозарядних рушниць з 600—700 тис. боєприпасів. Іншу зброю треба вилучити зі східних підрозділів. Звукопоглиначів для рушниць немає;

б) *російські автомати:*

у розпорядженні є приблизно 3 тис. шт.; однак барабани наявні лише для малої частини. Запаси боєприпасів становлять близько 60 тис. патронів, а це зовсім недостатньо;

в) *п'ятисантиметрові гранатомети:*
у розпорядженні є 500 штук з приблизно 5 тис. боєприпасів;

г) *російські ручні гранати.*

2. *Німецька зброя і технічне устаткування:*

а) *ручні гранати:* вже тепер їх беруть із запасів групи армій;

б) *підривні засоби:* підривні шашки і запалювальні засоби всіх видів, які були запроваджені в німецькій армії;

в) *протипіхотні міни.*

За дорученням
полковник і начальник відділу

14-dll 779 *Handwritten* - *12*
 Gen. St. & K. - Gen. St.
 K. Kriegsverw. (Gr. 4)
 Nr. II / 1630/44 g. Kdos.
 4 Ausfertigungen
 3. Ausfertigung *(71)*
 3
 Besug: Obhdo. d. N. Gr. Nordukraine Abt. Ia/A. O. (Abw.)
 Nr. 664/44 g. Kdos. vom 13.8.1944.
 Vetr.: UPA.

An
 Obhdo. d. N. Gr. Nordukraine

In Ziffer 5) des Besugschreibens, letzter Absatz, wird nachstehender Antrag aus der Stellungnahme Genqu/Abt. III zur Frage der Ausstattung der UPA übersandt:

- I.
- II.

III. Art der Waffen:

1) Beute-Waffen:

In der Hauptsache sind für die Ausstattung Beutewaffen russischer Herkunft erforderlich.

- a) Russische Gewehre:
 Verfügbar etwa 2000 russische Selbstladegewehre mit 6 - 700 000 Schuß Gewehrpatronen.
 Weitere Waffen müßten aus Osteinheiten herausgezogen werden. Schalldämpfer für Gewehre nicht verfügbar.
- b) Russische MP.
 Etwa 3000 Stück verfügbar; Trommeln sind jedoch nur für einen kleinen Teil vorhanden. Munitionsbestände etwa 60 000 Schuß, also völlig unzureichend.
- c) 5 cm (r) Gr.Wf.
 900 Stück mit etwa 5000 Schuß Patronen verfügbar.
- d) russische Handgranaten.

2) Deutsche Waffen und Geräte:

- a) Handgranaten: werden schon jetzt aus Beständen der H.Gr. laufend entnommen.
- b) Sprengmittel: die im deutschen Heer eingeführten Sprengkörper und Zündmittel aller Art.
- c) Schützenminen.

I.A.

Oberst i.G. u. Abt. Chef

Handwritten notes:
 ...
 ...
 ...

№ 42

Народ підтримує УПА, яка бореться за незалежну українську державу

Таємно

Відпис

324 відділення фронтової розвідки 1 вересня 1944 р.
при 6-у німецькому штабі зв'язку
при королівському угорському
1-у верховному командуванні армії

Переклад з російської

Донесення агента "Оленя" про розвиток українського питання

Останнім часом надходить все більше повідомлень стосовно українського національного руху на території, окупованій совами, з яких чітко виявляється, що цей рух набув надзвичайно великих розмірів і у теперішній військово-політичній ситуації являє собою дуже суттєвий фактор і силу, спрямовану проти більшовизму, яку необхідно сприймати надзвичайно серйозно. Для характеристики цієї сили наводяться наступні факти:

1. Радянські військовополонені, котрі потрапили у полон 4—6 днів назад, одностайно, без спеціального опитування, розповідали мені, що велику небезпеку для червоної армії становлять зараз українські партизани. У червоній армії прийнято називати цих партизанів "бандерівцями". Військовополонені, котрі мені це розповідали, були російської національності і крайнє вороже настроєними проти "руху Бандери", тому вони не мали в жодному разі потреби змальовувати силу українських партизанів більшою, ніж вона є фактично. Проте з їхніх розповідей однозначно випливає, що "бандерівці" не являють собою якісь банди грабіжників, а становлять цілком організовану армію, яка так і називається — УПА (Українська Повстанська Армія). Ця армія складається з українців, фанатично відданих своїй справі, котрі, хоча й недостатньо споряджені і погано

озброєні, в той же час викликають страх у підрозділів червоної армії, що в незначній кількості перебувають у Західній Україні. Ці підрозділи були частково винищені з надзвичайною жорстокістю.

Найважливішим є те, що ця армія **підтримується всім українським народом**, причому в ній, крім активних членів УПА, є ще численні співпрацівники і помічники руху.

Поряд із збройною **боротьбою УПА здійснює** велетенську роботу щодо **розкладання червоної армії** шляхом різних чинників пропаганди, що знаходить значний відгук у червоноармійців української національності. При цьому пропаганда УПА орієнтується не лише на українців у червоній армії, але і на солдатів інших національностей, до яких вона звертається їхньою мовою. УПА називає себе **захисницею всіх малих націй, поневолених більшовицькою Москвою**. В самій УПА існують підрозділи, які складаються з різних неукраїнських національностей, але, незважаючи на це, підпорядковуються наказам УПА. Про ступінь небезпеки, яка загрожує більшовизму з боку УПА, найкраще свідчить той факт, що в червоній армії зараз систематично проводяться політичні заняття з метою зобразити УПА в очах червоноармійців як звичайне грабіжницьке явище. Робляться спроби в такий спосіб принизити УПА перед червоноармійцями, тому її називають анархістським рухом типу махновщини і, крім того, “німецько-фашистською агентурою”.

Через це головний тягар більшовицького терору в Україні спрямований виключно проти тих людей, котрих підозрюють в тому, що вони є членами УПА. Щоб бути переслідуваним, вистачає підозри у симпатії до УПА.

Як тільки якусь українську місцевість окупує червона армія, розшуковуються і знищуються, в першу чергу, “бандерівці”, тобто всі активні українські елементи. Як наслідок цього, **при наближенні червоної армії села майже повністю звільняються від українців**, а населення втікає у ліси. Це відбувається передусім у західній частині України. Завдяки цьому склад УПА знову і знову поновлюється та розширюється. Військовополонені розповідали мені, що під час маршів вони натрапляли на численні села, які зовсім залишило населення.

2. Крім військовополонених російської національності, я розмовляв також з військовополоненими, що походили з тих частин України, які нещодавно були окуповані більшовиками. Після окупації територій, залишених німцями, **більшовики**

призвали на військову службу всіх чоловіків і сформували з них так звані штрафні батальйони, які відразу потрапляли на передову лінію фронту. Через це багато чоловіків ховаються, бо не мають бажання потрапити на фронт або бояться бути притягненими до відповідальності за свою співпрацю з німцями. Як наслідок, багато людей переховуються в лісах, бо для них немає жодного іншого виходу, крім боротьби з більшовицькою владою. Цих людей все більше залучає УПА, котра планомірно організовує цей рух у тилу більшовиків.

В усіх великих лісах України знаходяться такі загони, що хоч і не мають у даний момент великого значення, бо вони погано озброєні, однак їхня потенційна сила є дуже значною.

Більшовики неспроможні ліквідувати ці загони. За висловлюваннями військовополонених, у тилу радянського фронту взагалі немає радянських військ*. Такі обставини сприяють розгортанню боротьби проти більшовизму.

Загальний настрій населення в Україні щодо советів ворожий і збігається через це з ідейною спрямованістю УПА. Політичні лозунги УПА серед мас населення в Україні є дуже популярними. Пропаганда УПА у широкому обсязі здійснюється в Україні і, звичайно, не залишається без впливу. Характерним при цьому є наступне явище: хоча з боку УПА підкреслюється її повна незалежність від Німеччини, а навіть і вороже ставлення до неї, у найширших колах населення в Україні існує переконання, що УПА разом з німцями робить спільну справу проти більшовизму, що вождь українських націоналістів Бандера був звільнений німцями з-під арешту і зараз керує повстанським рухом в Україні**. Про співпрацю між УПА і Німеччиною говорить також і більшовицька пропаганда.

3. Двоє добровольців дивізії СС "Галичина", з якими я розмовляв після того, як цю дивізію розгромили більшовики, розповідали мені, що більша частина добровольців у дивізії вступила до її лав на основі наказу УПА. УПА, зокрема, видала наказ про те, що половина української молоді повинна йти у ліси, а інша половина — вступити до дивізії СС, щоб отримати

* Ця інформація не відповідає дійсності, бо існували численні війська НКВС.

** Степан Бандера був звільнений з концтабору Саксенгаузен лише 27 вересня 1944 р.

там повну німецьку військову підготовку, освоїти сучасну зброю і таким чином створити основу для майбутньої української армії*. Добровольці цієї дивізії СС оцінюють УПА як значно сильніший і суттєво важливіший фактор, ніж всі галицькі дивізії СС, разом узяті**.

Ці добровольці СС дуже високо оцінюють силу і організацію УПА та розраховують на те, що вона разом з національними дивізіями СС була б спроможна утримувати цілий український фронт***. Однак передумовою для цього вважають втілення політичних цілей УПА і проведення далекосяжних політичних заходів у сенсі ідейного доробку УПА.

Що стосується військового значення УПА, то мене запевнили, що вона була б навіть спроможна, при відповідній підтримці зброєю, завдати більшовикам в Україні поразки, бо змогла під своїми прапорами об'єднати мільйонну масу українського народу****.

Більша частина солдатів розбитої дивізії СС "Галичина", котра вижила, перейшла до УПА*****.

4. У той час, як я перебував у місцевій комендатурі в Г., прибуло багато німецьких солдатів і офіцерів, одягнених в український селянський одяг. Вони розповіли, що їх роззброїли, а українські партизани при відступі у район Карпат забрали їхню зброю та уніформу. За це їм дали селянський одяг і відпустили, вибачившись за завдані незручності такими словами: "Нам потрібна зброя для боротьби з більшовизмом, для цього ми забрали її у вас, бо ви самі не можете дійти до такої думки, щоб передати нам цю зброю".

* Інформація не відповідає дійсності. Вона поширювалася тими, хто хотів виправдати свою участь у дивізії СС "Галичина".

** Німці погодилися на існування лише однієї дивізії СС. Друга, яку створювали в 1945 р., не була повністю сформована.

*** Таких ідей в УПА взагалі не існувало.

**** Це зовсім не означало, що УПА була готова мобілізувати і озброїти один мільйон вояків.

***** Це не відповідає дійсності. Більша частина солдатів дивізії була перебита за фронтом окремими частинами НКВС, інші були взяті в полон. До УПА перейшло від 150 до 200 осіб. З оточення вирвалося від 1500 до 2000 осіб (із дивізії, яка налічувала понад 10 тис. вояків).

Про схожі події розповідали мені угорські солдати і офіцери.

5. Серед майже 20 радянських солдатів, що недавно потрапили у полон, з якими я міг порозмовляти у Г., не було жодної людини, яка б не знала про УПА та її боротьбу. Один з них розповів мені, що вперше зіткнувся з підрозділами УПА восени минулого року при взятті Києва советами, коли все місто було засипане листівками УПА, зміст яких справив незабутнє враження на червоноармійців. Він розповів мені, що між Коростинем і Житомиром були бої червоної армії з відділами УПА, з яких один підрозділ УПА налічував 3 тис. чоловік і мав навіть артилерію.

Що стосується чисельності УПА, всі одноставно переконані, що кількість озброєних членів УПА складає щонайменше півмільйона*, а у випадку мобілізації УПА спроможна виставити до двох і навіть до трьох мільйонів чоловік.

6. У квітні цього року один член української національної організації говорив мені, що УПА є вже такою важливою військово-політичною силою, що стала значним партнером у цій війні, бо іноземні сили вже більше не можуть не рахуватися з нею. Він запевнив мене, що в деяких колах Англії існує думка вступити у дипломатичний зв'язок з цією силою (УПА), бо у випадку можливого подальшого удару Англії проти більшовизму українське питання стане надзвичайно важливим для англійської політики. Від цієї ж особи я дізнався, що для встановлення цього контакту з Англією провідник УПА Максим Рубан (справжнє прізвище Лебедь) виїхав через Іспанію до Англії, де він у квітні цього року, очевидно, мав перебувати. Про результати його дипломатичної місії мені нічого невідомо.

Про політичні засади, які необхідно знати іноземній силі при встановленні зв'язку з УПА чи взагалі з українським національним рухом, я дізнався наступне:

- 1) УПА вимагає визнання української державної самостійності на етнічній українській території;
- 2) негайне створення українського уряду з основою на УПА;
- 3) негайна підтримка УПА наданням зброї та інших засобів для боротьби проти більшовизму;
- 4) під час переговорів з Німеччиною УПА вимагатиме, щоб всі, хто був арештований за національно-українську діяльність, були звільнені.

* Ця цифра перебільшена.

З цих моїх пояснень можна зробити наступні висновки.

Український антибільшовицький повстанський рух у формі УПА є фактором, з яким повинна рахуватися німецька армія, що на східному фронті в дійсності веде таку ж боротьбу проти того ж ворога.

Український антибільшовицький повстанський рух у формі УПА сьогодні є єдиним сильним рухом на Сході, спрямованим проти більшовизму, і єдиною реальною силою, яка могла б бути використана на користь німецької армії, щоб активізувати фронт у боротьбі на Сході.

Практична перевага над більшовизмом від включення у боротьбу свіжої, можна сказати, стихійної сили буде також і зовнішньо-політичним здобутком для Німеччини, який не можна недооцінювати.

За вірність
(підпис)
Sdf.(z)

1 вересня 1944 р.

Копія перевірена
(підпис)
обер-лейтенант

Abschrift.

Frontaufklärungstrupp 324
bei dt. Verb. Stab. 6
bei kgl. ung. AOK 1

Gebeln

O. U., den 1. Sept. 1944

108

Übersetzung aus dem Russischen

Bericht des V-annes "Hirsch"

Über die Entwicklung der ukrainischen Frage.

In letzter Zeit häufen sich die Nachrichten über die ukrainische nationale Bewegung auf dem von den Sowjets besetzten Gebiet. Aus diesen Nachrichten geht klar hervor, daß diese Bewegung einen außerordentlich großen Umfang angenommen hat und bei der augenblicklichen militärisch-politischen Lage ein sehr beachtlicher Faktor und eine durchaus ernst zu nehmende Kraft darstellt, die sich gegen den Bolschewismus richtet. Zur Kennzeichnung dieser Tatsache werden folgende Tatsachen angeführt:

1.) Kriegsgefangene Sowjets, die vor etwa 4 - 6 Tagen erst in Gefangenschaft geraten waren, haben mir, ohne besonders darüber befragt zu werden, alle einmütig erzählt, daß eine große Gefahr für die Rote Armee derzeit die ukrainischen Partisanen sind. In der Roten Armee ist es üblich, diese Partisanen mit "Bandera-Leute" zu bezeichnen. Die Kriegsgefangenen, die mir das erzählten, waren russischer Nationalität und scharf gegen die "Bandera-Bewegung" eingestellt, sie hatten also keineswegs Grund dazu, die Stärke der ukrainischen Partisanen größer zu schildern, als sie tatsächlich ist. Aus ihren Erzählungen geht jedoch eindeutig hervor, daß die "Bandera-Leute" keineswegs irgendwelche Räuberbanden darstellen, sondern eine ganze fertig organisierte Armee darstellt, die auch so heißt, nämlich "UPA" (Ukrainische Aufständische Armee). Diese Armee setzt sich zusammen aus Ukrainern, die ihrer Sache fanatisch ergeben sind, die zwar ungenügend ausgerüstet sind und schlecht bewaffnet sind, jedoch trotzdem einen Schrecken für die Einheiten der Roten Armee darstellen, die sich in geringer Zahl in der Westukraine befinden. Diese Einheiten wurden teilweise mit einer unwahrscheinlichen Grausamkeit buchstäblich ausgelöscht.

Das wichtigste ist, daß diese Armee vom ganzen ukrainischen Volk unterstützt wird, in der sich außer den aktiven Mitgliedern der UPA noch ungezählte Mitarbeiter und Helfer dieser Bewegung befinden.

Neben dem Kampf mit den Waffen führt die UPA ebenfalls eine enorme Arbeit durch Zersetzung der Roten Armee durch, und zwar durch die verschiedensten Mittel der Propaganda. Diese Propaganda findet einen beachtlichen Widerhall bei den Rotarmisten ukrainischer Nationalität. Hierbei richtet sich die Propaganda der UPA keineswegs nur an die Ukrainer der Roten Armee, sondern auch an Soldaten anderer Nationalität, an die sie sich in deren Sprache wendet. Die UPA bezeichnet sich selber dabei als Verteidiger aller durch das bolschewistische Moskau unterdrückten kleinen Nationen. Der UPA selbst stehen Abteilungen zur Verfügung, die aus verschiedenen nichtukrainischen Nationalitäten bestehen, trotzdem aber dem Befehl der UPA unterstehen. Über den Umfang der Gefahr, die seitens der UPA dem Bolschewismus droht, zeigt am besten die Tatsache, daß systematisch in der Roten Armee derzeit politische Belehrungen durchgeführt werden mit dem Ziel, die UPA in den Augen der Rotarmisten als ganz gewöhnliches Räuberunternehmen hinzustellen. Man versucht auf diese Weise die UPA in den Augen der Rotarmisten herabzusetzen und bezeichnet sie als anarchistische Bewegung etwa in der Art der Machno-Bewegung und bezeichnet die UPA darüber hinaus als "deutsch-faschistische Agentur".

Die Hauptlast des bolschewistischen Terrors in der Ukraine fällt daher auch ausschließlich auf die Leute, die verdächtig sind, Mitarbeiter der UPA zu sein. Um verfolgt zu werden, genügt auch vollkommen, wenn man unter den Verdacht steht, mit der UPA zu sympathisieren.

12709

109

Sobald eine ukrainische Ortschaft von der Roten Armee besetzt wird, werden in erster Linie die "Bandera-Leute" herausgesucht vernichtet, d.h. damit alle aktiven ukrainischen Elemente. Als Folge davon werden beim Herannahen der Roten Armee die Dörfer den Ukrainern fast restlos geraumt und die Bevölkerung flüchtet in die Wälder. Dies geschieht vor allen Dingen im westlichen Teil der Ukraine. Dadurch wird der Bestand der UPA immer wieder neu ergänzt. Die Kgf. erzählten mir, daß sie auf ihren Märschen ungesühlte Dörfer angetroffen haben, die von der Bevölkerung restlos geraumt waren.

2.) Außer den Kriegsgefangenen russischer Nationalität habe ich auch mit Kriegsgefangenen gesprochen, die aus den kürzlich von den Bolschewiken besetzten Teilen der Ukraine stammten. Nach Besetzung der von den Deutschen geräumten ukrainischen Gebieten haben die Bolschewiken die gesamte männliche Bevölkerung einberufen und aus ihr die sogenannten Strafbataillone formiert. Diese Strafbataillone gelangen sofort in die erste Frontlinie. Aus diesem Grunde verbergen sich viele Männer, da sie nicht den Wunsch haben, an die Front zu kommen oder weil sie fürchten, für ihre Zusammenarbeit mit den Deutschen jetzt zur Verantwortung gezogen zu werden. Als Folge davon verbergen sich viele Leute im Walde, für die es gar keinen anderen Ausweg mehr gibt, als den Kampf gegen die bolschewistische Macht. Diese Leute werden nach und nach von der UPA erfaßt, die im Rücken der Bolschewiken planmäßig diese Bewegung organisiert.

In all den großen Wäldern der Ukraine befinden sich solche Abteilungen, die zwar im Augenblick noch keine übertriebene Bedeutung haben, da sie nur schlecht bewaffnet sind, deren potentiale Kraft jedoch sehr groß ist.

Die Bolschewiken sind nicht im stande, diese Abteilungen zu liquidieren. Nach Aussagen der Kriegsgefangenen befinden sich nämlich im Rücken der sowjetischen Front fast überhaupt keine sowj. Truppen. Diese Verhältnisse begünstigen die Entwicklung der Bewegung gegen den Bolschewismus.

Die allgemeine Stimmung der Bevölkerung in der Ukraine ist den Sowjets gegenüber feindlich eingestellt und fällt daher mit der ideellen Zielsetzung der UPA zusammen. Die politischen Losungen der UPA sind bei der Masse der Bevölkerung in der Ukraine sehr populär. Die Propaganda der UPA wird im großen Maßstab in der Ukraine durchgeführt und verfehlt natürlich seine Wirkung nicht. Charakteristisch hierbei ist folgende Erscheinung: Obwohl von Seiten der UPA ihre völlige Unabhängigkeit von Deutschland unterstrichen wird, ja selbst eine feindliche Haltung eingenommen wird, besteht in den weitesten Kreisen der Bevölkerung in der Ukraine die Überzeugung, daß die UPA mit den Deutschen gemeinsame Sache gegen den Bolschewismus macht, daß der Führer der ukrainischen Nationalisten, B a n d e r a, von den Deutschen freigelassen worden ist und derzeit die Aufständische Bewegung in der Ukraine leitet. Von der Zusammenarbeit zwischen UPA und Deutschland spricht auch die bolschewistische Propaganda.

3.) Zwei Freiwillige der SS-Div. Galizien, die ich gesprochen habe, nachdem diese Div. von den Bolschewisten aufgerieben worden war, erzählten mir, daß der größte Teil der Freiwilligen in der SS-Div. Galizien auf Grund eines Befehls der UPA in diese Division eingetreten waren. Die UPA hatte nämlich den Befehl gegeben, daß die Hälfte der ukr. Jugend in die Wälder gehen soll, die andere Hälfte sollte in die SS-Div. eintreten, um dort eine vollständige deutsche militärische Ausbildung zu bekommen, die Handhabung der modernen Waffen zu lernen und so den Grundstock zu bilden für die zukünftige ukrainische Armee. Die Freiwilligen dieser SS-Division halten die UPA für wesentlich stärker und für einen wesentlich bedeutenderen Faktor als alle galizischen SS-Divisionen zusammengekommen.

110

Diese SS-Freiwilligen schätzen die Stärke und die Organisation der UPA sehr hoch ein und rechnen damit, daß die UPA zusammen mit den landeseigenen SS-Divisionen imstande wären, die ganze ukrainische Front zu halten. Als Voraussetzung hierfür gilt allerdings die Verwirklichung der politischen Ziele der UPA und der Durchführung weitgehendster politischer Maßnahmen im Sinne des Ideengutes der UPA.

Was nun die militärische Bedeutung der UPA anbetrifft, so wurde mir versichert, daß die UPA sogar imstande wäre, den Bolschewiken in der Ukraine bei entsprechender Unterstützung mit Waffen eine Niederlage zuzufügen. Denn die UPA ist imstande, unter ihren Fahnen die Millionermasse des ukrainischen Volkes zu vereinigen.

Der größte Teil der Überlebenden Soldaten der geschlagenen SS-Div. "Galizien" ist in die UPA übergetreten.

4.) Während ich mich in der Ortskommandantur in H. aufhielt, trafen mehrere deutsche Soldaten und auch Offiziere ein, die ukrainische Bauerntracht trugen. Diese erzählten, daß man sie entwaffnet hätte und die ukrainischen Partisanen beim Rückzug in das Karpatengebiet ihre Waffen und Kleider abgenommen hätten. Man gab ihnen dafür Bauernkleider und entließ sie wieder, indem man sich wegen der bereinigten Angelegenheiten mit folgenden Worten entschuldigte: "Wir brauchen Waffen für den Kampf gegen den Bolschewismus, zu diesem Zweck nehmen wir sie bei Euch, denn Ihr selber kommt ja nicht auf den Gedanken, uns diese Waffen zu geben." Ähnliche Vorkommnisse erzählten mir ungarische Soldaten und Offiziere.

5.) Unter den etwa 20 kürzlich in Kriegsgefangenschaft geratenen sowjetischen Soldaten, mit denen ich in H. sprechen konnte, gab es keinen einzigen Mann, der nicht von der UPA und ihrem Kampf gewußt hätte. Einer von ihnen erzählte mir, daß er das erste Mal in Herbst vorigen Jahres bei der Einnahme von Kiew mit den Einheiten der UPA in Berührung kam und daß bei der Einnahme von Kiew durch die Sowjets die ganze Stadt mit Flugblättern der UPA übersätet worden war, deren Inhalt einen nachhaltigen Eindruck auf die Rotarmisten machte. Er erzählte mir, daß zwischen Korosten und Shtomir Kämpfe der Roten Armee mit den Abteilungen der UPA waren, von denen eine Abteilung der UPA etwa 3 000 Mann stark war und sogar über Artillerie verfügte.

Was die Stärke der UPA anbetrifft, sind alle übereinstimmend der Meinung, daß die Zahl der unter Waffen stehenden Mitglieder der UPA mindestens eine halbe Million Mann beträgt, und daß die UPA imstande ist, bis zwei Millionen, ja sogar bis drei Millionen Mann im Falle einer Mobilisierung aufzustellen.

6.) Im April d.J. sagte mir bereits ein Mitglied der ukrainischen nationalen Organisation, daß die UPA bereits eine so bedeutende militärisch-politische Macht sei, daß sie bereits ein beachtlicher Partner in diesem Kriege ist, da die ausländischen Mächte gar nicht mehr anders können, als mit dieser Kraft zu rechnen. Er versicherte mir, daß in bestimmten Kreisen Englands die Tendenz besteht, in diplomatische Verbindung mit dieser Kraft (UPA) zu treten, denn bei einer evtl. späteren Auseinandersetzung Englands mit dem Bolschewismus wird die ukrainische Frage für die englische Politik außerordentlich wichtig werden. Von der gleichen Persönlichkeit erfuhr ich, daß zur Herstellung dieses Kontakts mit England der Führer der UPA, Maxim B u b a n (richtiger Name Lebedy) über Spanien nach England gefahren ist, wo er im April d.J. sich angeblich befunden hat. Über das Ergebnis seiner diplomatischen Mission ist mir nichts bekannt.

Über die politischen Grundlagen, die erforderlich sind für jede ausländische Macht, zur Herstellung einer Verbindung mit der UPA bzw. überhaupt mit der ukr. nationalen Bewegung, habe ich folgendes erfahren:

111

- 1.) Die UPA verlangt die Anerkennung der ukr. staatlichen Selbständigkeit auf dem ethnographischen ukrainischen Gebiet.
- 2.) Sofortige Gründung einer ukr. Regierung, gestützt auf die UPA
- 3.) Sofortige Unterstützung der UPA mit Waffen und anderen Mitteln zum Kampfe gegen den Bolschewismus.
- 4.) Bei Verhandlungen mit Deutschland würde die UPA außerdem verlangen, daß alle wegen national-ukrainischer Betätigung Verhafteten in Freiheit gesetzt werden.

Aus den Ausführungen, die ich gemacht habe, kann man folgende Schlüsse ziehen.

Die ukrainische antibolschewistische aufständische Bewegung in der Form der UPA ist eine Tatsache, mit der auch die deutsche Armee rechnen muß, die an der Ostfront in Wirklichkeit denselben Kampf gegen denselben Feind führt.

Die ukrainische antibolschewistische aufständische Bewegung in der Form der UPA ist heute die einzige starke Bewegung im Osten, die sich gegen den Bolschewismus richtet und die einzige reale Macht die sich vorteilhaft seitens der deutschen Armee verwenden lassen kann, um in den Kampf im Osten die Front zu dynamisieren.

Die praktischen Vorteile eine frische, man kann sagen, elementare Kraft in den Kampf gegen den Bolschewismus einzuschalten, wird auch außenpolitisch ein nicht zu unterschätzender Gewinn für Deutschland sein.

F.d.R.d.U.

gez. Unterschrift

Sdf.(Z)

O.U., den 1. Sept. 1944.

F.d.R.d.A.

[Handwritten signature]
Oblt.

112

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 43

Питання встановлення зв'язку УПА із західними союзниками (Англією)

Фронтowa розвідувальна команда 305
при групі армій “Північна Україна”
Вг.В.№п. 2399/44г

Штаб-квартира, 21 вересня 1944 р.

Стосовно: розвитку українського питання.

Посилання: немає.

Додатки: 1.

Головному командуванню “Чужих армій на Сході”,
командному пункту III Схід фронтowej розвідки

Автором попередньо цитованого звіту є надійна, добре інформована довірена особа 324-го загону. Вартими уваги є міркування довіреної особи, за якими УПА шукала і встановила зв'язки з Англією через свого провідника Максима Рубана (справжнє прізвище Лебедь). Незважаючи на цей факт, УПА дивилася б на Німеччину як на потенційного союзника. Навіть сьогодні ще існує можливість здобути національно-український рух як політичний і військовий фактор для Німеччини. Передумовою для цього є, звичайно, проголошення чіткої політичної лінії з нашого боку.

На думку загону, встановлення зв'язку з об'єднанням УПА буде успішним лише тоді, коли остаточно зникне напруження між Німеччиною і Україною та з нашого боку будуть задоволені українські вимоги рівноправності у політичних і військових питаннях.

За наказом групи армій “Північна Україна”, копію звіту, що додається, подано головному командуванню “Чужих армій на Сході”.

Іс/АО (Abw) групи армій, команди 101 і 202 проінформовані.

Ва/В

Підполковник і заступник командира штабу

148
Frontaufklärungskommando 305
bei Heeresgruppe Nordukraine
Br.B.Nr. 2399/44 g

Dr. Guise
den 25. Sept. 1944

Betr.: Entwicklung der ukrainischen Frage
Bezug: ohne
Anl.: 1

107
Gen. St. d. B.
Abw. Fremde Heere Ost
25 SEP 1944
Leitstelle III Ost für Frontaufklärung

An
O.K. Fremde Heere Ost
Leitstelle III Ost für Frontaufklärung

Anliegender Bericht stammt von einem zuverlässigen gut informierten V-Mann des Trupps 324. Bemerkenswert sind die Ausführungen des V-Mannes, nach welchen die UPA im April 1944 durch ihren Führer Maxim Ruban (richtiger Name Lebedj) Verbindungen mit England gesucht und aufgenommen hat. Trotz dieser Tatsache würde die UPA als natürlichen Bundesgenossen Deutschland betrachten. Es bestehe auch heute noch die Möglichkeit, die nationalukrainische Bewegung als politischen und militärischen Faktor für Deutschland zu gewinnen. Voraussetzung hierfür sei allerdings die Bekanntgabe einer klaren politischen Linie von unserer Seite aus.

Trupp ist der Ansicht, daß eine Verbindungsaufnahme mit UPA-Verbänden nur dann erfolgversprechend sein wird, wenn die derzeitigen Spannungen zwischen Deutschland und Ukraine restlos beseitigt werden und den ukrainischen Forderungen auf Gleichberechtigung in politischer und militärischer Hinsicht von unserer Seite stattgegeben wird.

Auf Befehl der Heegr Nordukraine wurde eine Abschrift des beiliegenden Berichts dem O.K. Fremde Heere Ost vorgelegt.

Ic/AO (Abw) der Hegru, Kommando 101 und 202 sind unterrichtet.

Ma/B

Oblt.u.stellv.Kdo.Führer.

108

BA-MA RH 2/v. 2545

№ 44

Українська еміграція в Словаччині

L III A-C HO/R

Братислава, 22 вересня 1944 р.

Замітка установи зовнішньої служби Горн

Стосовно: огляду української еміграції в Словаччині.

Перша українська еміграція до Словаччини була наслідком поразки української армії і захоплення вільної Української Народної Республіки більшовицькими військами в 1920 р. За кількістю вона була малою, складалася з декількох сотень членів української армії та антибільшовицької цивільної інтелігенції.

Друга українська еміграція була спричинена окупацією Карпатської України угорськими військами в 1939 р. Це переселення виявилось значно більшим ніж перше і складалося з декількох тисяч чоловік, які здебільшого були службовцями Чехословацької Республіки та залишали свою батьківщину через ворожість до угорців. Ці емігранти ставилися недоброзичливо до великонімецького Райху, тому що почували себе покинутими та залишеними мадярам на поталу. До Словацької держави вони ставилися лояльно, адже вона дала їм нову батьківщину та посприяла відновленню їхнього існування. Ця частина українських емігрантів вже повністю акліматизувалася та значно зміцнила свою відданість словакам.

Третя і найбільша еміграція, як наслідок нового захоплення більшовиками України та генерального губернаторства в 1943-44 рр., налічує приблизно 50 тис. українців, які здебільшого добровільно, а менша частина вимушено, залишили свою батьківщину.

Серед названих вище емігрантів є більшовицькі агенти, послані з Москви для деморалізації та розкладання серед переселених українців. Українці вічували постійний страх перед таємними агентами, яким уже в багатьох випадках вдалося за допомогою красномовних обіцянок завербувати українських емігрантів у партизани.

Серед української еміграції треба розрізняти три політичні напрямки: мельниківці, бандерівці і германофіли.

Перші дві групи виступали за ідею вільної і незалежної Української Республіки, яку вони хотіли здобути різними шляхами: бандерівці — боротьбою проти окупантів України, мельниківці — мирним шляхом. В Україні перші утворюють найсильнішу партію, яка набирається переважно з революційної молоді всіх прошарків населення. З цієї групи тільки деякі емігрували, а більшість залишилася в УПА (Українська Повстанська Армія), яка раніше боролася проти німців, а сьогодні — проти більшовиків.

Мельниківці є центром еміграції. Вони зорганізовані в Пряшеві під назвою “українська колонія” і об’єднують близько 3 тис. українців. Мельниківці складаються в основному з представників інтелігенції, які вороже настроєні проти більшовиків і дружелюбні до німців. Вони очікують, що німці допоможуть їм досягти їхніх цілей. З бандерівцями їх об’єднує спільна ідеологічна мета і заперечення колишньої німецької окупаційної влади. В обидвох рядах стоять також волинняни і білоруси.

Германофіли покинули свою батьківщину, щоб мати змогу залишитися з німцями. Вони або члени їхніх сімей були здебільшого на службі у німців, наприклад у дивізії СС “Галичина” чи в українській поліції, тому бояться помсти советів. Для них німецький порядок є зразком і святістю.

Пробуємо залучати українських емігрантів відповідно до поданої інформації.

Підпис:
гауптштурмфюрер СС

240

1. V e r m e r k der Aussendienststelle Horn

Betrifft: Ueberblick über die ukrainische Emigration in der Slowakei

Die erste ukrainische Emigration nach der Slowakei war eine Folge der Niederlage der ukrainischen Armee und der Besetzung der freien Ukrainischen Volksrepublik durch bolschewistische Truppen im Jahre 1920. Zahlenmässig war sie klein ; sie bestand aus einigen hundert Angehörigen der ukrainischen Armee und der antibolschewistischen zivilen Intelligenz.

Die zweite ukrainische Emigration wurde durch die Besetzung der Karpato-Ukraine durch ungarische Truppen im Jahre 1939 ausgelöst. Diese Auswanderung war wesentlich stärker als die erste und beträgt einige tausend Menschen, die in der Mehrzahl Angestellte der Tschechoslowakischen Republik waren und die aus Ungarnfeindlichkeit ihre Heimat verliessen. Diese Emigranten sind auch dem Grossdeutschen Reich gegenüber nicht wohlgesinnt, fühlten sie sich doch durch dieses verlassen und den Madjaren preisgegeben. Dem slowakischen Staat gegenüber verhalten sie sich loyal, hat er ihnen doch eine neue Heimat geboten und den Wiederaufbau einer Existenz ermöglicht. Dieser Teil der ukrainischen Emigranten hat sich schon völlig aklimatisiert und ist weitgehend in Slowakentreue aufgegangen.

Die dritte und grösste Emigration als Folge der Wiederbesetzung der Ukraine und des Generalgouvernements durch die Bolschewisten in den Jahren 1943 und 1944 zählt rund 50000 ukrainische Menschen, die meist freiwillig, zu einem kleinen Teil gezwungen ihre Heimat verliessen.

Unter diesen letztgenannte Emigranten befinden sich bolschewistische Agenten, von Moskau zur Demoralisierungs- und Zersetzungsarbeit unter die ausgewanderten Ukrainer gesandt. Diese haben in ständiger Furcht vor den Geheimagenten, denen es schon in vielen Fällen gelungen ist, mit schönen Versprechungen Partisanen unter den emigrierten Ukrainern zu werben..

./.

III A - C
Ho/R

Unter der ukrainischen Emigration sind 3 politische Richtungen zu unterscheiden: Die Melnekiwci, die Banderiwci und die Germanophilen.

Die ersten beiden Gruppen vertreten die Idee einer -sie freien und unabhängigen ukrainischen Republik, die/nur auf verschiedenen Wegen erreichen wollen, die Banderiwci durch Kampf gegen die jeweiligen Beherrscher der Ukraine, die Melnekiwci auf friedliche Art. In der Ukraine selbst bilden die ersteren die stärkste Partei, die sich überwiegend aus der jungen revolutionären Mannschaft aller Bevölkerungsschichten rekrutiert. Von dieser Gruppe sind nur Wenige emigriert, die Meisten sind bei der UPA /Ukrainische Partisanskaja Armia/ geblieben, die früher gegen die Deutschen, heute gegen die Bolschewisten kämpft.

Die Melnekiwci bilden das Herz der Emigration. Sie sind in Pressburg unter der "Ukrainische Kolonija" organisiert und vereinigen rund 3000 Ukrainer bei sich. Sie setzen sich in der Hauptsache aus Vertretern der Intelligenz zusammen, die antibolschewistisch und deutschfreundlich eingestellt sind, erwarten sie doch von den Deutschen die Verwirklichung ihrer Ziele. Mit den Banderiwci vereinigt sie das gleiche ideologische Ziel und die Negierung der früheren deutschen Besatzungsmacht. In beiden Reihen stehen auch Wolhynier und ~~Weisseruthenen~~ Weisseruthenen.

Die Germanophilen verliessen ihre Heimat, um bei den Deutschen bleiben zu können. Sie, bzw. ihre Angehörigen standen meist in deutschen Diensten, so u.a. bei der SS-Division "Galizien" oder bei der ukrainischen Polizei, und mussten die Rache der Sowjets fürchten. Für sie bedeutet die deutsche Ordnung Vorbild und Heil.

Es wird ersucht, die ukrainischen Emigranten nachrichtemässig einzusetzen.

[Handwritten Signature]
SS-Hauptsturmführer

2. L III z.K.
3. Hetmf Baider z.K.

BA R 70 Slow./221

№ 45
Проект створення
Українського Національного Комітету

Головна група Р1

Берлін, 28.09.1944 р.

Замітка

Стосовно: сучасного стану українського питання.

Штурмбанфюрер доктор Арльт та оберфюрер Крегер прийшли до спільного висновку, що якнайшвидше треба створити **Український Національний Комітет**. Але кандидат на посаду керівника УНК не був названий. Обговоренню підлягає кандидатура гетьмана Скоропадського, а також Бандери чи представника його групи. Кандидатура Скоропадського відхиляється органами СС. Побоюються, що він має недостатній вплив на сучасне покоління, на нього дивляться з недовірою націоналісти як на колишнього російського офіцера і землевласника. Бандері ж, навпаки, приписують великий вплив передусім на УПА (українські партизани), в той же час можна припустити, що в нього більше натура партизана, ніж політичного вождя. Тому була висловлена думка, що Український Національний Комітет повинен очолити не сам Бандера, а один з його найближчих соратників і друзів.

Далі йде кандидатура Семененка, останнього бургомистра Харкова, який загалом претендує на другорядну роль, тобто як діловод або генеральний секретар, проте він не характеризується як особистість, яку можна було б протиставити Власову.

На обговоренні 25 вересня пан райхсміністр (А. Розенберг) запропонував керівникові Головного управління безпеки Райху опитати панів Мельника і Бандеру, чи вони погодяться, щоб Скоропадський очолив Національний Комітет.

На користь Скоропадського говорить його попередня посада гетьмана України, абсолютна лояльність стосовно Німеччини та політична безкорисливість. Скоропадському 71 рік і він міг би вести набагато спокійніше життя, далеке від політики. Якщо ж він пропонує свою кандидатуру, то робить це виключно заради

справи. Він є поважною постаттю і, можливо, силою свого авторитету міг би тримати в рамках усі українські течії і партії. У всякому разі він був би особистістю, яку цілком можна було б поставити поруч Власова.

Проти Скоропадського говорить те, що його минуле могло б у деяких моментах слугувати радянській пропаганді. Можливо, що він не зможе так запалити молодь колишньої радянської України, як це вдалося би людині з руху Бандери.

На користь Бандери говорить його молодечий запал і створений ним радикальний український національний рух. Правда, в минулому цей рух був спрямований більше проти Німеччини, ніж проти більшовизму. Все ж керована цим рухом УПА є сьогодні дуже цінним засобом боротьби проти більшовиків, що заслуговує всякої підтримки, хоч багато представників німецьких цивільних установ стали її жертвами. Бандера — це людина, яка не так однозначно, як Скоропадський, ставиться до Німеччини. Якщо Бандера побачить, що щось служить інтересам України, то він може не сьогодні-завтра виступити проти Німеччини. Якщо ж висувати не Бандеру, а когось з його оточення, то це повинна бути зовсім нова особа. І на початку, звичайно, ця людина не буде рівна Власову. Нарешті, слід боятися того, чи Бандера або хтось з його оточення буде спроможний, якщо взагалі захоче, об'єднати всі українські групи.

Розв'язка могла б бути такою: доручити Семененкові з початку весни справи Комітету, а питання про голову залишити поки що відкритим. Це мало б свої переваги: на чолі Комітету стояла б лояльна і старанна особистість, але український комітет програвав би порівняно з російським, коли немає справжнього голови. Семененко відвідав Скоропадського і дав згоду працювати під його керівництвом.

Скоропадський пропонує через своїх посередників прозондувати, чи Мельник та Бандера увійшли б у "кабінет Скоропадського". Але він боїться, що Бандера дасть негативну відповідь, якщо його вже запевнили, що Український Національний Комітет повинен очолити він або його рух.

Підпис:
Бройтігам

R 240

Führungsgruppe P 1

I 962a/44g

10/11/44 43

M. 7/10 Gegenstand

Berlin, den 28.9.1944

32

A u f s e i c h n u n g

Bezr. 1 Gegenwärtiger Stand der ukrainischen Frage

Stabsamtenführer Dr. Arlt und Oberführer Krüger sind übereinstimmend der Auffassung, daß auch ein Ukrainisches National-Komitee so schnell wie möglich gebildet werden müsse. Ein Kandidat ist jedoch nicht genannt worden. Zur Debatte stehen der Hetman S k o r o p a d s k i sowie B a n d e r a oder ein Vertreter seiner Gruppe. Skoropadski wird von den SS-Stellen abgelehnt. Man fürchtet, daß er nicht den genügenden Einfluß auf die gegenwärtige Generation habe, daß er außerdem von den nationalen Ukrainern als früherer russischer Offizier und Großgrundbesitzer mit Mißtrauen betrachtet würde. Bandera wird demgegenüber ein großer Einfluß vor allem auf die UPA (Ukrainischen Partisanen) zugeschrieben, indessen auch angenommen, daß er mehr eine Freischärlernatur als ein politischer Führer sei. Man äußerte daher den Gedanken, nicht Bandera selbst sondern einen seiner nächsten Mitarbeiter und Freunde an die Spitze des Ukrainischen National-Komitees zu stellen.

Ferner besteht die Kandidatur von Semenenko, dem letzten Bürgermeister von Charkow. Dieser wird allgemein für die 2. Rolle, d.h. als Geschäftsführer oder Generalsekretär, akzeptiert, jedoch nicht als eine Person gewertet, die man Wlassow gegenüberstellen könnte.

In der Besprechung vom 25.8. hat der Herr Reichsminister dem Chef des RSMA vorgeschlagen, die Herren Melnik und Bandera zu befragen, ob sie sich mit einer Führung des Nationalkomitees durch Skoropadski einverstanden erklären würden.

- 2 -

Für Skoropadski spricht seine frühere Stellung als Hetman der Ukraine, seine absolute Loyalität gegenüber Deutschland, seine politische Unsigannützigkeit. Skoropadski ist 71 Jahre alt und könnte fern von der Politik ein viel ruhigeres Leben führen, wenn er sich trotzdem zur Verfügung stellt, so tut er dies ausschließlich der Sache wegen. Er ist eine ehrwürdige Gestalt und es erscheint durchaus möglich, daß er kraft seiner Autorität die Klammer für alle ukrainischen Strömungen und Parteien abgeben könnte. Er wäre jedenfalls eine Persönlichkeit, die man Wlassow durchaus an die Seite stellen könnte.

Gegen ihn spricht, daß er infolge seiner Vergangenheit der Sowjetpropaganda manche Anhaltspunkte zur Propaganda bieten würde. Auch trifft es wahrscheinlich zu, daß er die Jugend, vor allem die Jugend aus der früheren Sowjet-Ukraine nicht so zu entflammen vermag, wie dies vielleicht einem Mann der Bandera-Bewegung möglich wäre.

Für Bandera spricht sein jugendliches Temperament und die von ihm geschaffene radikale ukrainische nationale Bewegung. Allerdings hat sich diese in der Vergangenheit mehr gegen Deutschland als gegen den Bolschewismus gewandt. Immerhin ist die von dieser Bewegung gesteuerte UPA heute ein sehr wertvolles Kampfmittel gegen die Bolschewisten, das jede Unterstützung verdient, obwohl ihm zahlreiche Angehörige der deutschen Zivilverwaltung gleichfalls zum Opfer gefallen sind. Bandera ist ein Mann, der nicht so eindeutig auf Deutschland abgestellt ist wie Skoropadski. Wenn er glaubt, es sei im Interesse der Ukraine, kann er sich von heute auf morgen, wie die Vergangenheit gelehrt hat, auch gegen Deutschland einstellen. Wenn nun Bandera selbst nicht in Frage kommt sondern ein Mann seiner Umgebung, so müßte dieser völlig neu herausgestellt werden. Eine Wlassow ebenbürtige Person würde er jedenfalls im Anfang in keiner Weise sein. Zu befürchten ist endlich, daß Bandera bzw. sein Exponent nicht in der Lage, wenn überhaupt gewillt ist, alle ukrainischen Gruppen zusammenzufassen.

Eine weitere Lösung wäre die, Semenenko zunächst mit der Geschäftsführung des Komitees zu beauftragen und die Frage des Chefs noch offen zu lassen. Dies hätte den Vorteil, daß wir eine loyale und tüchtige Persönlichkeit an der Spitze hätten, das Ukrainische Komitee jedoch sofort dem Russischen gegenüber im Nachteil wäre, wenn der eigentliche Kopf fehlt. Semenenko hat Skoropadski seinen Besuch gemacht und war seinerzeit mit einer Unterstellung unter ihm einverstanden.

Skoropadski schlägt vor, durch seine Mittelsmänner zunächst einmal sondieren zu lassen, ob Melnik und Bandera in ein "Kabinetts Skoropadski" ebenfalls eintreten würden. Er fürchtet jedoch seitens Bandera eine negative Antwort, wenn diesem bereits Zusicherungen dahin gemacht worden sind, daß er bzw. seine Bewegung das ukrainische Nationalkomitee führen soll.

gez. Bräutigam

BA R 6/141

№ 46

Звільнення Бандери і Стецька

Таємна державна поліція (гестапо) —
служба державної таємної поліції в Празі

Телеграма

Прийнято
30.09.1944 р.
Телеграма № 245
(...)
До всіх відділень СД: Кенігсберг, Рига, Краків, Копенгаген,
Осло, Прага, Верона, Будапешт...

Таємно

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання
українського питання.

27.09.1944 р. у зв'язку з підготовкою нового врегулювання
українського питання звільнено Степана Бандеру і його колиш-
нього начальника штабу Стецька з концтабору в Саксенгаузені.
У даний час вони перебувають у Берліні.

Того ж дня розпочато звільнення арештованих українців з
концтабору Равенсбурга*, а також великої кількості людей, що
належали до групи Бандери.

Необхідно залучити всі засоби, щоб довідатися, як реагують
в українських, російських та інших зацікавлених колах східних
народів; відправити термінові телеграфні повідомлення у відділ
Головного управління безпеки Райху (RSHA) III B2, а також
до служб державної поліції та управління IV.

RSNA III B2-KLEIN E-SK/SA-IV.

Підпис: Олендорф,
бригаденфюрер СС

* У цьому таборі (його ще називали Ровенсбрюк) була ув'язнена
дружина Миколи Лебеда.

Geheime Staatspolizei - Staatspolizeileitstelle Prag
Fernschreibvermittlung

2

Aufgenommen		Raum für Eingangstempel		Befördert			
Tag	Monat	Jahr	Stu.	Tag	Monat	Jahr	Zahl
30.	IX.	1944	2233				
von				an			
durch				durch			
Abt.				[Handwritten Signature]			
FS.-Nr. 245				Telegramm - Funkgespräch - Fernschreiben Fernspruch			

++DR.BLN NUE 95 828 30.9.44 1645=WER=

AN DIE BEF.D.S. U. D. SD- KOENIGSBERG-RIGA-KRAKAU-
KOPENHAGEN-OSLO-PRAG-VERONA-BUDAPEST-
AN DIE CHEFS DER EK. B.F. G. H.-
AN ALLE KDOR.D.S. U.D.SD-
AN ALLE SD(LEIT)ABSCHNITTE-
AN ALLE STAPO(LEIT)STELLEN-
AN DEN SD FUEHRER IN STRASSBURG-
NACHRICHTLICH AN ALLE INSP.D.S. U.D. SD-

----- GHEIM-----

BETR.: AKTION DES GENERALS WLISSOW- REGELUNG DER
UKRAINISCHEN FRAGE.-----

VORG.- HIES- FS NR 93 340 VOM 22.9.1944,-----

AM 27.9.44 IN VORBEREITUNG DER NEUREGELUNG UKRAINISCHEN
FRAGE STEPAN B A N D E R A UND SEIN FRUEHERER
STABSCHEF S T E C J K O AUS KL. SACHSNHAUSEN
ENTLASSEN. BEFINDEN SICH Z. ZT. IN BERLIN. AM GLEICHEN
TAGE MIT ENTLASSUNG INHFTIERTER UKRAINERINNEN AUS KL
RAVENSBURG UND FREILASSUNG GROESSEREN ANZAHL
ANGEHOERIGAR DER BANDERA-GRUPPE BEGONNEN.-
ALLE NACHRICHTENDIENSTLICHEN MITTEL SIND AUSZUNUTZEN,
UM AUFNAHME UND REAKTION IN UKRAINISCHEN, RUSSISCHEN
UND SONSTIGEN INTERESSIERTEN OSTVOELKISCHEN KREISEN IN

ERFAHRUNG ZU BRINGEN.UMGEHENDE FS BERICHTERSTATTUNG AN;
RSHA III B2.- (AUCH FUER STAPOSTELLEN, UNBESCHADET!
UNMITTELBARER BERICHTERSTATTUNGEN AN AMT IV)=====

RSHA III B2-KLEIN E- SK /SA- IV.GEZ OHLENDORF/
SS- BRIGADEFUEHRR++

~~V...~~ ~~...~~
Bitte um Abhilfe für ...
10
2.10.44
Gund

BA R 70 Slow./223

№ 47

Ліквідація окупаційних економічних структур Сходу

Копія

Міністр Райху
окупованих східних територій
II I с 1125/ 44 секр.
II Особисто

Берлін, 10 жовтня 1944 р.

Таємно

Панові уповноваженому Райху
з питань тотальної війни
Берлін W 8
Вільгельмпляц

Стосовно: приведення сфери діяльності міністерства Райху окупованих східних територій у відповідність з існуючим становищем і вимогами тотальної війни; тут: стан ліквідації у підпорядкованих службових інстанціях і компаніях.

Посилання: обговорення між гауляйтером Вегенером і гауляйтером д-ром Мейером від 27.09.1944 р.

Згідно з Вашим бажанням, надаю виклад щодо ліквідації підпорядкованих мені установ і компаній.

1. Райхскомісар для України.

Після того, як ліквідаційні органи генеральних комісарів райхскомісаріату для України увійшли до складу ліквідаційних структур райхскомісара, особовий склад цих органів був скорочений, згідно з директивою, до 49 осіб, з них 15 — чоловіків (станом на вересень 1944 р.). Від об'єднання ліквідаційного органу з моїми підлеглими відділеннями я утримуюсь з огляду на необхідний для цього переїзд і зумовлену ним затримку. Діяльність ліквідаційного органу буде завершена до 01.12.1944 р. У цей момент даний орган райхскомісара для України припинить свою діяльність, а можлива залишкова ліквідація буде здійснюватися мною.

2. Генеральний комісар для Білорусії.

Від формування єдиного ліквідаційного органу генерального комісара для Білорусії я відмовився завчасно, але частини тих відділень, які повинні здійснювати ліквідацію, підпорядкував своїм підлеглим підрозділам. Діяльність ліквідаційних органів генерального комісара буде завершена до 01.12.1944 р. У цей момент даний орган генерального комісара для Білорусії припинить свою діяльність, а можлива залишкова ліквідаційна діяльність буде здійснюватися мною.

3. Райхскомісар для Остлянда.

Відразу після залишення перших частин території райхскомісаріату Остлянд райхскомісар перемістив частину своїх ліквідаційних органів до Райху. Я наказав, щоб цей ліквідаційний орган здійснював ліквідаційні завдання генеральних та обласних комісарів. Поки що частина території Остлянда перебуває під управлінням райхскомісара, тому зараз термін завершення ліквідації не може бути визначений.

4. Державні прокуратури і суди.

Державні прокуратури східних областей, які вже були об'єднані в рамках персональної унії, увійшли до складу прокуратури, яку я повинен утворити. Ця прокуратура має провести наступні розслідування:

а) Україна	— 68,
б) Білорусія	— 175,
в) Литва і Естонія	— 139,
г) Латвія	— даних поки що немає.

Якщо ці розслідування не будуть закінчені внаслідок припинення слідства або видачі обвинувальних актів, які в рамках персональної унії будуть передані як додаткові справи визначеним органами юстиції Райху суддям, то спеціальні суди у таких справах висунуть нові обвинувачення. При цьому слід зауважити, що матеріали розслідувань частково втрачені під час евакуацій і повинні відтворюватися наново. Поточні виконавчі справи, а саме:

з України	— біля 1000,
з Білорусії	— -"- 300,
з Литви	— -"- 800,
з Латвії та Естонії	— ще не визначено,

будуть мною передані після визначення вирішальних положень для можливих подальших процедур помилувань відразу до органів юстиції Райху.

Незакінчені розслідування ...

5. (...)

...Райхсміністр фінансів порекомендував мені створити власний єдиний податковий орган, який на основі своїх знань і досвіду міг би, без сумніву, довести до кінця незавершені податкові розслідування. Податковий орган через персональну унію об'єднується, хоча б на рівні керівництва, з органом у справах воєнних втрат. Який час необхідний для цього, сьогодні, передусім з огляду на процедури, які передбачаються для Остлянда, поки що неможливо визначити.

(...)

7. *Центральне торговельне товариство "Схід" сільськогосподарського збуту і споживання з обмеженими правами (ЦТТС).*

ЦТТС як монопольне товариство у східних областях прийняло на себе наступні завдання:

- а) збирання всієї сільськогосподарської продукції, а також її комерційну і транспортну ліквідацію (поставки вермахту і в Райх),
- б) довірче управління харчовими підприємствами,
- в) постачання харчових підприємств профільною сировиною, сільського господарства — засобами виробництва, а сільського населення — товарами першої необхідності.

Сьогодні органи ЦТТС виконують наступні завдання:

1) ліквідація справ у фінансовому плані, особливо реалізація товарів, перемішених під час евакуації зі східних областей, які там більше не можуть бути використані,

2) збирання сільськогосподарських і харчових продуктів, вивезених з інших окупованих територій (генерал-губернаторство, захід),

3) поточні справи:

а) прийняття на себе початкових завдань в інших частинах Остлянда,

б) позаобласна компенсація сільськогосподарських машин і техніки молочного та жирового виробництва та посівних матеріалів згідно з вказівками відповідального за 4-річний план — Робоча група — Продовольство.

Фактичне значення ЦТТС та обсяг його операцій:

1. У підпорядкуванні відповідних головних управлінь "Остлянд", "Центр" і "Україна" було 30 контор з 200 службовцями.

2. В Україні було організовано 11 харчових дочірніх товариств з 130 філіями.

3. ЦТТС разом із дочірніми товариствами в період найбільшої діяльності — літо 1943 р. — залучило до праці біля 7000 членів-райхсдойч на супровідних підприємствах і, крім того, біля 250 компаній у Райху.

4. Загальний оборот ЦТТС з початку його організації до 31.03.1944 р. склав 5,6 млрд райхсмарок.

5. На сьогодні ЦТТС зі своїми підрозділами зібрало:

зерна -	9 200 000 т,
м'яса і м'ясних виробів -	622 000 т,
насіння олійних культур -	950 000 т,
масла -	208 000 т,
цукру -	400 000 т,
грубих кормів -	2 500 000 т,
картоплі -	3 200 000 т,
насіння -	141 000 т,
інших с/г виробів -	1 200 000 т,
яєць -	1 075 млн шт.

Для транспортування використовувалися:

1 418 000 залізничних вагонів і

472 000 т морського тоннажу.

6. Евакуаційних вантажів ЦТТС вивезло всього 32 900 вагонів, з них:

зерна, насіння олійних культур та іншого насіння -	22 400,
сільськогосподарських машин та іншої техніки -	9 000,
продуктів харчування і предметів першої необхідності -	1 500.

У той час, як реалізація вивезених сільськогосподарських продуктів внаслідок передавання імперським органам, незважаючи на всі труднощі, була в цілому здійснена, то реалізація інших евакуаційних матеріалів (машини, устаткування, продукти постачання) за участю уповноваженого у справах реалізації райхсміністра економіки і райхсміністра з питань озброєнь та воєнного виробництва д-ра Кемна відбувається неодноразово і проблемно, тому що товари, які склалися з тисяч різних типів і мали бути в переважній більшості, спочатку переправлені і відремонтовані.

(...)

Підпис: А.Розенберг

DEMFdbO.

Abchrift.

112

II 1 c 1125/44 g
II Pers. a

Berlin, den 10. Oktober 1944

Reykinn!

An den
Herrn Reichsbevollmächtigten für den
totalen Kriegseinsatz
Berlin W 8
Wilhelmsplatz

Betr.: Anpassung des Geschäftsbereichs des Reichsministeriums
für die besetzten Ostgebiete an die gegebene Lage und
an die Forderungen des totalen Kriegseinsatzes; hier:
Stand der Abwicklung bei den nachgeordneten Dienststel-
len und den Gesellschaften.

Bezug: Besprechung zwischen Gauleiter Wegener und
Gauleiter Dr. Meyer am 27. 9. 1944.

Vorschgemäß lege ich den Stand der Abwicklung der mir
unterstellten Behörden und Gesellschaften dar.

1. Reichskommissar für die Ukraine.

Nachdem die Abwicklungsstellen der Generalkommissare des
Reichskommissariats Ukraine bereits vor einiger Zeit in der
Abwicklungsstelle des Reichskommissars aufgegangen sind, ist
der Personalbestand dieser Abwicklungsstelle entsprechend
dem Fortschritt der Abwicklung auf 49 Kräfte, davon 15 männ-
liche (Stand Anfang September 1944) herabgesetzt worden.
Von einer Vereinigung der Abwicklungsstelle mit meinen su-
ständigen Abteilungen sehe ich im Hinblick auf den hierdurch
notwendig werdenden Umzug und die dadurch bedingte Verzögerung
ab. Die Tätigkeit der Abwicklungsstelle wird bis zum 1.12.
1944 beendet sein. In diesem Zeitpunkt wird die Dienststel-
le des Reichskommissars für die Ukraine stillgelegt, eine et-
waige Restabwicklung von mir übernommen werden.

2. Generalkommissar für Weisruthenien.

1 859

Von der Bildung einer einheitlichen Abwicklungsstelle des
Generalkommissars für Weisruthenien hatte ich von vornherein
abgesehen, sondern Teile derjenigen Abteilungen, die eine
Abwicklung durchführen mussten, meinen zuständigen Abteilun-
gen angegliedert. Die Tätigkeit der Abwicklungsstellen des

Generalkommissars wird bis zum 1. 12. 1944 beendet sein. In diesem Zeitpunkt wird die Dienststelle des Generalkommissars für Weissruthenien stillgelegt, eine etwaige Restabwicklung von mir übernommen werden.

3. Reichskommissar für das Ostland.

Als bald nach Freimachung der ersten Gebietsteile des Reichskommissariats Ostland hat der Reichskommissar einen Teil seiner mit Abwicklungsaufgaben befassten Dienststellen ins Reich verlegt. Ich habe angeordnet, daß diese Abwicklungsstelle auch die Abwicklung der General- und Gebietskommissare durchführt. Da noch Teile des Ostlandes durch den Reichskommissar verwaltet werden, kann der Abschluß der Abwicklung g. Zt. nicht bestimmt werden.

4. Staatsanwaltschaften und Gerichte.

Die Staatsanwaltschaften der Ostgebiete, die bereits durch Personalunion verbunden waren, sind in einer bei mir zu bildenden Staatsanwaltschaft aufgegangen. Diese Staatsanwaltschaft hat noch folgende Ermittlungsverfahren durchzuführen:

- a) Ukraine 68
- b) Weissruthenien rd. 175
- c) Litauen und Estland 139
- d) Lettland noch nicht anzugeben.

Soweit diese Verfahren nicht durch Einstellung oder durch Erlaß von Strafbefehlen ihren Abschluß finden, wird vor den zuständigen Sondergerichten, die, in Personalunion verbunden, durch einen der Reichsjustizverwaltung wieder zur Verfügung gestellten Richter nebenamtlich besetzt sind, Anklage erhoben. Zu bemerken ist hierbei, daß die Ermittlungsvorgänge zum Teil bei den Räumungen verloren gegangen sind und erst rekonstruiert werden müssen. Die laufenden Vollstreckungssachen, und zwar

aus der Ukraine	rund 1000		
aus Weissruthenien	" 300	1	860
aus Litauen	" 800		
aus Lettland und Estland	noch nicht feststellbar,		

werden von mir nach Festlegung der für etwaige spätere Gnadenverfahren maßgeblichen Gesichtspunkte als bald an die Reichsjustizverwaltung abgegeben.

Die schwebenden Ermittlungsverfahren kann ich im Einver-

hätte, zu übertragen, hat mir der Reichsminister der Finanzen die Errichtung einer eigenen einheitlichen Steuerstelle empfohlen die aufgrund ihrer Kenntnisse und Erfahrungen die schwebenden Steuerverfahren zweifellos schneller zum Abschluß bringen kann. Die Steuerstelle wird zumindest in der Leitung durch Personalunion mit der Kriegssachschädenstelle verbunden werden. Einiger Zeitraum hierfür erforderlich ist, ist heute vor allem im Hinblick auf die für das Ostland noch anstehenden Verfahren noch nicht zu überblicken.

7. Zentralhandelsgesellschaft Ost für landwirtschaftlichen Absatz und Bedarf m.b.H. (ZO).

Die ZO. hat als Monopolgesellschaft in den Ostgebieten folgende Aufgaben wahrgenommen:

- a) Erfassung aller landwirtschaftlichen Erzeugnisse sowie deren kaufmännische und transportmäßige Abwicklung (Lieferung an die Wehrmacht und in das Reich),
- b) treuhänderische Verwaltung der ernährungswirtschaftlichen Betriebe,
- c) Versorgung der ernährungswirtschaftlichen Betriebe mit Fachbedarf, der Landwirtschaft mit Produktionsmitteln und der ländlichen Bevölkerung mit Bedarfsgütern (Prämienwaren).

Heute erfüllt die ZO. folgende Aufgaben:

- aa) Abwicklung der Geschäfte im internationalen und finanziellen Bereich, insbesondere Verwertung der aus den Ostgebieten zurückgeführten Baumgüter und der dort nicht mehr zum Einsatz gebrachten Güter,
- bb) Erfassung der aus anderen besetzten Gebieten (Generalgouvernement, Westen) zurückgeführten land- und ernährungswirtschaftlichen Güter,
- cc) als noch laufende Geschäfte
 - a) Wahrnehmung der ursprünglichen Aufgaben im restlichen Ostland,
 - b) übergebietlicher Ausgleich von Maschinen der Landwirtschaft sowie der Milch- und Fettwirtschaft und übergebietlicher Saatenausgleich gemäß Anweisungen des Beauftragten für den Vierjahresplan - Geschäftsgruppe Ernährung-.

1 862

Die tatsächliche Bedeutung der ZO. und der Umfang ihrer Geschäfte ergibt sich aus folgendem:

- 1) Unter je einer Hauptgeschäftsstelle für das Ostland, das Ge

biet Mitte und die Ukraine bestanden 30 Geschäftsstellen mit 200 Auspoststellen.

2. In der Ukraine waren 11 ernährungswirtschaftliche Tochtergesellschaften mit 130 Filialen gegründet worden.
3. DieZO, hat einschl. ihrer Tochtergesellschaften s. Zt. das grössten Geschäftsanfalls - Sommer 1943 - rd. 7000 reichsdeutsche Gefolgschaftsmitglieder beschäftigt und darüber hinaus rd. 250 reichsdeutsche Firmen zum Einsatz gebracht.
4. Der Gesamtumsatz der ZO. hat seit ihrer Gründung bis zum 31. 3. 1944 rd. 5,6 Milliarden Reichsmark betragen.
5. In dieser Zeit hat die ZO. mit ihren Gliederungen erfasst:

Getreide	9 200 000 to
Fleisch und Fleischwaren	622 000 "
Ölsaaten	950 000 "
Butter	208 000 "
Zucker	400 000 "
Rauhfutter	2 500 000 "
Kartoffeln	3 200 000 "
Saaten	141 000 "
sonst. landw. Erzeugnisse	1 200 000 "
Eier	1 075 Mill. Stck.

Für den Transport wurden benötigt:

1 418 000 Eisenbahnwaggons und
472 000 to Schiffsräum.

6. An Räumungsgütern hat die ZO. insgesamt 32 900 Waggons zurückgeführt, hiervon:

Getreide, Ölsaaten, sonstige Saaten usw.	22 400
Landmaschinen, sonstige Maschinen usw.	9 000
Versorgungswaren und Bedarfsartikel	1 504 . 853

während die Verwertung der zurückgeführten landwirtschaftlichen Produkte durch Übergabe an die Reichsstellen trotz aller Schwierigkeiten grössten Teils durchgeführt ist, ist die Verwertung der übrigen Räumungsgüter (Maschinen, Einrichtungsgegenstände, Versorgungswaren usw.), die unter Einschaltung des Verwertungsbeauftragten des Reichswirtschaftsministers und des Reichsministers für Rüstung und Kriegproduktion, Dr. Kemna, erfolgt, nicht in der gleichen Zeit und nicht so reibungslos möglich gewesen, zumal diese sich aus Tausenden von verschiedenen Warenarten zusammensetzenden Gütern zum grossen Teil erst überholt und repariert werden mussten. Es kann aber angenommen werden, daß, nachdem

№ 48

Серед біженців у Пряшеві снуються нові плани

Начальник оперативної групи — Н
поліції безпеки і СД у Пряшеві
N-Тдв. Nr3/44 таємн.Rs.- Пряшів, 14 жовтня 1944 р.

1) Телеграма:
для
Головного управління безпеки Райху - III В 2 -
у власні руки штурмбанфюрера і радника Поммеренінга
без затримки відповіді
Берлін

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання українського питання.

Посилання: телегр. наказ N 95 828 від 30.09.1944 р. - III В 2 е -

Місцева довірена особа, що є українцем і підтримує добрі стосунки з колами УПА та ОУН, повідомляє щодо вказаної справи таке.

Українські кола у ще не окупованій частині генерал-губернаторства та українські біженці у Пряшеві і Західній Словаччині привітали звільнення Бандери та інших керівників ОУН. Цілком очевидно, що вони розраховують на те, що найближчим часом німці випустять усіх українських в'язнів, бо, здається, в авторитетних німецьких колах перемогли особи, які віддавна були за співпрацю з українським народом і більшу самостійність Галичини та Східної України. У зв'язку з цим називають, у першу чергу, ім'я колишнього губернатора дистрикту Галичина групенфюрера СС д-ра Вехтера. З нагоди звільнення Бандери серед українців спостерігалось деяке пожвавлення, але йдеться не про радість чи надмір почуттів, що здається логічним і природним. Особливо в нелегальних колах відчувалось явне задоволення і звучали заяви, що їхня дотеперішня боротьба принесла принаймні добрий результат, якого можна було досягнути набагато раніше, якщо б з німецької сторони не

було проявів такої черствості. Багато разів пригадувалось українське прислів'я, яке говорить, що таке вирішення українського питання хоч і є спізнілим, але не надто пізнім.

Крім того, у довірених українських колах ведеться мова про те, що Бандера після свого звільнення відправився до Праги, де мав завести знайомство з генералом Власовим. Планується через Бандеру і Власова покликати до життя самостійні український та російський уряди, які обидва мали б опиратися на українську та російську армію і брати участь у подальшій боротьбі з більшовизмом. Українська армія буде спиратися перш за все на вже вишколені сили УПА і членів стрілецької дивізії СС "Галичина". Обидва уряди і дві армії були б самостійними, однак усі свої заходи і накази попередньо узгоджували б до найменших деталей, щоб таким чином забезпечувалась єдність усіх запланованих для Сходу речей. Вважається, що німецький уряд міг би очікувати з української сторони повної чесності і найкращої волі. Однак питання, чи стосується це намірів та планів генерала Власова, є більш ніж проблематичним, бо він добивається мети зробити Україну протекторатом у великоруському просторі. Само собою очевидно, що Бандера ніколи не дасть своєї згоди на такий план. З німецької сторони слід потурбуватися про те, щоб "добра справа" не зазнала невдачі через особисті прагнення генерала Власова.

На тогочасні розбіжності у думках в українському політичному таборі звільнення Бандери вплинуло надзвичайно сприятливо. Протиріччя між групами Бандери і Мельника повністю подолані. Прибічники Мельника остаточно і одностайно перейшли до табору Бандери. Це особливо добре видно на прикладі особистості колишнього мельниківського керівника Гайваса, який тепер активно працює в УПА і начальствує над силами УПА в Словаччині. З української сторони такий перебіг справ передбачався. Прибічників Мельника таврували б сьогодні як зрадників, якщо б вони продовжували і далі свій шлях окремо.

Стосовно командування нової української армії довірена особа повідомила, що, очевидно, звернуться до двох колишніх українських генералів Петрова і Грекова. Призначати таких провідників УПА, як, скажімо, Лебедь, на відповідальні пости в армії вважається неприпустимим, тому що вони є, в першу чергу, політиками, а не освіченими військовими. При певних обставинах їм усе ж таки можуть надати в армії чільні пости.

Однак у такому випадку вони будуть лише “маріонетками”, до яких необхідно приставити військових спеціалістів у ролі радників. Таке рішення, як вважають, приймається через брак підготовлених українських офіцерів з фронтовим досвідом і з огляду на сильні сили УПА в армії, які, зрозуміло, хотіли б воювати під керівництвом своїх колишніх провідників. Для максимально можливого зміцнення армії виношується думка щодо проведення набору серед робітників у Райху в старих кордонах і залучення цих сил до боротьби зі спільним ворогом.

Через відсутність можливості для проведення порівнянь неможливо оцінити донесення довіреної особи. У той же час характерним є факт, що довірена особа від часу повідомлення про звільнення Бандери помітно докладає зусиль, щоб працювати для реферату N (інформація). Ця людина наголошує на тому, що дивиться на свою діяльність як на обов'язок і внесок для блага “загальної справи” і що найкращим днем його життя був день звільнення Бандери, відколи німці і українці стали дійсно “союзниками проти спільного ворога на Сході”. Як з німецької, так і з української сторони всіма засобами треба прагнути до того, щоб подолати і виправити допущені у 1941 р. обома партнерами помилки. Така орієнтованість довіреної особи, що відома референту N вже багато років на основі зовсім не дружелюбної до Німеччини діяльності цієї людини у Львові, могла б принаймні точно охарактеризувати настрій і орієнтацію українських біженців у Словаччині.

Начальник оперативної групи — Н
поліції безпеки і СД у Пряшеві
- за журналом обліку Nr. 3/44 секр.Rs.-
Підпис:
д-р В і т і с к а, оберштурмбанфюрер СС

Der Chef der Einsatzgruppe - H
der Sicherheitspolizei u.d. SD
N - Tgb.Nr. 3/44 g.Ra.-

400
Mit L am 10/10
MW
Pressburg, den 14. Oktober 1944.

1.) Fernschreiben:

An das
Reichssicherheitshauptamt - III ^d 2 - *MW/10*
z.Hd. von SS-Stubaf.u.Amtsrat Pommerening
- o.V.i.A. -

B e r l i n

Betrifft: Aktion des Generals Wlassow - Regelung der
ukrainischen Frage.

Vorgang: Fs.-Erl. Nr. 95 828 v. 30.9.1944 - III B 2 e.-

Hiesiger Gewährsmann, der selbst Ukrainer ist und gute
Beziehungen zu UFA. und OUN.-Kreisen unterhält, berichtet
zu obiger Sache folgendes:

Sowohl in Ukrainerkreisen im noch nicht von den Sowjets
besetzten Generalgouvernement als auch in ukrainischen Flücht-
lingkreisen in Pressburg und der Westslowakei habe man die
Freilassung Banderas und anderer OUN-Funktionäre sehr begrüßt.
Man rechne mit Bestimmtheit damit, daß in kürzester Zeit
sämtliche ukrainischen Häftlinge von den Deutschen auf freien
Fuß gesetzt würden, da anscheinend nunmehr in maßgeblichen
deutschen Kreisen solche Persönlichkeiten gesiegt hätten,
die von jeher für eine Zusammenarbeit mit dem ukrainischen
Volke und für eine grössere Selbständigkeit Galiziens und
der Ostukraine gewesen seien. Man nenne in diesem Zusammenhang
vor allen Dingen den Namen des ehemaligen Gouverneurs für den
Distrikt Galizien, SS-Gruf. Dr. W ä c h t e r. Wenn wegen der
Freilassung Banderas daher auch eine gewisse Hochstimmung
unter den Ukrainern zu bemerken sei, so könne von enthusiastisch
er Freude oder einem Überschwang der Gefühle jedoch keine
Rede sein, weil man diese Entwicklung der Dinge für durchaus
folgerichtig und natürlich bezeichne. Besonders illegale
Kreise empfänden eine sichtbare Genugtuung und erklärten,
daß ihr bisheriger Kampf nun wenigstens noch zu einem guten
Erfolg geführt habe, der schon viel früher hätte eintreten
können, wenn man deutscherseits nicht so engherzig gewesen sei.
Es werde vielfach das ukrainische Sprichwort in Anwendung

gebracht, das besage, daß diese Lösung der ukrainischen Frage wohl spät, jedoch noch nicht zu spät komme.

Weiter erzähle man sich in eingeweihten ukrainischen Kreisen, daß Bandera nach seiner Entlassung nach Prag gegangen sei, wo er mit General W l a s s o w zusammengeführt werden solle. Es sei geplant, durch Bandera und Wlassow eine selbständige ukrainische und russische Gegenregierung ins Leben zu rufen, die sich beide auf eine neu aufzustellende ukrainische und russische Armee stützen und am weiteren Kampf gegen den Bolschewismus teilnehmen würden. Die ukrainische Armee werde sich vor allen Dingen auf die bereits ausgebildeten UPA.-Kräfte und auf die Angehörigen der SS-Schützendivision Galizien stützen. Beide Regierungen und Armeen würden selbständig sein, jedoch alle ihre Massnahmen und Anordnungen vorher bis ins kleinste absprechen, sodass die Einheitlichkeit aller für den Osten vorgesehener Dinge gewährleistet sei. Die deutsche Regierung könne von der ukrainischen Seite volle Ehrlichkeit und den besten Willen erwarten. Ob dies jedoch auch für die Absichten und Pläne des Generals Wlassow zutreffe, sei mehr als fraglich, da er das Ziel verfolge, die Ukraine zu einem Protektorat im grossrussischen Raum zu machen. Selbstverständlich werde Bandera seine Zustimmung zu einem solchen Plan niemals geben. Man müsse deutscherseits dafür sorgen, daß die " gute Sache " nicht an Eigenbestrebungen des Generals Wlassow scheitere.

Auf bisherige Meinungsverschiedenheiten im ukrainischen politischen Lager habe sich die Entlassung Banderas ebenfalls äusserst günstig ausgewirkt. Die Gegensätze zwischen Banderagruppe und Melnykgruppe seien vollständig behoben worden. Die Melnykanhänger seien nunmehr endgültig und geschlossen in das Bandera-Lager übergegangen. Dies werde an der Persönlichkeit des früheren Melnykfunktionärs H a j w a s besonders deutlich, der jetzt aktiv in der UPA. arbeite und die UPA.-Kräfte in der Slowakei befehligt. Ukrainischerseits habe man diese Entwicklung auch erwartet. Man würde die Melnykanhänger heute zu Verrätern stempeln, wenn sie noch getrennt weiter marschiert ~~wären~~ wären.

Hinsichtlich

- 2 -

Hinsichtlich der Führung der neuen ukrainischen Armee berichte der Gewährsmann, daß man wahrscheinlich auf die beiden alten ukrainischen Generale P e t r i w und H r e k i w zurückgreifen werde. UPA.-Führer wie L e b i d an verantwortliche Stelle in der Armee zu stellen, sei nicht angängig, da sie in erster Linie doch Politiker gewesen seien und keine ausgebildeten Militärs. Eventuell werde man ihnen jedoch auch in der Armee führende Stellungen geben. In diesem Falle seien sie jedoch nur "Strohänner", denen militärische Fachkräfte als Berater zugeteilt werden müssten. Eine solche Lösung mache sich wahrscheinlich infolge des Mangels an geschulten ukrainischen Frontoffizieren und mit Rücksicht auf die starken UPA.-Kräfte in der Armee erforderlich, die selbstverständlich unter ihren alten Führern weiter kämpfen sollten. Um die Armee so stark wie möglich zu machen, trage man sich auch mit dem Gedanken, unter der ukrainischen Arbeiterschaft im Altreich Werbungen zu veranstalten und auch diese Kräfte in den Kampf gegen den gemeinsamen Feind einzuspannen.

Da es an Vergleichsmöglichkeiten fehlt, kann eine Stellungnahme zu dem Bericht des Gewährsmannes nicht erfolgen. Es ist jedoch bezeichnend, daß der Gewährsmann seit Bekanntwerden der Freilassung Banderas in auffälligster Weise bemüht ist, in jeder Hinsicht für das N-Referat zu arbeiten. Er betont dabei, daß er diese Arbeit als seinen Pflichtbeitrag zum Wohle der "gemeinsamen Sache" betrachte und daß der schönste Tag seines Lebens der gewesen sei, an dem man Bandera entlassen habe und seit dem Deutsche und Ukrainer nun wirklich "Verbündete gegen den gemeinsamen Feind im Osten" geworden seien. Sowohl deutscher- als auch ukrainischerseits müsse man jetzt mit allen Mitteln daran gehen, die von beiden Partnern im Jahre 1941 gemachten Fehler zu bereinigen und wieder gut zu machen. Diese Einstellung des Gewährsmannes, der dem N-Referenten schon mehrere Jahre aus seiner Tätigkeit in Lemberg bekannt ist und früher nicht als deutschfreundlich bezeichnet werden konnte, dürfte zumindest die Stimmung und Einstellung der ukrainischen Flüchtlinge in der Slowakei treffend kennzeichnen.

Der Chef der Einsatzgruppe - H
der Sicherheitspolizei u.d. SD
N-Tgb.Nr. 3/44 G.Rs.-
gez. Dr. W i t i s k a, SS-O'Stubaf.

BA R 70 Slow./221

№ 49

**Висловлювання члена дивізії СС “Галичина”
про ситуацію, що склалася**

Таємно

Керівництво III Схід
фронтової розвідки О.У., 23 жовтня 1944 р.
№г. D 9895/44 секр.(С/дешифр.201)

Донесення про становище в операційній зоні Схід

Ставлення українських військовослужбовців дивізії СС
“Галичина” до Німеччини і СРСР

Джерело: висловлювання легіонера СС М. довірених особі,
що були зроблені 13-15.10.1944 р.

Оцінка: М. є типовим представником національно свідомих українців. Внаслідок подій на фронті в нього зараз дещо пригнічений настрій, однак він не піддався вербувальній акції з боку більшовиків. Його ставлення до Німеччини в жодному разі не є дружнім.

На зауваження довіреної особи, що вона працює у німецькій службовій інстанції і у разі відступу відходила б на захід разом з німецьким вермахтом, легіонер заявив, що він не розглядає для себе такої можливості, а навпаки, може запевнити, що українці знову дуже скоро будуть у Львові. Як військово-службовець дивізії СС, він воює з бойовим застосуванням проти росіян і банд, однак не зацікавлений у тому, щоб воювати за німців чи їхні інтереси. Він, як українець, і його земляки очікували від німців значно більшого, тобто він думав, що німці допоможуть Україні здобути самостійність. З цією надією українці вступали до лав німецьких збройних сил. Сьогодні українців об'єднує з німцями тільки одне — боротьба з більшовизмом. У разі подальшого відходу фронту він більше не співпрацюватиме з німцями. Він не перейде до більшовицьких

банд, а приєднається до національно-українських, які самостійно ведуть боротьбу з більшовиками з метою вибороти самостійну і вільну Україну.

Підпис:
майор і заступник командира

Розсилання:
Верховне командування вермахту W.Pt.
Головне командування військ ГШ військ / Для групи армій
“Схід”
Керівництво II Схід для фронтової розвідки
Начальник протитанкових військ СС, Головний штаб Іс
через кур’єрський пункт ГК військ, Берлін

Geheim!

168

Leitstelle III Ost
für Frontaufklärung
Nr. D 9895/44 gsh. (C/Ausw. 201)

O. N. 1. Oktober 1944

7. OKT. 1944

1603

Berichte zur Lage im Operationsgebiet Ost

Einstellung ukrainischer Angehöriger der SS-Div.
Galizien, Deutschland und der UdSSR gegenüber.

Quelle: Äußerungen des SS-Legionärs A. einer V-Person gegenüber,
die in der Zeit vom 13. - 15.10.44 gemacht worden sind.

Beurteilung: A. ist ein typischer Vertreter der nationalgesinnten
Ukrainer. Durch die Ereignisse an der Front zeigt er zwar z. B.
eine gewisse gedrückte Stimmung, ist jedoch bis jetzt der Werbe-
aktion der bolschewistischen Seite nicht erlegen. Seine Einstellung
Deutschland gegenüber ist jedoch keinesfalls eine freundliche.

Auf die Bemerkung der V-Person, dass sie bei der deutschen
Dienststelle arbeite und im Falle eines Rückzugs zusammen mit der
Deutschen Wehrmacht in westliche Richtung ziehen würde, äußerte sich
der Legionär dahin, dass für ihn dieses nicht in Frage käme, im
Gegenteil, sie dürfe versichert sein, dass die Ukrainer sehr bald
wieder in Lemberg sein würden. Als Angehöriger der SS-Div. kämpfe
er allerdings einsatzmäßig gegen die Russen und Barden, er hätte
jedoch kein Interesse für die Deutschen bzw. im Interesse der
Deutschen zu kämpfen. Er als Ukrainer hätte wie seine Landsleute
von den Deutschen viel mehr erwartet, d. h. er habe geglaubt, dass
die Deutschen der Ukraine zur Selbständigkeit verhelfen würden.
In dieser Hoffnung seien sie in die Reihen der Deutschen Wehrmacht
getreten. Heute verbinde die Ukrainer mit den Deutschen nur noch
das eine und zwar der Kampf gegen den Bolschewismus. Bei einer
weiteren Zurücknahme der Front würde es nicht mehr mit den Deutschen
mitmachen. Er würde auch nicht zu den bolschewistischen Banden über-
laufen, sondern er würde sich den national-ukrainischen Banden an-
schließen, die selbständig den Kampf gegen die Bolschewisten führen
mit dem Ziel, eine selbständige freie Ukraine zu erkämpfen.

189

Münchener

Verteiler:

Major und stellv. Kommandeur.

OKW W Pr.

OKH Genst d H / Fr H Ost.

Leitstelle II Ost f. Fr. Aufkl.

Führer der SS Jagdverbände Führungsstab Ia
über Kurierstelle OKH Berlin.

Ka.

№ 50

“Діяльність УПА стала серйозною проблемою для радянського керівництва...”

Відпис

рукою: 03.11.1944 р.

Таємно!

ОУН-УПА

Сутність і мета УПА

УПА (Українська національна повстанська армія) є військовою організацією найсильнішого на сьогодні політичного руху ОУН (Організація Українських Націоналістів), яка прагне до створення самостійної української держави в боротьбі з “окупантами” земель українського народу. Головним противником та історичним ворогом українського народу вважається Радянський Союз, а точніше Росія і Польща.

ОУН-УПА переконані, що українське питання стало проблемою міжнародної політики і може бути доведене до позитивного вирішення під час нинішньої другої світової війни в боротьбі з Радянським Союзом незалежно під чийм керівництвом: Німеччини чи Заходу.

Виникнення і розвиток УПА

УПА виникла в кінці 1942 р. на Волині шляхом об’єднання різних до того часу незалежних одна від одної бойових груп, перейшла на початку 1944 р. як УНС (Українська національна самооборона) на територію Галичини і набрала там своєї нинішньої організаційної форми та національно-політичного спрямування внаслідок приєднання до ОУН (напрямок Бандери), яка суттєво укорінилася в українському політичному житті. Від ОУН УПА запозичила політичні директиви свого бойового виконання, які базуються на:

- а) військовому принципі безкомпромісної боротьби проти Радянського Союзу, тобто червоної армії;
- б) політичному принципі збереження української народності.

Структура і чисельність УПА

Проведений влітку 1944 р. поділ УПА на групи “Захід”, “Північ” і “Схід” відповідає історичним відмінностям окремих українських територій, таких, як Галичина, Волинь і Радянська Україна (в кордонах до 1939 р.), а також географічним особливостям військового використання в цих районах. Організаційна побудова військ та їхня підготовка здійснені за німецьким зразком.

Чисельність УПА може бути оцінена:

- а) для регулярної УПА (ядро, яке має військову підготовку) — приблизно 80-100 тис.;
- б) маси Повстанської Армії не можуть бути оцінені. Українські дані коливаються між 400 тис. і 2 млн чоловік.

Бойові дії УПА

Бойові дії УПА підпорядковуються політичним директивам ОУН. Після тимчасової конфронтації з німцями і припиненого конфлікту з поляками головний напрямок ударів був скерований на боротьбу проти Радянського Союзу і червоної армії. Формою ведення бойових дій з боку УПА є до останнього часу переважно мала або партизанська війна радянського зразка (напади, акти саботажу, дії на внесення неспокою, ліквідація радянських функціонерів, пропаганда тощо). Деякі ознаки дозволяють припустити, що УПА ще не застосувала повну силу.

Діяльність УПА стала серйозною проблемою для радянського керівництва, яке застосовує для її подолання значні військові сили (війська НКВС і частини червоної армії чисельністю до дивізії). (Порівняйте з картою: “УПА в радянському тилу”). Паралельно здійснюються спроби з допомогою політичних поступок скерувати український націоналізм у русло радянської політики.

*Nach H.N. Vgl. v. Dnyuplyzen
in d. Bille im Kambuchowalm*

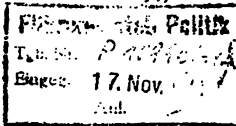
3. 11. 44

beschrift

Staatliche Geheime

23

Die OUN - UPA

Wesen und Ziel der UPA.

Die UPA ("Ukrainische Nationale Aufstandarmee") ist die militärische Organisation der z.Zt. stärksten ukrainischen politischen Bewegung, der OUN ("Organisation der Ukrainische Nationalisten"), die die Errichtung eines selbständigen ukrainischen Staates im Kampf gegen die "Okkupanten" des ukrainischen Volkbodens anstrebt. Als Hauptgegner und historische Feinde des ukrainischen Volkes werden die Sowjetunion bzw. Russland und Polen angesehen.

Die OUN-UPA ist überzeugt, dass die ukrainische Frage zu einem Problem der internationalen Politik geworden ist, das in Verknüpfung des gegenwärtigen zweiten Weltkrieges in der Auseinandersetzung mit der Sowjetunion - sei es unter der Führung Deutschlands, sei es unter der Führung der Westmächte - einer positiven Lösung zugeführt werden wird.

Entstehung und Entwicklung der UPA.

Die UPA entstand Ende 1942 in Wolhynien durch Zusammenschluss verschiedener bisher voneinander unabhängiger Kampfgruppen, griff Anfang 1944 als UNS ("Ukrainische Nationale Selbstverteidigung") auf galizischen Boden über und erhielt dort ihre heutige Organisationsform und nationalpolitische Ausrichtung durch Anschluss die OUN (Bandera-Richtung), die sich massgebend im ukrainischen politischen Leben durchgesetzt hatte. Von dieser übernahm sie die politischen Richtlinien ihres Einsatzes, die

- a) auf den militärischen Grundsatz eines kompromisslosen Kampfes gegen die Sowjetunion bzw. die R.A. und
- b) den politischen Grundsatz der Erhaltung der ukrainischen Volkssubstanz aufgebaut sind.

Gliederung und Stärke der UPA.

Die im Sommer 1944 durchgeführte Gliederung der UPA in die Gruppen West, Nord und Ost entspricht den historischen Verschiedenheiten der einzelnen ukrainischen Teilgebiete Galizien, Wolhynien und Sowjetukraine (in den Grenzen bis 1939), sowie den geographischen Besonderheiten des militärischen Einsatzes in diesen Räumen.

-2-

Die entsprechende Gliederung und die Ausbildung sind in der Hauptsache nach deutschem Muster durchgeführt.

Die Stärke der UPA kann

- a) für die reguläre UPA (den militärisch ausgebildeten Kern) auf etwa 80 000 - 100 000 geschätzt werden.

Zahlenangaben für

- b) die Masse der Aufstandarmee können nicht gemacht werden. Die ukrainischen Angaben bewegen sich zwischen 400 000 und 2 Millionen Mann.

Einsatz der UPA:

Der Einsatz der UPA ist den politischen Richtlinien der OUN untergeordnet. Der Schwerpunkt liegt, nach einer vorübergehenden Frontstellung gegen die Deutschen und einer s.Zt. nach Ausschluss hin wieder zurückgestellten Auseinandersetzung mit den Polen, im Kampf gegen die Sowjetunion bzw. die R.A. Die Kampfesform der UPA ist bisher in der Hauptsache die des Klein- bzw. Bandenkrieges nach sowjetischem Muster (Überfälle, Sabotage, Beunruhigung, Liquidierung von sowj. Funktionären, Propaganda usw.) Manche Anzeichen legen die Vermutung nahe, dass die UPA ihre volle Kraft noch nicht eingesetzt hat.

Die Tätigkeit der UPA ist zu einem ernstem Problem für die sowjetische Führung geworden, die zu ihrer Bekämpfung nicht notwendige militärische Kräfte (NKWD-Truppen und Einheiten der R.A. bis Divisionsstärke) einsetzt. (Vergl. hierzu Karte Die UPA im sowj. Hinterland.) Parallel laufen Versuche, durch politische Zugeständnisse den ukrainischen Nationalismus in die Bahnen der Sowjetpolitik zu lenken.

1. H. Hauptling

1. KH
H. H. / H.

2. L. H.

1. H.
1. H.

BA R 6/150

№ 51

Акція Власова і поява численних українських “партій” у Пряшеві

Копія

Начальник оперативної групи Н Пряшів, 04.11.1944 р.
поліції безпеки і СД у Пряшеві
- за журналом обліку №. 3/44 т.с.Р* -

Таємно

1) Телеграма:
для Головного управління безпеки Райху
- III В 2 -
у власні руки бригаденфюрера СС Олендорфа без затримки
відповіді
Берлін

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання українського питання.

Посилання: ТЛГ-наказ №. 95828 від 30.09.1944 р.— III В 2 е — і моє ТЛГ-донесення №. 742 — за журналом обліку №. 3/44 т.с.Р.

Аналогічне джерело, яке я в своєму ТЛГ-донесенні від 15.10.1944 р. вказав докладніше, повідомляє, що з нагоди поїздки до Кракова і Берліна дізнався від українців, що бажані для німецької сторони переговори між Бандерою і генералом Власовим не відбулися. В українському таборі з цього приводу панує велика радість, бо особливо західні українці рішуче відкидають генерала Власова як росіянина. Власов тепер продовжує окремі переговори з німецьким керівництвом щодо своїх цілей. Стосовно врегулювання українського питання українські представники домовилися з німецьким керівництвом, що Бандера не висуватиметься як глава новостворюваного українського уряду, а натомість буде покликана до життя Українська Національна Рада, до якої увійдуть представники всіх українських партій і політичних напрямків. Бандера став би у Національній Раді представником ОУН — групи Бандери, Мельник представляв

* Таємна справа Райху.

би ОУН — групу Мельника, професор Кубійович — Головний комітет, Скоропадський — гетьманський рух, Лівіцький — УНР (рух Петлюри). Крім того, в Національній Раді має бути представлений український комітет оборони. Рада має базуватися на політичному та військовому секторах, отже, на українському уряді і власних українських збройних силах. УПА (Українська Повстанська Армія) більше не буде самостійною, а так само підпорядковуватиметься Національній Раді. Звідси випливає, що УПА не буде більше дозволено вступати в переговори з будь-якими військовими або поліційними німецькими інстанціями. Зараз члени національної ради перебувають у Берліні з метою подальшого врегулювання українського питання.

При наданні цього донесення місцева довірена особа заціпила питання нової політики генерал-губернатора щодо Польщі і наголосила, що з української сторони немає жодних застережень щодо дружньої до Польщі політики, бо український народ, незважаючи на польський терор, нічого не має проти поляків, поки вони не будуть активними в українському життєвому просторі. Український народ дозволяє повну свободу діяльності полякам у дистриктах Краків, Варшава, Радом і Люблін, якщо німецьке керівництво їх схвалює. Проте він матиме застереження, якщо можливі дружні до поляків заходи будуть застосовані пізніше і в межах українського життєвого простору щодо польських меншин Західної та Східної України.

Оскільки відсутні можливості для порівняння, я не можу дати свою оцінку наведеного вище донесення моєї довіреної особи.

Начальник оперативної групи Н
поліції безпеки і СД
у Пряшеві
- за журналом обліку №г. 3/44 т.с.Р.-
Підпис: д-р В і т і с к а,
оберштурмбанфюрер СС

2) Копія
Відділенню ІІІ, у власні руки гауптштурмфюрера СС д-ра
Б и р ш а без затримки відповіді
У будинку передано до відома та інформації
За дорученням. Підпис:
гауптштурмфюрер СС

Durchschrift.

Pressburg, den 4.11.44.

Der Chef der Einsatzgruppe H
der Sicherheitspolizei u.d.SD
in P r e s s b u r g

- N - Tgb.Nr. 3/44 g.Rs.-----

Geheim

1./ Fernschreiben:

An das
Reichssicherheitshauptamt
- III B 2 -
z.Hd.v. SS-Brigadeführer O h l e n d o r f oVIA
B e r l i n .

Betr.: Aktion des Generals W l a s s o w - Regelung der ukraini-
schen Frage.

Vorg.: FS-Erlass Nr. 95828 vom 30.9.44 - III B 2 e - und mein
FS-Bericht Nr. 742 - N - Tgb.Nr. 3/44 g.Rs.

Die gleiche Berichtsquelle, die ich in meinem FS-Bericht vom 15.10.44 näher beschrieben hatte, will jetzt von Ukrainern in Kraukau und Berlin gelegentlich einer Reise erfahren haben, dass die deutscherseits angestrebten Verhandlungen zwischen B a n d e r a und General W l a s s o w nicht zustande gekommen seien. Im ukrainischen Lager sei man darüber sehr erfreut, da besonders die Westukrainer den General Wlassow als Russen konsequent ablehnten. Wlassow verhandele nunmehr separat mit der deutschen Führung über seine Ziele weiter. Hinsichtlich der Regelung der ukrain. Frage seien die ukrainischen Vertreter mit der deutschen Führung dahingehend übereingekommen, dass B a n d e r a nicht als Regierungschef einer neu zu bildenden ukrain. Regierung herausgestellt, sondern dass ein ukrain. Nationalrat ins Leben gerufen würde, dem die Vertreter aller ukrain. Parteien und politischen Richtungen angehörten. B a n d e r a sei im Nationalrat als Vertreter der OUN - Bandera-Gruppe, M e l n i k vertrete die OUN-Melnik-Gruppe, Professor K u b i j o w y t s c h den Hauptausschuss, S k o r o - p a d s k y j die Hetman-Bewegung, L i w i t z k y j die UNR /Pädura-Bewegung/. Ferner sei auch der ukrain. Wehrausschuss im Nationalrat vertreten. Der Rat fusse auf einem politischen und einem militärischen Sektor, also auf der ukrainischen Regierung und der eigenen ukrain. Wehrmacht. Die UPA /ukrain. aufständische Armee/ sei nicht mehr selbständig, sondern dem Nationalrat ebenfalls unter-

-2-

- 2 -

stellt. Daher komme es, dass die UPA auch nicht mehr mit irgendwelchen militärischen oder polizeilichen deutschen Dienststellen in Verhandlungen eintreten dürfe. Zur Zeit befänden sich die Vertreter des Nationalrats in Berlin zwecks weiterer Regelung der ukrainischen Frage.

Bei Abgabe dieses Berichts schnitt der hiesige Gewährsmann auch die neue Polen-Politik des Generalgouverneurs an und betonte, dass man ukrainischerseits keinerlei Einwände gegen eine polenfreundliche Politik zu machen habe, da das ukrain. Volk trotz des Polenterrors nicht der UPA nichts gegen das Polentum habe, sofern es nicht im ukrain. Lebensraum aktiv werde. Das ukrainische Volk gönne dem Polentum in den Distrikten Krakau, Warschau, Radom und Lublin volle Entfaltungsmöglichkeiten, wenn die deutsche Führung diese billige. Jedoch würde es Einwände zu machen haben, wenn etwaige polenfreundliche Massnahmen später auch im ukrain. Lebensraum bei den polnischen Minderheiten der West- und Ostukraine zur Anwendung gebracht würden.

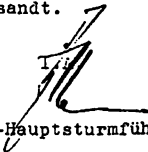
Da es an Vergleichsmöglichkeiten fehlt, ist mir eine Stellungnahme zu vorstehendem Bericht meines Gewährsmannes nicht möglich.

Der Chef der Einsatzgruppe H
der Sicherheitspolizei und des SD
in P r e s s b u r g
- N - Tgb.Nr. 3/44 g.Rs.
gez. Dr. W i t t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

2./ In Durchschrift

der Abteilung III,
z.Hd.v. SS-Hauptsturmführer Dr. B ö h r s c h o v i ä
im Hause

zur Kenntnisnahme übersandt.

SS-Hauptsturmführer.

BA R 70 Slow./223

№ 52

**Розенберг не розуміє, чи Гітлер дійсно
вибрав Власова**

Відпис!

Телеграма!

08.11.1944 р. час 14.45

№г. 1435 / 44 таємн. - R/H

Панові
райхсміністру і начальнику канцелярії Райху
д-ру Л я м м е р с у

Берлін W 8
Фосштр., 6

Таємно

Вельмишановний пане д-р Ляммерс!

Щойно я дізнався з Головного управління СС, що фюрер начебто схвалив акцію Власова. Службово, в якій формі це мало би відбутися, я не знаю нічого. Ви мені повідомили, що ні Ви, ні райхсляйтер Борман не знали про те, що взагалі у фюрера є маніфест генерала Власова. Далі райхсляйтер Борман ще запевнив мене, що перешкодить тому, щоб фюрера внаслідок одностороннього інформування спонукали до прийняття* рішення без попереднього обговорення цієї справи. Я ще раз вказую на свою позицію та пропозиції і прошу Вас подати їх фюреру перед запланованою нарадою начальників штабів. Прошу поінформувати райхсляйтера Бормана про цю телеграму.

Гайль Гітлер!
Ваш цілком відданий
Підпис: Розенберг

* Ним запропоноване і повідомлене мною Вам як моє бажання.
Начальник 09.11.1944 р.
керівного штабу з питань політики

- Особистий референт -
Р 1081 а / 44 таємн.
Для керівної групи Р І
дану копію з проханням прийняти до уваги.

Abschrift!

48

Fernschreiben!

8.11.1944, 14⁴⁵ Uhr
Nr. 1455/44 g - R/H. -

Herrn
Reichsminister und Chef der Reichskanzlei
Dr. Lammerts,
Berlin W.B.
Voßstr. 6

Soeben

Sehr verehrter Herr Dr. Lammerts!

Soeben erfahre ich aus dem SS-Hauptamt, dass angeblich
Ihr Führer die Wlassow-Aktion genehmigt hätte. Antlich, in
welcher Form das geschehen sein könnte, weiss ich nichts.
Sie haben mir mitgeteilt, dass weder Sie noch Reichsleiter Bor-
mann Kenntnis davon hätten, dass beim Führer überhaupt eine Mand
fest des Generals Wlassow vorliege. Ferner hat mir Reichsleiter
Bormann noch zugesagt zu verhindern, dass der Führer durch einsei-
tige Unterrichtung zu einem Entschluss gedrängt würde ohne eine
vorherige Abprache in dieser Angelegenheit. Ich verweise noch
einmal auf meine Stellungnahme und Vorschläge und bitte Sie,
diese dem Führer vor der geplanten Chefbesprechung, die ich Sie
ebenfalls nochmals bitte zusammenzurufen, vorzulegen. Ich bitte,
Reichsleiter Bormann von diesem Fernschreiben zu unterrichten.

Heil Hitler!

Ihr sehr ergebener
gez. Rosenberg

+) von ihm vorgeschlagene und von mir
Ihnen als mein Wunsch mitgeteilte

F 9 L
14.11.11

Der Chef des Führungsstabes Politik
- pers. Ref. -

9.11.44

P 1081 a / 44 g
An
Führungsgruppe P 1/1

208
A
P 1

BA R 6/72

№ 53

УГВР засуджує німецьку політику і заявляє, що УПА буде боротися проти Власова

Німецька так звана “Нова східна політика” і наше ставлення до неї

I. По кількох місяцях, точніше відтоді, коли німецькі армії були змушені відступити зі Сходу, з'являється на німецькій території, а також на землях, усе ще зайнятих німецьким імперіалізмом, так звана “Нова німецька східна політика”. Ця нова політика, яку зараз втілює і пропагує Берлін, має на меті посприяти поверненню німців на Схід і знищенню більшовизму. Основу для такої політики мала б створити, зрештою, не зовсім роз'яснена співпраця німців з поневоленими народами Сходу.

Найвиразнішою ознакою цієї співпраці має вважатися широко сповіщена зустріч керівників німецької поліції і міністра внутрішніх справ Гімлера з колишнім більшовицьким генералом Власовим. Одночасно німецькі урядові інстанції пробують залучити інші поневолені народи до цієї нової східної політики, особливо українців, причому дії поневолених народів повинні здійснюватися під керівництвом вищезгаданого генерала Власова.

II. Усі ці спроби керівних німецьких органів здійснюються на основі новостворюваних політичних принципів і наведених нижче фактів:

1. Нинішня імперіалістична війна, нарешті, наближається до вирішальної стадії, на якій сьогоднішня Німеччина потрапила в оточення ворожих армій і робить відчайдушні спроби врятуватися.

Розуміння тяжкого становища, в якому Німеччина була вести війну на два фронти, спонукає політичні кола всіма можливими засобами ліквідувати свої позиції на одному з двох фронтів або хоча б суттєво посилити їх і в такий спосіб врятуватися від загрози двох фронтів. Отже, якщо зусилля німців з ліквідації Західного фронту не принесли успіху, то увага німецького керівництва буде спрямована на Схід, на території, які врятують Німеччину.

2. На основі результатів і досвіду війни з більшовиками, що триває вже 3 роки, та одночасно здійснюваної німецької

імперіалістичної політики на Сході німецьке керівництво переконалося, що:

а) основна причина поразки німців на Сході полягає лише в цілях і методах німецької імперіалістичної політики;

б) без активної участі поневолених народів Сходу неможливий не лише крах більшовизму, але й оборона від загрози наступу Сталіна в цілій Європі, а тим самим і на суто німецькі території.

3. Небезпечна ситуація, зумовлена двома фронтами, та вказані вище моменти змусили німецьке керівництво опертися на групи, які були б готові в ім'я поневолених народів представляти німецькі плани щодо Сходу.

Для практичної реалізації цих важливих завдань німецького Райху німці обрали колишнього більшовицького генерала Власова, який від 1942 р. очолює так звану "РОА" ("Російську визвольну армію"). Згідно з новими німецькими планами, Власов має стати тією людиною, на заклик якої і під чиїм проводом усі гноблені народи піднімуться на боротьбу з більшовизмом і знищать його. Це врятує Німеччину не лише від небезпечного східного сусіда, а й одночасно відкриє нові перспективи для німецької імперіалістичної політики на Сході.

4. Після того, як німці отримали згоду на співпрацю, німецьке керівництво запропонувало поневоленим народам Сходу, а саме українцям, кавказцям і азіатам, взяти участь в акції, в якій німцям залежить на тому, щоб підпорядкувати окремі національні комітети генералу Власову і надати йому повноваження вести дії проти Сталіна від імені всіх поневолених народів. З огляду на ці німецькі зусилля політичні представництва всіх поневолених народів Сходу оголосили про свою участь у німецько-власівському блоці у даній ідейно-політичній ситуації.

Щодо українських політичних кіл слід зауважити, що німці свою увагу, в першу чергу, зосередили на найбільш організаційно розбудованих колах країни, а саме на Організації Українських Націоналістів (ОУН) та Українській Повстанській Армії (УПА).

Використовуючи фразеологічні заклики, особливо про звільнення від більшовицького ярма, німці запланували Власова як основу для своїх стратегічно-політичних планів щодо перетворення УПА на центр внутрішньої революції в СРСР.

Чітку позитивну позицію до цих планів зайняли стосовно німців та Власова не лише ОУН і УПА, але й інші українські політичні кола (в Україні. — *Пер.*), причому така їхня солідарна

та одностайна позиція доводить німцям і цілому світові, що український народ не дає поневолити себе будь-якій силі, однак готовий впрягтися у віз чужих імперіалістичних інтересів, якщо це узгоджуватиметься з боротьбою українського народу за відбудову самостійної держави.

III. У зв'язку з вказаними вище німецько-власівськими намаганнями зовнішнє представництво Української Головної Визвольної Ради (УГВР) як повноважне представництво вищого українського політичного центру, який веде зараз українську визвольну боротьбу, констатує:

1. *Щодо нових імперіалістичних планів на Сході.*

Хоча тогочасна імперіалістична політика на Сході призвела до катастрофічного стану, нова німецька політика залишається надалі лише новим проявом старих німецьких планів і практики, а також, хоча на спільний наступ на Схід слід дивитись як на зовнішню політичну справу, німецьке керівництво вважає це внутрішньополітичною справою і передало управління нею у руки міністра внутрішніх справ.

Незважаючи на те, що проголошено новий курс у політиці щодо Сходу, відоме Східне міністерство і неаівисний східний комісар Кох формально залишаються і надалі тоді, як вони залишили глибокий слід, який шокував поневолені народи Сходу. Все це засвідчує, що йдеться про старі, незмінні імперіалістичні плани німців.

Основою німецьких планів є:

1. Зусилля німецького керівництва спрямовані на те, щоб здобути власний капітал на основі терористичної політики Сталіна (на окупованих територіях) і здійснюваної боротьби революційних елементів поневолених народів Сходу; з одного боку, врятувати Німеччину ціною крові поневолених народів, а з другого, — у разі перемоги над більшовиками створити нові передумови для нової імперіалістичної політики на Сході.

Відсутня будь-яка ідея, яка поєднала б поневолені народи з німцями в єдиний антибільшовицький фронт.

У теперішній ситуації поневоленим народам у разі спільної перемоги над більшовизмом не гарантуються права власного політичного життя. Навпаки, здається, що у разі більшовицького краху знову повернеться сильна гнобительська німецька імперіалістична політика (1941-1944 рр.). Всі намагання створити нові "німецькі змагання" і використати Власова як слухняного

агента та в такий спосіб реалізувати свої несоціалістичні плани і мати справу із загальноросійським партнером можна порівняти лише зі сталінсько-імперіалістичною системою. З другого боку, німці розраховують на можливість у разі їхньої невдачі на Сході знищити велику російську імперію, тоді союзники будуть змушені визнати сильну Німеччину як противагу російському імперіалізму.

Отже, на так звану нову німецьку східну політику поневолені народи Сходу дивляться лише як на підступні намагання використати важку ситуацію, в якій вони перебувають між обома імперіалізмами (німецьким і більшовицьким), і змусити їх проливати свою кров за німецькі імперіалістичні плани.

2. Питання Власова.

Якщо німці хотіли б використати Власова як засіб для своїх імперіалістичних планів, а не мали б наміру відновити велику російську імперію, то Власов показує німцям шлях на Схід і виявляється в дійсності:

а) агентом, який спекулює на нещасті поневолених Сталіним народів, щоб після його падіння з допомогою німецьких багнетів відновити стару реакційну Росію;

б) послідовником старого поліційно-царсько-романівського і сталінсько-більшовицького імперіалізму, який, крім брехливого імені “нової Росії”, нічого не дає пригнобленим народам Сходу, а самі ці народи хоче привести під гніт нової імперіалістичної влади.

Внаслідок цього всі німецько-власівські плани “звільнення народів Сходу” вважаються лише національно-політичними або соціально-імперіалістичними намаганнями, що максимально перешкоджають національним і соціальним прагненням до звільнення цих народів і не лише послаблюють антибільшовицький блок, але і ллють воду на млин брехливої радянської пропаганди.

3. Позиція сталінського більшовизму в сучасній військовій ситуації.

На противагу “вітчизняній” пропаганді у 1941-1943 рр., з допомогою якої СРСР вдалося мобілізувати зусилля для боротьби з німцями, більшовики, з огляду на ситуацію на фронтах, значною мірою здійснили свої колишні замасковані імперіалістичні плани. Той факт, який став очевидним, що і надалі політика терору НКВС практично використовується на

окупованих територіях, переконує в тому, що більшовицький режим взяв на озброєння імперіалістичні плани, які колись використовували німці. Не підлягає сумніву, що німецька трирічна імперіалістична політика на Сході та імперіалістична політика Сталіна на окупованих територіях сконсолідувала всі гноблені народи на спільну визвольну війну проти більшовиків. Тільки в такий спосіб, а не через масивні німецькі імперіалістичні маневри, буде розбита сталінська імперіалістична в'язниця.

4. До питання пригноблених східних народів, національних ідей і можливого краху більшовизму.

На противагу імперіалістичному характеру нинішньої війни, яка палає на Сході і Південному Сході між німцями і більшовиками задля підкорення східних народів, на противагу неприродним, реакційним та імперіалістичним ідеям з'являється національна ідея визволення і самостійності дотепер поневолених народів.

Національна ідея, яка досі трималася в тіні і переслідувалася, все ж таки склала свій іспит.

Національна ідея, особливо на Сході, тріумфувала як ідея соціального і політичного визволення та самостійного державного існування. Навіть жахливі методи більшовицького режиму не спромоглися подолати ідеї українського, кавказьких, азіатських, білоруського та інших народів. Німцям досягти цього імперіалістичними методами не вдалося. І більшовикам також не вдасться.

Зміцнені ідеєю національного і соціального визволення, східні народи ведуть боротьбу за повну свободу. Ця ідея, що виникла, по суті, без сторонньої допомоги, зростає і сьогодні являє собою реалістичний політичний фактор, на який покладають свої надії всі народи на Сході. Лише під знаком побудови власних самостійних держав гноблені східні народи будуть вести боротьбу.

Вони не будуть добровільно проливати свою кров ні за "нову Європу", ні за більшовицьку "вітчизну".

Вони не підкоряться ні німецькому, ні більшовицькому, ні власівському, ні будь-якому іншому імперіалізму.

Можливим шляхом подолання більшовицького режиму і досягнення свободи гноблених народів Сходу є лише революційна визвольна війна і прагнення кожного народу до своєї самостійності.

5. Україна та її ідейні і матеріальні позиції в загальному балансі революційних сил Сходу.

Український народ, який уже 3 роки веде нещадну боротьбу проти більшовиків, проголосив прогресивну ідею вільних націй. У такий спосіб український народ протистояв, з одного боку, німецькому і більшовицькому імперіалізму, а з другого, — приніс гнобленим народам Сходу позитивну ідею, на якій базується кожна визвольна боротьба.

У подальшому український народ розпочав боротьбу проти німецьких і більшовицьких окупантів, що привела до самооборони від терористичних німецьких і більшовицьких заходів. Внаслідок цього виникла Українська Повстанська Армія (УПА), що перетворилася на найбільший революційний фактор Сходу.

Зважаючи на це, український народ:

а) підготував народи Сходу до визвольної боротьби;

б) створив практичні можливості для співробітництва поневолених народів у рамках УПА і дозволив брати участь у ній іншим національностям;

в) український народ став центром організації і творцем спільної визвольної боротьби поневолених народів.

6. Український народ і нові німецько-власівські плани:

а) український народ висуває думку, що Власов, який прагне відновлення Великої Росії, і німецька імперіалістична опора з метою так званого визволення східних народів не виявляють жодних позитивних результатів, а лише сприяють планам Сталіна;

б) український народ веде боротьбу солідарно з іншими народами Сходу проти імперіалізму і тому відхиляє всі німецько-власівські плани.

Український народ відхиляє і в майбутньому відхилить всі спроби використати його як об'єкт імперіалістичних планів (звідки б вони не походили).

Українська Головна Визвольна Рада
Закордонне представництво

Листопад 1944 р.

За поліпшення перекладу, зробленого з української мови
Підпис:
В. Грегоровіч

- Нр. за журналом обліку Нр. 71/45 Пряшів, 16.02.1945 р.

Для відділу ІІІ
У будинку

Стосовно: листівки УПА “Німецька так звана нова східна політика і наше ставлення до неї”.

Посилання: ТЛГ від лютого 1945 р. - ІІІ В Во./От. - поточн. Нр. 1321 (додається).

Наведена листівка видавалася не Закордонним представництвом Українського визвольного комітету, а самою Українською Визвольною *Радою*. Стосовно Української Визвольної Ради я посилаюся на свою телеграму від 24.01.1945 р. — за журналом обліку Нр. 144/44 таємн., яка надійшла у відділ ІІІ як копія.

Підпис:
гауптштурмфюрер

Deutsche sogenannte "Neue Ostpolitik"
und unsere Stellungnahme dazu.

I. Seit einigen Monaten, genauer, seit die deutschen Armeen zum Rückzug vom Osten gezwungen wurden, trachtet auf dem deutschen Gebiet, wie auch auf dem noch in den durch den deutschen Imperialismus beherrschten Gebieten eine sog. "Neue deutsche Ostpolitik" auf. Diese neue Politik, die jetzt von Berlin gemacht wird, propagiert wird/hat zum Zweck, den Deutschen die Rückkehr nach Osten und die Vernichtung des Bolschewismus zu ermöglichen. Die Grundlage für diese Politik wäre eine, übrigens nicht ganz geklärte Zusammenarbeit der Deutschen mit den unterdrückten Völkern des Ostens.

Als markantes Zeichen für diese Zusammenarbeit soll das laut verbreitete Zusammentreffen des Chefs der deutschen Polizei und Innenministers Himmler mit den ehemaligen bolschewistischen General Wlassow gelten. Gleichzeitig probieren die deutschen Amtsstellen, auch andere unterdrückte Völker für diese ihre neue Ostpolitik zu gewinnen, insbesondere die Ukrainer, wobei alle Aktionen der unterdrückten Völker unter Führung der obengenannten Generals Wlassow geleitet werden sollen.

II. Alle diese Versuche der führenden deutschen Stellen erfolgen auf Grund der neugeschaffenen politischen Gründung infolge nachstehender Tatsachen:

1./Der jetzige Imperialkrieg schreitet endlich dem Entscheidungsstadium zu. In diesem Stadium ist das heutige Deutschland in den durch die feindlichen Armeen geschaffenen Ring geraten und macht die verzweifelten Versuche, sich zu retten.

Mit Verständnis für die schwere Lage, in die es zur Kriegführung an zwei Fronten gezwungen wurde, versuchen die politischen Stellen Deutschlands mit allen möglichen Mitteln ihre Positionen auf neuerer einer der beiden Fronten zu liquidieren oder mindestens wesentlich zu verstärken und auf diese Weise sich vor der Gefahr zweier Fronten zu retten. Wenn also die Bemühungen der Deutschen, die Westfront zu liquidieren, versagt haben, hat sich die Aufmerksamkeit der führenden deutschen Stellen auf den Osten gerichtet, das Gebiet, das Deutschland die Rettung bringen wird.

2./ Durch die Ergebnisse und Erfahrungen aus dem schon 3 Jahre lang von den Bolschewisten geführten Kriege und gleichzeitig geführten deutschen imperialistischen Politik im Osten wurden die deutschen führenden Stellen davon überzeugt, dass:

a./der Hauptgrund der Niederlage der Deutschen im Osten allein in den Zielen und Methoden der deutschen imperialistischen Politik liegt,

b./dass ohne aktive Teilnahme der unterdrückten Völker des Ostens nicht nur der Zusammenbruch der Bolschewisten, sondern auch die Verteidigung gegen das drohende Angriffe Stalins auf ganz Europa und somit auf die rein deutschen Gebiete unmöglich ist.

3./So hat die gefährliche Situation infolge zweier Fronten/doppel-frontal/ und die oben erwähnten Momente die deutschen führenden Stellen gezwungen, sich auf die Gruppen zu stützen, die bereit wären, im Namen der unterdrückten Völker des Ostens die deutschen Pläne betreffs Osten zu vertreten.

In der praktischen Realisierung dieser wichtigen Aufgaben des deutschen Reiches haben die Deutschen den ehemaligen bolschewistischen General Wlassow, der seit 1942 die sog. "Rosa" /Russische Befreiungsarmee/ führt, dazu gewählt. Laut neuer deutscher Pläne soll Wlassow der Konisch sein, auf dessen Aufruf hin und unter Führung dessen Führung sich sämtliche unterdrückten Völker zum Krieg gegen den Bolschewismus erheben und diesen vernichten. Das will Deutschland nicht nur vor dem gefährlichen Ostnachbarn retten, sondern zugleich neue Perspektiven für die deutsche imperialistische Politik im Osten eröffnen.

4./Nachdem die Deutschen das Einverständnis für die Mitarbeit gewonnen haben, haben die deutschen führenden Stellen ihre weiteren Bestrebungen an den unterdrückten Völkern des Ostens, also Ukrainer, Kaukasier, und Asiaten vorgeschlagen, an der Aktion teilzunehmen, wobei es den Deutschen darum ging, die einzelnen Nationalkomitees dem General Wlassow zu unterstellen und ihm die Vollmacht zu geben, die Aktion gegen Stalin im Namen sämtlicher unterdrückter Völker zu führen. Angesichts dieser deutschen Bestrebungen haben die politischen Vertretungen sämtlicher unterdrückter Völker des Ostens ihre Anteilnahme an dem deutsch-wlassowschen Block in dieser ideopolitischen Lage ausgesagt.

Wenn es sich um ukrainische politische Kreise handelt, ist zu bemerken, dass die Deutschen ihre Aufmerksamkeit und Bemühungen in erster Linie den Vertretungen der am meisten organisatorisch aufgebauten Kreise des Landes, u-zw. der Organisation der ukrainischen Nationalisten/OUN/ und ukrain. Aufständischen /UPA/ zuwenden. Phrasologische Aufrufe, insbesondere über die Befreiung von bolsch. Joch benutzend, haben die Deutschen auch Wlassow geplant, als Grundlage für ihre strategisch-politischen Pläne die UPA zum Mittelpunkt der inneren Revolution in der UdSSR zu machen.

Deutliche positive Stellungnahme zu diesen Plänen nahmen den Deutschen und Wlassow ~~mit~~ gegenüber nicht nur OUN und UPA, sondern auch die übrigen ukrainischen politischen Kreise, wobei die solidare und einstimmige Haltung dieser der deutschen und der ganzen Welt beweis, dass das ukrainische Volk sich nicht durch irgendeine fremde Macht überwältigen lässt, sich aber doch vor den Fängen fremder imperialistischer Interessen spannen lässt, da das einzige des Kampfes des ukrainischen Volkes der Wiederaufbau des ukrainischen selbstständigen Staates ist.

III. Im Zusammenhang mit diesen oben erwähnten deutsch-wlassowschen Bestrebungen stellt die Aussenvertretung des Ukrainischen Hauptbefreiungsausschusses /UHWR/ ~~als~~ als bevollmächtigte Vertretung des oberen ukrainischen politischen Zentrums, das jetzt den ukrainischen Befreiungskampf führt, fest:

1./Zu den neuen deutschen imperialistischen Plänen im Osten.

Obgleich die bisherige imperialistische Politik im Osten zu katastrophaler Lage geführt hat, bleibt die neue deutsche Politik im Osten weiterhin nur eine neue Auflage der alten deutschen Pläne in Form und Inhalt, obgleich der gemeinsame Aufmarsch nach Osten als aussenpolitische Angelegenheit zu betrachten wäre, betrachtet die deutsche Führung diesen als innenpolitische Angelegenheit und hat die Leitung in dieser Sache dem Innenminister in die Hand gegeben.

Ungeachtet dessen, dass man den neuen Kursen in der Politik gegen Osten verlaublich bleibt, bleibt das berühmte Ostministerium und der verhasste Ostkommissar K o o h formell weiter, die sich in die Geschichte der unterdrückten Völker des Ostens schmerzhaft eingepreßt haben. Alles das zeigt, dass es sich um alte, nicht geänderte imperialistische Pläne der Deutschen handelt.

Die Grundlagen dieser deutschen Pläne sind:

1./ Die Bestrebungen der deutschen führenden Kreise zielen dahin, die jetzige terroristische Politik Stalins /in den besetzten Gebieten, wie auch die jetzt geführten Kämpfe der revolutionären Elemente der unterdrückten Völker des Ostens für sich zu kapitalisieren, um einerseits mit dem Blut der unterdrückten Völker Deutschlands zu retten und andererseits im Falle eines Sieges über die Bolschewisten neue Grundlagen für eine neue imperialistische Politik im Osten zu schaffen.

Es fehlt irgendeine Idee, nach der die unterdrückten Völker zusammen mit den deutschen sich in die ...

In der jetzigen Situation ist den unterdrückten Völkern für den Fall eines gemeinsamen Sieges über den Bolschewismus keine Gewähr für Rechte im eigenen polit. Leben gegeben. Im Gegenteil, es scheint, dass im Falle eines bolschewistischen Zusammenbruches wieder die stark drückende deutsche imper. Politik zurückkehrt /1941 - 1944/. Alle Bemühungen, die neue "Deuklada" zu schaffen und "Lassov als gemeinsamen Agiten auszunutzen und auf die Weise ihre unsozialistischen Pläne zu realisieren und mit einem allrussischen Partner zu tun zu haben, kann man das nur mit dem stalinisch-imper. System vergleichen. Andrejewsits rechnen die Deutschen mit der Möglichkeit, dass, wenn es ihnen im Osten nicht gelingen sollte, das grosse Reich Russland zu vernichten, die Alliierten gezwungen sein werden, das starke Deutschland als Gegengewicht gegenüber dem russischen Imperialismus anzuerkennen. Die sogenannte neue deutsche Ostpolitik wird also von den unterdrückten Völkern des Ostens nur als hinterlistige Tauer angesehen, die schwere Situation, in der sie sich zwischen den beiden Imperialismen /deutscher und bolschewistischer/ befinden, auszunutzen und sie zu zwingen, für die deutschen imperialistischen Pläne ihr Blut zu vergiessen.

2./ Die Frage Wlassow.

Wenn die Deutschen Wlassow als Mittel für ihre eigenen imper. Pläne auszunutzen und nicht die Absicht haben, das grosse russische Reich wiederaufzubauen, zeigt Wlassow den Deutschen den Weg nach Osten und ist eigentlich:
 a/ ein Agent-Spekulant, der mit dem Unglück der durch Stalin unterdrückten Völker spekuliert, um nach Stalins Zusammenbruch durch die deutschen Tajonette das alte, reaktionäre Russland zu erneuern,
 b/ ist er Nachfolger des alten, polizeilich-zaristisch-romanowischen und stalin-bolschewistischen Imperialismus, der ausser dem lügnerschen Namen "Neues Russland", den unterdrückten Völkern des Ostens gar nicht gibt und diese Völker nur unter einer neuen imper. Macht bringen will.
 Infolgedessen werden alle diese deutsch-wlassowschen Pläne für "die Befreiung der Völker im Osten" nur als national-politische, wie auch sozial-imper. Bestrebungen betrachtet und hemmen dadurch die nationale und sozialen Befreiungsbestrebungen der Völker auf das äusserste und schwächen nicht nur den antibolschewistischen Block, sondern sind sogar Wasser auf die Mühle der lügnerschen Propaganda der Sowjeten.

3./ Die Stellung des stalinischen Bolschewismus in der jetzigen Kriegslage.

Im Gegensatz zu der "vaterländischen" Propaganda im Jahre 1941-1943, durch welche es der SSOR gelungen ist, die Massen für den Kampf gegen die Deutschen zu mobilisieren, haben die Bolschewisten angesichts der Situation an den Fronten ihre alten, maskierten imper. Pläne markant verwirklicht. Die Tatsache, die den unterdrückten Völkern klar geworden ist, dass weiterhin die prakt. Terrorpolitik des NKWD in den besetzten Gebieten gehandhabt wird, überzeugen, dass das bolsch. Regime diese imper. Pläne, die einst die Deutschen gehandhabt hatten, ins Auge fassten. Es unterliegt keinem Zweifel, dass, sowie die deutsche imper. Politik im Osten durch 3 Jahre hindurch sämtliche Völker Europas konsolidiert hat, auch die imper. Politik Stalins in den deutschen Gebieten besetzten Gebieten sämtliche jetzt unterdrückten Völker zum gemeinsamen Befreiungskrieg gegen die Bolschewisten konsolidiert hat. Nur auf die Weise, und nicht durch maskierte deutsche imper. Manöver, wird das stalinische imper. Gefährnis erschlagen werden.

4./ Zur Frage der unterdrückten Ostvölker, Nationalideen und eines event. Zusammenbruches d. Bolschewismus.

Im Gegensatz zum imper. Charakter des jetzigen Krieges, der im Osten und Südosten zwischen den Deutschen und Bolschewisten zwecks Unterstellung der Ostvölker tobt, taucht jetzt als Gegengewicht zu den antinationalen, reaktionären und imper. Ideen die Nationalidee als Idee der Befreiung und Selbstständigkeit der bis jetzt unterdrückten Völker auf.

Die bis jetzt im Hintergrund verbliebene und verfolgte Nationalidee hat doch ihre Prüfung bestanden. Besonders im Osten hat die Nationalidee als Idee der sozialen und politischen Befreiung und des selbstständigen staatlichen Lebens ihre Triumpfe gefeiert.ogar die schrecklichen Methoden des bolschewistischen Regimes konnten diese Idee der ukrain., kaukasischen, asiatischen, weißrussischen u.a. Völker nicht beeinträchtigen. Den Deutschen ist das nicht gelungen/den deutschen imperialistischen Methoden/... wird auch den Bolschewisten nicht gelingen.

Durch die nationalsozialistische Befreiungsidee gestärkt führen die Ostvölker diesen Kampf um eine völlige Befreiung. Diese Idee entstand von Grund auf ohne Hilfe, wächst und bildet heute einen realistisch politischen Faktor, auf den sämtliche Völker im Osten ihre Hoffnungen setzen. Nur im Zeichen eines Aufbaus eigener, selbstständiger Staaten werden die unterdrückten Ostvölker den Kampf führen.

Sie werden freiwillig ihr Blut weder für eine "Neues Europa" noch für das bolschewistische "Vaterland" vergießen. Sie unterstellen sich weder dem deutschen noch den bolschewistischen, noch menssovichen oder irgendeinen anderen Imperialismus. In der Lage wäre zur Bekämpfung des bolschewistischen Regimes und zur Erlangung der Freiheit der unterdrückten Ostvölker nur ein revolutionärer Befreiungskrieg dieser Völker und das Streben jedes Volkes nach seiner Selbstständigkeit ein Weg.

5./ Die Ukraine und ihre ideologischen und materiellen Positionen in der allgemeinen Billung der revolutionären Kräfte des Ostens.

Das ukrainische Volk, das seit 13 Jahren den erbitterten Kampf gegen die Bolschewisten geführt hat, hat in diesem Kriege die Idee der freien Nationen am fortschrittlichsten hervorgehoben. Auf die Weise hat sich das ukrainische Volk einerseits dem deutschen und bolschewistischen Imperialismus entgegen gestellt, andererseits den unterdrückten Ostvölkern die positive Idee gebracht, auf die sich jeder Befreiungskampf stützt. Weiterhin hat das ukrainische Volk den Kampf gegen die deutschen und bolschewistischen Okkupanten begonnen, was zum Selbstschutz gegen terroristische deutsche und bolschewistische Massnahmen führte. Dadurch entstand die ukrainische Aufständischenarmee/UPA/. UPA wurde zum grossen, revolutionären Faktor des Ostens.

Das ukrainische Volk hat infolgedessen:

- a/ sämtliche Ostvölker zum Befreiungskriege vorbereitet,
- b/ die praktischen Möglichkeiten der Zusammenarbeit unter den unterdrückten Völkern im Rahmen der UPA geschaffen, und auch andere Nationalitäten daran teilnehmen lassen.
- c/ das ukrainische Volk wurde zum Mittelpunkt der Organisation und zum Bildner des gemeinsamen Befreiungskampfes der unterdrückten Ostvölker

6./ Das ukrainische Volk und die neuen deutschen Vorschläge

6./ Das ukrainische Volk und die neuen deutsch-wlassowschen Pläne.

a/ Das ukrainische Volk vertritt die Meinung, dass Wlassow, welcher den Wiederaufbau Grossrusslands anstrebt, und die imperialistischen deutschen Grundsätze zwecks einer sogenannten Befreiung der Ostvölker keine positiven ~~Ergebnisse~~ ~~Ergebnis~~ zeigen, sondern nur den Plänen Stalins Vorschub leisten.

b/ Das ukrainische Volk kämpft solidarisch mit anderen Völkern des Ostens gegen jedweden Imperialismus und lehnt daher alle deutsch-wlassowschen Pläne ab. Das ukrainische Volk lehnt es ab und wird auch in Zukunft alle Versuche ablehnen, als Objekt imperialistischer Pläne /wo immer diese herkommen/ zu dienen.

November 1944.

Ukrainischer Befreiungsausschuss
Aussenvertretung

Für die Verbesserung der aus dem Ukrainischen gemachten
Üebersetzung:

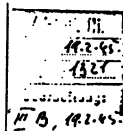
Handwritten signature

104

- N - Tgb.Nr. 11/45.

Pressburg, den 16.2.45.

An die
Abteilung III
im Hause.

Betr.: UPA-Flugblatt "Deutsche sog. Neue Ostpolitik und unsere
Stellungnahme dazu".

Form.: Dort. Schreiben vom Februar 1945 - III E So./Ot. - lfd.
Nr. 1521. *lfd. b.*

Das angegebene Flugblatt ist nicht von der Aussenvertretung des ukrainischen Befreiungsausschusses, sondern vom ukrainischen Befreiungsrat herausgegeben worden. Hinsichtlich des ukrainischen Befreiungsrates beziehe ich mich auf mein Schreiben vom 24.1.45 - N - Tgb.Nr. 14/45, das ~~St.~~ III in Durchschrift zugegangen ist.

Handwritten signature
SS-Hauptsturmführer.

BA R 70 Slow./221

№ 54

**Німецька інформація про ОУН та УГВР.
Звернення УГВР до українських біженців**

Райхсміністр окупованих
східних територій

Берлін-Вільмерсдорф,
17 листопада 1944 р.
Вестфелішештр., 1

Начальник штабу оперативного
керівництва з питань політики

- Особистий референт -
Д-р А. / Ш.

Таємно

- № за журналом обліку VS 7606/44 таємн.
- № за журналом обліку D 2666/44 таємн.

Стосовно: утворення УГВР (Української Головної
Визвольної Ради).

Додатки: 4.

1. *Короткі зауваження:*

а) в Україні на основі об'єднання всіх українських бойових груп утворилася Українська Головна Визвольна Рада, члени якої поіменно не відомі. Під псевдонімом працюють, напевно, колишні керівні особи зі складу ОУН. З розмов з активними представниками УПА і зв'язковими УГВР випливає, що ОУН активно діє як політичний рух. УПА є військовою організацією. ОУН і УПА організаційно в державному плані представлені через УГВР;

б) кількість активних військовослужбовців і бійців оцінюється в 60 тис. Інспекційні донесення німецьких офіцерів, авіаційна розвідка, контроль передавачів системи оповіщення, повідомлення перебіжчиків свідчать про активну боротьбу, що відчутно шкодить росіянам.

УПА підтримують широкі верстви населення, які значною мірою демонструють свою єдність або симпатію до ОУН, УПА і УГВР через організацію шпиталів, постачання продуктів

харчування, кур'єрську службу тощо. Інспекційне донесення одного німецького офіцера свідчило, що загроза з боку банд змушує червону армію в її опорних пунктах з настанням темряви перебувати за колючим дротом;

в) територія діяльності ОУН, УПА і УГВР проходить через Правобережну на Лівобережну Україну і розширюється ще далі завдяки російській пропаганді, яка у кожному українцеві, що вороже ставиться до праці, вбачає бандерівця.

Поза тим є донесення про співпрацю між ОУН, УПА і УГВР та повстанськими групами серед неросійських народів;

г) у додатку пересилається у копії супровідна записка зовнішнього представництва УГВР до всіх українців поза межами батьківщини (Додаток 1) та Універсал УГВР (Додаток 2). УГВР використовує поняття “універсал”, що в українській історії застосовувалося при оприлюдненні указів колишнього уряду Вільної України після розвалу російської імперії. Універсал датований 15.06.1944 р. і був прийнятий на загальноукраїнському з'їзді. Те саме стосується і Додатку 3, так званої платформи, та Додатку 4 — “Організаційна форма УГВР”*.

2. Подано панові райхсміністру Альфреду Розенбергу для ознайомлення.

Підпис:
д-р Арльт

Супровідна записка

До всіх українців за межами батьківщини!

У червні 1944 р. в умовах жадливої ворожої окупації на українських землях сталася важлива для українського народу подія. У цьому місяці завдяки зусиллям УПА була створена Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) — єдиний центр, який спрямовує всі українські зусилля задля визволення.

УГВР почала діяти як верховне керівництво єдиного всеукраїнського національного фронту. До неї увійшли активні учасники сучасної революційної визвольної боротьби

* Додатки 2, 3, 4 тут не друкуються, вони опубліковані повністю в окремих томах “Літопису УПА”, присвячених УГВР.

українського народу, представники всіх українських земель та українських кіл після того, як вони розробили понадпартійні політичні засади УГВР і ухвалили їх. Так об'єдналися найкращі і цілковито незалежні від зовнішніх факторів самостійні визвольні та революційні сили українського народу для того, щоб скеровувати і вести боротьбу за відновлення Української самостійної і соборної держави (УССД).

УГВР діє на українських землях і буде свою діяльність на основі власних сил українського народу. Падіння ворожих режимів і відбудова самостійної української держави, на думку УГВР, залежить, в першу чергу, від підготовки українських кадрів борців і військовиків в українських областях. Поза межі українських національних територій УГВР скерувала своїх представників, які мають завдання вести політичну роботу в закордонному секторі. У критичних обставинах, в яких зараз перебуває українська еміграція, для всіх, хто був змушений залишити свої рідні землі, ця інформація може бути, ніби удар блискавки, який розбиває невірство і відроджує надію на втілення ідеалу наших визвольних прагнень та відновлення української державності. Нехай ця інформація нагадує про те, що на українських землях точиться жорстока боротьба, тому вся робота української еміграції повинна бути скерована на службу українській визвольній справі і має стати допомогою для тих, хто бореться зі зброєю в руках.

Смертельна небезпека загрожує українському народові. Наші вороги роблять усе, щоб знищити нас як націю, щоб стерти з лиця землі наше ім'я. У цей час серед нас не може бути партійних суперечок. Всі українці повинні єдиним фронтом виступити проти ворожих зазіхань. Вони повинні згуртуватися для спільної боротьби за справжнє визволення українського народу, за те, щоб селяни, робітники та інтелігенція стали господарями на українській землі.

Поза цією загальнонаціональною боротьбою українського народу не повинен залишатися ніхто з нас. Хто в цей час, коли весь народ веде боротьбу, свідомо стоїть осторонь, той є дезертиром, а для таких в нашому народі не може бути місця. Сьогодні всі українські землі стали до лав фронту боротьби за українську державу! На службу українській визвольній справі повинна вступити і еміграція! У жорсткій боротьбі у важких умовах окупаційної дійсності стало реальністю загально-

національне об'єднання на українських землях. У спільному фронті боротьби за українську державу повинна також об'єднатися українська еміграція.

Українським патріотам, усім вірним синам і дочкам українського народу ми передаємо цей універсал, політичну платформу створення УГВР! Усвідомлюючи нинішні великі події і гігантські завдання, які стоять перед українським народом, закликаємо всіх вигнаних окупантами на чужину до посиленої співпраці задля великої справи національного визволення.

Вересень 1944 р.

Закордонне представництво
УГВР

Der Reichsminister
f. d. b. Ostgebiete
Der Chef des Führungsstabes Politik
- Persönlicher Referent -
Dr. A./Sch.

Berlin- Wilmerisdorf, den 17. Nov. 1944
Westfälischestr. 40

VS. Tgb. Nr. 7606 / 44 geh.
D. Tgb. Nr. 2066 / 44 geh.

Betr.: Bildung des UHWR (Ukrainischer Hauptbefreiungsrat)
Anlg.: - 4 -

Geheim
J. B. Ernst & M. H. ...
Führungssitz Politik
Tgb. Nr. P 1107a/44
Eingeg. 22.11.44

1. V e r m e r k :

a) In der Ukraine hat sich der Ukrainische Hauptbefreiungsrat auf der Basis der Vereinigung sämtlicher ukrainischer kämpfenden Gruppen gebildet. Die Mitglieder des Hauptbefreiungsrates sind namensmäßig nicht bekannt. Unter dem Pseudonym arbeiten sicher die alten führenden Männer der OUN. Aus Unterhaltungen mit aktiven Vertretern der UPA und Verbindungsmännern der UHWR ist zu entnehmen, daß OUN als politische Bewegung aktiv ist. UPA ist Wehrorganisation. OUN, UPA ist staatlich organisatorisch vertreten durch UHWR.

1. Hauptangabe
1. K. H.

2. Zahl

2. 29/10

b) Die Zahl der aktiv Waffentragenden und Kämpfenden wird mit 60.000 angenommen. Inspektionsberichte deutscher Offiziere, Flugaufklärung, Warnsenderüberwachung, Überläuferberichte ergeben einen aktiven, die Russen empfindlich störenden Kampf.

UPA wird getragen von der breiten Masse des Volkes, die durch Lazarettstellung, Lebensmittelversorgung, Kurierdienst usw. in starkem Maße sich mit OUN, UPA, UHWR einig, bzw. sympatisierend zeigt. Inspektionsbericht eines deutschen Offiziers ergab, daß die Bandengefährdung die Rote Armee zwingt in ihrem Stützpunkt bei Dunkelwerden hinter Stacheldraht zu gehen.

c) Das Ausbreitungsgebiet von OUN, UPA, UHWR geht über die rechtsufrige Ukraine in die linksufrige Ukraine und wird durch die russische Propaganda, die in jedem arbeitsfeindlichen Ukrainer einen Banderowitz sieht, noch weiter getragen.

Darüber hinaus liegen Berichte über die Zusammenarbeit zwischen OUN, UPA, UHWR, den aufständischen Gruppen unter den nichtrussischen Völkern, vor.

- d) In der Anlage wird in Abschrift ein Begleitschreiben der auswärtigen Vertretung der UHWR an alle Ukrainer außerhalb der Grenzen des Vaterlandes übersandt (Anlage 1). Ein Universal des UHWR (Anlage 2). Die UHWR bedient sich des Begriffes Universal, der in der ukrainischen Geschichte bekannt ist als Verlautbarungsbegriff der alten Regierung der Freien Ukraine nach dem Zusammenbruch des Russischen Reiches. Das Universal stammt vom 15.6.44 und ist auf einem allukrainischen Kongress beschlossen worden. Das Gleiche gilt von Anlage 3, der sog. Plattform. Anlage 4- Organisationsform von UHWR.

• Herrn Reichsminister Alfred Rosenberg, m.d.B.u.K. vorgelegt.

Arlt

(Dr. Arlt)

BA R 6/150

An alle
Ukrainer ausserhalb der Grenzen des Vaterlandes!

Im Juni 1944 geschah unter den Verhältnissen der schrecklichen feindlichen Okkupation in den ukrainischen Gebieten ein für das ukr. Volk durch seine Auswirkungen wichtiges Ereignis. In diesem Monat kam es dank den Bemühungen der UFA. zur Schaffung des ukrainischen Hauptbefreiungsrates (UHWR) als einzigem Zentrum, das alle ukr. Anstrengungen zur Befreiung lenkt.

UHWR trat als oberste Führung der einzigen allukrainischen nationalen Front in Aktion. In den UHWR traten die aktiven Teilnehmer des gegenwärtigen revolutionären Befreiungskampfes des ukrainischen Volkes, die Vertreter aller ukr. Länder und aller ukrainischen Kreise ein, nachdem sie die ausserparteilichen politischen Grundlagen des UHWR ausgearbeitet und beschrieben hatten. So vereinigten sich die besten und von härteren Faktoren vollkommen unabhängigen, selbständigen Freiheits- und Revolutionskräfte des ukrainischen Volkes, um den Kampf zur Wiederherstellung eines ukr. selbständigen und geeinten allumfassenden Staates (USSR) zu lenken und zu führen.

UHWR wirkt in den ukr. Ländern und baut seine Tätigkeit auf den eigenen Kräften des ukr. Volkes auf. Den Zusammenbruch uns fändlicher Regime und den Wiederaufbau des ukr. selbständigen Staates macht der UHWR in erster Linie abhängig von der Ausbau ukr. revolutionärer Befreiungs und Waffen-Kaders in den ukr. Gebieten. Ausserhalb der Grenzen des ukr. nationalen Territorien entsandte der UHWR nur seine Vertreter, die die Aufgabe haben, die politische Arbeit des UHWR auf dem ausländischen Sektor zu führen. In den kritischen Verhältnissen, in denen sich z.Zt. die ukrainische Emigration befindet, möge allen, die gezwungen waren, ihr Heimatgebiet zu verlassen, diese Information dienen als Blitzschlag, der den Unglauben zerschlägt und die Hoffnung auf Verwirklichung des Ideals unsere Befreiungsbestrebungen sowie auf Wiederaufbau der ukr. Staatlichkeit auferstehen lässt. Möge sie ebenfalls daran erinnern, dass in den ukrainischen Ländern ein grausamer Kampf tobt und dass alle Arbeit der ukrainischen Emigration auf den Dienst an der ukr. Freiheitsache ausgerichtet und Hilfe sein muss für

die, die mit der Waffe in der Hand kämpfen.

Eine tödliche Gefahr bedroht das ukr. Volk. unsere Feinde tun alles, um unsere Nation zu vernichten, um unseren Namen aus dem Gesicht dieser Erde auszulöschen. In diesem Augenblick kann kein Platz für Parteistreitigkeiten unter uns sein. Das ganze Ukrainertum muss sich in geeinter Front dem feindlichen Begehren gegenüber stellen. Es muss zusammenstehen zum gemeinsamen Kampf für die wahrhaftige Befreiung des ukrainischen Volkes, dafür, dass seine Bauern, Arbeiter und Intelligenz die Walter des ukrainischen Bodens werden.

In diesem allnationalen Kampf des ukrainischen Volkes darf niemand von uns fehlen! Wer in dieser Zeit, in der das ganze Volk kämpft, bewusst abseits steht, der ist Deserteur und für Deserteure kann es in unserem Volke keinen Platz geben. Heute haben sich alle ukrainischen Länder in die Kampffront für den ukrainischen Staat eingereiht! In den Dienst für die ukrainische Freiheitssache muss sich auch die Emigration stellen! Im grausamen Kampfe unter den schwierigen Bedingungen der Okkupantischen Wirklichkeit ist die allnationalen Vereinigung in den ukrainischen Ländern Wirklichkeit geworden. In der gemeinsamen Front des Kampfes für den ukrainischen Staat muss auch die ukrainische Emigration sich vereinigen.

Den ukrainischen Patrioten, allen treuen Söhnen und Töchtern des ukrainischen Volkes, übergeben wir dieses Universal, die politische Plattform und den Aufbau des UHWR! Im Bewusstsein der heutigen grossen ereignisse und der gigantischen, die vor dem ukrainischen Volk stehen, rufen wir alle, welche von den okkupantischen Kräften in die Fremde gejagt wurden, zur verstärkten Mitarbeit an der grossen Tat der ukrainischen nationalen Befreiung.

September 1944

Die auswärtige Vertretung der
UHWR!

BA R 6/150

№ 55

**Представники народів Східної Європи і Азії
проти німецької “акції” Власова**

Копія!

Берлін, 18 листопада 1944 р.

Панові райхсміністру окупованих східних територій
райхслайтеру Альфреду Розенбергу

Б е р л і н

Вельмишановний пане райхсміністр!

Ми, уповноважені представники народів:

Ідель-Уралу (тюркські татари),
Кавказу (вірмени, азербайджанці, грузини і
північнокавказці),
кримських татар,
українців і
білорусів

загальною чисельністю понад 90 мільйонів, щойно дізналися про маніфест генерала Власова, який він зачитав на установчих зборах “Комітету за визволення народів Росії” 14.11.1944 р. у Празі.

Припускаючи, що ця ініціатива, глибинні засади якої нам зрозумілі, матиме вплив на долю наших народів, вважаємо своїм обов’язком ознайомити уряд Райху з наведеними нижче міркуваннями.

Наші народи, які вже протягом століть ведуть боротьбу з російським імперіалізмом за свою незалежність, у 1918 р. здійснили цілковите відділення від Росії і заснували самостійні держави. Деякі з цих держав були визнані Німеччиною та іншими державами, серед них і радянським урядом. Незважаючи на це, російський уряд анулював ним самим підписане визнання, напав на наші держави і у кривавих битвах зламав їхній опір. З цього часу багато мільйонів людей на неосяжних просторах Східної Європи і Азії поневолені та експлуатуються диктатурою Кремля, яка є загрозою для всього людства.

Не вказуючи детальніше причини, можна констатувати, що до сьогодні найпасивнішим елементом у боротьбі з більшовизмом є сам російський народ. Незважаючи на мовчання російського народу, історія переповнена днями безжалісної боротьби наших народів з більшовизмом. Безперервні повстання народів Кавказу, Туркестану, України, Білорусії та інших являють собою героїчну сторінку історії цих народів, які, не маючи страху перед жертвами, гинули і гинуть у боротьбі за свою свободу та власну незалежну державу.

Тому не дивно, що ці народи з величезною радістю привітали початок німецько-російської війни. З перших днів війни вони стали на бік німецької армії, допомагали, де тільки могли, радо і з сердечною дружною зустрічали війська. Пліч-о-пліч з німецькими солдатами в бою вони довели свою вірність національній ідеї.

У цій боротьбі проти більшовизму наші неросійські народи, чисельність яких, як вказувалося вище, з огляду на масовість та їхній бойовий дух є значно позитивнішим і важливішим фактором, ніж російський народ, який досі демонструє сліпу покірність наказам Сталіна.

Народи ведуть боротьбу за власні ідеали і чіткі цілі. Хто залишає без уваги цей момент, піддає ризику всю симпатію і співчуття народів.

Від початку цієї війни ми були переконані у необхідності чіткої політичної програми щодо народів Радянського Союзу. Неодноразово ми рекомендували представникам німецького Райху приділити більше уваги в цьому сенсі націоналістичним течіям не лише в наших народах, але і серед російського народу, який, напевно, страждає під пануванням більшовизму. Необхідно визнати, що східну політику Німеччини дуже вміло використав Сталін і буде, очевидно, використовувати в майбутньому. В усіх ще у пам'яті той факт, що Сталін під час війни розширив права так званих радянських республік, надавши їм право мати власні представництва, що було в урочистій формі проголошено навесні ц.р. в особистій заяві Молотова. Не дивно, коли така тактика Сталіна кінець-кінцем знайде добрий живильний ґрунт серед народів, які прагнуть свободи і незалежності, а з боку Німеччини досі не отримали жодного визнання своїх національних самостійних держав.

Ми ніколи не піддавалися упередженому ставленню щодо російського народу, навіть завжди були готові обґрунтувати

акцію генерала Власова з тими застереженнями, які ми вже повторно довели до відома представників Німеччини. Генерал Власов як росіянин повинен обмежити свою діяльність лише Росією, розуміючи її в суто етнографічному сенсі. У жодному разі він не повинен прагнути до здобуття права керувати нашими неросійськими народами, бо прагнення цих народів зовсім не збігаються з метою, якої домагається генерал Власов. Він говорить про ідею повалення радянського режиму і хотів би в нинішніх кордонах створити новий режим. Наші народи ведуть багаторічну запеклу боротьбу проти Москви, щоб цілковито відділитися від Росії і на основі повної національної незалежності створити знову власні держави. Тому наші народи не можуть довіряти обіцянкам генерала Власова і на цій підставі його Празький маніфест не може розраховувати на підтримку наших народів.

Акція генерала Власова від самого початку не матиме перспектив на успіх серед наших земляків, добровольців, робітників і біженців, які перебувають у межах німецьких кордонів, бо досвід цих мас змушує їх до максимальної обережності стосовно кожної російської ініціативи.

Було б великою помилкою вважати представниками волі та ідеалів наших народів тих осіб неросійського походження, яких генерал Власов прийняв до свого "Комітету за визволення народів Росії". Вони не мають ні формального, ні морального права говорити від імені наших народів. На основі викладених вище обґрунтувань ми вважаємо маніфест генерала Власова таким, що шкодить інтересам наших народів з огляду на привласнене право представляти наші народи, очолювати їх і говорити від їхнього імені. Благо наших народів і бажання зберегти двосторонні взаємини змушують нас просити уряд Райху:

1) перешкодити будь-якій претензії генерала Власова на керівництво нашими народами,

2) негайно визнати право наших народів на самостійні держави і проголосити остаточне визнання наших національних представництв,

3) дозволити сформувати наші національні військові сили для боротьби проти більшовизму, які були б підпорядковані власному командуванню, а в оперативному сенсі — німецькому вермахту, і залишити політичне керівництво над цими військовими формаціями нашим національним представництвам.

На завершення вважаємо своїм обов'язком найрішучіше заявити, що у разі, коли претензії на керівництво нашими народами з боку генерала Власова не будуть з усією ясністю усунуті, жодне з національних представництв наших народів не візьме на себе відповідальності за ті наслідки, які можуть виникнути як результат акції Власова серед наших земляків.

Ідель-Урал

За дорученням Союзу боротьби тюркських татар Ідель-Уралу

(підпис)

Кавказ

За дорученням вірменського штабу зв'язку

(підпис)

За дорученням азербайджанського штабу зв'язку

(підпис)

За дорученням грузинського штабу зв'язку

(підпис)

За дорученням Північнокавказького національного комітету

(підпис)

Кримські татари

За дорученням Кримськотатарського центру

(підпис)

Туркестан

За дорученням президента Туркестанського комітету національної єдності Велі Каюм-Хана

(підпис)

Українці

За дорученням українських національних політичних груп

(підпис)

Білоруси

Президент Білоруської Центральної ради

(підпис)

N.B. На опублікованій копії на місцях підписів подаються олівцем прізвища підписаних. Щодо українців ручкою зазначено по-німецьки: ger Andrij Melnik, тобто підписав Андрій Мельник.

Abeschrift!

162

Berlin, den 18. November 1944

An den

Herrn Reichsminister für die besetzten Ostgebiete
Reichsleiter Alfred Rosenberg,

B e k l i n n

Sehr geehrter Herr Reichsminister.

Wir, die bevollmächtigten Vertreter der Völker:

des Idel-Ural / Türk-Tataren /
des Kaukasus / Armenier, Aserbaidjaner,
Georgier und Nord-Kaukasier /,
der Krim-Tataren,
der Turkestaner,
der Ukrainer und
Weissruthenen

im Gesamtzahl von mehr als 90 Millionen, haben soeben vom Manifest
des Generals Wladosow erfahren, dass er in der Gründungsversammlung
des "Komitees für die Befreiung der Völker Russlands" am 14.11.44
in Krasn vorlesen hat.

Da wir annehmen, dass diese Initiative, deren tiefere Gründe uns
verständlich sind, sich nach uns auch auf unser Völker aus-
wirken wird, halten wir es für unsere Pflicht, nachstehende Ausfüh-
rung an die Reichsregierung zu unterfordern:

Unser Völker, die schon jahrhundertlang gegen den russischen Im-
perialismus um ihre Unabhängigkeit kämpften, haben im Jahre 1918 die
völlige Trennung von Russland vollzogen und selbständige Staaten
gegründet. Einige dieser Staaten sind durch Deutschland und andere
Mächte, darunter auch durch die Sowjetregierung, anerkannt worden.
Dessen ungeachtet hat jedoch die russische Regierung diese von ihr
selbst unterschriebene Anerkennung zunichte gemacht, unserer Staaten
angegriffen und in blutigen Kämpfen ihren Widerstand gebrochen. In
dieser Zeit werden die vielen Millionen Menschen in den unermessli-

-2-

chen Räumen Osteuropas und Asiens durch die Kremldiktatur, die zugleich auch eine Gefahr für die ganze Menschheit bildet, unterjocht und ausgebeutet.

Ohne auf die Beweggründe näher einzugehen, kann festgestellt werden, dass bis zum heutigen Tage das passive Element im Kampf gegen den Bolschewismus das russische Volk selbst ist. Ungeachtet dieses Schweigens des russischen Volkes, ist die Geschichte voll von den Tagen des unerbittlichen Kampfes unserer Völker gegen den Bolschewismus. Die ununterbrochenen Aufstände der Völker des Kaukasus, Turkestans, der Ukraine, Weissrutheniens und anderer stellen einen heroischen Abschnitt in der Geschichte dieser Völker dar die ohne Opfer zu scheuen im Kampfe für ihre Freiheit und eigene, unabhängige Staaten starben und sterben.

Es ist deshalb nicht erstarrlich, dass diese Völker den Ausbruch des deutsch-russischen Krieges mit grösster Freude begrüsst haben. Sie stellten sich vom ersten Tage des Krieges an auf die Seite der deutschen Armee, halfen wo sie konnten, empfingen die Truppen mit offenen Armen und mit herzlicher Freundschaft. Schulter an Schulter mit den deutschen Soldaten im Kampfe stehend, bewiesen sie ihre Treue zur nationalen Idee.

In diesem Kampfe gegen den Bolschewismus sind unsere nichtrussischen Völker, deren Anzahl, wie oben erwähnt, sowohl mengenmässig als auch durch ihren Kampfeswillen ein bedeutend positiverer und wichtigerer Faktor als das russische Volk, das bis heute einen blinden Gehorsam gegenüber den Befehlen Stalins zeigt.

Völker kämpfen für eigene Ideale und klare Ziele. Wer dieses Moser ausser Acht lässt, setzt dabei die ganze Sympathie und Anteilnahme dieser Völker aufs Spiel.

Wir waren vom Beginn dieses Krieges an von der Notwendigkeit eines klaren politischen Programms gegenüber den Völkern der Sowjetunion

überzeugt. Mehr als einmal haben wir den Vertretern des Deutschen Reiches empfohlen, in diesem Sinne den nationalistischen Strömungen nicht nur in unseren sondern auch im russischen Volk, das bestimmt unter der Herrschaft des Bolschewismus leidet, mehr Aufmerksamkeit zu schenken. Man muss anerkennen, dass die Ostpolitik Deutschlands von Stalin sehr geschickt ausgenutzt wurde und wahrscheinlich auch in Zukunft ausgenutzt wird. Alle haben noch in Erinnerung, dass Stalin während des Krieges die Rechte der sogena Sowjetrepubliken erweitert hat, indem er ihnen das Recht, selbständige Vertretungen zu unterhalten, zubilligte, das in feierlicher Form in einer persönlichen Erklärung Molotow im Frühjahr ds.Js. verkündet wurde. Es ist nicht zu verwundern, wenn eine solche Taktik Stalins am Ende einen guten Nährboden bei den Völkern finden wird, die ihre Freiheit und Unabhängigkeit ersehnen und von Seiten Deutschlands bisher keine Anerkennung ihrer nationalen selbständigen Staaten erhalten haben.

Wir haben uns nie durch Vorurteile gegenüber dem russischen Volke beeinflussen lassen, sondern waren jederzeit bereit, die Aktion des Generals Wlassow zu begründen, mit den Einschränkungen, die wir schon wiederholt den Vertretern Deutschlands vorgetragten haben. General Wlassow muss als Russe seine Tätigkeit nur auf Russland beschränken, Russland im ethnographischen Sinne des Wortes verstanden. Auf keinen Fall darf er eine Anwartschaft auf die Führung unserer nicht-russischen Völker erstreben, da die Bestrebungen dieser Völker durchaus nicht identisch sind mit den Zielen, die Gen.Wlassow verfolgt. General Wlassow spricht von der Idee des Sturzes des Sowjetregimes und möchte innerhalb der heutigen Grenzen ein neues Regime aufrichten. Unsere Völker führen den langjährigen, erbitterten Kampf gegen Moskau, um sich vollkommen von Russland zu trennen und auf der Grundlage völliger nationaler Unabhängigkeit ihre eigenen

Staaten neu aufzurichten. Deshalb können unsere Völker den Versprechungen des Generals Wlassow kein Vertrauen entgegenbringen und aus diesem Grunde kann sein Prager Manifest auf keine Unterstützung unserer Völker rechnen.

Die Aktion des Generals Wlassow wird von Anfang an keine Aussichten auf Erfolg haben bei unseren Landsleuten, den Freiwilligen, den Arbeitern und den Flüchtlingen, die sich innerhalb der deutschen Grenzen befinden, da die Erfahrung diese Massen zur grössten Vorsicht gegenüber jeder russischen Initiative zwingt.

Es wäre ein grosser Fehler, die Personen nicht-russischer Herkunft, die vom General Wlassow in sein "Komitee für die Befreiung der Völker Russlands" aufgenommen wurden, als Vertreter des Willens und der Ideale unserer Völker zu betrachten. Diese haben weder formal noch moralisch das Recht, im Namen unserer Völker zu sprechen. Aus den vorstehend angeführten Gründen empfinden wir das Manifest des Generals Wlassow als den Interessen unserer Völker entgegenwirkend, soweit er sich das Recht nimmt, unsere Völker zu vertreten, zu führen und in ihrem Namen zu sprechen. Das Wohl unserer Völker und der Wunsch, die beiderseitigen Beziehungen aufrechtzuerhalten, zwingen uns, die Reichsregierung zu bitten:

- 1./ Jeden Anspruch des Generals Wlassow auf die Führung unserer Völker zu unterbinden,
- 2./ die Rechte unserer Völker auf selbständige Staaten mit sofortiger Wirkung anzuerkennen und die endgültige Anerkennung unserer nationalen Vertretungen auszusprechen,
- 3./ unsere nationalen Formationen unter dem einheitlichen eigenen Kommando zum Kampfe gegen den Bolschewismus, in operativen Sinne der deutschen Wehrmacht unterstellt, bilden zu dürfen und die politische Führung innerhalb dieser Formationen unseren nationalen Vertretungen zu überlassen.

- 5 -

Abendblatt halten wir es auch für unsere Pflicht, auf das lat. schärfste zu erklären, dass, wenn die Forderungen des Generals Klawow auf unsere Völker nicht mit voller Klarheit be- seitigt werden, keine der nationalen Vertretungen unserer Völker die Verantwortung für die Folgen übernehmen kann, welche als Re- sultat der Klawow-Aktion unter unseren Landsleuten entstehen könnten.

Idel-Ural

Im Auftrage des Kampfbundes der Turk-Interen
der Idel-Ural:

Zaukasus:

Im Auftrage des Armenische: Verbindungsstabes:
Im Auftrage des Aserbaidjanischen Verbindungsstabes:
Im Auftrage des Geor schen Verbindungsstabes:
Im Auftrage des Nordkaukasischen National-Ausschusses:

Krim-Tataren

Im Auftrage des Krim-Tatarischen-Zentrums:

Indien:

Im Auftrage des Präsidenten des turkestanischen
national-Einheitskomitees Weli Kajum-Chan:

Ukraine:

Im Auftrage der ukrainischen nationalen politischen
Gruppen:

Weissruthener

Präsident des Weissruthenischen Zentralrates:

BA R 6/281

№ 56

Переговори в справі створення Українського Національного Комітету

Райхсміністр окупованих
територій Сходу

Берлін-Вільмерсдорф,
21.11.1944 р.
Вестфелішештр., 1

Начальник керівного
штабу "Політика"
- Особистий референт -
Д-р А. / Ш.

Стосовно: подальшого розвитку у справах Українського
Національного Комітету.

Додатки: 1.

1. *Коротка нотатка:*

а) 27.09.1944 р. був звільнений Бандера. За згодою міністра і начальника керівного штабу "Політика" підписувач документа вів переговори з Бандерою з метою його залучення до участі в Українському Національному Комітеті. Бандера запропонував д-ра Горбового, щодо якого всі українські групи дійшли згоди у 1941 р. Горбовий є в досяжності УГВР. Три спроби показали, що встановлення зв'язку з ним неможливе. 17.10.1944 р. був звільнений Мельник, з яким вдалося встановити зв'язок. Мельник протягом восьми днів досяг згоди всіх українців — від українських соціалістів через Скоропадського і Лівницького аж до Бандери. Після восьмиденного діалогу з ним Мельник зробив заяву про те, за яких умов він бажав би діяти як голова Українського Національного Комітету. Ці передумови є для німецького Райху в сучасній ситуації неприйнятними (Додаток 1). Після цього відбулося обговорення з обергрупенфюрером СС Бергером, яке мало привести до подання райхсміністру окупованих східних територій. Обергрупенфюрер СС Бергер звернув увагу Мельника на те, що вимоги, висунуті ним, є неприйнятними і запропонував їх переглянути. Він хотів на вищому рівні виголосити доповідь про ці вимоги і спонукати Мельника через підписувача до оприлюднення свого повідомлення;

б) через хворобу обергрупенфюрера, яка триває майже три тижні, через відсутність перспектив для початкових вимог Мельника, через тиск усіх українців щодо першого повідомлення і окремих переговорів з підписувачем, а також через празьке засідання комітету Власова виникли непевність і неспокій серед українців, які призвели до нових переговорів з Мельником 17.11.1944 р. Цим переговорам передувала розмова з Лівіцьким, Бандерою, Кубійовичем, Дацьком та ін. Вони заявили, що Мельник є їхнім уповноваженим, про що вони дійшли спільної згоди. У зв'язку з цим Мельник повинен досягти нові точки зору всіх груп. Переговори з Мельником 17.11.1944 р. привели до того, що він до середи 22.11.1944 р. або четверга 23.11.1944 р. мав подати нові пропозиції, які все ж передбачали б не його головування, а можливості в рамках німецьких потреб і запропонованого Власовим рішення. Як тільки ці пропозиції надійдуть, підписувач подасть їх панові райхсміністру і начальнику керівного штабу "Політика";

в) тим часом у міністерстві пропаганди та в інших місцях з'явився пан Шіленков і вимагав, щоб українську газету "Голос" та інші газети підпорядкували йому: вони мають видаватися як орган преси "Комітету за визволення народів Росії". Ця вимога була відхилена відповідними інстанціями. Таке підпорядкування не відповідало б переговорам між райхсфюрером СС і Власовим, на яких райхсфюрер повідомив про головну передумову існування національного комітету Власова в залежності від його військових вимог. Таке підпорядкування не відповідало б також висловлюванням, які обергрупенфюрер СС Бергер як начальник керівного штабу "Політика" зробив для представників національних комітетів, тому що під час переговорів постійно вказувалося, що національні комітети повинні здійснювати пресове, пропагандистське і культурно-політичне забезпечення військових з'єднань, а також політичне управління і забезпечення цивільного населення, що перебуває на території німецького Райху.

Існує українська керівна інстанція в міністерстві окупованих східних територій, де, як представник українців, працює пан д-р Семененко. Вкрай необхідно, щоб при підготовці до створення Національного Комітету Семененко був офіційно визнаний і призначений керівником українського органу зв'язку. При Семененкові треба виявити існуючий вже кілька місяців

український інформаційний пункт з питань преси і служби радіомовлення, що тимчасово візьме на себе роботу, яку пізніше перебере Національний Комітет. Для цього потрібні майор проф. Дацько, д-р Натів, пан Ливицький. Український штаб зв'язку мав би до остаточного створення Українського Національного Комітету, що, напевно, триватиме ще кілька тижнів, активно взяти на себе всю діяльність і діяти таким чином, ніби він уже працює як Національний Комітет. Запропоноване коло осіб має увійти пізніше до складу Національного Комітету. Необхідно, щоб через українські газети і радіомовлення був оприлюднений той факт, що за Національним Комітетом стоїть український штаб зв'язку. Тільки так можна не допустити переходу української преси і радіомовлення до Шіленкова та уникнути значних труднощів з українцями, які є учасниками бойових дій.

2. Панові райхсміністру райхслайтеру Альфреду Розенбергу з проханням ознайомитись і прийняти рішення .

Підпис:
д-р Арльт

Панові міністеріал-диригенту д-ру Бройтігаму

Вельмишановний партайгеноссе Бройтігам!

Я прошу Вас, якщо буде Ваша ласка, передати панові міністру коротку нотатку, яка додається в оригіналі, і, якщо буде Ваша ласка, викласти йому цю справу. Було б необхідним, щоб після цього з усією наполегливістю відбулося утворення, яке я запропонував.

NO-3039

Der Reichsminister
f. d. besetzten Gebiete
Der Chef des Führungsstabes Politik
- persönlicher Referent -
Dr. A. / Sch.

Berlin-Friedrichsdorf, den 21.11.1944
Westfälischestr.

Befrei Vorgang in Sachen Ukrainisches Nationalkomitee.
Auftrag - 1 -

1. V e r w e r k :

- a) Am 27.9.44 wurde Bandera entlassen. Mit Billigung des Ministers und des Chefs des Führungsstabes Politik verhandelte der Unterselbste mit ihm zwecks Beteiligung an einem Ukrainischen Nationalkomitee. Bandera brachte Dr. Hertowey in Vorschlag, auf den sich alle ukrainischen Gruppen im Jahre 1941 geeinigt hätten. Hertowey ist im Bereich von UHWR. Drei Bemühungen zeigten das eine Verbindung mit ihm nicht zu bekommen war. Am 17.10.44 wurde Melnik entlassen. Mit Melnik wurde Verbindung aufgenommen. Melnik erreichte innerhalb von acht Tagen eine Einigung sämtlicher Ukrainer, von ukrainischen Sozialisten, über Skoropadsky, Lewitzky bis Bandera. Nach geistlichem Gespräch mit ihm gab Melnik eine Erklärung ab, unter welchen Voraussetzungen er als Vorsitzender eines Ukrainischen Nationalkomitees tätig sein wollte. Diese Voraussetzungen sind für das Deutsche Reich in seiner gegenwärtigen Situation unannehmbar (Anlage 1). Es fand darauf eine Besprechung mit H-Obergruppenführer Berger, die zu einer Vorstellung beim Reichsminister für die besetzten Ostgebiete führen sollte. H-Obergruppenführer Berger machte ihn in gleicher Weise darauf aufmerksam, daß die Forderungen, die Melnik stellte, unannehmbar seien und bat ihn, sich zu revidieren. Er sollte an höherer Stelle über diese Forderungen Vortrag halten und Melnik durch den Unterselbsten Mitteilung machen lassen.
- b) Durch die nun beinahe 3-wöchige Krankheit des Obergruppenführers, durch die Aussichtslosigkeit der

ursprünglichen Melnik-Forderungen, durch das Drängen aller Ukrainer zu einer Satzung und Einzelgesprächen mit dem Unterzeichneter und die Prager Tagung des Wlassow-Komitees, entstand eine Unsicherheit und Unruhe unter den Ukrainern, die zu einem erneuten Gespräch mit Melnik am 17.11.1944 führte. Dem Gespräch ging voraus ein Gespräch mit Lewitzki, mit Bendersa, mit Kubišewitsch, Datsko u.a. Die erklärten, daß Melnik ihr Mandat sei, auf den sie sich gemeinsam geeinigt hätten. Melnik sollte deshalb auch eine neuerliche Stellungnahme aller Gruppen herbeiführen. Das Gespräch mit Melnik am 17.11.44 führte dahin, daß Melnik bis zum Mittwoch, dem 22.11.44 oder Donnerstag, dem 23.11.44 neue Vorschläge einzubringen wollte, die vermutlich zwar nicht seine Präzidentenschaft vorsehen würden, aber in Rahmen der deutschen Notwendigkeiten und der durch Wlassow gegebenen Lösungen, Möglichkeiten lägen. Sobald diese Vorschläge da sind, wird dem Herrn Minister und Chef des Führungsstabes Politik durch den Unterzeichneter Vortrag gehalten werden.

- c) Zwischenzeitlich ist Herr Shelinkoff beim Propagandaministerium und in anderen Stellen erschienen und hat gefordert, daß die ukrainische Zeitung "Chelos" usw. ihm unterstellt werden; im Untertitel auch als Presseorgan des Komitees zur Befreiung der Völker Russlands herausgegeben würden. Das ist von diesen Stellen abgelehnt worden. Es entspräche diese Unterstellung wohl auch nicht dem Gespräch zwischen Melnikführer-H und Wlassow, in dem der Melnikführer-H das Bestehen von Nationalkomitees Wlassow als eine Grundvoraussetzung für seine militärischen Forderungen mitgeteilt hat. Es entspräche dieses auch nicht den Äußerungen, die H-Obergruppenführer Heeger, als Chef des Führungsstabes Politik, den Vertretern des Nationalkomitees gegeben hat, denn es ist bei den Gesprächen immer darauf hingewiesen worden, daß die Nationalkomitees Presse- Propaganda- Kultur- politische Betreuung der militärischen Verbände und politische Steuerung und Betreuung der zivilen Bevölkerung -soweit

als im Deutschen Reich sei, haben sollen.

Es besteht die Ukrainische Leitstelle beim Reichsministerium für die besetzten Ostgebiete. Bei dieser ist als Vertreter der Ukrainer, Herr Dr. Semenenko, tätig. Es wäre dringend notwendig, daß in Vorbereitung auf die Bildung des National-Komitees Semenenko zum Leiter der Ukrainischen Verbindungsstelle offiziell anerkannt und ernannt wird; daß bei Semenenko, die bereits seit Monaten bestehende ukrainische Informationsstelle in Presse und Radiodienst herausgestellt wird, die vorläufig die Arbeit übernimmt, die dann später durch Nationalkomitee übernommen wird. In Frage kommen dafür Major Prof. Datsko, Dr. Heliw, Herr Lewitzky. Der Ukrainische Verbindungsstab hätte bis zur endgültigen Bildung des Ukrainischen Nationalkomitees, die sich sicher noch einige Wochen hinausschieben wird, die Arbeiten aktiv zu übernehmen, und so zu verfahren, als ob er bereits als Nationalkomitee arbeitet. Der vorgeschlagene Personenkreis ist vom Nationalkomitee dann zu übernehmen. Es müßte in den ukrainischen Zeitungen, wie im Rundfunkdienst die Tatsache, daß hinter ihm der Ukrainische Verbindungsstab steht, herausgestellt werden. Nur so ist ein Abgiliten der ukrainischen Presse und des Rundfunkdienstes zu Shelinkoff zu verhindern und zu vermeiden, daß wir erhebliche Schwierigkeiten mit den im Kampfeinsatz stehenden Ukrainern erhalten.

2. Herrn Reichsminister Reichsleiter Alfred H o f e n b e r g
a. d. B. u. K. und Entscheidung.

RAM.

Dr. A r l t.

D/Herrn Ministerialdirektoren Dr. B r ä u t l i n g

Sehr geehrter Parteigenosse Bräutigam!

Ich bitte Sie, dem Herrn Minister nun im Original beigelegtem Vermerk übergeben zu wollen und ihm die Angelegenheit vortragen zu wollen. Es wäre notwendig, daß dann mit dem nötigen Nachdruck die von mir vorgeschlagene Bildung geschieht.

IfZ NO 3039

№ 57

У Пряшеві різні політичні угруповання створили Українську Національну Раду

Начальник оперативної групи Н Пряшів, 29.11.1944 р.
поліції безпеки і СД
у Пряшеві
- за журналом обліку № 95/44 т.с.Р. -

Таємно

Телеграма:
для Головного управління безпеки Райху - IV Н -
у власні руки групенфюрера СС і генерал-лейтенанта поліції
Мюллера
Берлін

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання
українського питання.

Посилання: ТЛГ-розпорядження № 95828 від 30.09.1944 р.
- III В 2 е - і моє ТЛГ-донесення № 742 і 1576 від 15.10 і
05.11.1944 р. - за журналом обліку № 3/44 т.с.Р.-

Місцева довірена особа мала можливість в останній тиждень
поспілкуватися з членами Українського допомогового комітету
та Українського військового комітету в Празі і Любені. При
цьому вона дізналася, що після об'єднання різних українських
рухів відбулося створення Української Національної Ради. Її
членами є Бандера, Мельник, Скоропадський, Ливицький,
Кубійович, Семененко, Бульба і д-р Паньківський. Семененко
мав би входити до Національної Ради як представник від
біженців зі східних областей. Причину введення до Національної
Ради Бульби довірена особа не змогла в'яснити. Політичні чи
народно-політичні напрямки, представлені рештою членів
Національної Ради, були викладені в останньому донесенні
від 05.11.1944 р.

Згідно з донесенням довіреної особи, представники Націо-
нальної Ради можуть бути поділені на 2 фракції.

Прибічники першої фракції з Бандерою на чолі недво-
значно мали б вимагати від німецького уряду Райху заснування

самостійної української держави і створення українських збройних сил. Особливо Бандера готовий лише на цій основі до подальшої співпраці з німцями проти більшовизму. Друга фракція не висуває вимогу щодо німецького визнання утворення самостійної і вільної України, але поділяє погляд, що взагалі має дійти до співробітництва з німцями проти більшовизму, навіть якщо німецький уряд Райху не буде схильний дозволити створити вільну і незалежну Україну. Німеччина є ще настільки сильною і боєздатною, що з української сторони не можна висувати різких вимог. Навпаки, слід бути задоволеними тим, що німці дають добровільно. При цьому не треба забувати найвищої мети — вільної України — і під час співпраці знову і знову повертатися до цієї вимоги або так довго підвищувати політичні вимоги, поки військове чи політичне становище дозволять вимагати від німецького уряду Райху вільної і незалежної України. Бандера є достатньо розумним, щоб відхилення подальшої співпраці з німцями у разі нездійсненності вимоги щодо вільної і самостійної України поширити лише на свою особу. Національному Комітету залишиться продовжувати працювати за власним розсудом, тобто це означатиме, що Бандера не буде особисто належати до Національної Ради і більше не приєднається до переговорів, а замість себе направить до Національної Ради представником ОУН Стецька.

Служба III поінформована окремо.
Начальник оперативної групи Н
поліції безпеки і СД у Пряшеві
- за журналом обліку 95/44 - т.с.р.-

Підпис:

д-р Вітиска, оберштурмбанфіюрер СС

Копія *Таємно*
Відділенню III
у власні руки гауптштурмфіюрера СС д-ра Бірша без
затримки відповіді
Без пересилання
Передано до відома та інформації служби III в рамках сфери
діяльності там.

Підпис:

д-р Вітиска, оберштурмбанфіюрер СС

Pressburg, den 29.11.44.

143

Geheim 2315

Fernschreiben:

An das
NSHA - IV N -
z.Hd.v. SS-Gruf. u. Gen.Ltn. d. Polizei M ü l l e r o V I A
B e r l i n .

Beitr.: Aktion des Generals W l a s s o w - Regelung der ukrainischen Frage.

Vorg.: Dort. FS-Erlass Nr. 95 828 vom 30.9.44 - III B 2 e und meine FS-Berichte Nr. 742 und 1576 vom 15.10. und 5.11.44 - Tgb.Nr. 3/44 g.Rs.

Hiesiger G-Mann hatte Gelegenheit, in der letzten Woche mit Angehörige des ukrainischen Hilfskomitees und des ukrainischen Wehrausschusses in Prag und Lüttich zu sprechen. Er erfuhr dabei, dass der ukrainische Nationalrat nach Einigung der verschiedenen ukrainischen Bewegungen inzwischen aufgestellt worden sei. Mitglieder des Nationalrates sind B a n d e r a, M e l n y k, S k o r o p a d s k y j, L i w c e c k y K u b i j o w y t s c h, S e m e n e n k o, B u l b a und Dr. P a n k i w s k y j. Semenenko soll als Repräsentant aller Flüchtlinge aus den Ostgebieten in den Nationalrat bestellt worden sein. Der Grund der Aufnahme Bulbas in den Nationalrat konnte durch den Gewährsmann nicht in Erfahrung gebracht werden. Die politischen oder volkstumspolitischen Richtungen, die durch die übrigen Angehörigen des Nationalrates vertreten werden sollen, wurden bereits im letzten Bericht vom 5.11.44 aufgezeigt.

Nach dem Bericht des G-Mannes lassen sich die Vertreter des Nationalrates in 2 Fraktionen unterteilen:

Die Anhänger der 1.Fraktion, an ihrer Spitze B a n d e r a, sollen von der deutschen Reichsregierung die Bildung eines selbständigen ukrainischen Staates und die Gründung und Aufstellung einer ukrainischen Wehrmacht unzweideutig verlangen. Besonders B a n d e r a wolle nur auf dieser Grundlage zu weiterer Zusammenarbeit mit den Deutschen gegen den Bolschewismus bereit sein. Die 2.Fraktion stelle die Forderung auf das deutsche Zugeständnis zur Bildung einer selbständigen und freien Ukraine nicht, sondern vertrete die Ansicht, dass man überhaupt

-2-

zu einer Zusammenarbeit mit den Deutschen gegen den Bolschewismus kommen müsse, auch wenn die deutsche Reichsregierung noch nicht geneigt sei, die freie und unabhängige Ukraine ausrufen zu lassen. Deutschland sei noch derart stark und kampffähig, dass man ukrainischerseits eine so krasse Forderung nicht stellen könne. Vielmehr müsse man mit dem zufrieden sein, was von den Deutschen freiwillig gegeben werde. Dabei dürfe man das Hochziel, nämlich die freie Ukraine, nicht vergessen und könne im Laufe der erst begonnenen Zusammenarbeit immer wieder auf diese Forderung zurückkommen, bezw. die politischen Forderungen so lange steigern, bis die jeweilige militärische oder politische Lage es erlaube, von der deutschen Reichsregierung die freie und unabhängige Ukraine zu verlangen. B a n d e r a sei vernünftig genug, die Ablehnung zu weiterer Zusammenarbeit mit den Deutschen für den Fall des Nichtzustandekommens der freien und selbständigen Ukraine nur auf seine Person zu erstrecken, den Nationalrat jedoch nach eigenem Ermessen weiterarbeiten zu lassen, das heiße, B a n d e r a werde dem Nationalrat nicht selbst angehören und sich nicht mehr in die Verhandlungen einschalten, sondern S t e c k o zum Repräsentanten der OUN an seiner Stelle in den Nationalrat beordern.]

Das Amt III wurde gesondert unterrichtet.
Der Chef der Einsatzgruppe H
der Sipo u.d.SD in Pressburg
- N - Tgb.Nr. 95/44 g.
gez. Dr. W i t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

143

In Durchschrift

Geheim

der Abteilung III,
z.Hd.v. SS-Hauptsturmführer Dr. B ö h r s c h o v i a
im Hause

zur Kenntnisnahme und Unterrichtung des Amtes III im Rahmen des
örtlichen Arbeitsgebietes übersandt.

gez. Dr. W i t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

BA R 70 Slow./223

№ 58

Пропозиції Німеччини про підтримку УПА

- за журналом обліку № 95/44 секр. - Пряшів, 05.12.1944 р.

Таємно

Телеграма:
для Головного управління безпеки Райху - IV N -
у власні руки групенфюрера СС і генерал-лейтенанта поліції
Мюллера
Б е р л і н

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання українського питання.

Посилання: поточне інформування.

З кіл УПА через надійну довірену особу надійшло повідомлення, що совети цілковито змінили свою антиукраїнську політику на Волині і Галичині. Новий розвиток подій почався з розпорядження советів про те, щоб усі поляки до 15 січня 1945 р. покинули дистрикт Галичина. Нова політична тенденція советів щодо українства виявилася у таких заходах, як, наприклад, заснування українського університету у Львові, названого ім'ям українського поета Івана Франка. Зараз совети пропагують об'єднання всіх українських територій, включно з Бессарабією, Буковиною, Карпатською Україною, Галичиною і Східною Україною, та обіцяють самостійну українську державу. УПА з великим занепокоєнням спостерігає за цим розвитком подій. Вона має побоювання, що вказані політичні заходи советів знайдуть відгук не лише у колах молодших членів УПА, а й у широкій масі політично малоосвіченого українського народу та можуть послабити культивовану українськими націоналістичними колами ненависть до радянської Росії. У зв'язку з цим УПА може бути ослаблена не лише кількісно, але й втратить необхідну підтримку українського народу, тим більше, що з німецької сторони вона вже практично не отримує зброї, медикаментів і матеріалів для саботажів. Дружні до Німеччини українські кола поділяли це занепокоєння і вказували на те,

що з німецької сторони на противагу зазначеним радянським заходам мали б бути проведені відповідні контрзаходи, які могли б полягати тільки у відкритій заяві або оприлюдненні своєї позиції перед українським народом. Такі політичні обіцянки, як у генерал-губернатора д-ра Франка, стосовно того, що нарешті і остаточно відбудеться німецький наступ і дистрикт Галичина та райхскомісаріат України будуть відновлені, вже не мають ніякого майбутнього.

Українці більше не вірять голим обіцянкам, а прагнуть бачити факти, подібні до тих, що відбуваються на протилежній радянській стороні. При цьому навіть українські максималісти не наполягали б на вимозі стосовно вільної і самостійної України. Вистачило б, якщо б з німецького боку дійшли до відкритої заяви, що українські території будуть об'єднані і, як німецький протекторат, управлятимуться на зразок протекторату Богемія — Моравія*. Заява такого змісту була б достатньою для всіх українців як твердо обіцяний факт, щоб українці знову, як і раніше, працювали та вели боротьбу проти більшовизму. Крім того, така заява спричинилася б до того, що в українців, які відійшли і ослабли під впливом пропагандистських заходів советів, знову виявилася їхня антибільшовицька орієнтація.

Врегулювання української проблеми через генерала Власова не вдасться. З української сторони весь час вказується на те, що Власов прагне втягнути Україну до складу дебільшовизованої Росії. З цим українці ніколи б не погодилися, бо вони були виховані не лише в антибільшовицькому, але і в антиросійському дусі. Врешті, слід остерігатися того, що нова дебільшовизована Росія в недалекому майбутньому знову перетвориться на таку саму загрозу для німецького Райху і Європи взагалі, якою була більшовицька Росія. Тому українські території мали б стати захисним валом на Сході від майбутньої Росії. У зв'язку з цим роблять порівняння з 1919 р., коли українці відкинули росіян аж до Києва, але їм перешкодив білогвардійський російський генерал Денікін у тому, щоб і далі мати змогу успішно вести боротьбу з більшовиками. Денікін тоді вимагав, щоб українці підпорядкувалися його командуванню. Результатами цих надмірних російських вимог до українців стало те,

* На таку політичну комбінацію пронимецьких кіл ніколи не погодилися б ОУН, УПА і УГВР.

що армія Денікіна була знищена більшовиками, як і врешті-решт українські війська. Це стало можливим тому, що Англія віддала в розпорядження Денікіна все необхідне озброєння, а українцям — нічого. Паралель у нинішній світовій війні полягає в тому, що Німеччина так само не підтримує УПА в її боротьбі. При цьому наводять приклад советів, які підтримували Тіто усім можливим озброєнням і військовим матеріалом. Українській стороні необхідно надати можливість відкрито висловитися про українську проблему на адресу об'єктивної масштабної особистості та якнайскоріше віднайти засоби і шляхи для оприлюднення німецької чіткої позиції з української проблеми. УПА має отримати в своє розпорядження засоби для подальшої успішної партизанської боротьби в радянському тилу.

Відділу розвідки, очевидно, незабаром вдасться через вищезгадану надійну довірену особу, як і раніше у Львові, встановити контакт з УПА. (Порівняйте донесення зі Львова під номером — за журналом обліку № 90/ 44 /g.Rs). Було б доцільно про налагодження контакту і переговори, що, як і у Львові, насамперед повинні слугувати розвідувальним цілям, поінформувати мою інстанцію стосовно того, як має поводитися розвідувальний референт при очевидно очікуваному запиті УПА щодо німецької позиції у вирішенні української проблеми, щоб, з одного боку, не завдати шкоди через різке відхилення розмов на цю тему, а з другого боку, не викликати враження, що референт правомочний вести переговори про політичні вимоги. Я був би вдячний, якщо б мені повідомили, якого розвитку набуло врегулювання української проблеми на відповідному рівні і як вона розглядається надалі. При цьому хотів би зауважити, що розвідувальний відділ займається створенням у колишньому дистрикті Галичина і на Волині мережі інформаторів, щоб ще більше сприяти таким чи подібним розвідувальним інтересам за допомогою нових бажаних контактів з УПА, тому що вона є відповідним інструментом для прикриття радіоагентів та доставки їм важливої інформації і, таким чином, отримання завдань.

Служба III поінформована окремо.

Начальник штабу в Словаччині
- за журналом обліку № 95/44 т. -
Підпис: д-р В і т і с к а,
оберштурмбанфюрер СС

Копія *Таємно*
Відділенню III
у власні руки гауптштурмфюрера СС д-ра Б и р ш а без
затримки відповіді
У будинку
передано до відома та інформації службі III в рамках
розповсюдження повідомлень.

Підпис: д-р Вігіска,
оберштурмбанфюрер СС

- M - Tgb.Nr. 95/44 g.

Pressburg, den 5.12.44.

107

1./ FS:

An das
RSHA - IV N -
z.Hd.v. SS-Gruf. u.Gen.Ltn.d.Polizei M u l l e r
B e r l i n .

Geheim

A-C
III HS am
UJWA III
Hilf Benda

Betr.: Aktion des Generals W l a s s o w - Regelung der ukrainischen Frage.

Vorg.: Laufende Berichterstattung.

Aus UPA-Kreisen kommt die Nachricht über einen zuverlässigen Gewährsmann, dass die Sowjets ihre bisher ukrainerfeindliche Politik in Wolhynien und Galizien vollkommen änderten. Diese neue Entwicklung habe damit begonnen, dass die Sowjets verfügt hätten, sämtliche Polen hätten den Distrikt Galizien bis zum 15. Januar 1945 zu verlassen. Die neue politische Tendenz der Sowjets gegenüber dem Ukrainertum küssere sich ferner in Massnahmen wie beispielsweise in der Gründung einer ukrainischen Universität in Lemberg, die nach dem ukrainischen Dichter Iwan F r a n k o genannt worden sei. Zurzeit hätten die Sowjets den Zusammenschluss sämtlicher ukrain. Gebiete propagiert, eingeschlossen Bessarabien, Buchenland, die Karpathe-Ukraine, Galizien und die Ostukraine und den selbständigen ukrainischen Staat in Aussicht gestellt. Von Seiten der UPA werde diese Entwicklung mit grösster Sorge beobachtet. Sie fürchte, dass die geschilderten politischen Massnahmen der Sowjets besonders in den Kreisen der jüngeren UPA-Leute und in der breiten, politisch wenig geschulten Masse des ukrainischen Volkes Anklang finden und den durch die nationalistischen ukrainischen Kreise geförderten Hass gegen das sowjetische Russland abschwächen könnten, sodass die UPA sowohl zahlenmässig geschwächt werde und auch nicht mehr die nötige Unterstützung durch das ukrainische Volk finde, zumal sie von deutscher Seite fast überhaupt nicht mit Waffen, Medikamenten und Sabotagematerial unterstützt werde. Auch die alten deutschfreundlichen ukrainischen Kreise hegten diese Befürchtung und hätten darauf hingewiesen, dass deutscherseits gegen

-2-

die geschilderten sowjetischen Massnahmen entsprechende Gegenmassnahmen eingeleitet werden müssten, die nur in einer offenen Erklärung oder Stellungnahme an das ukrain. Volk bestehen könnten. Politische Versprechungen wie die des Generalgouverneurs Dr. F r a n k, dass schliesslich und endlich wieder ein deutscher Offensivstoss kommen und der Distrikt Galizien und das Reichskommissariat Ukraine wieder hergestellt würden, hätten keine Zugkraft mehr. Die Ukrainer glaubten nicht mehr an blosser Versprechungen, sondern wollten Tatsachen sehen, wie sie auf der Gegenseite jetzt von den Sowjets in die Wege geleitet würden. Dabei beständen nicht einmal die ukrainischen Maximalisten auf der Forderung einer freien und selbständigen Ukraine, wenn von deutscher Seite eine offene Erklärung dahingehend abgegeben werden würde, dass die ukrainischen Gebiete zusammengeslossen und als deutsches Protektorat ähnlich dem Böhmisoh-Mährischen Protektorat ^{verwaltet werden würden} Eine Erklärung dieses Inhalts würde allen Ukrainern als fest versprochene Tatsache genügen, um nach wie vor weiter gegen den Bolschewismus zu arbeiten und zu kämpfen. Ausserdem würde sie erwirken, dass durch sowjetische Propagandamassnahmen abgefallene oder schwach gewordene Ukrainer erneut ihre anti-sowjetische Einstellung vertreten würden. Die Regelung des ukrainischen Problems durch General W l a s s o w werde sich nicht erreichen lassen. Man weise ukrainischerseits immer wieder darauf hin, dass W l a s s o w die Ukrainer in das zukünftige entbolschewisierte Russland einbeziehen wolle. Damit würden die Ukrainer niemals einverstanden sein, weil sie nicht nur antisowjetisch, sondern überhaupt antirussisch erzogen worden seien. Ausserdem sei zu befürchten, dass ein neues entbolschewisiertes Russland in absehbarer Zeit wieder eine ebenso grosse Gefahr für das Deutsche Reich und Europa überhaupt werde, wie es das bolschewistische Russland gewesen sei. Daher müssten die ukrainischen Gebiete ein nicht unter russischem Einfluss stehendes Gebilde und gewissermassen der Schutzwall im Osten gegen das zukünftige Russland werden. Man ziehe in diesem Zusammenhang Vergleiche zum Jahre 1919, in dem die Ukrainer die Russen bis Kiew zurückgeschlagen

lidu, -3-

dort aber durch den weissrussischen General D e n i k i n daran gehindert worden seien, weiter erfolgreich gegen die Bolschewisten kämpfen zu können. Auch D e n i k i n habe damals verlangt, dass sich die Ukrainer seinem Oberbefehl zu unterstellen hätten. Die Erfolge dieser überheblichen russischen Forderung gegenüber den Ukrainern seien gewesen, dass sowohl die Armee D e n i k i n von den Bolschewisten vernichtet worden sei als auch schliesslich und endlich die ukrainischen Einheiten. Dies sei deswegen denkbar gewesen, weil England zwar dem General D e n i k i n alle möglichen Waffen zur Verfügung gestellt habe, den Ukrainern aber nicht. Eine Parallele bestehe im jetzigen Weltkrieg darin, dass Deutschland die UPA ebenfalls nicht in ihrem Kampf unterstütze. Man verweise dazu auf das Beispiel der Sowjets, die Tito mit allen nur denkbaren Waffen und allem möglichen Material unterstützt hätten. Es sei unbedingt erforderlich, dass der ukrainischen Seite Gelegenheit gegeben werde, sich mit objektiven massgeblichen Persönlichkeiten offen über das ukrain. Problem aus^{ZU}sprechen und schnellstens Mittel und Wege zu finden, dass eine deutsche klare Stellungnahme zum ukrain. Problem abgegeben werde und dass auch der UPA Mittel zur Verfügung gestellt würden, um ihren Freischärlerkampf hinter den sowjetischen Linien weiter mit Erfolg durchführen zu können.

Dem N-Referat wird es vermutlich in nächster Zeit über den eingang erwähnten zuverlässigen Gewährsmann gelingen, ähnlich wie früher in Lemberg einen Kontakt zur UPA herzustellen. /Vgl. hierzu die Berichte des K.d.S. Lemberg unter - N - Tgb.Nr. 90/44 g.Rs./.

Es wäre angebracht, wenn zur Aufnahme des Kontakts und der Aussprachen, die wie in Lemberg in erster Linie wieder nachrichtendienstlichen Interessen dienen sollen, eine Unterrichtung meiner Dienststelle erfolgen würde, wie sich der N-Referent bei sicherlich zu erwartender Anfrage der UPA nach der bereits oben mehrfach erwähnten deutschen Stellungnahme hinsichtlich der Lösung des ukrainischen Problems zu verhalten haben wird, um auf der einen Seite nicht durch schroffe Ablehnung, über dieses Thema zu sprechen, unnötigen Schaden an^{ZU}richten und andererseits auch nicht den Eindruck zu erwecken, dass er berechtigt sei, über politische Forderungen eine Aussprache herbeizuführen. Ich wäre daher dankbar

- 4 -

wenn mir auf geeignetem Wege mitgeteilt werden könnte, welche Entwicklung die Regelung des ukrainischen Problems an maßgeblicher Stelle bisher genommen hat und wie sie weiter behandelt werden soll. Ich darf hierzu bemerken, dass das N-Referat dabei ist, im ehemaligen Distrikt Galizien und in Wolhynien das I-Netz auszubauen, und dass sich diese oder ähnliche nachrichtendienstliche Interessen durch den erneut angestrebten Kontakt mit der UPA noch weit mehr fördern lassen würden, da insbesondere die UPA ein geeignetes Instrument ist, das Funkagenten absichern, ihnen wichtige ^{Beziehungen} ~~Beziehungen~~ zutragen und auf diesem Wege auch Aufträge annehmen kann.]

Das Amt III ist gesondert unterrichtet worden.

Der B.d.S. in der Slowakei
- N - Tgb.Nr. 95/44 g. -
gez. Dr. W i t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

- - - - -

In Durchschrift

Geheim

der Abteilung III,
z.Hd.v. SS-Hauptsturmführer Dr. B ö h r s c h oVia
in H a u s e

zur Kenntnisnahme und Unterrichtung des Amtes III im Rahmen der dortigen Berichterstattung übersandt.

gez. Dr. W i t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

Handwritten signature

BA R 70 Slow./221

№ 59

Генерал Власов про українські справи

“Филькіше Беобахтер”, 07.12.1944 р.

З інтерв'ю генерала Власова

Запитання: Як Ви, пане генерале, оцінюєте боротьбу українського повстанського руху на повторно окупованих більшовиками українських територіях?

Відповідь: З воєнних причин я не можу повідомити Вам все те, що мені відомо і що свідчить про великі масштаби боротьби проти Сталіна та більшовиків, яка ведеться в Україні. У цей момент неможливо охопити всі сили, що борються за щастя і незалежність українського народу проти більшовизму. Немає, мабуть, жодного населеного пункту в Україні, де не було хоча б маленької групки українських націоналістів, які присвятили життя священній і жертвній боротьбі за благо українського народу. Ясно, що ця боротьба може привести до перемоги лише тоді, коли об'єднуються всі зусилля. Таке об'єднання національних прагнень вже знаходить свій життєвий вияв в українському повстанському русі.

(...)

Якщо ми говоримо про необхідність спільних зусиль російського та українського народів, то це в жодному разі не означає, що кожен з цих народів відмовляється від своєї країни і простягає руку до країни іншого народу.

Український народ має власну історію і власні прагнення. З огляду на небезпеку, він був змушений часто шукати союзу з російським народом. Російський народ також у важку годину звертався по допомогу до українського народу. Об'єднані зусилля двох народів врятували їх від загибелі.

Коли великий син українського народу Богдан Хмельницький звертався до російського народу по допомогу, то він робив це не для того, щоб кинути українців у рабство, а щоб врятувати свій народ від інтервенції. Хіба винен російський народ у тому, що братерська допомога українському народові пізніше була використана царизмом для поневолення? Ні,

російський народ не винен у тому, що більшовизм за допомогою обману і терору відібрав в українського народу свободу, яку він завоював у народній революції 1917 р. Ні, російський народ не винен у цьому. Більшовизм відібрав усе і в російського народу; він поневолював російський народ не менше, ніж український.

(...)

Мені здається, що український народ володіє багатим, набутим у боротьбі за свою незалежність досвідом, тому ніхто не може заставити його зійти з обраного шляху.

Запитання: Як, на Вашу думку, буде ставитися червона армія і особливо ті представники її формувань, в яких переважає український елемент, до національної боротьби українського народу за свою незалежність?

Відповідь: Чим швидше прихильники червоної армії усвідомлюють справжню мету проведеної більшовиками війни, тим більше їхні симпатії схиляються до національних сил, які борються проти сталінської тиранії. Уже тепер стає важче більшовицьким окупантам в Україні обманювати червоноармійців. Це зрозуміло, тому що боротьба за волю українського народу підтримується місцевим населенням, а насамперед українцями, які обманом і силою були втягнуті в червону армію.

Я переконаний, що маніфест комітету за визволення народів Росії, знехтуваний усіма контрзаходами більшовицьких органів влади, відомий червоноармійцям і буде сприяти розумінню мети боротьби за визволення, а також національної боротьби всіх народів.

(...)

,VB."-Gespräch mit General Wlassow

Der ukrainische Freiheitskampf**Wlassow über die ukrainische Aufständischenbewegung**

In der letzten Zeit sind aus den verschiedensten Quellen immer wieder Nachrichten über umfangreiche Aufstandsbewegungen in der Ukraine bekanntgeworden. Es steht fest, daß seit der Wiederbesetzung des ukrainischen Volksbodens durch die Rote Armee aus anfangs kleinen Aufständischengruppen eine starke Bewegung sich entwickelt hat, die den Kampf gegen die bolschewistischen Unterdrücker führt. In ideeller Verbindung mit den nationalen Bewegungen der Russen und Weißruthenen, der Völker Mittelasiens und des Kaukasus stehend, ist die ukrainische Aufständischenbewegung außergewöhnlich symptomatisch für den Freiheitskampf, den die Völker Rußlands gegen das verhaßte bolschewistische Regime führen. Im Zusammenhang mit der neuen Etappe, in die die Befreiungsbewegung durch die Gründung des Komitees zur Befreiung der Völker Rußlands getreten ist, erhalten die Ereignisse im bolschewistischen Hinterland eine besondere Bedeutung. Auf eine Reihe von Fragen politischer und militärischer Art gab General Wlassow einem Vertreter des „Völkischen Beobachters“ folgende, die Freiheitsbewegung in der Ukraine betreffende Antworten:

Frage: Wie beurteilen Sie, Herr General, den Kampf der ukrainischen Aufständischenbewegung in den von den Bolschewisten wiederbesetzten ukrainischen Gebieten?

Antwort: Ich kann Ihnen aus militärischen Gründen nicht alles das mitteilen, was mir bekannt ist und was vom großen Ausmaße des gegen Stalin und den Bolschewismus in der Ukraine geführten Kampfes zeugt. Im Augenblick ist es unmöglich, all die Kräfte zu übersehen, die für das Glück und die Unabhängigkeit des ukrainischen Volkes den Kampf gegen den Bolschewismus führen. Es gibt wohl keine einzige Siedlung in der Ukraine, in der es nicht wenigstens eine kleine Gruppe ukrainischer Nationalisten gäbe, die sich nicht dem heiligen und opferreichen Kampf für das Wohl des ukrainischen Volkes geweiht hätte. Es ist klar, daß dieser Kampf nur dann zum Siege führen kann, wenn sich alle Bemühungen vereinigen. Diese Vereinigung der nationalen Bestrebungen findet bereits seinen lebendigen Ausdruck in der ukrainischen Aufständischenbewegung.

Schon jetzt fügt diese Aufstandsbewegung dem Bolschewismus fühlbare Schläge zu. Bewaffnete Abteilungen nehmen den Kampf gegen bolschewistische Truppen auf, stören die Verbindungswege ihrer Feinde, schädigen das feindliche Transportwesen, halten ihren Gegner in ermüdender Spannung und erschöpfen seine Kräfte. Mag dieser Kampf auch noch zu keinen entscheidenden Ergebnis-

sen geführt haben, indem größere Gebiete von den Bolschewisten befreit worden sind, so hat er trotzdem eine gewaltige Bedeutung. Die heutige Arbeit der Aufständischen muß als eine erste Etappe des Kampfes der Ukrainer für ihre Befreiung gewertet werden: Es ist die Etappe, in der die Sammlung der eigenen Kräfte und die Zermürbung der Feindkräfte erfolgt.

Heute kommt es nur darauf an, alle Kräfte für den Kampf gegen den Bolschewismus zu sammeln, die einzige Bedrohung von Freiheit und Unabhängigkeit des ukrainischen Volkes. Eine nationale Befreiung der Ukraine ist undenkbar ohne vorherige Vernichtung des Bolschewismus.

Frage: Halten Sie es für möglich, daß die Ideen, die im Prager Manifest des Befreiungskomitees der Völker Rußlands zum Ausdruck gekommen sind, einen Einfluß auf die Aufstandsbewegung in Rußland ausüben werden? Ist es möglich, daß die Gründung des Befreiungskomitees diese Bewegungen zu einer noch ernsteren Gefahr für die bolschewistischen Machthaber werden läßt?

Antwort: Daran zweifle ich keinen Augenblick. Wir haben es uns zum Ziel gesetzt, die nationalen Rechte aller Völker zu schützen, deren Eigenständigkeit zu bewahren und den verderblichen Internationalismus zu vernichten. Das Manifest, das in Prag unterschrieben worden ist, erkennt jedem Volk das

(Fortsetzung auf Seite 2)

(Fortsetzung von Seite 1)

Recht auf selbständige Entwicklung und auf staatliche Selbständigkeit zu. Der Kampf des ukrainischen Volkes widerspricht damit auch nicht den Grundsätzen des Manifestes. Im Gegenteil, das Manifest unterstreicht nur die historische Legalität dieses Kampfes.

Frage: Muß das ukrainische Volk im Interesse des gemeinsamen Kampfes gegen den Bolschewismus seine Sonderinteressen preisgeben?

Antwort: Nein, keineswegs. Wenn die Bauern zweier Dörfer sich zusammentun, um gemeinsam den Damm zu festigen, der durch ein Hochwasser bedroht wird — bedeutet das etwa, daß sie damit schon alles zu ihrer gemeinsamen Sache gemacht haben? Daß damit schon jeder auf sein eigenes Land und sein selbständiges Leben verzichtet hat? Es ist einleuchtend, daß das nicht der Fall ist. Wenn wir nun von der Notwendigkeit der gemeinsamen Anstrengung des russischen und ukrainischen Volkes sprechen, so bedeutet das auch keineswegs, daß jedes dieser Völker sich von seinem eigenen Lande lossagt und nach dem Lande des anderen seine Hand ausstreckt.

Das ukrainische Volk hat seine eigene Geschichte und seine eigenen Bestrebungen. Angesichts der Gefahr mußte es oft das Bündnis mit dem russischen Volk suchen. Ebenso hat auch das russische Volk in schweren Stunden seiner Geschichte sich um Hilfe an das ukrainische Volk gewandt. Die vereinigten Anstrengungen dieser beiden Völker retteten sie dann vor dem Untergang.

Wenn der große Sohn des ukrainischen Volkes, Bogdan Chmelnitzky, sich an das russische Volk um Hilfe wandte, so tat er es nicht, um die Ukrainer zu versklaven, sondern um sein Volk vor der Invasion der Polen zu retten. Ist etwa das russische Volk daran schuld, daß die dem ukrainischen Volke erwiesene brüderliche Hilfe später vom Zarismus dazu benutzt wurde, die Ukrainer zu unterjochen? Nein, das russische Volk ist daran nicht schuld. Ist etwa das russische Volk daran schuld, daß der Bolschewismus durch Betrug und Terror dem ukrainischen Volk die Freiheit nahm, die es sich in der Volksrevolution von 1917 erobert hatte? Nein, das russische Volk ist daran nicht schuld. Der Bolschewismus hat auch dem russischen Volk alles genommen; er hat das russische Volk nicht weniger unterjocht wie das ukrainische.

Das russische Volk begt dem ukrai-

nischen Volk gegenüber keine anderen Gefühle als die der Brüderlichkeit und der Schicksalsgemeinschaft. Entweder wird der Bolschewismus das eine und das andere Volk vernichten, oder diese Völker werden gemeinsam der bolschewistischen Tyrannei ein Ende machen. In der Erkenntnis der Notwendigkeit der gemeinsamen Anstrengungen glaubt aber keiner von uns das Recht zu haben, das nationale Schicksal eines anderen Volkes nach dem Siege von irgendwelchen Bedingungen abhängig zu machen. Ein jedes Volk möge sein Schicksal selbst entscheiden.

Ist die Befürchtung begründet, daß das ukrainische Volk seinen eigenen Weg aufgibt, wenn es mit den anderen Völkern im engen Bunde zusammenwirkt? Diese Befürchtung beruht auf einer zu geringen Einschätzung der Kraft und Reife des ukrainischen Volkes. Es will mir scheinen, daß das ukrainische Volk über eine so reiche, im Kampf um seine Freiheit gesammelte Erfahrung verfügt, daß niemand es von dem von ihm gewählten Wege abbringen kann.

Frage: Wie werden sich nach Ihrer Meinung die Rote Armee und insbesondere diejenigen ihrer Formationen, in denen das ukrainische Element vorherrscht, zu diesem nationalen Kampf des ukrainischen Volkes um seine Freiheit verhalten?

Antwort: Je mehr die Angehörigen der Roten Armee die wahren Ziele des von den Bolschewisten fortgeführten Krieges einsehen, desto mehr neigen sich ihre Sympathien den nationalen Kräften zu, die gegen die Tyrannei Stalins kämpfen. Schon jetzt wird es den bolschewistischen Okkupanten in der Ukraine immer schwerer, die Rotarmisten zu betrügen. Es ist klar, daß der Freiheitskampf des ukrainischen Volkes in erster Linie von der einheimischen Bevölkerung und von den Ukrainern unterstützt wird, die durch Betrug oder durch Gewalt in die Rote Armee gepreßt worden sind.

Ich bin überzeugt, daß das Manifest des Befreiungskomitees der Völker Rußlands ungeachtet aller Gegenmaßnahmen der bolschewistischen Behörden den Rotarmisten immer mehr bekannt wird, und daß es dazu beitragen wird, die Ziele des Befreiungskampfes und damit auch die Ziele des nationalen Kampfes aller Völker, die auf dem Gebiete der Sowjetunion leben, klarer zu verstehen.

Robert Kröts

№ 60

Радянська політика та об'єднання неросійських народів

Райхсміністр окупованих
східних територій

Берлін-Вільмерсдорф, 11.12.1944 р.
Вестфелішештр., 1

Начальник керівного штабу
“Політика”

- Особистий референт -
Д-р А. / Ш.

Таємно

- № за журналом обліку VS 8664/44 таємн.
- № за журналом обліку D 2989/44 таємн.

Стосовно: 1) промови українського прем'єр-міністра
Хрущова;

2) об'єднання неросійських народів на російсь-
кій території.

Додаток. 1.

1. Зауваження.

а) влітку цього року український прем'єр-міністр Хрущов виступив з промовою перед українськими советами (текст подано у додатку у вибіркового перекладі). Ця промова у ста тисячах примірників поширюється у формі брошур по країні для протидії роботі українських повстанців;

б) промова свідчить, що росіяни не роблять різниці між східними і західними українцями, що, зокрема, видно із заходів переселення з Львівської області (проведення переселення з Львівської області і міста Львів та заміна українців з міста Люблін);

в) промова свідчить, як уважно треба діяти в німецькій пресі і радіомовленні щодо пропагування справ, пов'язаних з УПА, щоб не давати додаткових засобів у руки російської пропаганди, яка політично дискваліфікує ОУН та інші українські повстанські організації.

Цікавим у виступі є натяк на саму по собі особливу позицію українських революціонерів. Це є ще одним хорошим уроком щодо вивчення росіянами історії українського визвольного руху.

2. Об'єднання неросійських народів на російській території:

а) з узятих до уваги протоколів і листівок можна констатувати, що перед об'єднанням неросійських народів у німецькій еміграції (українці, білоруси, тюркські народи і народи Кавказу) на російській території відбулося аналогічне об'єднання;

б) у листопаді минулого року на Волині і навесні цього року в районі Шепетівки відбулися переговори представників неросійських народів, а саме білорусів, узбеків, азербайджанців, казахів і таджиків. Керівництво здійснювали представники ОУН, УПА і УГВР*;

в) ці засідання знайшли своє відображення у листівках, в яких український повстанський рух звертається до вищезазначених народів як до братів по визвольній боротьбі. Одночасно здійснюється взаємне впровадження агентів, а також налагодження зв'язків через розвідників. Між іншим, брат Бандери повернувся з Кавказу із завданнями керівництва ОУН, УПА і УГВР.

Подано панові райхсміністрові райхслайтеру Розенбергу для ознайомлення.

Підпис:
Д-р Арльт

* Йдеться про 1-у конференцію народів Сходу Європи і Азії, яка відбулася на Рівненщині 21-22 листопада 1943 р.

Der Reichsminister
f.d.b.Ostgebiete
Der Chef des Führungsstabes Politik
-Persönlicher Referent-
Dr.A./Sch.

63

Berlin-Wilmersdorf, den 11.12.1944
Westfälischestr. 1

24

VS. Tgb.Nr. 2804 / 144 geh.
D. Tgb.Nr. 2999 / 144 geh.

W. Seifert

Betr.: I. Rede des ukrainischen Ministerpräsidenten
C h r u s c h t s c h o w und
II. Alliiierung der Nichtrussen im russischen Raum.

Anlg.: -1-

1. V e r m e r k :

- a) Im Sommer d.J. hat der ukrainische Ministerpräsident Chruschtschow die in Anlage (auszugsweise Übersetzung) zugestellte Rede vor den ukrainischen Sowjets gehalten. Diese Rede ist in hunderttausenden von Exemplaren in Broschürenform über das Land zur Abwehr der ukrainischen Aufständischenarbeit verbreitet worden.
- b) Sie zeigt, daß die Russen einen Unterschied zwischen Ost- und Westukrainern nicht machen, was im übrigen aus den Umsiedlungsmaßnahmen im Lemberger Gebiet auch ersichtlich ist (Durchsetzung der Aussiedlung von Polen aus dem Lemberger Raum und aus der Stadt Lemberg und Austausch der Ukrainer aus der Stadt Lublin).
- c) Sie zeigt, wie vorsichtig in der Propagierung der UPA-Dinge in der deutschen Presse und im Rundfunk verfahren werden muß, um der russischen Propaganda keine Hilfsmittel in die Hand zu spielen, die die UPA und die dortigen aufständischen Organisationen politisch disqualifizieren. Interessant ist in der Rede das Anspielen auf die an und für sich anlehende Haltung der ukrainischen Revolutionäre. Es ist zugleich ein guter Beitrag aus dem Studium der Russen, die Geschichte der ukrainischen Freiheitsbewegung betreffend.

II. Alliiierung der Nichtrussen im russischen Raum.

- a) Aus in Einsicht genommenen Protokollen und Flugblättern ist festzustellen, daß vor einer gewissen Alliiierung

der Nichtrussen in der deutschen Emigration (Ukrainer, Weißruthenen, Turkvölker und Kaukasusvölker) im russischen Gebiet eine gleiche Alliiierung stattgefunden hat.

- b) Im November v.J. hat in Wolhynien, im Frühjahr d.J. in der Gegend von Schepetowka eine Besprechung vor Vertretern der nichtrussischen Völker stattgefunden. In dieser Besprechung waren vertreten: Weißruthenen, Usbeken, Aserbeidschaner, Kasachen und Tatschiken. Die Federführung lag bei den Vertretern von OUN, UPA, UHWR.
 - c) Diese Sitzungen haben ihre Niederschläge gefunden in Flugblättern, in denen die ukrainische aufständische Bewegung die genannten Völker als ihre Brüder im Befreiungskampf anspricht. Zugleich wird von ihnen gegenseitige Durchschleusung von Agenten vorgenommen, sowie Verbindungsaufnahme durch Späher. U.a. ist der Bruder von Bandera aus dem Kaukasus mit bestimmten Aufträgen zur OUN, UPA, UHWR-Führung gekommen.
2. Herrn Reichsminister Reichsleiter R o s e n b e r g, m.d.B.u.K. vorgelegt.

MM.

(Dr. A r l t.)

BA R 6/92

№ 61

“Акція Власова” продовжується

III Розпорядження: Пряшів, 18.12.1944 р.

Радіограма і телеграма
Для всіх оперативних команд

Стосовно: акції Власова — інтерв'ю генерала Власова про українську визвольну боротьбу.

У рамках переговорів про утворення Українського Національного Комітету, що зараз ведуться в Берліні з українськими політичними групами, набуло політичного значення інтерв'ю генерала Власова про українську визвольну боротьбу, яке поширювалося через німецьку і російську пресу та радіомовлення. У зв'язку з цим прошу негайно доповісти через ТЛГ, як було сприйняте це інтерв'ю в українських колах. Для інформації конфіденційно повідомляю, що Український Комітет під керівництвом генерала Шандрука зараз перебуває в процесі утворення і готовий співпрацювати з “Визвольним комітетом народів Росії” як наднаціональною антибільшовицькою провідною організацією.

Підпис:
д-р Бирш,
гауптштурмфюрер СС

2./ повернути у III
3./ Wv.: 02.01.1945 р.

L III

III

VfS.:

Pressburg, den 18.12.1944

9

1./ Funkspruch und Fernschreiben

2315

An alle
Einsatzkommandos.

Betr.: Wlassow-Aktion - Interview General Wlassows
über den ukrainischen Freiheitskampf.

Im Rahmen der mit den ukrainischen politischen Gruppen in Berlin zur Zeit geführten Besprechungen über die Bildung eines ukrainischen Nationalkomitees ist das in der deutschen und russischen Presse und über den Rundfunk verbreitete Interview von General Wlassow über den ukrainischen Freiheitskampf von politischer Bedeutung geworden. Es wird deshalb um sofortige Mitteilung durch FC gebeten, welche Aufnahme die Publikation in ukrainischen Kreisen erfahren hat. Zur dortigen Information wird vertraulich mitgeteilt, dass ein ukrainisches Nationalkomitee unter Führung von General S c h a n d r u c k z.Zt in Bildung begriffen ist, das sich dem "Befreiungskomitee der Völker Russlands" als überweltliche antibolschewistische Dachorganisation zur Mitarbeit zur Verfügung stellt.]

geb.
Dr. B ö h r s c h
SS - Hauptsturmführer

2./ zurück an III
3./ Wv.: 2.1.1945.

L III

BA R 70 Slow./223

№ 62

**Українці не вірять Власову.
Німці залишають УПА без підтримки.
Локальні домовленості не мають суттєвого значення**

Командувач
поліції безпеки і служби
безпеки (СД) у Словаччині Пряшів, 18 грудня 1944 р.
- за журналом обліку № 95/44 т.-

Таємно

Для Головного управління безпеки Райху -
- IV N -
у власні руки групенфюрера СС і генерал-лейтенанта поліції
М ю л л е р а без затримки відповіді
Б е р л і н

Для командувача поліції безпеки і СД в ГТ бригаденфюрера
Біркамп
К р а к і в

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання
українського питання.

Посилання: поточне інформування.

Надійна довірена особа відділення розвідки провела
нещодавно переговори з двома функціонерами УПА, які
27.11.1944 р. прибули з дистрикту Галичина. Оскільки про зустріч
нам було наперед відомо, довірена особа отримала вказівку
умисне розпочати розмову про акцію Власова, щоб дізнатися
про ставлення УПА до цієї проблеми. Обидва відомих поіменно
функціонери УПА з цього приводу заявили таке:

“Не лише в УПА, але і у широких масах українського
населення дистрикту Галичина і Волині спостерігаються сильні
сумніви і недовіра до німецьких планів на майбутнє щодо
східного і особливо українського питання. Складається
враження, ніби німці все ще не зробили на майбутнє жодних
висновків з помилок, допущених у 1941-1944 рр. Слід визнати,

що і українці припустилися тяжких помилок. Однак вони готові вчитися на них і в майбутньому більше не допускати. На протипагу цьому зі скупю поданих офіційних заяв слід зробити висновок, що Німеччина має намір або зовсім не міняти свою східну політику, або змінити її несуттєво. Насамперед це вбачається в тому, що генерал-губернатор д-р Франк зробив певні поступки полякам. З української сторони існує побоювання, що колишній дистрикт Галичина в разі можливого наступу німецьких збройних сил на Схід і відвоювання Галичини знову стане дистриктом губернаторства, а отже, районом управління окупованих *польських* територій. Українству це настільки незрозуміло, наскільки німецька сторона все ж таки знає, що управління суто українською територією за тими ж засадами, що були призначені для поляків, повинно особливо болоче зачіпати українців, оскільки вони не були ворогами німців, як поляки, і тепер спільно з німецькими збройними силами ведуть боротьбу з більшовизмом за допомогою стрілецької дивізії СС та підрозділів УПА в радянському тилу. Хоча німецькою стороною цей внесок українців у боротьбу проти більшовизму замовчується, проте його неможливо заперечити, хоча він міг би бути значно більш активізованим, якщо б Німеччина підтримувала українців в їхній боротьбі матеріально і у пропагандистському плані. На протипагу цьому слід відзначити, що більшовики постійно щедро постачали зброєю і військовим майном свої або воюючі на їхньому боці партизанські підрозділи. На жаль, німці досі не зробили з цього жодних висновків і залишили УПА за російськими лініями майже без будь-якої підтримки, хоча УПА могла б стати суттєвим фактором протидії, якщо б з боку німецьких збройних сил до неї постійно надходили медикаменти, військове спорядження, боеприпаси тощо. **Ті декілька зв'язків, які окремі підрозділи УПА мали з окремими частинами вермахту і за розвідувальну інформацію одержували від них військове спорядження, не мали суттєвого значення.** Мало би бути досягнуте і на ширшій основі поставлене постачання для УПА, щоб вона могла збільшити свої зараз маленькі бойові підрозділи за рахунок найкращого навченого особового складу з великих, але через нестачу озброєння зараз приречених до бездіяльності навчальних підрозділів, і тим самим активізувати військову діяльність проти советів. Недовіра українців до німецьких намірів на майбутнє на Сході в жодному разі не

могла зменшитися внаслідок акції Власова. Навпаки, можна стверджувати, що акція Власова ще більше посилила вже існуючу недовіру. На початку акції більшовики оприлюднили на українських територіях пропагандистське гасло, що СРСР після війни буде перетворений на “союз національних держав”, в якому Україна через її територіальні розміри і масу українського населення займе провідне самостійне становище. Отже, росіяни пообіцяли українцям у рамках “союзу національних держав” українську самостійність. Українство у своїй найширшій масі дуже далеке від того, щоб повірити Сталіну щодо здійснення цього гасла. Воно сприймається скоріше як російсько-радянський трюк з метою послаблення пасивного опору та активної боротьби українців у тилловій радянській військовій зоні. Все ж таки існує небезпека, що частина українців піймається на цей трюк або взагалі погодиться з советами, зважаючи на те, що з німецької сторони не слід очікувати ніякої самостійності, тому що Німеччина навіть не спроможеться протиставити російським політичним пропагандистським закликам дієву контрпропаганду. Акція Власова жодною мірою не має такої притягальної сили, тому що Власов визнає за українцями лише “культурну автономію”, а в усьому іншому треба жити тільки під російським економічним і політичним керівництвом, отже, — жодної незалежності, яку тепер великодушно обіцяє Сталін. До вищезазначеного додається те, що в той час, коли сталінські органи проголосили у широкомасштабній пропагандистській хвилі об’єднання всіх українських територій, з німецької сторони, незважаючи на підступну зраду Румунії, панує мовчання щодо майбутнього Буковини, Бессарабії і Карпатської України. У кращому разі українці могли б припустити, що це мовчання є промахом німецької контрпропаганди, який можна було б усунути після відповідної вказівки компетентної німецької інстанції. Це мало б, однак, статися незабаром, бо ненадійні українські елементи стають жертвами пропагандистських методів Сталіна, тому що промах німецької контрпропаганди, природно, надається для того, щоб вже сама по собі існуюча недовіра стосовно німецької східної політики ще більше посилилася у позитивного ядра українства. З української сторони акцію генерала Власова розглядають як повторення помилок, яких припустилися англійці у 1918-1920 рр. Англійці залишили без уваги інтереси українства і добре

озброїли армії білогвардійських генералів Денікіна, Колчака та Юденіча. Як тільки армії цих російських генералів прибули на українську територію, вони вже не мали своєю головною метою боротьбу проти червоної Росії, а відразу розпочали підпорядковувати армію Української Народної Республіки, яка вела тяжкі бої з більшовизмом, під своє командування і перетворювати її на складову частину білогвардійських військ. Цей захід був також обумовлений політичним наміром не допустити, щоб українці стали самостійними, а приєднати їх до Росії. Замість того, щоб боротися з більшовизмом як спільним ворогом, білогвардійські армії та українські військові частини шматували одне одного. Наслідком цього стала кінцева перемога більшовиків. Українство змушене порівнювати генерала Власова і політичні та військові наміри його “Комітету за визволення народів Росії” з Денікіним, Колчаком чи Юденічем. Воно вбачає у Власові людину, яка так само хоче збудувати велику Росію, як це зробив Сталін. Росія Власова відрізняється від нинішнього СРСР лише своїм політичним керівництвом, а з огляду на свої розміри, економічний потенціал, менталітет населення тощо вона стане для Німеччини і Європи таким же вогнищем небезпеки, яким є більшовицька Росія. Українство усвідомлює, що в Росії генерала Власова воно буде змушене відмовитися від усіх своїх політичних вимог. Через це приблизно 500-тисячне партизанське з’єднання УПА в жодному разі не підпорядкується Власову і не пристане на його ідеї. Твердим наміром УПА є вести бойові дії проти підрозділів Власова у разі їхнього можливого бойового використання і просування на Схід через українську територію, так само як зараз УПА веде боротьбу з більшовизмом. У тилу з російськими бойовими порядками є тільки один повстанський рух — УПА, як змушений був визнати сам генерал Власов. УПА прагне своєю боротьбою проти більшовизму вибороти право на самостійну Україну, на створення суто українських збройних сил і ніколи не підпорядкується генералові Власову ні політично, ні військово. У той же час при створенні української армії існує беззастережна готовність до військового підпорядкування німецькому командуванню і спільної, пліч-о-пліч боротьби з більшовизмом, але не під командуванням Власова. Українство хоче мати німецькі гарантії державної самостійності України і створення суто українських збройних сил з виключенням будь-якого російського впливу”.

Довірена особа, яка подала донесення, є українцем, але настільки надійним і дружнім до Німеччини, що можна вважати беззаперечним те, що він передав висловлювання вказаних вище функціонерів УПА без жодного коментарю і будь-якого забарвлення.

Служба III поінформована окремо.

Підпис: д-р В і т і с к а,
оберштурмбанфюрер СС

Копія *Таємно*
Відділенню III
у власні руки гауптштурмфюрера СС д-ра Б и р ш а без
затримки відповіді
У будинку
передано до відома та інформації службі III.

Der Befehlshaber
der Sicherheitspolizei u.d.SD
in der Slowakei
- N - Tgb.Nr. 95/44 g.

109

Pressburg, den 18. Dezember 1944

Geheim

An das
Reichssicherheitshauptamt
- IV H -
z.Hd.v. SS-Gruppenführer u. Generalleutnant
der Polizei M ü l l e r oVIA
B e r l i n

An den
Befehlshaber der Sicherheitspolizei
und des SD im GG.,
SS-Brigadeführer B i e r k a m p oVIA
K r a k a u.

Betrifft: Aktion des Generals W l a s s o w - Regelung der
ukrainischen Frage.

Vorgang: Laufende Berichterstattung.

Ein zuverlässiger Gewährsmann des N-Referats hatte kürzlich eine
Aussprache mit zwei Funktionären der UPA, die erst am 27.11.44
aus dem Distrikt Galizien gekommen waren. Da der Treff vorher
hier bekannt war, erhielt der Gewährsmann Anweisung, die Wlassow-
Aktion absichtlich zur Sprache zu bringen, um die Einstellung
der UPA zu diesem Problem in Erfahrung zu bringen. Die beiden
namentlich bekannten UPA-Funktionäre erklärten folgendes hierzu:
Nicht nur bei der UPA, sondern auch bei der breiten Masse der
ukrain. Bevölkerung des Distrikt Galizien und Wolhyniens hätte
man starke Zweifel und auch Misstrauen mit Hinsicht auf die
deutschen Zukunftspläne auf die Ost- und besonders die ukrain.
Frage. Es habe den Anschein, als hätten die Deutschen aus den in
den Jahren von 1941 - 1944 begangenen Fehlern für die Zukunft
noch keine Lehre gezogen. Man müsse ukrainischerseits zugeben,
dass auch die Ukrainer schwere Fehler begangen hätten. Sie seien
jedoch bereit, daraus zu lernen und sie in Zukunft nicht wieder
auftreten zu lassen. Dagegen müsse man aus den spärlich vorhan-
denen offiziellen deutschen Verlautbarungen schliessen, dass

-2-

Deutschland seine Ostpolitik entweder garnicht oder nur unwesentlich zu ändern gedenke. Zunächst habe man dies daraus ersehen, dass der Generalgouverneur Dr. Frank den Polen gegenüber gewisse Zugeständnisse gemacht habe. Man fürchte daraufhin ukrainischerseits, dass der ehemalige Distrikt Galizien bei einem etwaigen Vorstoss der deutschen Wehrmacht nach dem Osten und nach Wiedereroberung Galiziens abermals ein Distrikt des Gouvernements, also ein Verwaltungsgebiet der besetzten polnischen Gebiete werden solle. Das Ukrainertum sei dies umso unverständlicher, als man deutscherseits doch wisse, dass die Verwaltung eines rein ukrainischen Gebiets nach den gleichen Grundsätzen, wie sie für das Polentum festgelegt worden seien, besonders schmerzlich berühren müsse, zumal es eine feststehende Tatsache sei, dass die Ukrainer nicht wie die Polen Feinde der Deutschen gewesen seien und auch jetzt durch die SS-Schutz-division in Verbände der deutschen Wehrmacht und durch die UPA-Einheiten hinter der sowjet-russischen Front gemeinsam mit den Deutschen gegen den Bolschewismus kämpften. Wenn man deutscherseits auch wenig über diesen Beitrag der Ukrainer zum Kampf gegen den Bolschewismus verlauten lasse, so lasse er sich doch nicht leugnen und könnte noch entschieden mehr intensiviert werden, wenn Deutschland die Ukrainer in ihrem Kampf materiell und propagandistisch unterstützen würde. Auf der Gegenseite müsse man feststellen, dass die Bolschewisten ihre oder die für sie kämpfenden Partisaneneinheiten ständig reichlich mit Waffen und anderem Kriegsmaterial versorgten. Bedauerlicherweise hätten die Deutschen daraus bisher noch nichts gelernt und liessen die UPA hinter den sowjetrussischen Linien fast ohne jede Unterstützung, obwohl sie doch ein wesentlicher Störungsfaktor würde sein können, wenn ihr von Seiten der deutschen Wehrmacht laufend Medikamente, Kriegsgerät, Munition usw. zugeführt würde. Die wenigen Verbindungen, die einzelne UPA-Einheiten mit einzelnen Wehrmachtsabteilungen hätten und als Gegenleistung für nachrichtendienstliche Arbeit von diesen etwas Kriegsgerät erhielten, fielen überhaupt nicht in die Waagschale.

Es müsste eine generelle und auf viel breitere Basis gestellte Versorgung der UPA herbeigeführt werden, damit sie ihre im Augenblick ansich kleinen Kampfeinheiten durch bestes und geschultes Menschennmaterial aus den grossen, jedoch wegen waffenmangels usw. im Augenblick nur Untätigkeit verurteilten Ausbildungseinheiten vergrössern und dadurch auch die Störungsarbeit gegen die Sowjets intensivieren könnte. Das von den Ukrainern gehegte Misstrauen gegen die deutschen Zukunftsabsichten im Osten habe durch die Wassow-Aktion in keiner Weise gemindert werden können. Man könne vielmehr sagen, dass die Wassow-Aktion das schon bestehende Misstrauen noch verstärkt habe. Mit Anlaufen der Wassow-Aktion hätten die Bolschewisten in ukrain. Sprache die Propagandaparole herausgegeben, dass die UdSSR nach dem Kriege in einen "Bund Nationaler Staaten" umgewandelt werden würde, in dem die Ukraine wegen ihrer Territoriumsgrösse und der Masse der ukrain. Bevölkerung eine führende selbständige Stelle einnehmen werde. Die Russen sicherten also den Ukrainern in Rahmen des "Bundes der Nationalen Staaten" die ukrain. Selbständigkeit zu. Das Ukrainertum sei in seiner breiten Masse weit davon entfernt, Stalin die Verwirklichung dieser Parole zu glauben. Man erkenne sie vielmehr als sowjetrussischen Trick, um den passiven Widerstand und die aktive Störungstätigkeit des Ukrainertums im rückwärtigen sowjetischen Heeresgebiet einzudämmen. Immerhin bestehe die Gefahr, dass ein Teil der Ukrainer auf diesen Trick herein falle oder sich mit den Sowjets überhaupt zufrieden gebe, zumal man allem Anschein nach von deutscher Seite auch keine Selbständigkeit zu erwarten habe, und weil Deutschland nicht einmal dazu übergehe, gegen die russische politische Propagandaparole eine zukünftige Gegenparole aufzustellen. Die Aktion Wassows besitze diese Zukunft keine, denn Wassow gestehe den Ukrainern lediglich "eine kulturelle Autonomie" zu, im Übrigen aber lediglich ein Leben unter russischer wirtschaftlicher und politischer Führung, also keine Selbständigkeit, wie sie jetzt grossmächtig von Stalin versprochen werde. Hinzukomme ausserdem, dass zur selben Zeit, in der die Organe Stalins in einer grossangelegten Propagandawelle die Durchführung der Einigung städtischer ukrainischer Gebiete verkündeten, von deutscher Seite trotz des niederträchtigen Verrats Rumziens eisernes Schweigen mit Hinsicht auf die Zukunft der Bukowina, Bessarabien und der Karpatho-Ukraine herr-

sohe. Günstigstenfalls könnten die Ukrainer annehmen, dass dieses Schweigen lediglich ein Versagen der deutschen Gegenpropaganda sei, das man nach geeignetem Hinweis von zuständigen deutscher Stelle abändern könne. Dies müsse aber bald geschehen, weil unzuverlässige ukrainische Elemente den Propagandamethoden Stalins zum Opfer fielen, und weil das Versagen der deutschen Gegenpropaganda natürlicherweise geeignet sei, das ansich schon bestehende Misstrauen bezgl. der deutschen Ostpolitik auch beim guten Kern des Ukrainertums noch zu verstärken. Ukrainischerseits sehe man die Aktion des Generals Wlassow als eine Wiederholung der in den Jahren 1918/1920 von den Engländern begangenen Irrtümer an. Die Engländer hätten ebenfalls auf die Belange des Ukrainertums keine Rücksicht genommen und die Armeen der weisrussischen Generale Denikin, Koltshak und Judonitsch gut bewaffnet und ausgerüstet. Sobald die Armeen dieser russischen Generale in ukrainisches Gebiet gekommen seien, hätten sie den Kampf gegen das rote Russland nicht mehr als Hauptziel vor Augen gehabt, sondern seien sofort darauf ausgegangen, das Meer der ukrain. Volksrepublik, das in schweren Kampf gegen den Bolschewismus gestanden habe, ihrem Befehl zu unterstellen und zu einem Bestandteil der weisrussischen Armeen zu machen. Diese Massnahme sei ebenfalls von der politischen Absicht gelenkt gewesen, die Ukrainer nicht selbständig werden zu lassen, sondern sie Russland einzuverleiben. Anstatt also den Bolschewismus als gemeinsamen Feind zu bekämpfen, hätten sich die weisrussischen Armeen und die ukrain. Einheiten gegenseitig zerfleischt. Die Folge davon sei der Landsieg der Bolschewisten gewesen. Das Ukrainertum müsse den General Wlassow und die politischen und militärischen Absichten seines Befreiungskomitees für die russischen Völker mit Denikin, Koltshak oder Judonitsch vergleichen. Es sehe in Wlassow den Mann, der ebenfalls wieder ein Grossrussland errichten wolle wie es Stalin getan habe. Das Auserland Wlassows unterscheide sich von der jetzigen UdSSR lediglich in seiner politischen Führung, werde aber durch seine Grösse, sein Wirtschaftspotential,

- 5 -

die Mentalität seiner Bevölkerung usw. für Deutschland und das übrige Europa ein gleicher Gefahrenherd werden, wie es das bolschewistische Ausland sei. Das Ukrainertum sei sich darüber im Klaren, dass es im Russland des Generals Wlassow auf alle seine politischen Forderungen werde verzichten müssen. Daher werde sich die etwa 500 000 Mann starke Partisaneneinheit der UPA auf keinen Fall Wlassow unterstellen oder seinen Ideen anhängen. Es sei feste Absicht der UPA, die Wlassow-Einheiten bei einem etwaigen Einsatz und Vorstoss nach dem Osten in den ukrain. Gebieten zu bekämpfen, genau wie die UPA im Augenblick den Bolschewismus bekämpfe. Hinter den sowjetrussischen Linien gebe es nur eine aufständische Bewegung, und das sei die UPA, wie General Wlassow selbst habe zugeben müssen. Die UPA wolle sich mit ihrem Kampf gegen den Bolschewismus das Recht auf eine selbständige Ukraine und die Aufstellung einer rein ukrainischen Wehrmacht erkämpfen und dem General Wlassow weder politisch noch militärisch unterstellt werden. Bei Aufstellung eines ukrain. Heeres werde man sich dagegen der deutschen militärischen Führung ohne weiteres unterstellen und selbstverständlich auch Seite an Seite, nicht aber unter dem Kommando Wlassows gegen den Bolschewismus kämpfen. Das Ukrainertum wünsche die Abgabe einer deutschen Versicherung mit Hinsicht auf die staatliche Selbständigkeit der Ukraine und die Aufstellung einer rein ukrainischen Wehrmacht unter Ausschluss jeder russischen Beeinflussung.

Der hier berichtende Gewährsmann ist selbst auch Ukrainer, jedoch so zuverlässig und deutschfreundlich, dass es als feststehend angesehen werden kann, dass er die Äusserungen der eingangs erwähnten UPA-Funktionäre ohne jeden Kommentar und ohne jede Färbung wiedergegeben hat.)

Das Amt III wurde gesondert unterrichtet.

gez. Dr. W i t i s k a,
SS-Obersturmbannführer.

Geheim

In Durchschrift

der Abteilung III,
z.Hd.v. SS-Hauptsturmführer Dr. B ö h r s c h o v i a

im Hause

zur Kenntnisnahme und Unterrichtung des Amtes III im Rahmen der

BA R 70 Slow./221

№ 63

Власов хай займається Росією, а не Україною

Командувач поліції безпеки і СД О.У. 04.01.1945 р.
в Словаччині
15 спеціальна команда особливого призначення
III - №. за журналом обліку 197/45 т.
Ат./На.

Для начальника поліції безпеки і СД в Словаччині
оберштурмбанфюрера СС д-ра Вітиски
Пряшів

Стосовно: акції Власова.

Посилання: поточне.

У додатку до документа від 24.12.1944 р., в останньому абзаці вказано, що через довірену особу (ДО) стало відомо, що у випадку Шандрука йдеться про колишнього полковника у складі східноукраїнської армії Петлюри.

Однак у розмовах з українцями знову виникає думка: чому ми повинні бути з Власовим або під Власовим, якщо більшу частину його армії складають українці? Деякі голоси, що виходять далеко за межі мети, висловлюються навіть про те, що Власова заслали як агента більшовики. Вказується також на статтю в газеті українських повстанців стосовно інтерв'ю Власова і при цьому наголошується, що стаття написана дуже ввічливо. Українці радіють тому, що росіяни піднялися на боротьбу проти більшовицького режиму, але тепер вони повинні діяти в Росії так само активно, як українці в Україні. Іншими словами, у статті у вмілій формі висловлюється думка: залишіть нам Україну і працюйте в Росії.

Як далі пише кореспондент, хоча український національний уряд симпатизує Німеччині, він, однак, не хоче себе надто виставляти, тому що все ще рахується із закінченням війни не на користь Німеччини. На цей випадок український національний уряд не хотів би складати враження своєї надто сильної

пов'язаності з Райхом, щоб за певних умов не бути звинуваченим серед своїх земляків. Адже в цей момент він має за собою всю Україну.

Якщо б це колись сталося, то Мельник має намір у тому хаосі, який потім обов'язково виникне, перебрати на себе урядову владу. При цьому націонал-українці розраховують у своїй боротьбі проти советів на сильну підтримку з боку націонал-поляків у Лондоні. Крім того, вони вірять у певну, хоча б принаймні тимчасову непряму підтримку російських військових кіл, які тим часом досягли значної влади і, здається, вже більше не бажають існуючого режиму. Українці начебто дуже сильно розраховують на цей момент. Українці, яких опитували стосовно необхідних озброєнь і спорядження для боїв назовні, після подібної заяви про самостійність вже є менш оптимістичними, жаліються на надто малу підтримку Райху з огляду на теперішню діяльність УПА.

Підпис:
штурмбанфюрер СС і командир

Der Befehlshaber der Sicherheitspolizei u. d. SD

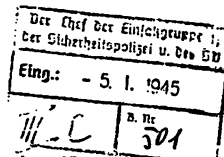
in der Slowakei

Sonderkommando z. b. V. 15

III Tgb. Nr. 197 / 45

Am./Ha.

2310
15
O.U. 4.1.45.

An den

Befehlshaber der Sipo u. des SD -Slowakei-
SS-Obersturmbannführer Dr. Witiska -o.V.i.A.-
PRESSBÜRO.

Betr.: Wlassow-Aktion

Vorg.: Laufend.

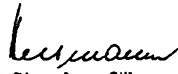
Im Nachgang zum hiesigen Schreiben vom 24.12.44., letzter Absatz, wird jetzt durch VM bekannt, dass es sich bei Schandruk um einen früheren Obersten in der ostukrainischen Armee von Petljura handelt, was dort wohl bekannt sein dürfte.

Immer wieder kommt jedoch in Unterhaltungen mit Ukrainern deren Meinung zum Ausdruck, warum mit Wlassow bzw. unter Wlassow, wenn der grösste Teil seiner Armee Ukrainer sind. Einige, anscheinend weit über das Ziel hinausgehende Stimmen, sprachen sogar davon, dass Wlassow als Agent der Bolschewisten geschickt ist. Auch auf den Artikel in der Zeitung der ukrainischen Aufständischen betr. das Wlassow-Interview wird hingewiesen und dabei betont, dass der Artikel zwar sehr hüflich behandelt sei, die Ukrainer auch ihre Freunde darüber aussprechen, dass die Russen sich gegen das bolschewistische Regime auflehnen, nun müssten sie aber wie in der Ukraine aktiv werden. Es sei indiesem Artikel mit anderen Worten in geschickter Form ausgedrückt, Ueberlasst uns die Ukraine und arbeitet in Russland.

Wie Berichterstatter weiter zum Ausdruck bringt sympathisiert zwar die Ukrainische Nationalregierung stark mit Deutschland, will sich aber nicht zu sehr exponieren, da sie immer noch mit einem Ausgang des Krieges rechnen, der

nicht zu Gunsten Deutschlands ausfällt. Für diesen Fall will die Ukrainische Nationalregierung nicht als allzu stark mit dem Reich verbunden gelten, um nicht bei ihren Landsleuten dadurch u.U. belastet zu sein. Denn im Augenblick habe sie im grossen und ganzen die gesamte Ukraine hinter sich.

Sollte dies wirklich einmal eintreten, so beabsichtige Melnik in dem dann bestimmt entstehenden Chaos die Regierungsgewalt in der Ukraine zu übernehmen. Dabei rechnen die Nationalukrainer in ihrem dann notwendigen Kampf gegen die Sowjets sogar auf starke Unterstützung seitens der Nationalpolen in London. Ausserdem glauben sie an eine, zumindest vorübergehende, indirekte Unterstützung des russischen Militärs, das inzwischen zu grosser Macht gelangt sei und angeblich nicht mehr das jetzige Regime wolle. Die Ukrainer bauen angeblich sehr stark auf diesem Moment. Nach der für eine solche Selbständigkeitserklärung und die damit immer verbundenen Kämpfe nach aussen hin erforderlich werdenden Waffen und Ausrüstung befragt, sind die Ukrainer allerdings etwas weniger optimistisch, klagen auch über die zu geringe Unterstützung in dieser Hinsicht durch das Reich in Bezug auf die augenblickliche Tätigkeit der UPA.

SS Sturmbannführer u. Kdr.

BA R 70 Slow./223

№ 64

Гімлер з'ясовує політику уряду і засуджує "інтриги" Розенберга

Копія для Inl. II (VLR Вагнер)

Бундесрат Гільгер
№. 1

ТАЄМНА СПРАВА РАЙХУ

ЗАПИСКА

Оберфюрер СС Крегер був прийнятий цими днями райхсфюрером СС (РФСС) в його польовому штабі для доповіді. Після свого повернення Крегер повідомив мені сьогодні таке:

- 1) РФСС висловив своє велике задоволення стосовно дотеперішнього перебігу акції Власова і сказав у зв'язку з цим, що він особливо радий з приводу хорошої і товариської співпраці між Міністерством закордонних справ та Головним управлінням СС;
- 2) РФСС попросив продовжувати роботу і, відповідно до висловленого бажання пана райхсміністра закордонних справ, просувати справу не нагально, а поступово;
- 3) РФСС у дуже гострих та негативних виразах висловився про райхсміністра Розенберга та діяльність очолюваного ним міністерства, яку він відверто назвав "національним нещастям". Незважаючи на це, РФСС видалося сумнівним, чи настав уже зараз момент для цілковитої ліквідації Міністерства для окупованих східних територій;
- 4) РФСС дав оберфюреру СС Крегеру вказівку при супроводі акції Власова в жодному разі не давати себе заплутати через інтриги з боку Розенберга і продовжувати дотеперішній курс у тісній взаємодії з Міністерством закордонних справ;
- 5) РФСС, втім, припускає, що пан міністр закордонних справ у подальшому займе принципову позицію на противагу претензіям Розенберга, причому пан міністр

- закордонних справ може бути цілком впевненим у підтримці з боку РФСС;
- 6) на думку РФСС, акція Власова згодом могла б стати конструктивною основою для майбутнього оформлення східного простору. РФСС вважає, що німецький Райх міг би жити в дружбі з сильною Росією, якщо та відмовиться від своїх імперіалістичних тенденцій, спрямованих на Захід, і більше орієнтуватиметься на Схід;
 - 7) стосовно національних комітетів РФСС висловив погляд, що необхідно досягти створення фактичного об'єднаного фронту комітетів з Власовим, причому комітети не повинні підпорядковуватися Власову силою;
 - 8) стосовно поводження зі східними робітниками РФСС висловив думку, що дискримінаційні заходи треба відмінити, але з причин політики безпеки від позначення "східні робітники" (Ostarbeiter) спочатку не можна цілком відмовлятися;
 - 9) РФСС має намір у подальшому прийняти генерала Власова у своєму польовому штабі. Можливо, це відвідування буде пов'язане з поїздкою Власова до Мюнцінгена, де закінчується формування першої російської дивізії.

Берлін, 11 січня 1945 р.
Підпис: Гільгер

Копії для:
St.S
Inl.II (VLR Вагнер)

Вказане подано панові райхсміністру.
Берлін, 12 січня 1945 р.
Підпис: Гільгер

Durchdruck für Inl. II (VLR Wagner)

B.R. Hilger
Nr. 1

~~Geheime Reichsangelegenheiten~~

Aufzeichnung

12. JAN 1945
Anl. () () Dopp. ()

[Handwritten signatures and initials]

SS-Oberführer Kroeger wurde in diesen Tagen vom Reichsführer-SS in dessen Feldquartier den Vortrag empfangen. Kroeger berichtete mir nach seiner Rückkehr heute darüber wie folgt:

- 1) Der RFSS äußerte sich sehr zufrieden über die bisherige Entwicklung der Glasson-Aktion und sagte in diesem Zusammenhange, daß er sich über die gute und kameradschaftliche Zusammenarbeit zwischen dem Auswärtigen Amt und dem SS-Hauptamt besonders freue.
- 2) Der RFSS bat, die Arbeit in der bisherigen Weise fortzusetzen und - in Übereinstimmung mit dem von Herrn RAM ausgesprochenen Wünsche - die Angelegenheit nicht stürmisch, sondern schrittweise vorwärtszutreiben.
- 3) Der RFSS äußerte sich in sehr scharfen und abfälligen Ausdrücken über den Reichsminister Rosenberg und die Tätigkeit des von ihm geleiteten Ministeriums, die er geradezu als ein "nationales Unglück" bezeichnete. Trotzdem erschaute es dem RFSS fraglich, ob der Zeitpunkt, das Reichsministerium für die besetzten Ostgebiete ganz aufzulösen, jetzt schon gekommen sei.

[Handwritten signature]

4)

404628

- 4) Der RFSS gab dem SS-Oberführer Kroeger die Weisung, sich bei der Betreuung der Wassow-Aktion durch die Quartreibereien von Seiten Rosenbergs in keiner Weise behindern zu lassen und den bisherigen Kurs in engen Einvernehmen mit dem Auswärtigen Amt weiterzusteuern.
- 5) Der RFSS nimmt im Übrigen an, daß der Herr Reichsaußenminister demnächst gegen Rosenbergs Ansprüche grundsätzliche Stellung nehmen werde, wobei der Herr Reichsaußenminister der Unterstützung seitens des RFSS sicher sein könne.
- 6) Nach Ansicht des RFSS würde die Wassow-Aktion mit der Zeit eine konstruktive Basis für die künftige Gestaltung des Ostreiches abgeben. Der RFSS glaube, daß das Deutsche Reich auch mit einem starken Rußland in Freundschaft leben könnte, wenn dieses auf seine imperialistischen Tendenzen nach den Westen verzichte und sich mehr nach Osten orientiere.
- 7) Hinsichtlich der Nationalkomitees vertritt der RFSS den Standpunkt, daß eine faktische Einheitsfront der Komitees mit Wassow herbeigeführt werden müsse, wobei jedoch die Komitees nicht durch Druck unter Wassows Führung gezwungen werden sollten.

8)

404629

- 3) Hinsichtlich der Behandlung der Ostarbeiter meinte der RFSS, daß die diskriminierenden Maßnahmen fallen müssten, dabei könne jedoch aus sicherheitspolizeilichen Gründen auf eine Kennzeichnung der Ostarbeiter zunächst noch nicht ganz verzichtet werden.
- 3) Der RFSS beabsichtigt, den General Glassow demnächst in seinem Feldquartier zu empfangen. Wahrscheinlich wird dieser Besuch mit einer Fahrt Glassows nach Münzingen, wo die Aufstellung der ersten russischen Division ihren Ende zugeht, verbunden werden.

Berlin, den 11. Januar 1945.

Durchdruck an:

St.S.
Inl. II (VLR Gagner)

gez. Hilger

Hiermit
dem Herrn Reichsaußenminister
vorgelegt.

Berlin, den 12. Januar 1945.

gez. Hilger

404630

AA Inland Iig 438

№ 65

**Кубійович відвідав українську колонію у Пряшеві.
Шандрук має створити “український комітет”**

Командувач
поліції безпеки і СД в Словаччині
- для особливого використання -
- команда 29 -
Пряшів

Пряшів, 15.01.1945 р.

III В-в 3-1 за журналом обліку №. 225/45 Н/vW

Для начальника поліції безпеки
і СД в Словаччині
Пряшів

Стосовно: української колонії у Пряшеві.
Посилання: відсутні.

6 і 7 січня голова “Українського Центрального Комітету” у Кракові д-р Кубійович відвідав місця розквартирування 1-го українського з’єднання військ СС, названого попередньо галицьким, і виступив там з доповіддю про актуальну ситуацію. Його супроводжували д-р Паньківський і д-р Коновалець, голова пряшівської філії “Українського Центрального Комітету”, обидва з Пряшева, а також професор Полянський з Відня і редактор Степан Волинець з Берліна.

Стосовно акції Власова д-р Кубійович сказав, що вона є виключно російським утворенням, яке дуже мало стосується українців. Український національний комітет під керівництвом генерала Шандрука має тепер вести переговори з урядом Райху, оскільки передбачається формування української армії, тому він сподівається, що ця дивізія, до якої він промовляє тепер, стане ядром для виникнення і основою майбутньої української армії.

“Комітет за визволення народів Росії” д-р Кубійович охарактеризував як політичне утворення, позбавлене особливої військової вартості. Цей комітет є невдалою копією організованого

в Москві більшовиками “Комітету Вільна Німеччина” і мав би вважатися лише противагою до цього більшовицького утворення.

11.01.1945 р. о 7 годині д-р Кубійович доповідав у Пряшеві перед представниками української колонії про загальну ситуацію. При цьому він покликався на присутність у Пряшеві генерала Шіленкова і заявив таке.

Українці, як західні, так і східні, старі емігранти і біженці не виявляють щодо акції Власова ні ворожості, ні стовідсоткової активності, а вважають, що це російське утворення їх мало стосується. Вони вбачають “національний порятунок” у комітеті, що має організувати генерал Шандрук.

Генерал Шандрук замінив полковника Мельника, який безрезультатно вів переговори з німецьким урядом Райху і виклав свій досвід письмово у меморандумі та якнайактивніше підтримується всіма українськими колами, хай то будуть монархісти, соціалісти, селяни, інтелігенція чи робітники. Генерал Шандрук, з української точки зору, є більш придатним для збереження національних інтересів, ніж Мельник, бо він позапартійний. Шандрук — колишній царський офіцер, воював пізніше в армії Петлюри і мав у польській армії чин полковника. Він походить зі Східної України, а тому має там великий авторитет. Головна директивна вказівка для українців зараз — вичікувати, вичікувати і ще раз вичікувати.

Д-р Кубійович сказав про виступ генерала Шіленкова у Пряшеві, що він, напевно, має добрі погляди і наміри, однак, генерал Шіленков, певно, не підготовлений до вирішення українських проблем.

Д-р Комаринський-молодший сказав секретареві української колонії, що йому дуже сподобалися висловлювання генерала Шіленкова щодо майбутньої автономії України. З них видно, що акція Власова має намір забезпечити українцям вільний розвиток народу і проголошує це зобов'язання як основу для подальших переговорів. Ще йому надзвичайно сподобалося твердження генерала Шіленкова, згідно з яким росіян не слід плутати з більшовиками.

Пряшівські прибічники Мельника були не надто обрадувані тим, що д-р Комаринський взяв участь у неформальній зустрічі у клубі іноземної преси, не скликавши перед тим засідання членів колонії і не спитавши їхньої думки. Колонія, або скоріше керівництво, складається з прибічників Мельника,

які все ще не відмовилися від своєї нетерпимості. Такою поведінкою членів колонії можна пояснити ту обставину, що обидва, батько і син, відхилили запрошення на обід у генерала Шіленкова.

Підпис:
штурмбанфюрер СС

Befehlshaber
der Sicherheitspolizei und des SD
in der Slowakei
- Z. b. V. - Kommando 29 -
Preßburg

84

III B-b 3-1 Tgb.Nr. 225/45 H/vW

Preßburg, den 15.1.1945

An den
Befehlshaber der Sicherheitspolizei
und des SD in der Slowakei
Preßburg

Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD in der Slowakei
Tag. 17. 1. 1945

Betrifft: Ukrainische Kolonie in Preßburg.

Vorgang: Ohac.

Am 6. und 7. Januar besuchte der Vorsitzende des "Ukrainischen Zentralkomitees" in Krakau, Dr. K u b i j e v i č , die Unterkünfte der 1. ukrainischen Wehrverb.-Formation -vormals galizische - und hielt dort einen Vortrag über die gegenwärtige Lage. In seiner Begleitung befanden sich Dr. F a ě k i w s k i und Dr. K o n o v a l e č , Vorsitzender der Preßburger Filiale des "Ukrainischen Zentralkomitees", beide aus Preßburg, Prof. P o l a n s k i aus Wien und Redakteur Stepan W o l i n e č aus Berlin.

In Bezug auf die Wlassow-Aktion sagte er, dass sie eine ausgesprochen russische Gründung sei, die die Ukrainer blutwenig anginge. Das Ukrainische Nationalkomitee unter General S h a n d r u k würde jetzt mit der Reichsregierung in Berlin verhandeln, da die Gründung einer ukrainischen Armee vorgesehen sei, und er hoffe, dass diese Division, zu der er jetzt spreche, Entstehungskern und Fundament der zukünftigen ukrainischen Armee sein werde.

Das "Komitee zur Befreiung der Völker Russlands" bezeichnete er als eine politische Gründung ohne besonderen militärischen Wert. Dieses Komitee sei ein Abklatsch des in Moskau unter den Bolschewisten gegründeten Komitees "Freies Deutschland" und sei nur als Gegengewicht gegen diese bolschewistische Gründung anzusehen.

Am 11. 1. 45 um 7 Uhr sprach Dr. Kubijevič in Preßburg vor der ukrainischen Kolonie über die allgemeine Lage. Dabci

III B
11.1.45
925

nahm er Bezug auf die Anwesenheit des Generals Shilenkows in Pressburg und führte folgendes aus:

Die Ukrainer, sowohl West- als auch Ostukrainer, alte Emigranten und auch Flüchtlinge, seien zur Wlassow-Aktion weder feindselig noch 100 % aktiv eingestellt, jedoch stehen sie auf dem Standpunkt, dass diese russische Gründung sie wenig angehe. Sie sehen das "nationale Weil" in einer von General Shandruk zu errichtenden Komitee.

General Shandruk hat in diesen Belangen den Hauptmann Melnik, der mit der deutschen Reichsregierung ergebnislos verhandelte und seine Erfahrungen in einem Memorandum schriftlich niedergelegt hat, abgelöst und wird von allen ukrainischen Kreisen, seien es Monarchisten, Sozialisten, Bauern, Intellektuelle oder Arbeiter, auf das lebhafteste unterstützt. General Shandruk ist, vom ukrainischen Standpunkt aus gesehen, zur Wahrung der nationalen Belange geeigneter als Melnik, da er kein Parteimann ist. Shandruk ist ein ehemaliger zaristischer Offizier, kämpfte später in der Armee Petljura und bekleidete in der polnischen Armee den Rang eines Obersten. Er stammt aus der Ostukraine und hat deshalb auch dort grosses Ansehen. Die grosse Richtlinie für die Ukrainer sei jetzt abwarten, abwarten und nochmals abwarten.

Dr. Kubijewiç sagte zum Auftreten Generals Shilenkows in Pressburg, dass er bestimmt gute An- und Absichten habe, jedoch sei General Shilenkow für die Lösung der ukrainischen Probleme bestimmt nicht vorbereitet gewesen.

Dr. Komarinski junior sagte dem Sekretär der ukrainischen Kolonie, dass ihm die Ausführungen des Generals Shilenkow in Bezug auf die künftige Autonomie der Ukraine sehr gefallen hätten. Man ersehe aus den Ausführungen, dass die Wlassow-Aktion bedacht sei, den Ukrainern freie völkische Entwicklung zuzusichern und erklärte diese Zusage als Grundlage für spätere Verhandlungen. Auch habe ihm die Feststellung des Generals Shilenkow, wonach die Russen nicht mit den Bolschewisten zu verwechseln seien, äusserst gut gefallen.

Die Pressburger Melnik-Anhänger waren nicht sonderlich erfreut, dass Dr. Komarinski dem Tee beim Auslandspresseklub beigewohnt habe, ohne vorher eine Sitzung der Mitglieder der Kolonie einzuberufen und zu befragen. Die Kolonie bzw. der Vorstand setzt sich aus Melnikanhängern zusammen, die noch immer ihre Intoleranz nicht aufgegeben haben. Aus diesem Verhalten der Koloniewmitglieder lässt sich vielleicht der Umstand erklären, dass beide, Vater und Sohn, die Einladung zum Essen bei General Shilenkow ablehnten. 7

S. Glaser
SS-Sturmschiffahrer

BA R 70 Slow./221

№ 66

**Переговори продовжуються.
Українського комітету ще немає.
Питання створення “українських збройних сил” відкрите**

Копія:

Вузол зв'язку Густав №г. 1316 від 18.01.1945 р. - 1600 - ВГ -
Для начальника поліції безпеки
Пряшів

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання українського питання.

Посилання: ТЛГ Вер. від 15.01.1945 р. - 95/45 т.

Для тамтешнього інформування: переговори Головного управління СС з українським організаційним органом все ще проходять повним ходом. Вірно, що Шандрук визнається українцями, крім Скоропадського. Питання створення “українських збройних сил” поки що залишається відкритим. Стриманість з нашого боку рекомендується з усіх питань. Незважаючи на це, подання повідомлень надзвичайно бажане, особливо стосовно УПА, щоб мати зворотний контроль по 202.

ГУБР - І. 4 В 2 - 3183/44

За дорученням

Підпис:

- за журналом обліку №г. 95/45 г. Пряшів, 15 лютого 1945 р.

Таємно

Копія
Відділенню III
у власні руки гауптштурмфюрера СС д-ра Б и р ш а без
затримки відповіді
У будинку
направляється для ознайомлення та оцінки

За дорученням

Підпис:

гауптштурмфюрер СС

Abschrift:

WVH Vv.

39

VSP. Gustav Nr. 1216 v. 18.1.45- 1600 - BG -

An B.d.S
Pressburg

Betrifft: Aktion des Generals Massow-Regelung der ukrainischen Frage.

Bezug: Fs. Ber. v. 15.1.45 - 95/45 g.

Zur dortigen Unterrichtung: Die Verhandlungen des SS - H.A. mit dem ukrainischen Gremium sind noch völlig im Fluss. richtig dass S c h a n d r u k von den Ukrainer ausser S k o r o p a d s k y anerkannt. Aufbau ukrainischer " Wehrmacht " noch absolut offen. Zurückhaltung von userer Seite in allen Punkten geboten. Berichterstattung trotzdem ausserst erwünscht. Insbesondere hinsichtlich UPA. um Gegenkontrolle zu 202 zu haben.

RSHA - I. 4 B 2 - 3183/ 44

I.A. gez.:
Unterschrift.

- H - Tgb.Nr. 95/45 g.

Pressburg, den 15. Februar 45

Geheim

Abschriftlich

der Abteilung III

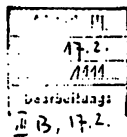
z.Hd.v. SS - H Stuf. Dr. B ö h r s c h - o.V.i.A. -

im Hause

mit der Bitte um Kenntnisnahme und Auswertung übersandt.

I.A.

SS - Hauptsturmführer

BA R 70 Slow./223

№ 67

Питання дивізії СС “Галичина” та справа “підпорядкування” УПА еміграційному комітету

Командувач поліції безпеки
і СД в Словаччині

Пряшів, 17 січня 1945 р.

Ш У поточн. №г. 807

Телеграма

Для Головного управління безпеки Райху - III В -
штандартенфюреру СС д-ру Еліху
Берлін

Для Головного управління безпеки Райху - III - Спецко-
манда “Схід” оберштурмбанфюреру СС д-ру Бухардту
Берлін

Стосовно: акції генерала Власова — врегулювання українсь-
кого питання.

Посилання: поточні повідомлення.

Довірена особа місцевого реферату розвідки повідомляє, що відомий полковник Бізанц перебував під час українських різдвяних свят 6-го і 7.01.1945 р. у Пряшеві і Зілляйні, де виступив перед 1-ю українською дивізією (раніше стрілецька дивізія СС “Галичина”^{*}). Він повідомив, що український генерал Шандрук після відмовлення Мельника був визнаний головою українського комітету, а в січні має розпочатися формування українських збройних сил. Правдивим доказом початку створення українських збройних сил названий той факт, що колишня стрілецька дивізія СС “Галичина” вже перетворена

^{*} Ця дивізія, 14-а за номером дивізій СС, називалася “галицька № 1”. 17 листопада 1944 р., коли німці втратили всю Україну, Гімлер дозволив, щоб вона називалася “українська № 1”.

на 1-у дивізію українських збройних сил, за чим має початися формування подальших дивізій. Це повідомлення військово-службовці 1-ї дивізії сприйняли з великою радістю і ентузіазмом, до чого ще більше посприяв переданий по радіо виступ командира дивізії бригаденфюрера СС Фрайтага, який висловив побажання, щоб 7 січня 1945 р. стало останнім різдвом за межами Галичини, та спромігся передати надії і прагнення військовослужбовців дивізії.

Стосовно відмовлення Мельника і призначення генерала Шандрука на його місце довірена особа повідомила, що УПА оголосила про своє беззастережне підпорядкування кожному українському комітетові і не наполягає на призначенні Бандери чи іншого відомого провідника УПА. Вона також згідна з призначенням генерала Шандрука, так само як раніше визнала свого колишнього внутрішньополітичного противника Мельника. УПА розуміє, що зараз йдеться не про особисті інтереси та внутрішньополітичні розбіжності у поглядах, а про благо цілої України і справжнє порозуміння з Великим Німецьким Райхом*.

Служба IV поінформована окремо.

Підпис: д-р Вітіска,
оберштурмбанфюрер СС

* Твердження про “беззастережне” підпорядкування УПА якомусь еміграційному комітетові, про підпорядкування генералові Шандруку і порозуміння з Німеччиною не відповідають дійсності і походять, правдоподібно, з кіл, які до УПА не належали, але хотіли зробити себе важливими перед німцями.

Der Befehlshaber der Sicherheitspolizei
und des SD in der Slowakei

III B L.N. 804

Pressburg, am 17. Januar 1945

Fernschreiben

An das

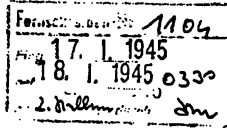
Reichssicherheitshauptamt -III B-
SS-Standartenführer Dr. E h l i c h

B e r l i n

An das

Reichssicherheitshauptamt -III-
Sonderkommando Ost
Obersturmbannführer Dr. B u c h a r d t

B e r l i n

Betr.: Aktion des Generals W l a s s o w - Regelung der ukrainischen Frage.

Vorgang: Lfd. Berichterstattung.

Ein Gewährsmann des hiesigen N-Referats berichtet, dass der bekannte Oberst B i s a n z zum ukrainischen Weihnachtsfest am 6. und 7.1.45 in Pressburg und Sillein geweiht und in Sillein vor der 1. ukrain. Division /früher SS-Schützendivision Galizien/ gesprochen habe. Dabei habe er auch bekannt gegeben, dass der ukrain. General S c h a n d r u k inzwischen nach dem Rücktritt M e l n y k s als Vorsitzender des ukrain. Komitees anerkannt worden sei und dass bereits im Januar mit der Aufstellung der ukrain. Wehrmacht begonnen werde. Ein sicherer Beweis für den Beginn des Aufbaues der ukrain. Wehrmacht sei die Tatsache, dass die frühere SS-Schützen-Division Galizien inzwischen bereits zur 1. Division der ukrain. Wehrmacht umgewandelt worden sei, der nun die Aufstellung weiterer Divisionen folgen würden. Diese Nachricht sei von den Angehörigen der 1. Division mit grosser Freude und Begeisterung aufgenommen worden, zu der die über den Rundfunk gegebene Rede des Kommandeurs der Division, SS-Brigadeführer F r e y t a g , noch wesentlich beigetragen habe, weil er durch den zum Ausdruck gebrachten Wunsch, der 7. Januar 1945 möge das letzte Weihnachtsfest ausserhalb Galiziens sein, die

- 2 -

Hoffnungen und Wünsche der Angehörigen der Division am besten zu verstehen gegeben habe.

Zum Rücktritt M e l n y k s und der Berufung des Generals S c h a n d r u k an seine Stelle berichtete der Gewährsmann noch weiter, dass die UPA zum Ausdruck gebracht habe, sie wer sich rückhaltslos jedem ukrain.Komitee bzw. jeder ukrain. Regierung unterstellen und bestehe nicht etwa auf der Berufung B a n d e r a s oder irgendeines prominenten UPA-Führers. Si sei mit der Berufung des Generals S c h a n d r u k ebenso einverstanden, wie sie ihren früheren innerpolitischen Gegner K e l i k anerkannt habe. Die UPA erkenne klar, dass es je nicht um persönliche Interessen und innerpolitische Meinungs-schiedenheiten gehe, sondern um das Wohl der gesamten Ukraine und eine wirkliche Verständigung mit dem Grosdeutschen Reich

Das Amt IV. ist gesondert unterrichtet worden.

gez.Dr.Witiska
SS-Obersturmbannführer.

Witiska 23 2315

BA R 70 Slow./223

№ 68

Негативне ставлення українців до “акції Власова”

Командувач поліції безпеки і
СД в Словаччині

III В Во/Ак.

Пряшів, 19 січня 1945

Розпорядження:

1) ТЛГ: 1) для Головного управління безпеки Райху - III В
- штандартенфюреру д-ру Еліху

Берлін

2) ТЛГ: 2) для Головного управління безпеки Райху - III -
Спецкоманда “Схід” оберштурмбанфюреру СС д-ру Бухардту

Берлін

Стосовно: акції Власова та наслідків відвідання Пряшева генералом Шіленковим.

Посилання: ТЛГ від цієї інстанції від 13.01.1945 р.

Додаток:

Як вже повідомлялося у вказаній вище ТЛГ, перебування у Пряшеві керівника служби преси і пропаганди в “Комітеті за визволення народів Росії” генерала Шіленкова мало широкі наслідки з огляду на пропаганду акції Власова в цілому. Перші наслідки, які можна відчутити тепер, завершуються констатацією, що відвідання генерала Шіленкова у Пряшеві переважно у словацьких колах знайшло добрий відгук. Відвідання Шіленкова мало своїм наслідком у колах старої і нової російської еміграції обов’язкове тісне єднання і підпорядкування, а також визнання комітету. З українського боку спостерігалось задоволення з огляду на деякі позитивні натяки Шіленкова на адресу українців, однак дуже скоро стало відомо, що український комітет у Пряшеві, очевидно, за вказівкою з вищого рівня відсторонився і почав дотримуватися нових директив генерала Шандрука.

(...)

Негативне ставлення українців стає зрозумілим, якщо докладніше розглянути його причини. В очах українців Власов добивається тієї ж самої мети, що і Сталін.

Крім того, козацькі офіцери, які повернулися з Праги, настійливо застерігали щодо Власова. Особливо підкреслювалося, що у своїх закликах Власов ніколи не говорить про українців як про окремий народ. Перехід на бік ворога туркестанського полку у Старій Гурі мав надзвичайно негативний вплив. Висловлювання голови “Українського комітету” в Кракові д-ра Кубійовича, який був у супроводі українців, що проживають у Пряшеві, д-ра Паньківського і д-ра Коновальця, проливають світло на ставлення українців до Власова. Стосовно акції Власова він сказав, що вона є виключно російським утворенням, яке взагалі не стосується українців. “Український національний комітет” незабаром розпочне переговори з Берліном про організацію української армії. “Комітет за визволення народів Росії” він назвав таким, що не має ніякого військового значення.

Промовляючи перед українською колонією, д-р Кубійович докладно зупинився на відвідинах Шіленкова і проблемах, які у зв'язку з цим виникли, та, між іншим, заявив, що українці не виступають ні за, ні проти Власова. Вони вбачають своє майбутнє у національному комітеті, який має заснувати генерал Шандрук (наступник полковника Мельника). На закінчення він сказав, що Шіленков, напевно, має добрі наміри, але для вирішення українських проблем він не був підготовлений.

Про подальший перебіг акції Власова у Словаччині доповідатиметься згідно з вимогою.

За дорученням:
гауптштурмфюрер СС

Der Befehlshaber der Sicherheitspolizei
und des SM in der Slowakei
III P Bo/Ak.

Pressburg, am 19. Januar 1945

Vfg.:

- 1./Schr.: 1./ An das
Reichssicherheitshauptamt -IIII-
SS-Standartenführer Dr. Schillich
Berlin
- 2./Schr.: 2./ An das
Reichssicherheitshauptamt -III-
Sonderkommando Ost
SS-Obersturmbannführer Dr. Buchardt
Berlin

Betr.: Massowaktion, Auswirkungen des Besuchs des
General Schilichnow in Pressburg.
Vorg.: Missives NS v. 13. I. 1945

Anl.:

13.1.
136
Bearbeitungs
26 13.1.

315
B

Wie in obigen Nr. bereits mitgeteilt, hat die Anwesenheit des Leiters des Amtes für Presse und Propaganda im Komitee für die Befreiung der Völker auslands, General Schilichnow in Pressburg weiteste Auswirkungen in Bezug auf die Propaganda der Massowaktion im allgemeinen gehabt. Die ersten Auswirkungen, die erst jetzt zu verspüren sind, gipfeln in der Feststellung, dass der Besuch des General Sch. in Pressburg vornehmlich in slovakischen Kreisen einen guten Widerhall fand. Der Besuch Schilichnows hatte in der hiesigen alten und neuen russischen Emigration eine unbedingt gesellene Einigung und Unterstellung sowie Anerkennung des Komitees zur Folge. Ukrainischerseits war man anfänglich infolge einiger positiver Andeutungen Schilichnows über die Ukrainer erregt, jedoch wurde sehr bald bekannt, dass das ukrainische Komitee in Pressburg anscheinend auf Weisung höherer Orts sich zurückzog, und den neuen Richtungen des General Schandruk folgte.

- 5 -

Die ablehnende Haltung der Ukrainer wird verständlicher, wenn man sich mit den Gründe näher befaßt. In ihrem Augen verfolgt Klassew ähnliche Ziele wie Stalin.

Außerdem sollen aus Prag zurückgekehrte Kosakenoffiziere erwidert vor Klassew erwartet haben. Stark gekündigt wird, dass Klassew in seinen Ansprüchen nie von Ukrainern als besonderen Volksteil spricht. Das Überlaufen des turkestanischen Regiments in Astar-Tura hat stark negativen Einfluss gehabt. Die Äußerungen des Kommandanten des "ukrainischen Komites" in Krakau, Dr. Subijovič, der sich in der Begleitung von den in Prag verweilenden Ukrainern Dr. Lukivski und Dr. Lenovales befand, werfen ein besorgniserregendes Licht auf das Verhältnis der Ukrainer zu Klassew. In Bezug auf die Klassewaktion sagte er, dass die eine ausgesprochen russische Gründung sei, die die Ukrainer blutwenig angehe. Das ukrainische "Nationalkomitee" trat in Warschau in Verhandlungen mit Berlin über die Gründung einer ukrainischen Armee. Das "Komitee zur Befreiung der Völker Rußlands" bezeichnet er als militärisch ohne Bedeutung.

Anlässlich einer Ansprache des Dr. Subijovič vor der ukrainischen Kolonie ging er eingehend auf den Besuch Schilenskovs und die daraus entstandenen Probleme ein, und führte u.a. aus, dass sämtliche Ukrainer weder gegen, noch für Klassew eingestellt sind. Sie sehen ihre nationale Zukunft in dem von General Schandruk /dem Nachfolger Oberst Malinka/ zu errichtenden Komitee. Abschließend sagte er, dass Schilenskov bestimmt gute Absichten habe, dass er jedoch für eine Lösung des ukrainischen Problems nicht vorbereitet war.

Über die Weiterentwicklung der Klassewaktion in der Slowakei wird unaufgefordert berichtet.

I.A.

S. - Hauptsturmführer.

BA R 70 Slow./223

№ 69

**Кубійович вірить у зміни на користь українців.
Дивізія не задоволена озброєнням, німецьким
персоналом, ставленням німців та ін.**

- за журналом обліку № 93/44 т.

26.01.1945 р.

Таємно

Для Головного управління імперської безпеки - IV N -
у власні руки групенфюрера СС і генерал-лейтенанта поліції
Мюллера
Берлін

Стосовно: стрілецької дивізії СС “Галичина”, тепер — 1-ї
української дивізії.

Посилання: моє донесення від 28.11.1944 р. під таким же
№. за журналом обліку.

Довірені особи із стрілецької дивізії СС “Галичина”
повідомляють таке.

У дні святкування українського різдвя відомий полковник
Бізанц і керівник Українського Центрального Комітету д-р
Кубійович прибули до Пряшева і Зілляйна як гості 1-ї українсь-
кої дивізії та виголосили промови до офіцерів, унтер-офіцерів
і солдатів. Полковник Бізанц у своїй промові ясно сказав, що
причину досі ще не вирішеного позитивно українського питання
слід шукати в німецькій катастрофі на Сході. Чи він при цьому
хотів натякнути на невдачу німецького правління в період
окупації східних територій, чи на військові події на Сході, з
його промови не було зрозуміло. Очевидно, він все ж таки,
хотів виразити невдачу німецького правління в Галичині, бо
в такому ж зв'язку він заявив про свої побоювання, що навіть
у теперішньому стані військових подій є ще визначні німецькі
особистості, які не спроможні зрозуміти значення українського
питання. Д-р Кубійович висловив своє переконання, що в
українському питанні незабаром настануть далекосяжні і
добрі зміни.

Серед особового складу дивізії і надалі констатується незадоволення рівнем озброєння. Нарікають на те, що були видані лише рушниці, кулемети і автомати, що під час більш значних бойових дій, до яких вже були залучені окремі підрозділи, виявилось далеко недостатнім. Бракує, в першу чергу, протитанкових і броньованих засобів, таких, як “Панцерфауст” і “Панцершрек” тощо.

Війська дуже скаржаться на брак будь-якого культурного обслуговування, матеріалів для читання, газет і книжок. З німецького боку нічого не робиться, щоб з допомогою пропаганди боротися з сильною ворожою роботою, розгорнутою проти дивізії. Ворожа розвідка тепер дуже спритно поширює серед особового складу новину, що дивізію підпорядкують частинам генерала Власова. Якщо з німецького боку таким чуткам була дана свобода, то не дивно, що деякі добровольці дезертирували і перебігли на бік підрозділів УПА.

На недостатньому культурному і пропагандистському обслуговуванні стрілецької дивізії СС “Галичина” я вже максимально наголошував у своєму вищевказаному в посиленні донесенні. Так само я стверджував, що військовослужбовці дивізії хочуть проходити не лише військову підготовку, але і навчатися управлінню та діловодству своїми військовими підрозділами. Мої довірені особи тепер доносять, що в питанні зайнятості всіх канцелярських посад німецькими фюрерами і унтер-фюрерами все ще не сталося жодних змін, хоча придатні українські сили для цього є. Як яскравий приклад довірені особи наводять той факт, що в українському підрозділі в Чадца навіть для видачі вугілля призначений німецький унтер-офіцер у званні шарфюрера.

У дивізії висувають скаргу стосовно того, що українські командири з боку німецьких унтер-офіцерів і солдатів не користуються необхідним авторитетом та повагою. Через таку поведінку в українських командирів дивізії склалося конкретне враження, що з німецького боку їх вважають неповноцінними. Навіть щодо тих українських командирів, які пройшли повну офіцерську підготовку в Німеччині, не виявляється жодної або дуже мало поваги.

Щодо особи керівника Українського Центрального Комітету д-ра Кубійовича надійна українська довірена особа повідомила, що його з німецької сторони ще не розпізнали в дійсності. Він є

явний ділок, який здавна звертав увагу на те, щоб з кожної справи набути для себе капітал. Крім того, у певних українських колах він підозрюється в тому, що вже забезпечив себе на всі випадки закінчення війни. Хоча не можна припускати, що він встановив зв'язки з советами, бо він, як кожний українець, є очевидним противником більшовиків. У той же час стосовно нього є підозра, що він знайшов засоби і шляхи, щоб у випадку поразки Німеччини у англійців та американців здобути знову певний вплив і позицію у громадському українському житті (виділення наше. — *Пер.*).

Дивізія за наказом райхсфюрера СС в найближчі дні буде передислокована у XVII військовий округ.

IV/Служба III поінформована окремо.

Підпис: д-р Вітиска,
оберштурмбанфюрер СС

Копія Таємно
Відділенню III
у власні руки гауптштурмфюрера СС д-ра Б и р ш а без
затримки відповіді
У будинку

відділенню IV,
у власні руки штурмфюрера СС Д и р г а г е без затримки
відповіді
У будинку
відправлено для ознайомлення.
Додаток для відділ. III: поінформувати службу III порядком
повідомлення.

Підпис: д-р Вітиска,
оберштурмбанфюрер СС

4315 21 15 35

26. 1. 5

- N - Tgb.Nr. 93/44 g.

Geheim

An das
Reichssicherheitshauptamt
- IV N -
z.Hd.v. SS-Gruppenführer und Generalleutnant
der Polizei M e l l e r oVIA

B e r l i n .

Betrifft: SS-Schützen-Division Galizien, jetzt 1.ukrain. Division
Vorgang: ~~Kein-Bericht vom 26.11.44 mit gleicher Tgb.Nr.~~

^{h. h. Auf}
Gewährsleute aus der SS-Schützen-Division Galizien berichten folgen-
des:

In den ukrain. Weihnachtsfeiertagen seien der bekannte Oberst
B i s a n z und der Obmann des ukrain. Hauptausschusses Dr. K u b i
j o w y t s c h nach Pressburg und Sillein als Gäste der 1.ukrain.
Division gekommen und hätten Ansprachen an die versammelten Offizie-
re, Unteroffiziere und Mannschaften gehalten. Oberst B i s a n z
habe offen in seiner Rede erwähnt, dass der Grund für die bisher noch
nicht erfolgte positive Lösung der ukrain. Frage in der deutschen
Katastrophe im Osten zu suchen sei. Ob er hiermit auf ein Versagen
der deutschen Verwaltung während der Besetzung der Ostgebiete oder
auf die militärischen Geschehnisse im Osten habe anspielen wollen,
sei aus seiner Rede nicht klar hervorgegangen. Vermutlich habe er
jedoch das Versagen der deutschen Verwaltung in Galizien zum Ausdruck
bringen wollen, weil er in gleichem Zusammenhang erklärt habe, er
befürchte, dass sogar beim jetzigen Stande der militärischen Ereig-
nisse noch massgebliche deutsche Persönlichkeiten vorhanden seien,
die die Bedeutung der ukrain. Frage nicht einzusehen vermöchten.
Dr. K u b i j o w y t s c h habe zum Ausdruck gebracht, er sei über-
zeugt, dass in der ukrain. Frage in kurzer Zeit weitgehende und gute
Aenderungen eintreten würden.

Unter den Angehörigen der Division lasse sich nach wie vor Miss-
stimmung darüber feststellen, dass die Division mangelhaft bewaffnet
sei. Man klage darüber, dass lediglich Gewehre, MGs und Maschinen-

pistolen ausgegeben würden, was bei den teilweise grösseren Einsätzen, zu denen einzelne Abteilungen bereits herangezogen worden seien, bei weitem nicht ausreichte. Es fehle in erster Linie an Panzerwaffen und auch an panzerbrechenden Waffen wie Panzerfaust, Panzerschreck usw.

Ferner klage die Truppe sehr über den Mangel an jeglicher kulturellen Betreuung, an Lesematerial, Zeitungen und Büchern. Deutscherseits unternehme man auch nichts, um die gegen die Division angestrengte feindliche Wühlarbeit propagandistisch zu bekämpfen und zu vermindern. Der feindliche Nachrichtendienst verbreite jetzt mit grossem Geschick unter den Angehörigen der Division die Nachricht, sie werde den Einheiten des Generals W l a s s o w unterstellt werden. Wenn man deutscherseits diesen Gerüchten freien Lauf lasse, so sei es kein Wunder, wenn etliche Freiwillige fahnenflüchtig geworden und zu UPA-Einheiten übergelaufen seien.)

Auf die mangelhafte kulturelle und propagandistische Betreuung der SS-Schützen-Division Galizien habe ich bereits in oben angezogenem Bericht nachdrücklichst verwiesen. Ebenso hatte ich angeführt, dass die Angehörigen der Division nicht nur militärisch, sondern auch im Verwaltungs- und Bürobetrieb ihrer militärischen Einheit ausgebildet werden wollen. Meine Gewährspersonen berichten jetzt, dass in der Besetzung sämtlicher Bürostellen durch deutsche Führer und Unterführer immer noch keine Aenderung eingetreten sei, obwohl geeignete ukrain. Kräfte zur Verfügung ständen. Als krasses Beispiel führten die V-Personen an, dass bei der ukrain. Einheit in Čadca sogar für die Kohlenausgabe ein deutscher Unterführer im Range eines Scharführers zugeteilt worden sei.

In der Division führt man darüber Klage, dass die ukrain. Führer seitens der deutschen Unterführer und Mannschaften nicht mit der erforderlichen Autorität und Achtung bedacht würden. Durch dieses Verhalten erhielten die ukrain. Führer der Division den bestimmten Eindruck, dass die deutscherseits als minderwertig angesehen würden. Sogar denjenigen ukrain. Führern, die eine vollständige Offiziersausbildung in Deutschland mitgemacht hätten, zeige man keinerlei oder nur wenig Achtung.

Zur Person des Obmannes des ukrain. Hauptausschusses Dr. Kubijowytsoh teilte ein zuverlässiger ukrain. Gewährsmann noch mit, dass Kubijowytsoh deutscherseits wahrscheinlich noch nicht richtig erkannt worden sei. Er sei ein ausgesprochener Geschäftsmann, der es von jeher darauf abgesehen habe, aus jeder Sache Geld für sich zu schlagen. Ausserdem werde er in bestimmten ukrain. Kreisen verdächtigt, sich für alle Fälle des Kriegsausgangs gesichert zu haben. Zwar könne man nicht vermuten, dass er sich zu den Sowjets Verbindungen geschaffen habe; denn er sei wie jeder Ukrainer ein ausgesprochener Bolschewisten-Gegner. Jedoch vermute man von ihm, dass er Mittel und Wege gefunden habe, um im Falle der Niederlage Deutschlands auch bei den Engländer und Amerikanern wieder gewissen Einfluss und eine Stellung im öffentlichen ukrainischen Leben zu erhalten.

Die Division wird über Auftrag des RF-SS in den nächsten Tagen in den Wehrkreis XVII verlegt.

Das Amt III wurde gesondert unterrichtet.]

gez. Dr. Wittiska,
SS-Obersturmbannführer.

Abteil. III.
Eing.: 25.7.
Lfd. Nr. 234.
Beurteilung:
11/15, 21.7.

Geheim

In Durchschrift

der Abteilung III.
z.Hd.v. SS-Hauptsturmführer Dr. Dörhage oVIA
im Hause

der Abteilung IV,
z.Hd.v. SS-Sturmbannführer Dörhage oVIA
im Hause

zur Kenntnisnahme übersandt.

Zusatz für Abt. III: Das Amt III ist im Rahmen der dortigen Bericht
erstattung zu unterrichten.

F.d.R.
G.A.A.
[Handwritten signature]

gez. Dr. Wittiska,
SS-Obersturmbannführer.

BA R 70 Slow./223

№ 70

УГВР вирішила встановити контакт із західними союзниками

Командувач поліції безпеки і Пряшів, 20.02.1945 р.
служби безпеки (СД) у Словаччині
- за журналом обліку № 107/45 т.

Таємно

Для Головного управління безпеки Райху - IV В 2 -
у власні руки групенфюрера СС і генерал-лейтенанта поліції
Мюллера
Берлін

Стосовно: можливого встановлення контакту УГВР
(Української Визвольної Ради) з союзниками.

Посилання: немає.

Додатки: 1.

Як додаток, передаю отримане мною від німецької дипломатичної місії у Пряшеві донесення про Українську Повстанську Армію з проханням ознайомлення. Точка зору автора донесення про те, що в сучасних воєнних обставинах і з огляду на глибокий прорив червоної армії на німецьку територію Райху доля УПА немовби вимушено все більше пов'язується з долею німецького вермахту (бо побудована на дотеперішній політиці надія, що радянська Росія і Німеччина у взаємній боротьбі знесилять одне одного, не має вигляду справдитися), згідно з отриманим повідомленням від дуже надійної довіреної особи, яка перебуває у безпосередньому зв'язку з членами УГВР, не обов'язково може бути актуальною. Він повідомив, що в УГВР представлені два напрямки. Один — за далекоглядну і лояльну співпрацю з німцями, яка повинна поширюватися принаймні на військовий сектор, навіть якщо з німецького боку все ще відсутня готовність до політичних поступок*. Представники цього дружнього до

* Це твердження може належати хіба що еміграційним політикам, а не УГВР.

Німеччини напрямку згрупувалися під проводом генерала Шандрука, який отримав доручення уряду Райху утворити український уряд*. Зате представники другого напрямку в УГВР переконані в тому, що до позитивної співпраці між німцями і українством справа не дійде. Тому вони намагаються встановити контакти з союзниками і приєднатися до них. З цією метою колишній активний діяч ОУН інженер **Євген Врецьона** після втечі з Галичини від советів зупинився з дружиною у свого брата д-ра Володимира Врецьони у Санкт-Пильтені і кілька тижнів назад від'їхав з невідомою метою, якою є Швейцарія**.

Я спробую перевірити повідомлення довіреної особи. Якщо і там мав би розпочатися подальший збір даних стосовно д-ра Володимира Врецьони, то я прошу виявляти максимальну обережність, щоб не стало відомо про те, що повідомлення про можливе встановлення контакту УГВР з союзниками через Євгена Врецьону надійшло від мого зв'язкового. **Цей зв'язковий отримав завдання вступити до УГВР як юридичний радник** (виділення наше. — *Пер.*). В УПА знають, що він перебуває на зв'язку з моєю інстанцією, але, очевидно, не припускають, що він передає інформацію поліції безпеки. Він виразно просив про те, щоб референт розвідки не давав службового ходу цьому повідомленню, а використав його лише як приватну інформацію, тому що він, зв'язковий, боїться за своє життя і не зможе працювати далі для мене, якщо українська сторона дізнається, що він передавав поліції безпеки повідомлення, спрямовані проти українських інтересів.

Втім, автор донесення німецької дипломатичної місії зумів досить вірно побачити проблему УПА. На основі можливостей загального огляду, які є в моєму розпорядженні, я оцінюю УПА-Захід у кількості приблизно 80 тис. осіб, причому слід взяти до уваги, що більша її частина не задіяна, а через нестачу озброєння і бойового спорядження віднесена до так званих навчальних підрозділів, що є свого роду резервом. Я про це докладно доповідав. Так само я вже набагато раніше повідомляв, що совети намагаються завдати удару прагненням до незалежності українського руху опору на основі гасел великоукраїнської

* Такого доручення генералу Шандрукові уряд Райху не давав.

** Цю правдиву інформацію німці, як бачимо, отримали дуже скоро.

політики, а також те, що Власова УПА не лише відхиляє, але й має намір вести проти підрозділів власівців активні бойові дії, якщо вони будуть використані на території Західної України.
Служба III поінформована окремо.

Підпис: д-р Вітиска,
оберштурмбанфюрер СС

Der Befehlshaber
der Sicherheitspolizei u. des SD
in der Slowakei
- N - Tgb.Nr. 107/45 g. -

Pressburg, den 20.2.1945.

Geheim

11 B 2413
155

An das
Reichssicherheitshauptamt
- IV B 2 -
z.Hd.v. SS-Gruppenführer u. Generalleutnant
der Polizei K ü l l e r oVIA

B e r l i n .

Betrifft: Angebliche Fühlungnahme des U.NR /Ukrainischer Befreiungsrat/ mit den Alliierten.

Vorgang: Ohne.

Anlagen: -1-

Als Anlage überreiche ich einen mir von der Deutschen Besandtschaft in Pressburg übergebenen Bericht über die Ukrainische Aufständische Armee mit der Bitte um Kenntnisnahme. Der Standpunkt des Berichtserstatters, dass sich das Schicksal der UPA unter den gegenwärtigen militärischen Verhältnissen und angesichts des tiefen Einbruchs der Roten Armee in deutsches Reichsgebiet zwangsläufig immer mehr mit den der deutschen Wehrmacht verknüpfen, weil sich die an ihre bisherige Politik geknüpfte Öffnung, Sowjetrussland und Deutschland würden sich in ihrem Kampf gegenseitig abnutzen und schließlich, nicht zu erfüllen scheint, kann nach der letzten bei mir eingegangenen Meldung eines sehr zuverlässigen Gewährsmannes, der in unmittelbarer Verbindung mit U.NR-Mitgliedern steht, nicht mehr unbedingt vertreten werden. Er berichtete, dass im U.NR zwei Richtungen vertreten seien. Die eine sei für weitgehendste und loyalste Zusammenarbeit mit den Deutschen, die sich wenigstens auf den militärischen Sektor erstrecken sollte, wenn man deutscherseits immer noch nicht zu politischen Konzessionen bereit sei. Die Vertreter dieser deutschfreundlichen Richtung hätten sich auch dem General S e k a n d r u c k unterstellt, der von der Reichsregierung mit der Bildung einer ukrainischen Regierung beauftragt worden sei. Dagegen seien die Vertreter der zweiten Richtung im U.NR davon überzeugt, dass es zu keiner positiven Zusammenarbeit zwischen den Deutschen und den Ukrainern mehr kommen könne. Sie seien daher bestrebt, sich Verbindungen zu den Alliierten zu

schaffen und sich an diese anzulehnen. Zu diesem Zweck sei der früher in der OUN rege tätig gewesene Ingenieur Eugen W r e c i o n a habe sich nach der Flucht aus Galizien vor den Sowjets mit seiner Ehefrau bei seinem Bruder Dr. Wladimir W r e c i o n a in St. Pölten aufgehalten und sei vor einigen Wochen mit unbekanntem Ziel abgereist. Dieses unbekanntes Ziel sei die Schweiz.

Ich werde versuchen, die Meldung des Gewährsmannes nachzuprüfen. Sollten auch von dort aus weitere Ermittlungen über Dr. Wladimir W r e c i o n a veranlasst werden, so bitte ich um grösste Vorsicht, damit nicht bekannt wird, dass die Nachricht über die angebliche Fühlungnahme des U.S.M. mit den Alliierten durch Eugen W r e c i o n a von meinem Verbindungsmann stammt. Dem Verbindungsmann ist angetragen worden, als juristischer Berater in den U.S.M. einzutreten. Man weiss auf Seiten der UPA, dass er mit meiner Dienststelle in Verbindung steht, setzt jedoch als selbstverständlich voraus, dass er Nachrichten wie vorstehende nicht an die Sicherheitspolizei weitergibt. Er hat ausdrücklich darum gebeten, dass der H-Referent von der Meldung keinen dienstlichen Gebrauch mache, sondern sie nur als private Information verwenden solle, da er, der Verbindungsmann, um sein Leben fürchte und auch nicht für mich weiterarbeiten könne, wenn man ukrainischerseits erfahre, dass er auch gegen das ukrainische Interesse gerichtete Nachrichten an die Sicherheitspolizei weitergebe.

Im Übrigen dürfte der Berichterstatter der Deutschen Gesandtschaft das UPA-Problem ziemlich richtig gesehen haben. Nach den mir zur Verfügung stehenden Ubersichtsmöglichkeiten schätze ich die UPA-Fest auf etwa 60 000 Mann, wobei allerdings zu berücksichtigen ist, dass der grösste Teil von ihnen nicht aktiv tätig sein wird, sondern wegen Waffen- und Kampfmaterialmangels zu den sogenannten Ausbildungseinheiten, gewissermassen einer Reserve, zählt. Ich habe darüber schon eingehend berichtet. Ebenso habe ich bereits vor längerer Zeit gemeldet, dass die Sowjets bemüht sind, die Unabhängigkeitsbestrebungen der ukrainischen Widerstandsbewegung durch

- 3 -

Parolen mit einer grossukrainischen Politik zu unterlaufen, und dass W l a s s o w von der UPA nicht nur abgelehnt wird, sondern aktiv bekämpft werden soll, wenn Wlassow-Einheiten im westukrainischen Raume eingesetzt würden.

Das Amt III wird gesondert unterrichtet.

gez. Dr. M i t i s k
SS-Standartenführer.

Mitschke

BA R 70 Slow./221

№ 71

**Голова Вищої Ради Оборони при Українському
Національному Комітеті інформує поліцію**

Голова Вищої Ради Оборони
при Українському
Національному Комітеті

Аугсбург, 04.04.1945 р.
Готель "Кайзергоф"

Панові начальнику поліції бригаденфюреру СС Штарку
Аугсбург
Управління поліції

Дозволяю собі передати Вам переклад декларації
Українського Національного Комітету.

Підпис:
М. Омелянович-Павленко,
генерал-полковник

[Додаток 1]

Переклад з української мови.
Взято з газети "Український шлях" від 30.03.1945 р.

**ДЕКЛАРАЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОМІТЕТУ**

З волі українських громадян, які перебувають на території
Німеччини і союзних з нею країн, виник Український
Національний Комітет.

Створення УНК є новою сторінкою в соціально-політичному
житті українських громадян, які, пройняті глибокою любов'ю
до власної землі, хотіли б бачити свою батьківщину звільненою
від окупантів.

УНК є представником цих найпотаємніших бажань
громадян буде несхитно йти шляхом, який веде до створення
національної суверенної держави.

УНК береться до справи **організації української національної армії**, яка повинна відновити збройну боротьбу за українську державність.

Українська національна армія в українських одностроях під бойовими національними прапорами, освяченими у попередніх боях, з власним українським командуванням стоятиме під ідеологічно-політичним керівництвом УНК. До її складу увійдуть передусім ті українці, які перебувають в німецькому вермахті та в інших з'єднаннях збройних сил та поліції.

Для майбутнього державного будівництва повинна з'явитися сильна духом і тілом, глибоко національно свідомою і культурною українською людиною. Тому УНК буде піклуватися про законний захист всіх українських громадян у Німеччині, рівноправність робітників з усіма громадянами державних націй, розгортання широкої системи релігійного, морального, культурного і матеріального забезпечення, звільнення всіх політичних в'язнів.

Чужі довготривалі кордони, які пролягали між окремими українськими землями, зумовили відмінності у мисленні та діяльності. Це має зникнути в ході просування до спільної мети.

УНК прагне цей процес об'єднання українських душ при всякій нагоді прискорювати, не лише в рамках широкої виховної акції, але і з огляду на загальну українську цілеспрямованість.

У своїй роботі УНК буде співпрацювати з національними комітетами інших поневолених московським більшовизмом народів, що так само, як і український народ, ведуть боротьбу за власну самостійність та вільне життя.

УНК прагне непохитно і якнайкраще виконати обов'язки, покладені на нього українськими громадянами. Він неодмінно їх виконає, якщо кожний свідомий українець віддасть свої сили спільному змагання за спільну перемогу.

Місцеперебування, 17 березня 1945 р.

Павло Шандрук, генерал-майор Генерального штабу —
голова Українського Національного Комітету

(підпис)

Проф. д-р Володимир Михайлович Кубійович —
заступник голови УНК

(підпис)

Адвокат Олександр Платонович Семененко —
заступник голови УНК

(підпис)

Інж. Петро Павлович Терещенко — в. о. генерального
секретаря УНК

(підпис)

[Додаток 2]

Нотатки про організацію, постачання і матеріальне забезпечення Ради при Українському Національному Комітеті всім необхідне для його діяльності в околицях міста Аугсбург.

Посилання: лист від 28.02.1945 р. до командувача поліції безпеки у Празі II від української керівної інстанції при Головному управлінні СС, райхсфюрері СС і посвідчення про відрядження № 1773/С.Н. від райхсфюрера СС — Головного управління СС Берлін.

Уклінно прошу надати мені допомогу при вирішенні наступних питань для здійснення моїх завдань:

1. Я прошу компетентні органи округи Швабен виділити в околицях Аугсбурга, не далі, ніж 75 км від самого міста, не дуже далеко від залізничної станції, наступні приміщення:

а) для адміністрації Ради:

- 1 кімната на дві особи,
- 4 кімнати на одну особу,
- 2 великих приміщення для розміщення від 40 до 50 осіб;

б) для бюро:

- 3 кімнати на одну особу,
- 1 приміщення під бюро, що складається не менш, як з 3 кімнат;

в) для кожного члена Ради, що прибуватиме, по 1 кімнаті на одну особу (спочатку очікуються до 5, пізніше до 10 генералів і полковників).

2. Прошу дозволу на відправлення кореспонденції німецькою авіапоштою кожного разу, коли це буде необхідно, використовуючи телефонний і телеграфний зв'язок з Ваймаром і Берліном та кожного тижня відправляти кур'єра до Ваймара.

3. Прошу віддати необхідні розпорядження службам з метою забезпечення членів Ради і бюро всім необхідним.

4. Прошу попередньо виплачувати потижнево офіцерам по 7 райхсмарок (рм) на день, солдатам по 3 рм на день, що також має поширюватись і на членів сімей.

5. Прошу видати для бюро необхідне обладнання, ліжка для обох казармених приміщень для солдатів, радіоапарат, а також весь інший необхідний інвентар.

6. Прошу всіх членів і співпрацівників Ради забезпечити медичним обслуговуванням, як військовослужбовців вермахту, і дозволити направити сюди українського лікаря в ранзі офіцера.

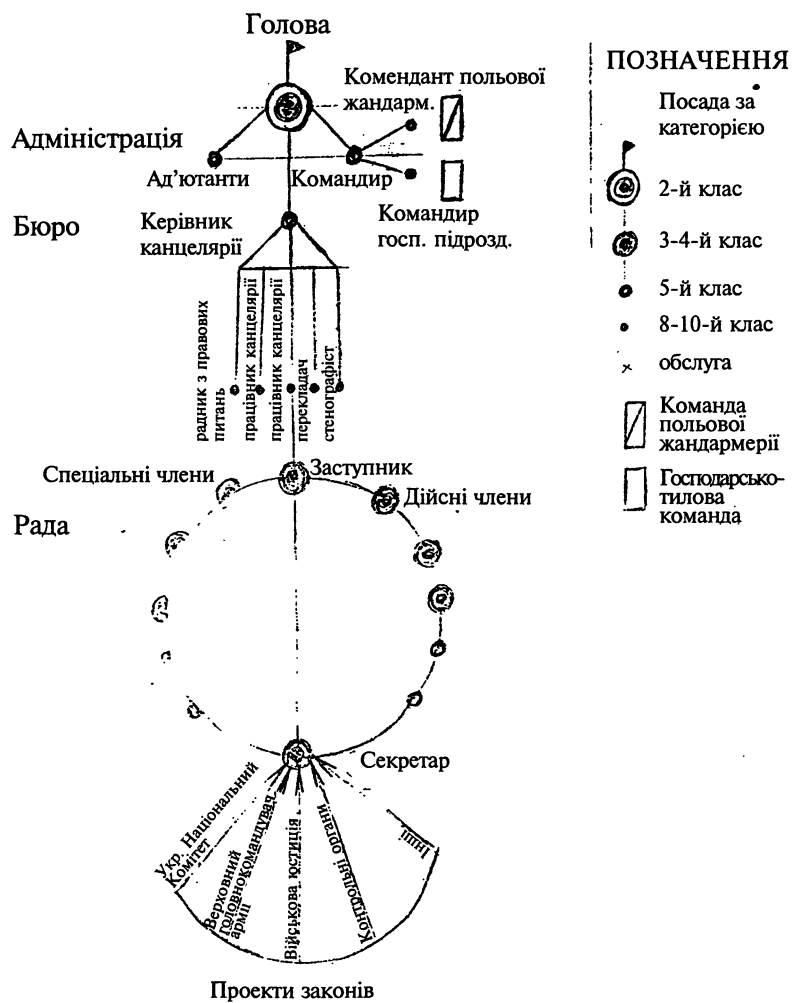
7. Якщо протягом подальшого часу стане необхідним розширити Раду, я зроблю відповідне повідомлення і передам прохання щодо всього, що буде необхідне, передусім стосовно автомобіля.

М. Омелянович-Павленко,
генерал української армії

Н.В. Документ з додатками виготовлений 4 квітня 1945 р.
8 травня 1945 р., поки Український Національний Комітет міг реалізувати всі свої плани, гітлерівська Німеччина капітулювала.

[Додаток 3]

СХЕМА ВИШОЇ РАДИ ОБОРОНИ

Der Vorsitzende des
Höheren Wehrrates
beim Ukr. National-
komitee.

Augsburg, den 4.4.1945
Hotel "Kaiserhof"

52

An
Herrn Polizeipräsidenten
H-Brigadeführer Stark
Kriegsbürg
Polizeipräsidenten

Ich erlaube mir, Ihnen die Übersetzung der Deklaration
des Ukrainischen Nationalkomitees überreichen zu lassen.

(M. Oseljanowitsch-Pawlenko)
Generaloberst

Übersetzung aus dem Ukrainischen.

Entnommen aus der Zeitung "Der Ukrainische Weg" vom 30.3.1945 53

DEKLARATION

DES UKRAINISCHEN NATIONALKOMITEES

Nach dem Willen der ukrainischen Bürgerschaft, die sich auf dem Territorium Deutschlands und der mit ihm verbündeten Länder befindet, ist das ukrainische Nationalkomitee entstanden.

Die Berufung zum Leben des UNK ist eine neue Seite im sozial-politischen Leben der ukrainischen Bürgerschaft, die tief mit der Liebe zum eigenen Land durchdrungen ihr Vaterland vom Okkupanten befreit sehen will.

Das UNK ist der Vertreter dieser verheimlichten Wünsche der Bürgerschaft und es wird harten Schrittes den Weg, der zum Schaffen EINES NATIONALEN SOUVERÄNEN STAATES führt, gehen.

Deshalb macht sich das UNK ans Werk zur ORGANISATION EINER UKRAINISCHEN NATIONALARMEE, die den bewaffneten Kampf um die ukrainische Staatlichkeit erneuern soll.

Die Ukrainische Nationalarmee, in ukrainischer Uniform, unter dem vorwiegend geweihten geflochtenen Nationalfahnen, mit dem eigenen ukrainischen Wappenstein, wird unter ideologisch-politischer Führung des UNK stehen. In ihren Bestand kommen vor allem die Ukrainer hinein, welche sich in der deutschen Wehrmacht und in anderen Wehrmachts- und Polizeiformationen befinden.

Im zukünftigen staatlichen Aufbau soll ein an Geist und Körper starker, tief nationalbewußter und gesitteter ukrainischer Mensch aufstehen. Dafür wird das UNK für den rechtmässigen Schutz aller ukrainischen Bürger in Deutschland, Gleichstellung der Arbeiter in ihren Rechten mit allen Bürgern staatlicher Nationen und vor allem für die Entfaltung einer sehr breiten religiösen, moralischen, kulturellen und materieller Fürsorge, sorgen. Das UNK wird auch für die Befreiung aller politischen Gefangenen Sorge tragen.

Die fremden langjährigen Grenzen, die zwischen den einzelnen ukrainischen Ländern lagen, haben Unterschiede im Denken und Tun geschaffen. Dies muss im gemeinsamen Marsch zum gemeinsamen Ziel verschwinden.

Das UNK will diesen Prozess der Vereinigung ukrainischer Seelen nicht nur in einer großzügigen Erziehungsaktion, sondern auch in einer ukrainischen gesamtten Stellungnahme zu jeder Angelegenheit beschleunigen.

In seiner Arbeit wird das UNK mit den Nationalkomitees anderer von dem moskovitischen Bolschewismus geknechteten

Völker, welche genau so wie das ukrainische Volk für die eigene Selbstständigkeit und ein freies Leben kämpfen, zusammenarbeiten.

Das UNK wünscht unbeugsam die Pflichten, die ihm von der ukrainischen Bürgerschaft auferlegt wurden, am besten zu erfüllen. Und es wird sie mit Sicherheit erfüllen, wenn jeder bewußter ukrainischer Einzelmensch alle seine Kräfte DEM GEMEINSAMEN KAMPF FÜR DEN GEMEINSAMEN SIEG hingibt.

Standort, den 17. März 1945

Generalmajor i.G. gez. Pawlo S c h a n d r u k
Der Vorsitzende des Ukr. Nationalkomitees

gez.Prof. Dr. Wolodymyr Mychajlowytsch
K u b i j o w y t s c h
Stellvertreter des Vorsitzenden des UNK

gez-Rechtsanwalt Oleksander Platonowytsch
S e m e n e n k o
Stellvertreter des Vorsitzenden des UNK

gez.Ing. Petro Pawlowytsch T e r e s c h t s c h e n k
e.d.P.d. Generalsekräters des UNK

Notizen über die Organisation, die Aproxiviation und materielle Versicherung des Rates beim Ukr.Nationalkomitee mit alles was für seine Tätigkeit in der Umgebung der Stadt Augsburg notwendig ist.

Vorgang: Das Schreiben vom 28.2.45 zum Komandeur der Sicherheitspolizei in Prag II von der Ukr.Leitstelle beim SS-Hauptamt, Reichsführer SS und der Dienstreisechein Nr.1773 /G.H. vom Reichsführer SS-SSHauptamt Berlin.

Ich bitte höflichst, mir beim Entscheiden folgender Fragen zur Durchführung meiner Aufgaben behilflich sein zu wollen:

1. Ich bitte, die kompetenten Stellen des Gaues Schwaben in einem Ort in der Umgebung von Augsburg, nicht weiter als 75 km. Entfernung von der Stadt selbst, nicht allzu weit von einer Eisenbahnstation, folgende Räume zuzuweisen:

a) für die Administration des Rates:

- 1 Doppelzimmer,
- 4 Einzelzimmer
- 2 Große Räume für Unterbringung von
40 bis 50 Mann

b) für das Büro:

- 3 Einzelzimmer
- 1 Büroraum, bestehend aus mindestens 3 Zimmern

c) für jedes kommende Mitglied des Rates je

- 1 Einzelzimmer (Es werden zuerst bis 5, dann
bis 10 Generäle und Obesten erwartet).

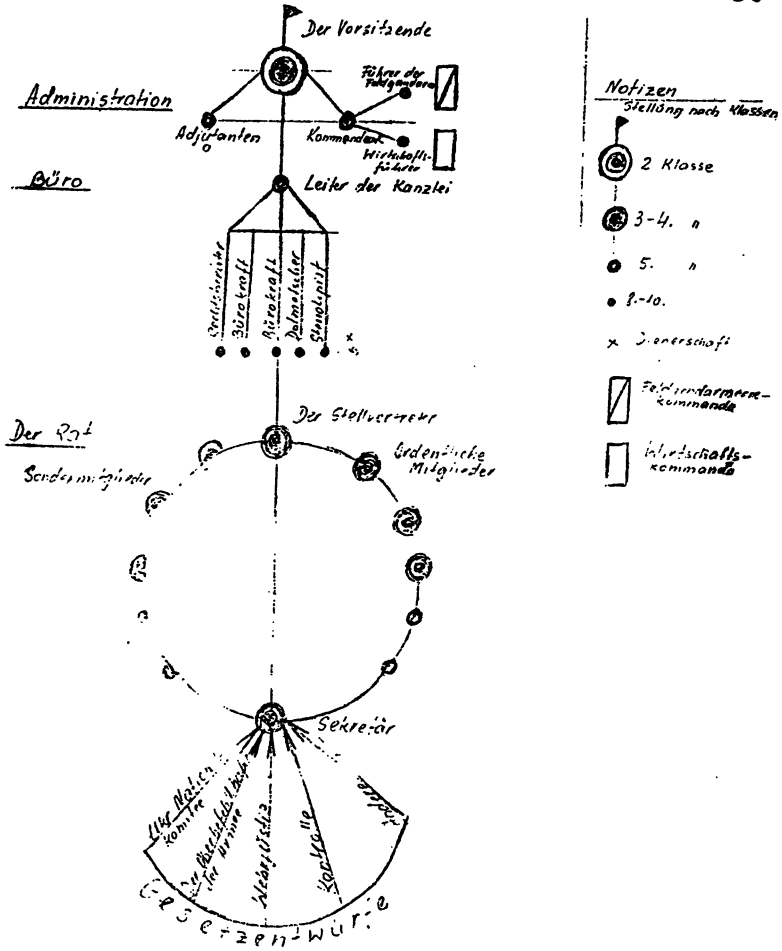
2. Ich bitte um Erlaubnis, die Korrespondenz zusammen mit der deutschen Militärpost in Flugzeugen abzuschicken, jedesmal wennes nötig ist, die unmittelbare telefonische und telegraphische Verbindung mit Weimar und Berlin zu benutzen und jede Woche einen Kurier nach Weimar schicken zu dürfen.
3. Ich bitte, entsprechende Verordnungen an die Ämter auszugeben, um die Mitarbeiter des Rates, sowie des Büros mit allem Nötigen zu versorgen.

-.-

4. Ich bitte, vorläufig den Offizieren 7RM. pro Tag, den Soldaten 3RM pro Tag wöchentlicher auszuzahlen, was sich auch entsprechend auf die Familienmitglieder erstrecken soll.
5. Ich bitte für das Büro die nötige Ausstattung, Betten für die beiden Gemeinschaftsräume der Soldaten, einen Rundfunkapparat, sowie alles andere nötige Inventar auszugeben.
6. Ich bitte alle Mitglieder und Mitarbeiter des Rates ärztlich wie die deutschen Wehrmacht Angehörigen zu betreuen und einen ukr.-Arzt im Range eines Offiziers hierher schicken lassen zu dürfen.
7. Wenn im Laufe der Zeit es nötig sein wird, den Rat weiter zu entwickeln, werde ich eine entsprechende Mitteilung machen und bitte um alles was notwendig sein wird, vor allem um ein Kraftfahrzeug

(M. Gajdanowitsch-Pawlenko)
Generaloberst der ukr. Armee

Das Schema des näheren Wehrrites

BA R 6/141

Основні скорочення

ГПУ	Головне політичне управління
КП	Комуністична партія
НКВС	Народний комісаріат внутрішніх справ
ОКВ	Верховне командування вермахту
ОУН	Організація Українських Націоналістів
ПУН	Провід Українських Націоналістів (від 10 лютого 1940 р. провід ОУН-Мельника)
СД	Служба безпеки та розвідки, очолювана райхсфюрером СС, політична поліція
СП	Поліція безпеки
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
УВО	Українська Військова Організація
УГА	Українська Галицька Армія
УГВР	Українська Головна Визвольна Рада
УНК	Український Національний Комітет
УНО	Українське Національне Об'єднання
УНР	Українська Народна Республіка
УПА	Українська Повстанська Армія

Джерела документів

ВА	Bundesarchiv, Koblenz, Німеччина
ВА-МА	Bundesarchiv-Militärarchiv, Freiburg, Німеччина
IfZ	Institut für Zeitgeschichte, München, Німеччина.
АА	Politisches Archiv des Auswärtigen Amtes, Bonn, Німеччина

Показчик імен та географічних назв

Географічні назви подані *курсивом*. Назви “Україна”, “Німеччина”, “Росія”, “Райх”, які згадуються майже на кожній сторінці, в показчику не наведені.

- Азія* 106, 166, 265, 296
Америка 41
Англія 34, 41, 198, 204
Антонеску, маршал 24
Антонівці 38
Арльт Фріц, штурмбанфюрер
10-11, 210, 258, 276, 296
Аутсбург 346, 348
- Балигород* 188
Балкани 107, 111
Бандера Степан 5, 7-9, 11, 45, 107,
154, 196, 210-211, 215, 226-
228, 239, 274-275, 280-281,
328
Барвінок 174
Бегма В. 30
Бергер Г., обергрупенфюрер 11,
274-275
Бердичів 5
Бережани 55, 134, 144, 158
Березино 53
Берестовці 165
Берестя див. *Брест*
Берлін 24, 40, 96, 106, 111, 210, 215,
218, 226, 233, 239-240, 243,
245, 257, 265, 274, 280, 295,
299, 301, 316, 320, 327, 331-
332, 335, 341, 348
Бесарабія 284, 303
Бирш, гауптштурмфюрер 240, 281,
287, 299, 305, 325, 337
Бібрка 55
Бізанц А., полковник 327, 335
Білгорай 52, 100, 158
- Білка-Шляхецька* 67
Білорусія 103, 219, 266
Біркамп В., бригаденфюрер 301
Бобринська, станція 83
Бобруйськ 53
Богемія 285
Болехів 134
Борислав 158
Борисов 53
Борман М., райхслайтер 243
Бохнія 175, 189
Боченовський, полковник 31
Братіслава 206
Брест 16, 31, 52, 134, 145
Броди 16, 41, 52, 55, 73
Бройтігам О. 8, 9, 111, 211, 276
Буг 25, 52, 145, 185
Будапешт 215
Бужча 38
Бузьк 175
Буковина 284, 303
Бульба (Боровець) Тарас 9, 11, 280
Буркут 100
Бухардт, оберштурмбанфюрер
327, 331
Бяла-Подляска 134
Бялисток 35
- Вагнер* 315-316
Ваймар 348
Вартегау 110
Варшава 189, 240
Вегенер, гауляйтер 218
Великі Бірки 47
Верба 7, 38

Верона 215
 Вехтер О., групенфюрер 226
Відень 320
Вінниця 5, 13, 15, 60, 367
 Вітиска Й., командир СД 10, 228, 240, 281, 286-287, 305, 311, 328, 337, 343
 Власов А., генерал 9-11, 210-211, 215, 226-227, 239, 243, 245-248, 265, 267-268, 275, 280, 284, 285, 291, 299, 301, 303-304, 311, 315-316, 320-321, 325, 327, 331-332, 336, 343
 Волинець Степан 320
Волинь 5, 7, 16, 131, 140, 235-236, 284, 286, 296, 301
Володава 52, 158
Володимир 52
Володимир-Волинський 17, 31, 38
Воронеж 30
Ворохта 188
Вранів 188
 Врецьона Володимир 342
 Врецьона Євген 342

 Гаврилюк Тетяна 45
 Гайвас Ярослав 227
Галичина 8, 34-35, 44-45, 66-68, 72-73, 107, 110, 123, 124, 136-137, 153, 162, 226, 235-236, 284-286, 301-302, 328, 335, 342
 “Галичина”, дивізія 10, 44, 185, 196-197, 207, 227, 232, 327, 335-336
Ганцешті 144
 Гауффе, генерал 18, 21
 Гільгер 315-316
 Гімлер Г. 9, 10, 245, 315, 327
 Гітлер А. 9, 10, 46, 243
Гологори 55
 Горбовий В. 274
Горинь 5, 30-31, 40
 Горн 206
Городець 165
 Греков О., генерал 227

Грубешів 8, 52, 144, 158
 Група Бандери 10, 215, 227, 239
 Група Мельника 10, 227, 240

 Грегоровіц В. 250
Густав 325

Данціг 110
 Даргель П. 8, 130-131
 Дацько, проф. 275-276
Деблін 145
Делятин 100, 144, 188
Дембіца 175, 189
 Денікін Д. 285-286, 304
 Диргаге, штурмфюрер 337
Дніпро 96
Дно 13
Долина 134
Домбровіца 30
Дрогобич 158
 Дубенко 164, 167
Дубинка 52
Дубно 17, 29-31, 140

 Еліх, штандартенфюрер 327, 331
Естонія 219

Європа 9, 46, 60, 62, 103-104, 106, 130, 166, 246, 249, 265, 285, 296, 304
Єджеюв 189

Жаб'є 144, 158, 188
Жильжа 165
Житомир 5, 149, 198
Жмеринка 25

Завонє 74
Замость 52
Засяння 174
Західна Прусія 110
Здолбунів 13
Зелетин 144, 158
Зілляйн 327, 335

- Золочів* 134
Золь 188
- Івано-Франківськ* див. *Станіслав*
Ідель-Урал 10, 265, 268
Ісаєв, генерал 67
Іспанія 198
- Кавказ* 10, 103, 107, 265-266, 268, 296
Каларас-Тарг 172, 174
Калуш 142
Кальтенбрунер Е. 9
Кам'яна 101
Кам'янець-Подільський 5, 149
Кам'янка-Струмілова 73, 100
Карпати 10, 144, 153, 158, 164, 167, 172, 197
Каширськ 17, 30
Каюм-Хан 268
Кельце 134, 172
Кенігсберг 79, 215
Київ 5, 8, 79, 83, 96-97, 149, 198, 285
Киризмези 188
Кишинів 100, 144, 158, 174, 188
Ківерці 17, 140
Кіровоград 5
Клевань 30-31
Кобрин 53
Ковель 16, 17, 29, 31
Ковпак С. 16, 30-31
Колки 31, 140
Коломия 5
Колчак О. 304
Комаринський Д. 321
Комаринський-молодший 321
Коновалець Є. 320, 332
Конське 189
Копенгаген 215
Коринь 30
Коростень 5, 30, 198
Космач 100, 188
- Костопіль* 165
Кох Е. 247
Кравзе, капітан 142
Краків 35, 66, 172, 175, 215, 239-240, 301, 320, 332
Красник 101, 185
Кросно 174
Красностав 145
Краулі Лео Т. 50
Крегер Е., оберфюрер 10, 210, 315
Кремль 60, 106, 265
Крем'янець 38, 140
Крилов Віктор 45
Криниця 181
Ксиляндер, генерал 178, 182
Кубійович Володимир, проф. 11-12, 240, 275, 280, 320-321, 332, 335-347
- Лапушна* 144
Латвія 219
Лебедь Микола 5, 198, 204, 215, 227
Лепель 53
Летичів 15
Лечин 165
Литва 219
Лівицький А. 11, 240, 274-276, 280
Лісівка 186
Лондон 34, 312
Луга 13
Лукава 101, 145
Луцьк 17, 30-31, 38, 140
Любень 280
Люблін 35, 52, 66, 68, 134, 240, 295
Любомль 185, 186
Ляммерс Г. 243
Львів 4, 7, 8, 10, 12, 25, 52, 55, 136-137, 149, 167, 181, 228, 232, 284, 286, 295
- Магунія В.* 8, 79, 86
Мацеїв 31
Медведев Д. 30

Мейер, гауляйтер 218
Мельн 72
 Мельник Андрій, полковник 9-11,
 107, 210-211, 227, 239, 268,
 274-275, 280, 312, 321, 327-
 328, 332
Меджижеч 101
Медова 175
Миколаїв 8, 100
Мізоч 38
 Мільве-Шреден 96
Міхаловка 17
 Молотов В. 266
Моравія 285
Москва 5, 9, 34-35, 40, 73-74, 84,
 106-107, 149, 195, 206, 267,
 321
Мукачів 172
 Мюллер, генерал 280, 284, 301,
 335, 341
 Мюллер О.В. 24, 40
Мюнхен 12
Мюнцінген 316

Наймаркт 174
Нараєв 55
Нарує 172
 Натів, д-р 276
 Наумов, генерал 38, 55, 73
Нівочин 186
Новий Санч 174, 189
Новоград-Волинський 5
Нодьберет 172

Обгоф 30
Одеса 25
 Олендорф О., бригаденфюрер 215,
 239
 Омелянович-Павленко М. 346, 349
Опатов 101
Орша 53
Осло 215
Остлянд 219
Острава Моравська 35

Островіц 189
Острог 31, 40
 Охрим 7, 44, 47

 Паньківський К., д-р 11, 280, 320,
 332
Париж 12
Перемишль 7
Перемишляни 55
 Петлюра Симон 311, 321
 Петрів В., генерал 227
Петрікау 35
 Петровський 106
 “Південна Україна”, група військ
 52, 100, 134, 144, 157, 172,
 174, 188
 “Північна Україна”, група військ
 7, 44, 52, 55-56, 72, 100, 134,
 136, 144, 151, 153, 157-158,
 161, 172, 174, 177, 181, 188,
 191, 204
Підгайці 55
Пінськ 29, 30, 53
Пінчов 175
Плескау 13
Полонне 13
Польща 34-35, 40-41, 107, 111, 235,
 240
 Полянський Ю., професор 320
 Поммеренінг, штурмбанфюрер
 226
 Попов, полковник 30
Поршов 13
Постойно 17, 31
Прага 11, 215, 227, 265, 280, 332, 348
Прикарпаття 158
Проскурів 5, 15, 149
 Прюцман Г. 38
Пряшів 7, 10-11, 188, 207, 226, 228,
 239-240, 251, 280-281, 284,
 299, 301, 311, 320-321, 325,
 327, 331-332, 335, 341

Равенсбург 215

Радзивілов 17, 38
Радзин 52
Радам 101, 240
Радянський Союз 34, 50, 74, 79, 82, 85, 105, 108, 232, 235-236, 246, 248, 266, 303-304
 Раупах, лейтенант 154
Редені 174
Рига 215
Рівне 17, 29, 31, 140, 165
Ровенсбрюк див. *Равенсбург*
Рогатин 8, 67, 72, 134, 158
 Розенберг Альфред, райхсміністр 9-11, 96, 210, 221, 243, 258, 265, 276, 296, 315
 “Ройтер” 50
Роман 174
Рочище 17
 Руднев С. 30
Румунія 24, 303
 Рух Бандери 9, 35, 194, 211, 227, 235
 Рух Петлюри 240

Садовий Ліс 38
Саксенгаузен 5, 196, 215
Самбір 149
Санкт-Пильтен 342
Санок 188
Сарни 5, 15-17, 29-30, 165
Селетин 134, 144
 Семененко О. 11, 210-211, 275, 280, 348
Сибір 106
Ситар 38
Сілезія 35
Сімферополь 13
Скалат 47
Сколе 153
 Скоропадський, гетьман 9, 11, 210-211, 240, 274, 280, 325
Славута 5, 149
Словаччина 10, 35, 153, 188, 206, 226-228, 286, 301, 311, 320, 327, 331-332, 341

Смоляри-Світязькі 186
Солотин 100
СРСР див. *Радянський Союз*
 Сталін Й. 16, 84, 246-250, 266, 291, 303-304, 331
Сталінград 80
Станіслав 7, 55, 144, 186
Стара Вижва 31
Стара Гура 332
Стараховіц 189
Старий Самбір 172
Стар-Красник 185
 Стецько Ярослав 9, 215, 281
Стир 16, 30-31, 40
Стратин 144
Стрий 52, 134, 136
США 50
Сян 154
Сянок 6, 174

 Тарас 47
Тарнов 172, 175, 189
 Терещенко Петро 11, 348
Тернопіль 47
 Тіто Й. 286
Томашів-Любельський 158
Трансністрія 11, 24-26
Турка 153, 174, 181, 188
Туркестан 10, 103, 266, 268

Угорщина 153
Улла 53
Умань 5, 15
Унгвар 172
Урал 109

 Федоров А. 16, 29-30
 Фінкх 75
Фоксані 172, 174
 Фрайтаг Ф., бригаденфюрер 328
 Франк Г., генерал-губернатор 285, 302

Харків 210

Холм 52, 134, 158
Хрущов М. 295

Цумань 17

Чарторийськ 15

Чашники 53

Ченстохова 35, 172

Червень 53

Черницівці 67

Чернівці 5, 158

Чехія 110, 206

Чехословацька республіка див.

Чехія

Чорний Ліс 55

Чубарій 106

Шандрук Павло, генерал 10-11,
299, 311, 320-321, 325, 327-
328, 331-332, 342, 347

Швабен 348

Швейцарія 342

Шепетівка 13, 17, 296

Шіленков Г., генерал 275-276, 321-
322, 331-332

Штарк, бригаденфюрер 346

Шумськ 38

Щорс 17, 30

Юденіч Н. 304

Ярий 107

Ясло 189

Зміст

Про що говорять документи	5
№ 1 “Національні банди” біля Вінниці (05.01.1944 р.)	13
№ 2 Бої між національними і радянськими “бандами” (15.01.1944 р.)	15
№ 3 Радянські і польські партизани та українські повстанці на Волині (21.01.1944 р.)	16
№ 4 Німецькі директиви про ставлення до УПА (29.01.1944 р.)	20
№ 5 Ситуація у Трансністрії (02.02.1944 р.)	24
№ 6 Розміщення радянських і польських партизанів та УПА. Бої між радянськими партизанами і УПА (03.02.1944 р.) ...	29
№ 7 Ситуація в Польщі і Галичині. УПА налічує 80 тис. чоловік (09.02.1944 р.)	34
№ 8 Бої між радянськими партизанами і УПА. Локальна домовленість з вермахтом (12.02.1944 р.)	38
№ 9 Інформація про діяльність “банд”. Мета “національно- українських банд” (19.02.1944 р.)	40
№ 10 Звернення командира УПА Охрима до німецької армії в Галичині (02.04.1944 р.)	44
№ 11 Допомога США радянській Росії (03.04.1944 р.)	50
№ 12 Діяльність різних з’єднань партизанів (08.04.1944 р.)	52
№ 13 Німецька армія про ставлення до УПА (20.04.1944 р.)	55
№ 14 Директиви для преси щодо українського питання (22.04.1944 р.)	59
№ 15 “Ситуація в дистрикті Галичина опанована бандами УПА” (17.05.1944 р.)	66
№ 16 Протинімецькі рухи опору в Галичині у квітні 1944 р. (18.05.1944 р.)	72
№ 17 Генеральний комісар Магунія про німецьку політику в Україні: “Залізний кулак в оксамитовій рукавичці” (31.05.1944 р.)	79
№ 18 Евакуація населення і вивезення культурних цінностей (17.06.1944 р.)	96
№ 19 Німецькі операції проти “банд” УПА (26.06.1944 р.)	100

№ 20 Про потребу зміни німецької політики щодо України (24.06.1944 р.)	103
№ 21 Ще про потребу змінити німецьку політику щодо України (28.06.1944 р.)	122
№ 22 “Усі національно-українські прояви були придушені...” (01.07.1944 р.)	130
№ 23 Ситуація на протинімецькому партизанському фронті. Битва УПА проти німців (04.07.1944 р.)	134
№ 24 Евакуація Львова. Мобілізація придатного чоловічого населення (04.07.1944 р.)	136
№ 25 УПА на Волині під радянською владою. Діяльність агентів НКВС (05.07.1944 р.)	140
№ 26 Заборона самостійних переговорів з німцями (05.07.1944 р.)	142
№ 27 Бій УПА проти СД біля Грубешова (11.07.1944 р.)	144
№ 28 Про ставлення населення та УПА до німців (13.07.1944 р.)	147
№ 29 Свідчення про національно-український опір радянським військам (18.07.1944 р.)	149
№ 30 Вказівки німецькій армії щодо позиції до УПА (19.07.1944 р.)	151
№ 31 Плани УПА на фронті (згідно з німецьким джерелом) (21.07.1944 р.)	153
№ 32 Німецький звіт про діяльність “банд” (23.07.1944 р.)	157
№ 33 Боротьба між поляками й українцями. Німці мобілізують чоловіків (31.07.1944 р.)	161
№ 34 “Стрілецькі вісті” про боротьбу УПА проти військ НКВС (18.07.1944 р.)	164
№ 35 Бої між УПА і радянськими парашутистами (16.08.1944 р.)	172
№ 36 Розміщення “банд”. Бої між українськими партизанами і УПА на Засянні (18.08.1944 р.)	174
№ 37 Інструкція про ставлення до УПА. Домовленості тільки місцевого характеру (18.08.1944 р.)	177
№ 38 Домовленість в районі Турки. Подальші інструкції про ставлення до УПА (18.08.1944 р.)	181

№ 39 “Дисципліна в УПА варта визнання” (18.08.1944 р.)	185
№ 40 Дії УПА від Делятина до Турки (21.08.1944 р.)	188
№ 41 Зброя, яку могли б передати для УПА (23.08.1944 р.)	191
№ 42 Народ підтримує УПА, яка бореться за незалежну українську державу (01.09.1944 р.)	194
№ 43 Питання встановлення зв'язку УПА із західними союзниками (Англією) (21.09.1944 р.)	204
№ 44 Українська еміграція в Словаччині (22.09.1944 р.)	206
№ 45 Проект створення Українського Національного Комітету (28.09.1944 р.)	210
№ 46 Звільнення Бандери і Стецька (30.09.1944 р.)	215
№ 47 Ліквідація окупаційних економічних структур Сходу (10.10.1944 р.)	218
№ 48 Серед біженців у Пряшеві снуються нові плани (14.10.1944 р.)	226
№ 49 Висловлювання члена дивізії СС “Галичина” про ситуацію, що склалася (23.10.1944 р.)	232
№ 50 “Діяльність УПА стала серйозною проблемою для радянського керівництва...” (03.11.1944 р.)	235
№ 51 Акція Власова і поява численних українських “партиї” у Пряшеві (04.11.1944 р.)	239
№ 52 Розенберг не розуміє, чи Гітлер дійсно вибрав Власова (08.11.1944 р.)	243
№ 53 УГВР засуджує німецьку політику і заявляє, що УПА буде боротися проти Власова (листопад 1944 р.)	245
№ 54 Німецька інформація про ОУН та УГВР. Звернення УГВР до українських біженців (17.11.1944 р.)	257
№ 55 Представники народів Східної Європи і Азії проти німецької “акції” Власова (18.11.1944 р.)	265
№ 56 Переговори в справі створення Українського Національного Комітету (21.11.1944 р.)	274
№ 57 У Пряшеві різні політичні угруповання створили Українську Національну Раду (29.11.1944 р.)	280
№ 58 Пропозиції Німеччини про підтримку УПА (05.12.1944 р.)	284

№ 59 Генерал Власов про українські справи (07.12.1944 р.).....	291
№ 60 Радянська політика та об'єднання неросійських народів (11.12.1944 р.).....	295
№ 61 “Акція Власова” продовжується (18.12.1944 р.)	299
№ 62 Українці не вірять Власову. Німці залишають УПА без підтримки. Локальні домовленості не мають суттєвого значення (18.12.1944 р.)	301
№ 63 Власов хай займається Росією, а не Україною (04.01.1945 р.)	311
№ 64 Гімлер з'ясовує політику уряду і засуджує “інтриги” Розенберга (11.01.1945 р.)	315
№ 65 Кубійович відвідав українську колонію у Пряшеві. Шандрук має створити “український комітет” (15.01.1945 р.)	320
№ 66 Переговори продовжуються. Українського комітету ще немає. Питання створення “українських збройних сил” відкрите (15.01.1945 р.)	325
№ 67 Питання дивізії СС “Галичина” та справа “підпорядкування” УПА еміграційному комітету (17.01.1945 р.)	327
№ 68 Негативне ставлення українців до “акції Власова” (19.01.1945 р.)	331
№ 69 Кубійович вірить у зміни на користь українців. Дивізія не задоволена озброєнням, німецьким персоналом, ставленням німців та ін. (26.01.1945 р.)	335
№ 70 УГВР вирішила встановити контакт із західними союзниками (20.02.1945 р.)	341
№ 71 Голова Вищої Ради Оборони при Українському Національному Комітеті інформує поліцію (04.04.1945 р.)	346
Основні скорочення	357
Джерела документів	357
Показчик імен та географічних назв	358

Володимир КОСИК
УКРАЇНА В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ
У ДОКУМЕНТАХ

Збірник німецьких архівних матеріалів

Том 4

Комп'ютерне макетування
Оксана Дунець

Коректор
Лілія Івасенко

Обкладинка
Василь Сава

Технічний редактор
Роман Дунець

Підписано до друку 11.12.2000 р. з готових діапозитивів.
Формат 84x108/32. Папір офсет. №1. Гарнітура Таймс.
Офсетний друк. Ум. друк. арк. 19,32.
Замовлення №

НВФ "Українські технології"
79000, м. Львів, вул. І.Франка, 4